LIGOR THANO

ZËRA QË THËRRASIN

-poezi në shqip dhe arumanisht-

BOAȚI ȚI STRIGĂ

-poemi pi arbinișești shi armâneești-

Tiranë 2013

Titulli: Zëra që thërrasin
Autori: Ligor Thano
Redaktor dhe konsulent për arumanishten: Jani Gusho

Titulu: Boați ți strigă
Autoru: Ligor Thano
Redactor și consulent ti armânească: Jani Gusho

Copyright:Autori

ISBN:

art-grafik: Jg
shtypur në shtypshkroñën:
Tiranë 2013

Kushtuar:

Prej së thelli të shpirtit tim të gjithë atyre që janë përpjekur, përpiqen dhe do të përpiqen përsëri, këtej e tutje për të shkruar libra në më të bukurën përmbi të bukurat arumanishtean tonë.

Autori

Dedikăt:

Di tru ahăndea a suflitulu a meu a tutloru ți suntu cilsitisită, cilistiseascu și vă cilistiseascu năpoia, di aua și nănti tri scriari cărț pri ma mușata psiti mușatili armăneașța a noastă.

Autorulu

Parathënie

Një vëllim befasues do ta quaja këtë libër të autorit Ligor Thano. Prej vitesh ai ka shkruar poezi, që i buronin nga shpirti, por nuk kishte bërë ndonjë botim të veçantë. Tani, në një moshë më të avancuar, i paraqitet lexuesit me këto poezi të mbledhura në një vëllim voluminoz, me titullin kuptimplotë "Zëra që thërrasin" Më e veçanta: ato janë në dy gjuhë: në shqip dhe në arumanisht.

Origjinar nga Grabova, e cila është banuar prej shekujsh nga arumunët (vllehtë) dhe që së pari nga nëna ka mësuar vllahishten, nuk ka se si të mos i buronte frymëzimi në këtë gjuhë të bukur dhe gjithëshprehëse të ndjenjave të një poeti të lindur. Prandaj ai i mbante "kyçur" këto poezi, sikur i "Plotfuqishmi" i thoshte që do vinte dita t'i përhapte në dy gjuhë, sa në arumanishten e dashur, aq edhe në shqipen e bukur, për dy kategori lexuesish: për atë që dinin vetëm shqip dhe për ata që dinin shqip dhe arumanisht.

Ligori nga thellësia e shpirtit të thellë i këndon vendorigjinës së tij, nëpërmjet vjershave të mbledhura në kapitullin "Grabova ime", që përbën edhe kapitullin e parë të këtij vëllimi. Toponimia, që i ka mbetur në kujtesë që në vegjëlinë e tij, i zgjonte në shpirt t'i shprehte me vargje se çfarë përfaqësonte secili emërtim i vendeve të veçanta në Grabovë. Ai, me mjeshtëri të pashoq, i sjell ato në vështrimin e lexuesit, i cili ka rastin, jo vetëm të thith nektarin e poezisë, por edhe të mësoj për historinë e tyre.

Ligori, si një poet i vërtet, ndjen aromën e dashurisë njerëzore dhe e shpreh atë nëpërmjet poezive, që janë mbledhur në kapitullin e dytë me titullin "Zërat e shpirtit". Kujtimet e tij janë pa fund dhe ato, që përbëjnë muzën e poetit, janë për të burim frymëzimi dhe me mjeshtëri poetike e muzikalitet, i ka shkruar poezitë e këtij kapitulli. Ato tingëllojnë mjaft bukur do të thoshim edhe në gjuhën vllahe. Kushdo mund t'i shijoj ato dhe të ndjej nga afër magjinë e dashurisë në shërimin e plagëve të jetës dhe në frymëzimin për ta jetuar këtë jetë të dhuruar nga Zoti.

Para autorit kanë kaluar edhe personazhe të ndryshëm, që kanë lënë te ai gjurmë të pashlyeshme. Po kështu ai ka dëgjuar edhe histori nga më

Nintidzâțeari

Ună volum niapindisit va s-dzățeam ti aistă carti a autorului Ligor Thano. Dit añi el ar scriat poemi, ți ăl'i sursa di cât sufiltu, ama nu avea faptă văr editură ahoria. Tora, tuună ilichii avanțat, easi dininti a cititorilor cu aisti poemi, adunati tuună volum mari, cu titul multu arăsită „Boați ți strigă". Ma aleptea: eali suntă pi dauă limbi: arbinișești și armânești.

Orighinar dit Gabova, care easti bănat dit eta di armâñ și ți tu ñicurața a lui prota ar nvățat di la dadalimba armânească, nu ave cum s-nu si s-inspira tu asită limbă mușată și tutăesprimată ali entipusuri diună poet amintat. Ti ațea el li ținu „tu cl'ei" aisti poemi pân, canda analtu Dumnidzeu ăl'i dziția că va s-yinăună dzuua ți s-li disfița pi dauă limbi, cât tu armânească vrută ahntă ș-tu arbinișească mușat, ti dauă categorii di cititorl'i, ti ațel'i ți știa mași limba arbinișească, și ti ațel'i ți știialimba arbinișească și armânească.

Ligori, dit ahăndaua a suflitului ăl'i cânti al loculu iu s-amintă, la poemili, adunati tu capitulu cu titul "Greva a mea", ți easti și protu capitulu. Toponimia, ți l'i ar arâmas întru minti dit ñicurața a lui, li diștipta tu sufiltu s-li esprimă cu stihuri, ți să reprezentadză cafișunu numă a bilocului tu Greva. El, cu măsturli fără di soț, li aduți eali tu videarea a cititorilor, care are ucazia, nu singur s-l'ia ñiurizma ali poezii, ma și s-nveață tră istoria e lor.

Ligori, ca un poet acăchiseești ñiurizma ali vreari oamnească și u esprimă ațea pri poezii, ți suntă adunati tu capitulu a doila cu titul „Boați a suflitului". Amintirili a lui suntă fără soni, și suntă muza a poetlui, suntă ti el sursi di inspirărili și cu măsturilea poetică și muzicioasi li ar scriat poemili a ștl'iui capitulu. Eali asună multă mușată pi limba armânească. Caițido poati s-li acăchisească di apropea măyiyia ali vreari ti vindicarea a raniruri di bană și ti inspirarea ta s-u băneadza aistă bană durusită di la Dumnidzeu.

Dininti a autoruli ar tricut și personaji diversi, care au lăsat la el urmi niașterăsi. Tutași el ar avdzătă și istorii di la ma aușațl'i ti giunița și operili a oaml'ilor dit Greva. Și-ațeali li ar dată ti cititorili pri stihuri poeticoasi,

të moshuarit për trimëritë dhe bëmat e njerëzve me origjinë nga Grabova. Ato i ka transmetuar me anë të vargut poetik, që jo vetëm të bëhen të ditur edhe nga të tjerët, por edhe të tingëllojnë më bukur. Ky është edhe kapitulli i tretë i këtij vëllimi i titulluar "Hije njerëzore".

Kështu, 170 poezi të karakterit të ndryshëm janë mbledhur në këtë vëllim prej afro 400 faqe.

Atë që duam ta shprehim në mënyrë specifike, është fakti që autori ka shpalosur një horizont të gjerë të gjuhës arumune (vllahe), si askush tjetër në Shqipëri, deri tani më shkrim. Libri përbën për komunitetin vllah, që jeton në Shqipëri por edhe më gjerë, kudo i ndodhur në botë, një kontribut të pashoq. Të shprehësh në gjuhën arumune ndjenjat poetike, në një diapazon kaq të gjerë të jetës, sa ka bërë Ligori, është meritë e veçantë, që duhet të çmohet e të respektohet nga të gjithë pjesëtarët e komunitetit arumun. E kjo në radhë të parë behet duke e marrë këtë libër dhe duke lexuar pak nga pak, për të shijuar poezinë, por edhe për të pasuruar fjalorin e përditshëm të secilit, që kemi aq shumë nevojë sot e në të ardhmen.

Autori të tjera vepra ka të gatshme për botim, disa vetëm në gjuhën arumune. I urojmë jetë të gjatë e shëndet për t'i bërë të mundur daljen në dritë të tyre.

Jani Gusho
Studiues, gazetar

ți ațeal'i oaml'i nu mași s-hibă faptă știut di la alță, ama ș- s-hiba trasmis aisti știeari și pri poemi, ta eali s-yina ma mușati. Aistă easti și capitulu a treila cu titul „Aumbri oamneoasi".

Ași suntă 170 di poemi diversi adunari tu aistă carte cu 400 di pagini.

Ațe ți vrem su accentuăm easti faptu că autoru ar dispul'atăună orizont multu largu ti limba armânească ca nițiună altă tu Arbinișii cu anyăpăseari. Aistă easti ti comunitatea armân, ți băneadză tu Arbinișii ma ș-ma largu, iuțido tu lumi, un contributu mare. Esprimarea pi limba armânească a etipusilor poetiți, tu unu diapazonu ahăntu largu a baniei, cât ar faptă autoru, eastiună valoari alepată, care prindi si s-valoreazească di cât membri a comunitateie armână. Și aistă caftă ninti oară ți caițido s-u l'ia aistă carti și s-u cântă (ghivusească), ta s-hrisească cu poezia, ama și s-ănveață și umplă zburărea dzuaoscă a caițido, ti care ni lipseești ahântă multu actual și tu yinitor.

Autoru alti operi ari nieditati, niscănti mași pi limba armănească. Ăl'i urăm bană lungă și sănătate ta s-poată s-li scotă tu luñină.

Jani Gusho

Kapitulli i parë
GRABOVA IME

Protu capitulu
GREVA A MEA

1. Zëra që thërrasin

S'kam ardhur tek ti prej shumë vitesh ,
e shtrenjta mbi të shtrenjtat Grabova ime,
ngritur mes malesh të lartë e hijerëndë,
që kokat puthin me bardhësi resh
dhe çapitem përmes rrugicave të tua,
mbushur plot me njerëz mendje zgjuar,
që të zbukurojnë gjithnjë prej mijëra vjetësh!…

Përmbi tri urat ndalem papriturazi,
për një çast u gjunjëzova me vështrimin përdhe,
e mbështeta veshët mbi gurët e lëmuar,
i mahnitur dëgjoj mijëra e mijëra zëra,
që të shumtat më dukeshin si melodi të stërnjohura,
e më thërrisnin nga të gjitha anët njëherazi:

"Dëgjoi e këndoi ditë për ditë,
pasi çdo njëra prej tyre është "thirrje",
ngjan me zërat e mijëra prindërve tanë,
që kanë ardhur në jetë brez pas brezi
në këtë tokë të bekuar nga Perëndia…"
Pastaj ngado që vajta më ndiqnin pandarazi:
Zërat që thërrasin!… Zërat që thërrasin!…

1. Boați ți strigă

Nu am vănit di mult chirou la tini,
Grevea a mea, vrută pisti vrută,
sculat l'aumbărigreli munți analti,
ți captil'i li baş cu noril'i alghi.
Şi iminu anarga pit căl'iurli a tali,
umpluti cu oamñi minti diştiptață,
ți ti ară muşutată totna, di ñil'i di añi!…

Niacăchisită stau pisti treili punță,
mi zănucl'eascu cu mutrita mpadi,
băgai urecl'ăli pisti cheatri alimti,
multu chiudusit avdzăi ñil'i şi ñil'i di boați.
multăli di eli ñ-aspărea ca melodiuri străcănăscuti,
şi mi striga diunăoarl'ia di pi tuti părți:

"Avdzili şi cântili dzuă di dzuă,
că caşiună di eali easti "strigari",
undzeaşti cu boațili a noştă buñi părință,
ți ar vănit şi ar fudzită întru bani băr di băr,
tu aistă loc yiurtusită di la Dumnidzeulu!"
Dapoia, iuțido ți neş, urecl'i ñi arrua:
Boați ți strigă!… Boați ți strigă!...

2. Grabova

1.
Siç tregojnë flokëbardhët e të palodhurit pleq me përmallim,
Grabova ka qenë një nga qendrat më të dëgjuar në Shqipëri,
aq sa ende praktikohet jetesa qytetare me mirësi e dëlirësi,
ashtu si në shekullin e shtatëmbëdhjetë në urtësi e vëllazërim.
2
Pa kur mblidheshin ndër kuvende tek Dyqanet nën pemëtore,
tregonin se në ato kohëra s'numëroheshin banorët e saj dot,
menjëherë përpara të shfaqej pamja e shtëpive madhështore,
si shkallë gjigande gurësh të hirtë pjerrësisë mbështetur tok.
3.
Mes tyre ndodhet një shesh i shtruar me gurë të bardhë,
ku njëherë për çdo javë, të mërkurave bëhej pazari i madh,
e nga të gjitha krahinat vinin aty së toku arumunë e shqiptarë:
oparakë, vërçarë, gorarë, sulovarë, shpatarakë e mokrarë.
4.
Stërgjyshërit mjekërbardhë e mendjehollë e quajtën Grabovë,
sepse ish ndërtuar mes malesh të lartë e hijerëndë me dëborë,
mbuluar prej pyjesh pishash e ahesh të pashkelur si kurorë,
ndarë prej lumenjsh ujë kulluar në tri mëhallë thellë gropës…
5.
Prandaj ata e thërrisnin gojë më gojë me emrin Grabovë,
sepse jetesa e tyre mes malesh bëhej gjithmonë më e rëndë,
si prej ashpërsisë së furtunave të tërbuara përzierë me llohë,
po edhe prej stërlodhjes gjer në afrim të mbrëmjes me hënë.
6.
Por këta banorë të stërrahur mundimesh gjer në pafundësi,
mëkuar me dashuri prindërore për të bukurin fshat mes malesh,
si piktorët e dëgjuar vëllezërit Katro[2] me frymëzim e përulësi,
kur Myzeqesë mbarë hijeshonin kishat me pamje afreskesh.

[2]*Katro, vëllezërit piktorë grabovarë (Quatro ose Çetiri)*

2. Greva

1.
Cum ni spun auşl'i a noşţ mintimeñ, perialghi cu dor,
Grevea area căsăbă cunuscut ş-avdzăt tru Arbinişi,
că ş-astădz ca di căsăbău l'iu-ari armasă bănarea a lor,
aşiţ ca tru seculu şaispărdzați diadun cu fraţiseaşti.
2.
Ma când s-aduna la cuvăndz, la dygeñi, sum măril'i poñ,
spunea că tu aţeu chirou s-bănea di ninumăraţ bănători,
diunăoară si s-disfaţea dininti viderea a căsiloru ca di yisoñ
cu scări a lor gigandi di cheatri îndupurati ubor dupu ubor.
3.
Namsa di ea estiună padi aştărată cu albili cheatri,
iuună oară întru stămănă, ñercura, s-fiţea mpăzarea mari,
di avăriliga a l'ei vinea stogu arbineaşi şi arămăñ:
oparăţ, vărciăñ, gorăñ, sulovăñ, şpatăñ şi mocrăñ.
4.
Stărpăpăñil' a noşţă mintimeñ lo încl'imară Greavă,
căţe ea eara adărată namsa dit munţ aumbrigrei,
vărtiti di nicălcatăli păduri di chiñ, fădz ca tru breavă
şi apăli a văliurloru ţi cură nicăpăsita, o împărţa pri trei.
5.
Ti aţea el' l'-strigară a l'ei, gură di gură cu mumea Greavă,
că bănarea a lor în aişţă munţ s-fiţea totnea ma greauă,
cum di furtunoasăli chiroi ţi sufla di vinţ turbaţ cu areau,
ma ş-di astridzarea pri lucuri grei până s-întunica seară.
6.
Ghini ma aişţ bănător stărbituţ pit bană, neavdzăti vrăoară,
sănt hărniţ dit buñ părinţ cu mari vreari ti muşatea hoară,
aoaţi sănt cărscuţ avdzăţil' fraţl' Patru[1)] cu maru doruri,
zografăñ di biserţ ali tută Muzechea cu afreasţi di sămţi.

3. Mëngjesi

Dielli nxjerr kokën e zjarrtë përmbi Valamare,
derdhen rrezet e tij teposhtë.
dhe puthen me majat e pishave, aheve,
dhe çatitë e shtëpive me plloça.
Pastaj përplasen në fund të fshatit,
përsëri përplasen me Ënhaun,
vidhen përmes kanionit gjigand,
hapur nën stërrahjet së toku prej tri lumenjsh
prej mijëra e mijëra vjetësh!…

Ashtu zgjohet fshati im ditë për ditë,
mes puthjesh rrezesh dielli,
mes tundjesh këmborësh të gjësë së gjallë,
zbukuruar me dashuri prej barinjve mjeshtërisht,
punuar me djersën e grave dhe të burrave,
trima që s'kthehen kurrë prapash,
por edhe trimëresha plot hire,
si zanat e maleve tona,
të mirët banorë të këtij fshati arumun….

3. Dimneața

Soari scuati capu pisti Valeamare,
ș-vearsă lumachili a lui nghios,
și s-baș cu chipturi di chiñ, fădz,
și citirăli a căsloru amvăliti cu ploaci.
dapoia s'păscănesc tu son a hoarl'ei,
ningaună oară s-păscănesc întru fața a Înhaul'ei
s-afură diunăoară la cănonulu gigand,
dăsfaptă di stărbaturili stogu aților rrăuri,
di tru ñil'i și ñil'i di añi!…

Ași s-dăștеaptă dzuuă di dzuuă hoara a mea,
cu bășeara ol lumacl'i di soari,
în'lăgăneara a clopturiloru di prăvdză,
adărati di picurarl'i cu vreari și cu nispusi mușuteță,
adărati cu sădoari di mul'eari ș-di bărbaț,
gioñi ți anaptea putei nu s-șuț vărnăoară,
ma și gioani și mușeatăli pisti mușeati
ca zani dit pădurili a noasti,
bănători buñ dit aistă hoară armânească.

4. Valamarja[1)]

Seç na është një mal i lartë,
rrethuar me luadhe të gjelbëruar plot bukuri,
ku ngjiten turma-turma tufa delesh,
ruajtur nga të mirët barinj arumunë,
me kërrabat e zbukuruar prej tyre mjeshtërisht,
me melodi këmborësh, fyjesh…

Nga maja e saj,
seç derdhen tre lumenjtë,
që nën dhe seç burojnë me gurgullimë shumë çezma,
burime, me ujëra të kristalta prej bore,
i japin jetë, gjallëri këtij fshati,
po edhe shumë dëmtime,
po edhe shumë ngrica, ftohtësi,
po edhe shumë fatkeqësi, dëshpërime,
në gjithë stinët që ikin…, që ikin…,
pa pushim!
1)Emër mali

4. Valamarea[1)]

Easti un munti multu analtu,
învărtit di livădz veardi, mușati,
iu s-alcheasc multu turmi di oi,
învăl'giat di picural'i buñi arămăñă cu nami,
cu cărrăbăli adărati ahăt mușeaț di năși,
cu sunarea dulți o clopturi, flăurli …

Dit chipturi a l'ei chiptuoasi,
s-vearsă hima treil'i văli,
și din sum loc s-voamu multi fleari, fântăñi,
cu api arați curati, di neau lucinati,
ți li da băni ali ațl'ei hoară, mușeatușă ca lălici,
ma și multu mări chideri,
ma și multu îngăl'ițeaț, arcouari,
ma și multu arăli, dăspăreari,
pit în tutălii anotimpuri ți întrec…, ți întrec…,
fără di căpăsiari!
1) Numă di munti

5. Uji i Fshehtë[1)]

Seç kalon një trim përmes gurishtës,
ku dielli të përvëlon si saç,
vapa seç ç'i derdh djersët përmbi faqe:
i ngrati trim arumun në këtë zheg,
ku ta nxjerrë vapën vallë!?...
Pa vuri veshin përmbi shkëmbore,
sikur dëgjoi gurgullimë burimesh, flearën[1])
që rrëshqisnin nën dhe pa pushim,
pastaj iu kujtuan rrëfenjëzat e të shtrenjtës gjyshe:
"Nën shkëmbore rrjedh uji i fshehtë,
uji i fshehtë, uji i fshehtë si akull!..."
Përnjëherë nisa të gërrvish me thonj gurishtën,
pa u hap një gropëz e vockël,
shpejt ç'u mbush me ujë të ftohtë,
më s'priti, grushtet ç'i mbushi,
faqet ç'i shpëlau djersësh,
mbeti i habitur për një kohë shumë të gjatë,
ç'iu davarit vapa e shkretë te Uji i Fshehtë!...

[1)] *Emër vendi - flearë (arumanisht) - çezmë*

5. Apă Ascumtă[1)]

Treați un geoni pit chitrățel,
iu soarli ardi ca cireap,
cărorea ma l'-versă sudorăli pisti făț:
Măratulu di gioni arămăn
iu s-lo scoati aistă crăoari!?...
Băgă aureachl'ăli pisti chitrățeli,
și l'i-spru candea avdză gărgălulu ca di ali fleari,
ți întreați și întreați dit sum luoc....
dapoia adusi întru minti spunearli ali yirteatea dadi:
"...Sum chitrățel întreați apă ascumtă,
apă ascumtă, apă arați ca gl'ieț..."
Diunuară zgrămai cu unghl'il'i chitrățelulu,
ta s-s-feațiună groapă ñică,
multu cătroari ea s-umplu cu apă arați,
dapoia cătrăoari-căntrăoari umplu măñăl'i lucurtoari
și li spălăi fățăli fapti multu cu sudoari,
arămasi chiundusitună bucată di oari,
că s-arăspăndi crăoarea la Apa Ascumtă!...

[1)] *Numă di loc*

6. Ënhau[1)]

Sivjet seç u shkri herët bora në Ënhau,
ndërsa lumenjtë shushurinin çmendurisht pa pushim,
mjegullat ç'u shpërndanë, u fshehën,
humbën pa priturazi!...
Asgjëkund s'mbeti vend pa rrahur nga rrezet e diellit,
ç'u veshën pemët e saj me bukuri lulesh në bardhësi,
porsi nuse e re veshur në bardha me hijeshi,
dhe bari jeshilon plot gjallëri anembanë
nga kushdo dëgjohej cicërima zogjsh pambarim,
tek fluturonin qetësisht krahëhapur pa pushim,
të pa lodhur në kërkim të ushqimit me durim.
Po më thërrasin shokën përjashta:
"Or vëlla, dil, përzihu me ne,
që të shkojmë për të parë Ënhaun,
Ënhaua jonë që puthet me diellin shkëlqimtar,
Me aq shpejtësi dhe herët që në agim
të endemi anëve të shkëmbinjve,
të mbledhin ngado lulet e çelura më herët se të tjerat,
në këtë vend të ngrohtë të bekuar prej perëndie,
të shpëtojmë urie kafshët nga ky dimër i egër,
e në të dehemi nga aroma pranverore!..."
Vajtëm, u dehëm nën rrëzëllimin diellor,
vajtëm, u dehëm me aromën pranverore,
më pas askujt s'i ikej më së andejmi,
vetëm dëshironin të qëndronim..., të qëndronin...,
të përkundshin me ledhatim ngadalë nëpër ëndërrime,
pandehma
dhe të shporrnin zemrash dëshpërimet e tyre,
bashkë me të këqijat!...

[1)] *emër vendi*

6. Înhaua[1)]

Estina cu trăoară multu s-tuchi neaua di Înhau,
încăt vălăli sălghea boați ciurtiti fără căpăsiri,
și neagurl'i s-dăsfărpărțară, s-ascumsără,
chirură dineaștipteați!...
Iuvea nu arămasi n-intrat luyiñăl'i di soarăli,
s-înveascură pomñăl' a l'ei cu lălici mușați,
ca înveastă nauă învăscut di albăli învășteari,
și vărdzieești iearba părț di părț,
și dicăt iuțido s-avdzea cântăcuri mușati di pul'i,
când azburea di nicăpăsiri cu areaptăli mușeați,
ti căfteari măncarea fără di acurmari.
Mi strig soțl'i a ñei di nafoară:
"A lăi frati eșă, meascăti cu noi,
ta s-ndzeam la ea s-lo videam,
cu ocl'ili a noastri ți s-bașă cu soarăli,
cama trăoari și cama cărundu, di cu tahina,
s-alăgăm pit mărdzăl'ili di cheatri,
s-adunămu lălicili ți săntu dăsfapti di cama trăoari,
tru aistu luoc călduros yirtată di la Dumnidzeu,
iu si scapă prăvdzăli di iarili agri,
și iu s-s-ni mbităm cu ñiurzma primvarească!"
Neasm, ni mbitămă cu luciñăli di soari
și cu ñiurzma primavrească,
ma dapoia dit ați nu îl'i-s-fudzea nițiun di noi,
ma vrea singur s-șidea..., s-șidea...,
s-lăgănea anarga, anarga pi a lui soñuri,
pitipsirili,
și s-li aștirdzea dit imnili a lor dispăririli,
stog cu lăiați!...

[1)] *numă di loc*

7. Te kroi

1.
Sa herë shkojnë rrugicës sime për te Flera përmbi oborre,
vashëzat tona të bukura, bukurosheza si lululezat e çelura,
me shamijëzat e ndritura hedhur përmbi kokë si plisa bore
që mbartin së andejmi ngarkuar në krah bucelëzat e stolisura.
2.
Papritmazi zihen dorë pas dore vashëzat e bukurza belhollë,
dalëngadalë e hedhin vallen shpirtndezura me mall vajzëror,
bukuripërzjera me shamijëzat lloj-lloj ngjyrash si lule mollë,
ndërsa si zjarr përndizet Flera me vargëzimet e tyre si kurorë.
3.
Seç qasen trimat azganë me gunat që puthin dheun si fshesë,
me vëzhgim symprehtë të zgjedhë të dashurën vetë pa shkesë,
e në zemër i goditi tejpërtej duke u prishur qetësinë djaloshare,
e zhyti në ëndërrime sesi tok të ndërtonin lumturinë famil'are.
4.
"E dashur! - i tha trimi heshturazi, - ç'këndon aq bukur!?"
e nis të hedhë vallen me hov djaloshar shpirtpërflakur si zjarr,
e me vete thërras pa zë, shpirtngazëlluar, syndezur si prusht:
"Ta dish, sot s'ke shpëtim, do puth pafund se s'bën me mall!?"
5.
" O trim i shtrenjtë, pse më afrohesh kështu vjedhurisht,
dil te sheshi nën krua, merrmë në krah, me mua të vallëzosh,
pastaj rrëmbemë e shpjermë në shtëpi te jot ëmë ta gëzosh,
të më stolisë, nisë e martojë si bijzën e vet dhembsurisht!?..."

7. La Fleară[1)]

1.
Totna când negu la Fleară pit cala ningă di casa a mea,
featițăli a noasti mușati, mușeatuși ca lălici disfapti,
cu șamiyil'i lucinati ca bucăț din neau, arucat pisti capti,
cu buțeyili adărati, încărcati în brațil'i a lor li purtea…
2.
Niaștăptată s-acață măñă di măñă mușeatăli ca mirdzeali,
anarga-anarga, suflitulu-apreasi di dor, acață giocu a fetiloru,
s-meastică mușuțeții, ca soi di soi di buiau, adunat pri lilici,
s-aprindi ca foc Flearea dit cântcuri și giocuri ațiа sum corru.
3.
Cu afrištea s-aprochi gioñăl'i cu tămbărli până pi padi,
mutreascămă ocl'idisfapță s-s-aleagă cai vă s-hibă a lui vrută
și tu inimă s-agudiră, ni adunată cu eali nu îl'i-s-șădi,
s-năcară cu nghis, cum s-lo îndreagă stog bana fără urruteță.
4.
"Vrută!- îl'i-dzăsi pi tățiroasă gionlu,- ți cănță ahănt mușaț!?
și acață s-aruncă gioculu pi anarga, suflit-apresu di dor,
și cu veta zburrescș fără boați, ocl'i-apresă îîntreagă ca foc:
"Su știi, că astădz nu ñ-scachi dot, vă s-ti bașu că nu s-fați?!"
5.
A lăi gioni, scupulu a ñeu, cățe ti aprochi pri afurišta,
eși întru mușata padi, di sum Fleară, s-s-mi l'iai cu a tău dor,
dapoia arricheami ș-dumi întru brațl'i a tăi la dada a ta,
iu s-mi adară, s-mi uidisească ca hil'a a l'ei doil'i s-ni însor!?"

1) Fleară - numă di loc

8. Te "Koka e Galës"[1)]

1.
Kam ardhur nga larg aty ku kam banuar shumë kohë më parë,
dhe po kaloj përmes Kokës së Galës1) me përmallim të madh,
dhe me veten time mendjen vras, këndoj e vallëzoj nën zë:
"Si i ka mbetur ky emër këtij vendi me gurë-shumë si vezë!?..."
2.
Mu kujtuan rrëfimet e rralla të gjyshit tim mjekërbardhë:
"Prej pyllit pranë rrëzoheshin përmbi gur larashë me majë,
kufoma të ngordhura dhish të egra prej sheshesh përmbi pllajë
e mbesnin vetëm atje kokalla kockash si rruaza të bardhë...
3.
Pastaj ç'të shikoje nga çdo anë, përmbi pyje e majëmalesh,
sterrohej qielli mes kërcëllitjeve të lemerishme kërmë-ngrënëse,
pandërprerë vinin turma galash të uritura me klithma të llahtarta,
e zbrisnin si shigjeta përmbi kërma e i shqyenin copa të pista."
4.
Nga kjo pamje e pështirë kërmash e ulërima të ashpra galash,
sot prej tyre nuk ka mbetur asgjë, pyjet janë prerë të sakatuara,
më s'dëgjohet qoftë edhe vetëm një zë, kanë heshtur, humbur,
por emri "Koka e Galës" mbeti prej zogjsh me jetesë kërmash…

8. La „Cap di Gai"

1.
Am vănit dit aco diparti, iu am bănat di multu chirou,
șă ma trec pit la Cap di Gai, îngărcat cu mari dor,
pri a mea ma ñ-vatmu mintea, sum boață cântu și gioc:
"Cum l'-armasi aistă numă aștl'ui loc di cheatri ca ou?"
2.
Adușu întru minti di la papu a ñeu arali spuneari:
"Di la păduri cădea cât vroară aua pisti aisti cheatri lai,
psoahi căprăli agri dipi ațeali păduri mari pisti plai,
arămănea ația până s-l'-yinșea oasăli ca mărdzeli…
3.
Dapoia ți videai dipi tuti părțili, pisti dzeñi și păduri,
s-hirbea țerulu di azburearlăi a gailoru fomati ti cărmioși,,
fără căpăsiri vinea gailili cu foami, cu azghiliri lahfătăroși,
ca șigheti dăpunea la cărmi și arăchiea mășcături…"
4.
Dit ațea videari lăviosă dit cărmi, zghilirli aspri di găi,
astădz nu ari armasă dip țiva: pădurăli sănt til'iati,
nu s-avdi nițiună singur boață: săntu căpăsiti, chiruti,
ma numa „Cap di Gai"-arămasi dit aței cărmioș pul'i lăi…

9. Legjenda e fshatit tim

1.
I vetëm kam dalë përmbi fshat, sipër në kodër me pisha të larta,
i menduar vështroj pamjen shkëlqimtare, që më hapet përpara,
plloçë-mbuluarat, të murrmet: shtëpi, kishat, lumenjtë, rrugicat
dhe ngado ngastrat varg në gjelbërim, kopshtet e stolisura…
2.
Kështu siç kam qëndruar, i eksituar me vështrimin mbi bukuri,
"Sa i lashtë, o fshati im, më je!? - pyes i çuditur me veten time.
Por, siç më tregojnë këto ura, kisha, murishte,- i them vetes.-
Duhet të jenë më se njëmijë vjeçare!- përgjigjem njëherazi…
3.
Pastaj m'u kujtua legjenda, që tregojnë me mall pleqtë tanë:
"Cjeptë me zile zë-kumbonjëse, që i prinin kopeve në kullota,
nga qilarët në fund të fshatit kapërcenin çati më çati lehtësisht,
arrinin në krye të fshatit, ku niste madhërisht e paana ahishta …"
4.
Kështu është rrëfyer kjo legjendë e stërlashtë brez pas brezi,
përmes gojës së pleqve ajo ka arritur te grabovarët gjer më sot,
që ri-ngrihet si dikur me madhështi, po luajnë këmbë duar tok,
siç e kanë pagëzuar poetët tanë të lulëzojë "si lule"[1] rishmëzi.

1) K.Belemaçe, "Jetesë arumune", poemë

9. Leghenda a hoari l'ei a mea

1.
Am inșit singuros în dzeană, pisti hoară cu chiñi anălț ,
minduit, mutresc viderea luñinoasă, ți ñi s-disfați dininti:
casăli amvăliti cu ploaci murgoasi, biserțili, rrâuri, căl'ăuri,
și pi iuțido ningă eali s-adară agril'i, gărdiñăli, umplut cu mușuteți.
2.
Ași di cum stău impresionat, cu mutrita di căt mușutețili:
"Căt vlecl'i eșță ale hoară!?" - întreab sinu a ñeu,-
Ma, cum ñ-spună aisti punță, biserță, murăștăi, arărspănditi, -
Lipseaști s-hibă pisti ñil'i di añi!?"- apăndăsescu eu.
3.
Dapoia ñ-aminti leghenda a hoarl'ei a mea , di aușl'i spusă:
"Țăpil'i săntoși, ți conducă cupiili di oi tu pășuni,
di pi chilărl'i tu soni a hoaril'ei, ansăsăra pisti ciatili, lișoară,
și s-afla îndzeană, iu ahiurhia pădurili di fădz fără sinuri…"
4.
Bărr după bărr easti spusă aistă legendă mușeată,
pit gurăli a aușiloru, ari agiumță pănă astădz la grevăñoți,
ți cu măñ a lor ma lucreadză ta s-crească di nău hoara,
si-s-dăsfac ea "calilici"[1], cum u încl'imă poețl'i a noșți.

1) C.Belemace, „Ginta armănească"

10. "Tri Urat"

1.
Që prej shkëmbit po sodis bukurinë e Tri Urave madhështore,
ndjej sesa të dashura më janë këto ëndrrat e moshës fëminore,
me mall të pa-treguar për së thelli më këndon ky shpirtit im
e nis të thur dhembshurisht e shtruar vargje të bukur pambarim.
2.
Ndërsa përpara më shfaqen të rrallat harkore, madhështore,
dhe tek eci qetësisht, duke u menduar me vete heshturazi,
nën ta shikoj farfuritjen si shkëndijë të pellgjeve me ujë bore,
e era nis të ledhatojë butësisht shkurret e zallit papriturazi.
3.
Pastajza nën të tjerat si i dehur ëndrrash çapitem ngadalë,
si pa i trembur tek shkel rëndë gurët e saj të latuar me dorë,
i frikësuar u ruajta të mos shkisja në ujërat e bardha si borë ,
edhe pse me shpirt do të dëshiroja të notoja lumit me valë.
4.
Mirëpo kur u zgjova nga dehja e atyre ëndrrave të papara,
më kot u tremba, s'ishin veç se reflektime pellgjesh të kristalta,
me të vërtetë imazhi i saj i pa shembur qëndronte madhështore,
harqet i mbaheshin fortë sepse ishin lidhur me gurë të gurores.
5.
Por kur u ngjita në anën e sipërme të Tri Urave përkrshi,
së andejmi nga ç'ishin në vërtetë dukeshin më madhështore,
që nën ujrat e Lunit të Dushit shihja të anasjelltat gjasmore,
e, nëse valëzonte era pellgjet, realen s'e dallonte me lehtësi.
6.
Pastaj prej shtrojës së saj të gurtë vështrova pellgun kaltëror,
i çuditur pashë se përmbi to po vinin vargje-vargje njerëzore,
bukurveshura duke kënduar e hedhur valle me dlirësi rinore,
duke shpalosur bukur së andejmi shpirtndezur gëzimin njerëzor.

10. Mușuțeța a Treiloru Punț

1.
Dipi cheatra iu ma stău vedu mușuțeța a Treiloru Punț,
achicăsescu că cât duruț ñ-sănt yisili a meali dit ñicurami,
ti eali dit ahăndea suflitu a ñeu ñ-cănti cu dor nispus
și împlătesc nibindisit pi anarga stihuri ahănt mușati.
2.
Dininti ñ-s-dăsfețì rari arcuri a lor măreț pisti cali,
și când imnu tățosu, minduindalui fără derti di eali,
sum eali mutresc scapărarea a baltiloru cu apă di neuă a l'ei,
și vintu scutură niaștiptată moali dărmăli di frăndzi,
3.
Dapoia di la stătuta cheatruoasă vidzui balta seninoas,{2}
chiudat vidzui că pisti năsi vinea unu dupu alantă arădzoas,
ghininvăscuț anda cănta și giuca încor ahănt mușeaț,
hăraua oamnească s-dăşcl'isi pisti punții di niaștipteaț
4.
Ghini ma când mi dăşteaptai dit ațea mbitateari di yisuri,
di încot mi aspărai, că eara reflexurili di balț cureaț,
că di dalichinea imajea a l'ei ni arrustunat stătătea majestata{1},
arțl' s-țănea mproaşt cățe sunt ligati cu cheatri aleapti.
5.
Când eu mi alichii pri partea dicăt a-supra a Treililoru Punț,
ma mușeati dicăt iearea di dalichinea dit aco eli s-videa,
di sum apili a Valil'ei alu Duși undzirea aneaptea s-alăxea,
nu s-ducheaşti că cai é, ma că s-leagnă di vinț ca în tunț.
6.
Dapoia di la stătuta cheatruoasă vidzui balta seninoas,{2}
chiudat vidzui că pisti năsi vinea unu dupu alantă arădzoas,
ghininvăscuț anda cănta și giuca încor ahănt mușeaț,
hăraua oamnească s-dăşcl'isi pisti punții di niaștipteaț.

7
Atëherë njëherësh shiheshin përzierjet e lloj-lloj ngjyrash tok,
të hedhur përmbi ata varganë valltarësh njerëzorë si për mot,
vashash me nur si zana, djemsh, grash, burrash trima me qok,
duke hedhur si të lojtur vallet arumune, të zënë dorë për dor'.
8.
Pa kur trimat sypatrembur zbresin nga malet në togje-togje,
nakatosen mbi urat së toku, të zbukuruar me veshje plot nur,
seç i ndezën zjarr mbi të, këngët e vallet, gjersa tundën lagjet,
me gunat e tyre të shajakta u fshinë sheshet stolisur me gur
9.
I shtrirë, i heshtur e i kredhur në atë pamje të paparë prej nesh,
kuptova se si i dehur ëndrrash qëndroja mbi të bardhin shkëmb
menjëherë zgjohem e brof në këmbë i gëzuar me vështrimin në shesh,
në Shqipëri s'vallëzon e këndon si grabovarët ashtu më këmbë.

7.
Unușună pisti ea imna soi di soi di boiuri misticati,
arucaț pisti ațeal'i ardha di oamñi trițeari nicăpăsiti,
featiți ca dzăni, ficiori, mul'eari și bărbaț azgăñi,
anda giuca giocuri armâneașță, acțeaț măñ di măñi.
8.
Ma când s-dipunu gioñăl'i di pi munț ocl'i niaspiraț,
s-meastăcă cu ațeli aradhă di omñi înviscuț ca ti ziafeti,
ma multu s-aprindu cântcăli, giocurli di gioñi ca aslañi,
pădzăli s-așteargă di tămbărili a lor di șiac adreaț mushaț.
9.
Teas, tățut și hiptă la lumea nivădzut vărnăoară,
aducheascu că ma stău la albă cheatra ca mbătatu tu nyis,
unușunu mi dăștapt și mi scol mprostu hărisit,
nu s-goci și s-cântă iuva tu Arbinișii ca aișț gioñi grăvară.

11. Te Krojet

1.
Ndanë pyllit, sipër fshatit, seç rrjedhin krojet ujë-kulluar,
me gurgullimën zëkumbonjëse e qetëson shpirtin tim,
ndërsa nis të rrjedhë tatëpjetë në mërmërimë të pa pushuar,
çdo gjallese i shuan etjen ndër zheg, me tëndin freskim.
2.
Ndër to shuhet gjithçka: mëkatet, etja e vapës së nxehtë,
kënaqësia shpërndahet mëhallëve, shtëpive, oborreve ngado,
grabovarët të nginjur të rrojnë në gaz përjetësisht nga mot
dhe gjë e gjallë etje shuar të shtohet e shumohet përherë.
3.
Tok me vërsnikët kam ardhur e po qëndroj në këtë shesh,
me dëshirë si dikur fërlikun përdredhim ngadalë mjeshtërisht,
ashtu siç i piqnim në hej bredhash të kremteve vazhdimisht,
e në kthim, atje jisnin veç nakatosje kockash si përshesh.
4.
Ndërsa ktheheshim nga vend dashur, i pa shok në botë,
nën to me kënaqësi kujtonim gëlltitje kafshatash eturisht,
e tek mezi qëndroja në këmbë me veten qeshja çuditërisht,
tërë gaz si të dehur vallëzonim në shesh zënë dora-dorës.

11. La Fântânili

1.
Pisti hoară, ningă păduri, curră apăcurată a fântăñiloru,
iu s-avdă boați dulți ți moali suflitu ñi-îl'i u aprindi cu vreari,
s-vearsa hima cu ninullă fără tățear, mi legnă dulți cu doru,
cu a tau arațoasă yiili li scachi di-tu nivruta călduri.
2.
La năsi s-apleacă și s-tuchească mărtiili, crorea, seta,
haraua dapoia s-răspândescă tu casi, obori și iuțido,
grevăñăl'i fântiț s-băneadz cu mari hări tu tut eta,
și tutiputa s-avdadzi apă-fântită ningă ațeali șopor.
3.
Cu soțl'i di tinăreaț am vănit aua și ma șăd mpădi,
nămal'iu cu chefi s-îl'i u fridzem anarga ca unoară tu zămani,
ca cum la sărbătoari li-aveam friptă pi sulă di brădz,
când ni șuțăm tu hoară goală oasăli îl'i u lăsam dinăpoi…
4.
Anda ni turnăm dit ațeu locu, ți întru lumi n-ari altă,
sum eali cu harauă, amintam ascăptarea a prăvdziloru,
arrădeam cu vetea a nosta, cât cu zori șideam mprosță,,
hărisiț cântam, giucam ca mbitaț tu ma mușatili a pădziloru.

12. Në Vërtoq

1.
Thellë shpirtit tim më kanë mbetur gjurmë të zjarrta,
të uruarat s'më lëshojnë e s'u shpëtoj dot asnjëherë,
tek fjeta në Vërtoq, nën qiell të hapur, për të parën herë,
tok me vërsnikët e xhaxhi Nasin, nën sazma të larashta.
2.
Mirëpo unë atëherë sapo kisha nisur të kuptoja gjërat
dhe s'mundja t'i ndiqja në ngjitjen e së përpjetës dot,
më hipte mbi samar të mushkës tonë të egër të fortë,
të mbahesha pas kaptellit të saj, më porosiste vazhdimisht.
3.
Hipur mbi mushka ecnim me të afërmit e mi përpjetë,
nën rrahje patkonjsh të çelnikët xixëllima dilnin paprerë,
pastaj por si ulërima egërsirash thërrisnin fortë për së koti,
gëzimin e pasosur të shpirtit tonë askush s'e ndalte dot.
4.
Sapo mbërritëm tek ai shesh mjaft i dashur bukuri-rrallë,
ndanë burimit ujëkulluar shkarkuam mushkat menjëherë,
pastaj me zile të hapura i lëshuam për të kullotur vërdallë,
gjer vonë gatitëm barrët nën rrëzëllimin e hënës si rrallëherë.
5.
Ndërsa tisi i natës u tendos nëpër pyjet e paanë papritur,
sa u darkuam shkuam për të fjetur në shtrojën me gjethe,
ndërsa ndjeja përkundjen ledhatonjëse të erës mbi luadhe
gjersa të më rrëmbente gjumi numuroja yjet krejt i heshtur.
6.
Që atëherë prej meje frikën fëminore e davarita krejtësisht,
mësova të endem pafrikë mes terresh të llahtarta si në Vërtoq,
eh, sa mall kam në shpirt të ngjitem atje rishtazi si atëherë sot,
tok me shokët e mi gjumi të më rrëmbejë si dikur ëmbëlsisht.

12. La Vărtochiu

1.
Tru a hăndaua a suflitului ñ-ari armasă infocati urmi,
ți nu mi sălghească și s-u scapă di eali putei,
când la Vărtochiu, iu durñii nafăoară sum luñina ali luni,
stog cu vărstari{3} și lali Nasi, amvăliț di steali ca scântei.
2.
Ghini ma mini astumțea cât aveam cădzut întru minti
și nu puteam s-li aștiram dot tu alichieri pi ciciori,
mi îngălca pi sumaru ali a noasti agra mulari,
ta s-mi țăneam pi căpestru, mi dimindea elu cu dor.
3.
Încălcaț pri mulări imnam diadun cu vrățl'i a ñei,
sum noi încălțăli{4} di celnicu di iu si sălghea scântei,
cu boațăli a noasti zghileam, cu analtu di încot,
vărr nu poati s-n-apuni hăraua di în-sufliți apreasă ca foc
4.
Cand agiumsămă la ațea padi mușeată nividzută vroară,
cu troară-cu troară li dăscărcăm mulărli ningă izvoru,
și li sălghim s-pască lișoară, avărliga stogu,
sum luñin a lunil'ei părgatim lemni ca rară oară.
5.
Anda puscutidea a noaptil'ei s-timsi iuțido niaștiptată la noi,
după ți ținătățim ni aștiram ti durñiri tu aștirrarea di frăndzi,
hiptu sum sazma di lănă, acțai s-li numuru steali tățos,
păn mi arichi somnu, lăgăneat di vintulu pit frăndzi.
6.
Di astumțea ñi s-dipărtă frixea tută, ma nu s-aprochi,
învățai s-alagă pit chisuri lăhtăroasă ca tu Vărtochi,
cât dor am s-mi alichieascu aclo năpoi ca atumțea,
diadun cu soțl'i s-mi afură somnu ninga unăoară cu dulțea.

13. Në Moçale

1.
Atë ditë që u ngjita me gjyshen time sipër në Moçale,
përpara sysh m'u shfaq një pamje me bukuri përralle,
mes saj shushurinin burimet e akullta malesh me borë,
mbi ta zbardhonin tendat e arumunëve thurur me dorë…
2.
Vapën e paduruar në ngjitje, që ende s'e kuptonim dot ne,
sapo mbërritëm atje m'u davarit nga pamja madhështore,
tendash të shajakta, të bardha e të murrme si shpatullore,
dhe mbi to, nëpër faqe malesh kullosnin delet kope-kope.
3.
Sa arrita në tendën, mikut Ndina, tok me të shtrenjtën gjyshe,
si i krisur vrapova të takoj vërsnikët tek loznin në lëndinë,
edhe pse nuk njihesha me ta, i takova secilin me përmallim,
pastaj u përzjemë, duke lozur si vëllezër gjer në perëndim.
4.
Pasi loza me shokët e mi të rinj, një kohë të gjatë,
më thirri Ata të shkonja shpejt te tenda e xha Ndinas,
mbeta i habitur dhe i heshtur nga bukuria e saj e pamatë
më dhanë bukë me djathë të bardhë që më shijoi pamas'.
5.
Dhe tek të ngrinin në Moçale tendat e tyre plot me bukuri,
s'më pritej të lozja me shokët e mi të rinj arumunë, përsëri
dihej se pas tyre vinin radhë kope delesh ruda pambarim,
që edhe përmes vapës nëpër Valamare kullosin papushim.
6.
Që atëherë më ka mbetur në mendje e ndezur flakë si zjarr,
hareja e të dëgjuarit arumun Ndina në sofër me fëmijët tok,
që, sa hynte pranvera, shkarkonin mushkat e tyre në oborr,
kur kremtoheshin shenjtët, duke pjekur mishra nën qilar.

13. La Muciar Muciarră

1.
Ațea dzuă ți neș cu yirtatea dada la Muciară{5} însus,
ňă s-dăsfeați dinănti viderea împlină cu mușteați,
namsa șușurea șopori cu apă arați di-tu munț,
și pisti eali tendăli a armăňilor di șăiaț albinoasi...
2.
Cărorea ți avum tru alichirea nu ňă s-acăchisi dot di noi,
căt agiumsăm ňi s-dăsfăți viderea a l'ei mușeaț,
tendăli albi, murgi și multă fărtoasi, adărat di șăiaț,
ș-pisti eali, pi fță di munț, pișteа cupili a lor di oi.
3.
Căt agiumsu la tenda, oaspulu Ndina, cu a dadil'e părmănăi,
diunoară cărțănii dahagă s-mi adunam cu soțil'i a mei,
ș-cățe nu li cunușteam pi el'i, eu cu multu dor li ambrățăi,
agiocăndalui ca fraț până la ascaptător a dzuil'ei.
4.
După ți giucaiună lungă oară cu năil'i soțil'i a mei,
mi strigă dada la tenda alu Ndina, cu troară s-nidzeam,
armaș chiudăsit și tățit, căt adărat mușaț area ea,
ň-deadăr păni cu caș alb, ți ň-arăsi multu nostima a l'ei.
5.
Când tu Muciară va s-adăra di năuă tendili a lor mușeaț,
nu ň-s-aștăptea până s-agiucam cu soțl'i a mei năl' arămăň
s-știea că după el'i vinea turmili di oi ninumuraț,
și pit Valeamare păștea nicăpăsită și tu îngăldzăň.
6.
Ň-ari arămasă di atumțea întru minti apreasă ca foc,
avdzătulu armăn Ndina, cu tuț cilimaňăl'i a lui buň,
ți, căt intră primvera, dăscărca mălărăli tu obor,
lu s-sărbătoarea sămțl'i, anda s-fărdzea nămal'i pisti pruň…

14. Në Gërgul

Ndonjëherë ngjitesha tek Gërguli,
qëndroja nën vathën e mjeljes,
e dëgjoja gurgullimën e tij të pandërprerë,
që më rrëmbente të tërin në melodinë e tij
e shpirtin ma pushtonte dehësi frymëzim.
Tek buzëmbrëmjeve kopetë zbrisnin tatëpjetë,
xhaxhallarët e mijë punëtorë, Kena dhe Nasi,
milnin delet te vatha nën shkëmb,
ndërsa unë i ndihja sa të mundja me gaz…
Ndaj s'më shqitet nga shpirti,
kjo pamje plot bukuri,
gjithmonë më ringjall moshën e rinisë,
që s'mund të harrohet!...
Kurrë s'mund të harrohet!…

15. Te dyqanet

Tek bridhja nëpër fshatin tim,
papritmas çapitjen e ndala te dyqanet,
ku shpesh mblidhen burrat arumunë,
burra të zgjuar e gratë si zana…
Ç'më vijnë në mendimet e mija të ndezura,
kohërat e shkuara, kur s'shuheshin zërat, thirrjet,
këtu bëhej pazari i krahinës së Vërçës,
ku plekseshin veshjet: arumunçe, shqiptarçe.
"Grabova atëherë, - tregojnë pleqtë, -
e quanin qytetin e krahinës,
ku bëhej pazari, zejtaria,
ndaj ajo ish e dashur për të gjithë banorët,
arumunë e shqiptarë tok…

14. La Gărgulu

Cât vroară mi alicheam îndzeană la Gărgulu,
stăteam la strugă, iu s-muldzea oili,
avădzam melodia dit Gărgulu,
melodia nicăpăsită mi chiucunea la a mea fuiri
și suflitu a ñeu di poet, u cărtea di nicăpsiri...
Cât s-aprichea seara, cupili înghios s-dipuna,
lalăl'i a ñei lucrătoră, Kena și Nasi
înhiurhia s-muldzea oili la strungă di sum cheatri,
cât puteam li agiutam și mini cu cheafi…
Ti ațea nu ñ-s-agrășeești putei di în-suflult,
aisti mutriti mușutati, nividzuti,
ți totna ñ-aduc n-tu minti tinirețea a mea,
ți putei nu s-agărșești!...
Putei nu s-agărșești!…

15. La Ducheñ

Când priimnam pit mușata hoară,
niaștiptață ciciorl'i mi dusăr la Ducheñ,
tuș aclo iu s-adunu totna bărbațl'i arămăñ,
bărbaț mintimeñ și mul'eari ca zani.
Aduc întru minti chirou di atumțea,
când aoa s-fățea părmătia ali tută Vărcii{6},
când nu căpsea boații, urarăli,
și iu s-mistica învășterli: armăneasti, arbinișeești…
"Greva atumțea,- spună ma aușatl'i,-
u acl'ima căsăbă a localitatlui,
că aclo s-fițea prămătia și zănati soi di soi,
ti ațea eara vrută di la tuț bănătorl'i,
armăñ și arbineași stog!…"

16. Te plepi

Nuk e di sa i moçëm është ky plep,
që ngrihet mes mëhallës sime
përmbi Çaçën1)hijerëndë,
i gjerë dhe i lartë,
edhe pesë burra po të mblidhen zënë dorë për dore tok,
sido që të lidhen me njëri-tjetrin,
ngado që ta përmbledhin,
s'mund ta rrethojnë dot...
Dimrit nga lëkundjet e erës së marrë,
që e tund e shkund gjithçka përqark,
sa s'i shemb krejt çatitë e shtëpive,
të rrokulliset bashkë me to me rropamë përtokë,
të mjerët ne, mbetur përjashta në këtë ftohtësirë,
pa dashje t'i presim degët për t'u ngrohur.
Pa kur vjen pranvera edhe vera,
nën hijen e tij të madhe çlodhen burrat,
pasi vetëm aty u davaritet vapa përvëluese,
pasi vetëm aty tunden e ledhatohen mendimet,
ashtu siç tundet e shkundet vetë ai.
Vit për vit cicërojnë zogjtë duke mbartur,
me sqepin e mprehtë barin e thatë,
për të ngritur të ngratët foletë përmbi të,
ku të lindin e mirërrisin bijëzit e tyre dhembshurisht,
ndërsa kur i ngjitesha e i zbrisja shpeshherë dikur,
foletë iu prishja papjekurisht,

16. La pupu

Nu s-ști di cât añ-esti aistu pupu,
ți si scoală namsa di măhălu a meu,
pisti Ciacia aumbrăgreu,
analtu și multu gros,
canda s-hibă și ținți bărbaț acțaț di măñ,
cumțido s-s-leag di un-alantu
cumțido s-lo învărteascu pri elu,
nu o circăeascu dot…
Iarna din lăgănrea a vintului ciurtit,
ți leagnă și scutră țido di avărliga,
cât nu li arrăstoani ciatiili di pi casi
și s-arucuteşti diadun cu eli cu aurleari în-padi,
măreaţl'i di noi, arămasără nafăoară tu arăcoareşţ,
fără vreari li tăl'iăm ramuri ti îngăldzari.
Ma când yini primuvera și vera,
Sum aumbra a lui mari s-discurmă bărbaţl'i,
căţe singur aco s-dipărteadzi marea cărăoari,
căţea singur aco yinea dulţoasi munduirli
aşi cum s-leagnă şi scutră elu.
An di an cântă puil'i anda purtari,
cu cioculu a lor astil'at, iarbă uscată
pisti năsu, măreaţl'i s-adară cubairil'i,
iu s-amintă şi ghinicrească a lor năi hil'i,
când mi alicheam și dupuneam multu ori pri el,
fără conştinţă li aspărdzeam cubairil'i a lor,

për të cilën i turpëruar mallkoj shpesh veten sot,
për të keqen ndaj atyre zogjve krahë bukur dhëmbësurisht.
Prandaj tek sjell në mendjen time,
këto lodrat tona të pamatura fëminore,
ç'pësonin e pësojnë të ngratët zogj
nga këto hip zbritjet të çapkënta,
s'harrohen cicërimat e tyre të mahniţhme,
që më zgjonin në mëngjes herët,
që, edhe pse gjumin më prishnin çdo ditë,
të tërë shpirtin ç'ma rrëmbenin mua,
këto të dashura melodi cicërimash pafund…
Pastaj dil'a përjashta shpejt e shpejt,
të shihja të pambaruarat cicërima, rrahje krahësh,
tufa-tufa iknin e vinin pa pushim në kërkim,
për vete e të vegjlit e tyre të uritur ushqimin…

pri care astădz bălstem multu ori sinu a meu,
ti uruteța ții îl'-feciu a pul'iuloru areaptimușaț.
Ti ațea astădz când li aduc întru minti,
aisti gioucări a noasti cilimenioasi,
ți pățea și ți pățăscă măraţl'i di pul'i,
di aisti alinari și dăpunăr di ficiuriți,
nu s-agărșească ciripițili a lor mușați,
ți mi dăștiptea totna cărrundu dimneața,
ma și căţe somnulu ñu aspărdzea dzuuă di dzuuă,
mi hărăsea și îîntreagă suflitu ñi u arrichiea a ñia
aisti vruti melodii di ciripiți fără căpăsiri…
Dapoia inșeam nafoară cu troară-cu troară,
mutream nibintisițli ciripiț, băterea a areapti mușeaț,
ți nu căpăsea di fudzeari și vineari ti căftari...
mămcarea ti eali și ti ñițl'ă foamoași…

17. Tek Pishat e Prera

1.
Shumë rrugë këmbësorësh të çojnë te pishat e prera,
ku venë për lëndë ndërtimi banorët e dy fshatrave:
Grabovës dhe Shënapremtes për të ndërtuar shtëpi,
nga pishnajat e ahishtat tona plot madhështi.
2.
Në kujtesën e gjithsecilit ka mbetur: Pishat e Prera,
që për të ndërtuar e zbukuruar shtëpitë e tyre të reja,
nuk mendonin ç'pësime u sillnin drurëve të shkretë,
ku dëgjohej vetëm gëzh-vëzhe sharrtarësh ditë e natë…
3.
Edhe pse priteshin të shkretët drurë robujsh të bardhë,
ishte shkruar për ta të mos humbte fara e tyre kurrë,
por milingonat veç se shtoheshin rreth trungjesh gërdallë,
mugullonin pambarim filiza që davarisnin çdo shkurre.
4.
Kështu banorët e këtyre fshatrave me plot halle,
shqiptarë dhe arumunë me paqe, miqësi të rrallë,
të lidhur me njëri-tjetrin si të ishin të një mëhalle,
jetonin bashkërisht plot lumturi e gëzim si në përrallë...

17. La Chiñili tăl'iati

1.
La Chiñili tăl'ati, ti duc multu căl'uri pi ciciori,
iu neg ti scuteari material di lemn bănători a dauli hori:
Grevea și Stăvinărea, tră adărari mușeati casi,
dit chiñoasa și fadzoasa mărețoasi păduri a noasti…
2.
Tu amintarea a mea ñi armasi numea: Chiñă tăl'ată,
ți s-construescă și mușutească căsăli o lor năli,
nu minduescă că ți pat șcreț'l'i di poñ aistă fățeari,
iu s-avdzea noapti-dzuă găj-văgiuli di șarădz cu braț…
3.
Șă cățe s-șcurtea măraț'l'ă chiñă di robul'ă alghi,
Era dzăsă s-nu chirea fara a lor di lemni mușeați,
că furridzi singur s-adavgă avriga di căciughi,
creascu filidzăli năli ș-li amvleascu rudzăli agri…
4.
Așă bănătorl'i a știlor hoari avdzăti cu multu hăli,
arbineași și armâñi cu păci ș-ca buni relați,
lăgaț cu un alantu, canda s-eara tuună măhală
dadunu triței viațea, cu hăriseari ca tu părmithă…

18. Te Çaça

1.
Gjithnjë te Çaça mblidheshin për të lodruar së mbari,
pleq, burra e gra, të rinj e vashëza të reja plot bukuri,
veshur me sqimë, zënë dorë për dore me përmallim,
ata s'i ngopte asnjëherë: as vall'a, as kënga pambarim…
2.
Ndonjëherë kur i pushonim të gjallat këngë e vallëzime,
sikur ndërtonim një flamur shumëngjyrësh e madhështor,
një këngë arumune të njohur ia merrnim me zë të lartë tok,
"Seç ecën trimi nëpër luadhe për, lirinë këndo ngadalë..." [1)]
3.
Dalëngadalë nisnin këngën edhe lagjet tjera pas nesh,
nisnin kënutollarët, katollarët, paçollarët, sotirllarët
gjersa ajo ndalte kur arrinte ëmbëlsisht tek thanollarët,
kur mbi tërë fshatin tendoseshin errësira netësh e resh…
4.
Kur më pleqtë mblidheshin dhe nisnin të tregonin ngerazi:
përralla, gjëegjëza, proverba, fabula e aforizma të bukura
që arumunët mendjehollë u përcollën bijve brez pas brezi,
që të mos humbasë e ndritura dituri e mençuri kurrë ndër ta…

[1)] *këngë popullore arumune*

18. La Ciacea

1.
La Ciacea totna s-aduna ti fățeari mbări giucari,
aushi, bărbați sh-mul'ieri, tinărl'i ș-mușeati feati,
acțaț măñ di măñ ș-înviscută cu mari schimeati,
el'i nu si făntea vroară: niți cu giucari, nică cu cântari…
2.
Cătvroară, când li acruma yiyili giocuri și cântcari,
canda sculaună flambră mușată și lungă multu,
unu cântic cănăscută acăța cu boați analtu:
"Steam dzuuă tru livadi, treațiună gioni și mi veadi…"[1)]
3.
Anarga acăța s-cânta șă măhălili alanti după noi,
protea cănutolarl'ă, catolarl'ă, paciolarl'ă, sotirlarl'ă,
ș-până nidzea la thanollarl'ă, ea tățea cama dinăpoi
când îîntreagă hoara s-mbita di laiiția a noaptil'ă…
4.
Ma aușl'ă s-aduna ș-acăța s-spunea cât vroară,
părmiti, dățeari mintimeni, pruverbi, aforizmi și fabuli,
ți armâñl'i li au spusă bărr di bărr tră tinirăml'i,
ta s-nu cheară știerea și mintimenea la el'i vărnuoară …

[1)] *cănticu popular armân*

19. Në Kurdihorë

1.
Ende pa shkrirë toka ngricash e akujsh ndër malet lemeri,
të gjithë vrapojnë shpejt drejt ngrohtësisë së Kurdihorës,
kush e kush të mbjellë më parë të vetat ara me bereqet të ri,
duke çarë brazdat edhe nën copash të pashkrira të dëborës.
2.
Edhe unë pas tyre rend për atje porsi zog në fluturim,
në të cilin lulet e shumëllojta kanë nisur herët lulëzimin,
si pijanik le të dehem dhe ta shuaj mes aromës trishtimin,
ëndrrat e mija të më rrëmbejnë duke më tundur pa pushim…
3.
I shkujdesur dhe porsi i dehur brodha ngado Kurdihorën,
ashtu si ndonjë i verbër që kërkon gjilpërën nëpër kashtë,
po papritur hodha vështrimin mbi një shkëmb stërlashtë,
që veçse e rrihej nga rrezet diellit pranveror tërë kohën,
4.
Që i heshtur qëndronte i vetëm rrokullisur përfund një are,
pas i ish ngjitur e veshur të nakatosur guralec e dhe tok,
që nga përhapej aroma dehëse e tufës së luleve lozonjare,
pastaj papritmas vrapova si erëz mali të loz me të si shok…
5.
Pa i mblodha dalëngadalë e tumba-tumba i lidha me dashuri,
vrapova me shpirtin ndezur si zjarr nga malli i moshës rinore,
shpejt e shpejt tek Ata dhe babai plak vajta tërë gaz e lumturi,
e, si i përqafova, tufat një nga një ua vendosa në duar si verore.
6.
Ndërsa kërcen mbi komjan dielli shkëlqimtar zbret luginës tatëpjetë,
fare mire e kuptuam se mbaroi edhe kjo e ditë djerse për ne,
ndaj u nisëm të pushonim në shtëpitë tona rrugës në të përpjetë,
e s'harroj tufat me lule erëmirë t' i shoh se i kam me vete...

19. La Curdihoară

1.
Nica niatucit dipi munț îngl'ețu și îngl'ițarea tu Curdihoară,
tuț alagă cu troară s-neagă la ngăldzămosea vrută a l'ei,
cai di cai s-seamnă agril'i cu berechetu nău cama cu troară,
s-dăsică locu sum măşcăturili nituchiti a neauil'ei.
2.
Și eu după el'i alagă ca pul'iu, ți azboari la ațeu loc,
iu lilicili soi di soi, sunt disfapti cama cărund muşaeț,
ca mbitatu a s-mi mbet di-tu ațea dulțea ñurizma a lor
ta yisili s-mi arăchească și s-mi leagnă nicăpăsireaț…
3.
Ca văr giucat, alăgai part di parti la întreagua Curdihoari,
ca orbulu ți cafti aculu chirut namsea a pal'iului,
ni aştiptată ocl'il'i ñ-nesără la chiptoasea neagra cheatri,
ți pi el si stărbătea nicăpăsiri luñina cald a soarilui,
4.
Mardzinea di agru arucutitu singur stătea tățită,
pi el era alichit misticaț bucăț di chietriți cu loc,
ti tumbăli di lilici muşati silghea ñurizmă ahănt vrută,
dapoia diunoară alăgai ca vintu dit munț cu el s-gioc.
5.
Dapoiali adunai cu anarga și li-adărai curuñ-curuñ muşați,
alăgai cu suflitu a ñeu apres, ca foc di dor ali tinăreați,
cu troară-troară, la ata și la tat-ñu mi duc multu hărisit,
ună câtună tumbăli li băgai întru măñi a lor, di locri aspărsiț.
6.
Anda mi aruncai pisti Comianlu, soarli treați și s-ascundi hima,
ghini anchicăsim că aistă dzuuă lungă, cu sudoră, lucrulu s-bitisi,
tră ațea ni închsim însus la casili a lor, ți pi eli mali aştipta,
și nu li agărşăsc că îîntru măñ ñ-li am tumbăli di lilici.

20. Në kishën "Mbarësia" -Shënepremte-

1.
Nga të gjitha kishat, mbetur ende në këmbë ndër ne,
në mbarë krahinën, vetëm njëra është nga më e vjetra,
prej grabovarëve është pagëzuar "Kisha Mbarësia",
nëse do ndihmë të shenjtë, vrapo, se gjen vetëm atje…
2.
Kush e di sa e sa herë nga armiqtë është shembur përdhe,
si edhe nga stër rrahjet erërash, që shfrynin çmendurisht,
por mjeshtrit e shquar grabovarë ngritën të re sërisht,
kështu hir-shenjtë si dikur do u ndihësh brezave të rinj ende.
3.
Prandaj banorët tanë për jetë janë besatar më ty Perëndi,
vit për vit vij të kremtoj ditën tënde o Shënepremte tek ti,
që të kërkoj ndihmë shenjtë për mbarëvajtjen e banorëve të saj,
e që rinia të ecë në rrugën e mbarësisë me hare paskëtaj.
4.
Gojë më gojë, brez pas brezi kanë kaluar këto tëndet mrekulli,
shumë të kemi dashur e po aq shumë do të duam paskëtaj,
se më ty kemi dhënë e do ta japin besën Perëndisë gjithnji:
"Në të mira a në të këqija të jemi përherë tok pranë saj!..."

20. La Bisearca "Ambarața" - Stăvinerea -

1.
Di tutili biserți ți sănt împroasti tu hora a noastă,
la întreagă ragiunea ma vlecl'ia iasti singurună,
ți dit grevăñoți s-încl'iam cu dor "Biserca Ambăreța",
ma că vrei s-ti agiut la năsă s-ti duț, că vă s-ai mbăr.
2.
Caişti căt ori ea ieasti arrustunată di ehțurl'i mpadi,
ma ș-di băterea a vinților ți sufi ca ciurtită pri ea din cali ,
ama dit mastrăl'i grevăñoț ti sculară mușată năpoi,
ca cum ai agiutat bărl'i tricuț, s-ni agiuț ș-năil'i ca noi.
3.
Ti ațea bănănătorl'i a noșț ti Dumnidzeu sănt pisticioș,
an di an yinu la tini s-sărbătorescu Stăvinărea cu dor,
ta s-ță caftă agiutarea a tau tri buneța alu aștilor bănător,
tinărața s-treacă la călea a ambareți'ei și totna s-hibă hărioș.
4.
Gură di gură și bărr di bărr au tăricut aiști a tali miraculi,
multu ti aveam vrută și ma înclo vă s-ti vream ma multă noi,
că la tini aveam dată și îl'i u didem pista aDumnidzeului năpoi:
"Tu buneații și tu răili s-him ca buñăl'i soț, stog uniți!"

21. Xena e Derit

1.
Nën pyje kemi disa ara të larta, tepër të varfra ,
nuk e di pse, nga se quhet "Xena e Derit" askush
por më kujtohet se atje ngrinim vathat e drunjta.
ta shëndoshnim tokën shterpë e të tharë si prush...
2.
Sa një bojë njeriu, të rritej elbi e thekra, vitin tjetër,
gjë e gjallë t'i shpëtonte ngordhjes nga dimri i egër,
që mbanim në shtëpi veç deleve në shtegtim në vëri,
gjer në pranverë t'i mbarështonin këtu në malësi.
3.
Si e pse i mbeti ky emër enigmë "Xena e Derrit",
prej banorëve grabovarë, s'di ta shpjegojë askush,
ngaqë si të mirët shokë në zë jemi lidhur ngushtë,
që andej hapej gjithë fshati zbukuruar mrekullisht…

21. Dzeanea a Derlui

1.
Noi aveam îndau agri analti oarfini sum păduri,
nu s-ști cățe s-încl'amă „Dzeana a Derlui" nițiuni,
ma țăn minti că aco sculam strunghili di cupaci,
ca s-l'i u finteam loculu uarfăn ș-stearp cu cuprăii.
2.
S-cărștea ordzu, săcara cât un om mprost,
și iarna lungă nu easti greu tă scuteari tutiptili,
ți țineam ningă casă și nu li adușeam tu arniu înghios,
până primăvera s-li țănem a noștri munții.
3.
Cățe s-îcl'eamă „Dzeana alu Deri" aistu loc,
nu o-ști nițiunu di la bănătorăl'i grervăñoț,
cu ea him ligat multu, ca buñăl'i stog soț,
îîntreagă horea mușatească s-disfați di aco.

22. *Shkolla*

1.
Anës së lumit e përballë kroit të kthjellët, ujë-ftohtë,
ku qartë shqip mësova, të shkruaj e të lexoj së pari,
rreth e rrotull me oborr të thurur me mure të gurtë,
ngrihet shkolla ime për të cilën s'ka mbarim malli.
2.
Edhe pse ngritën të renë, ajo qëndron në këmbë si dikur,
mbahet e fortë se prej saj janë nisur ëndrrat si oshtima,
që i dhanë një emër të madh e lavdi këtij fshati të bukur,
me bij të saj të mirë, të ditur, të zgjuar e trim mbi trima.
3.
S'mbahet mend që kur është ngritur pranë tij ajo,
por siç tregojnë më të moshuarit, për brezat më të rinj,
më parë në të mësohej vetëm në gjuhën greqisht,
pastaj në shqip e rumanisht dhe në gjuhën shqipe sot.
4.
Prandaj unë i ngrati s'di të tregoj për këtë kohën e sotme,
po ditët e mija të kaluara në të si të gjalla më faniten ende,
dhe s'kanë mbarim kurrë pandehma dhe ëndrrat për to,
si shkëmb madhështor e i fortë në shpirt mbesin jetë e mot.

22. *Sculia*

1.
Mardzinea di rrău ș-tu frămtea a-unei fântăni araț,
iu prota învățai s-sciriu și s-citeascu arbinișești,
avriliga di ea, cu uborulu dit cheatri, adăreati mușaț,
s-scoală sculia a mea, ți ti ea doru nu ñi căpășești.
2.
Ma ș-cățea i faptăună nauă, ea ieasti ninga împroastă,
s-țăni săntoasă, că dit ea ñ-s-ahiurhiră a mei yisoñ,
ți li ar dată cunușteari și laudi mări ațl'ei hoară,
cu hl'i a l'ei buñ, știuț, mintimeñ și goñ pisti gioñ.
3.
Nu s-țăni minti di când ieasti sculat ningă rău,
ma cum spună ma aușl'i ti bărl'i a nostu nău,
la ea cama nânti s-învițea mași pi limba grăcești,
dapoia arbinișești și românești, ș-astădz mași arbinișești.
4.
Ti ațea mini măratu nu știu s-spun ti chirou di astădz,
ama ñi s-aprindă ca yii dzălili a meali lignată la ea,
ș-nu ñi bitisiră vroară nyisil'i și aspărarili ti eli ca tu pirmithădz,
ca cheatăr maroasă și vărtoasi arămăni întru tută eta a mea!...

23. Papallaza

1.
Na hapen madhështorë si plisa të bardha përmbi re,
sikur duan të përqafohen me kaltërsitë gjer te qielli,
me pyje të pashkelur e me hije të paanë e ngjyrë gri,
që si thika gjigande mes për mes e presin rreze dielli…
2.
Nëse kalon mes tyre, do të duhet kohë të ecish nëpër to,
përmbi re malet madhështorë, kokë lartë gjer tek qielli,
zënë e puthen me rrezet përvëluese të diellit me mall,
veçse mbjellin ëndrra fluturake e vallëzuese ngado.
3.
Dimrit të egër, seç mbulohet gjithçka me bore e akull,
ditës seç hesht çdo gjë, nuk dëgjohet as zhurmë, as zë,
vetëm erë marrë fryn, shfryn e shkund ahet si shakull,
që çuditërisht grabovarët e quajtën Papallaza këtë.
4.
Pranverës në këto pyje të paanë ndizen valët jetës,
lloj-lloj lulesh erëmirë çelen anekënd pa pushim,
sapo gdhihet seç nisin zogjtë këngëtarë meloditë,
të gjitha këto të shndërrojnë si të dehur pa shpëtim.
5.
Edhe verës Papallazea, seç pushtohet e gjitha hijesh
seç tunden drurët e këtij pylli erërash, butë-butë,
si çmendur puthet me majat madhështore pishash, ahesh,
asgjë s'të ndal dëshirën të endesh si dehur nëpër të…
6.
Në këtë pyll me të papritura, të vel e arta vjeshtë,
ngado jeshilon ai prej bredhash e pishash hirplote,
Zverdhon tabani i tij gjethesh ahesh si qilim artë,
cili s'do të bredhë përmes kësaj pamje magjiplote.

23. Papalazea

1.
Tu munțăl'i analți, mariuași, cu chipitli n'ți̦er,
sunti multi păduri nicălcati și neguroasi dit aumbri,
s-va pisti dauă ori, ma că pit namsa di eali vă s-treț,
ca cățuț gigăndzi, u-tal'i dit chipturi până mpadi.
2.
S-va s-vearsă multă sădori, ma s-vrei s-treț pit eali,
pisti grandiozi munți, chipturi 'nsus până pi ți̦er,
acață s-bașă cu răzăli călduroasi a soarlui cu dor,
seamnă mușățl'i nyisi azborător, iuțido ca pul'i azbor.
3.
Iarnea s-amvlească mpilin cu neauă și cu ngl'eț,
tută dzua tățeești ți̦do, nu s-avdi nițiună boaț,
singur vintu cu aspra frundzi și scutără cât vroară pit fădz,
ti ciudiiună di aisti s-ancl'eam „Papalazea" di grevăñeț.
4.
Primvera tu pădurăli s-aprindi giocuri a viației,
s-disfacă soi di soi lilici, ñurizmoasi ș-mușati,
acață s-cântă pul'i cănțători melodil'i di tu dimneaț,
tuti aisti ti alăxească tu om mbitat, niscăpat.
5.
Și vara Papalazea s-ocupă tută di aumbri,
lemnili a ștl'ei păduri s-legnă moali, fără căpăsiri,
ca ciurtit s-bașă tu chipuri chiñ shi fădz,
niți ți̦va nu o șuți vrerea ți ca mbitat s-aladz
6.
Tu aistă păduri cu niaștăpți, la toamna ca aur gălbăneat,
iuțido verdzeești ea di brădz și chiñ, mulț mușaț,
gălbineești întreagă mpadea a l'ei, dit frăndzili di fădz,
pit aistă viderea ahăt mușat nu poati vărr s-ti țăni s-nu aladz.

24. Në çairet

1.
Në mes gjithë atyre pyjeve tona pa fund e madhështor,
janë tendosur të bukurat çaire si rruaza njëra pas tjetrës,
thurur si qilima gjigandë, nga arumunet me djersë e lot,
mbi të cilin rritet aq shumë bari, sa të fshihesh nëpër të.
2.
Kushedi sa breza banorësh grabovarë, të mirë e punëtorë,
kanë korrur me kosat e tyre barin në këto çaire aq të rralla,
duke mbledhur zahirenë e duhur për dimërimin e gjësë së gjallë,
që të qëndrojnë në shtëpi gjersa të çelin lule nëpër kumbulla.
3.
Prandaj më merr malli, të ngratin, për këto të bukura luadhe,
lele për këto të bukura luadhe, mua të ngratin, më merr malli,
se prej tyre nën bregore villen burimet e kristalta, si prej akulli,
sepse atje nisa ëndrrat për vashën time, me bukuri të madhe.
4.
Që atëherë ëndrrat shoh, sikur të jem atje larg pranë tyre,
bashkë me bukuroshëzen time të dashur të voglisë sime,
kredhur krejtësisht në meloditë e pasionuara bilbilash,
si i pangopur anës e pas anës hedh valle e këngë dasmash…

24. Lalivădz

1.
Namsea di atseali mărioasi păduri a noasti fără sinuri,
sănt teasiună după alantă, ca mărdzeli, muşatli livădz,
ca sastădzmi gigandi, adărat di armâñl'i cu sudori,
iu iarba creaşti analtă cătpit ea s-ti ascundz.
2.
Cai o-şti cătbărr di bănători grevăñoţ buñ,
au săţărat cu coasii a lor, iarbă tu aisti rari livădz,
ta s-adună zăirea{7} ți lipseaşti di iarnea s-li scoat prăvdz,
s-chiudreascu a căsi până si s-disfacă lălici pisti pruñ.
3.
Ți aţea măratu mi l'ia dor tă aisti muşatii livădz,
lele tă aisti muşati livădz, mini măratu, mi l'ia dor,
că dit eali sum dzeañi s-voamă cu apă curat, mulţ şopor,
ma ş-căţea aclo, am cănăscut vrutea a mea, dit tinirădz.
4.
Di astumţea yisili li ved canda ñi escu la eali cu doru,
diadunu cu muşeatuşea vruta a mea, di ñicurăţ,
hiptu întreagu tu melodia minunită a bilbililoru,
ca vără nifăntit acaţ s-gioc şi s-cântă cu ea părţ di părţ.

25. Te Pishnajat

1.
Që në mëngjes pishnaja seç përflaket prej diellit pranveror,
dhe në agimin e ditës çdo gjë zgjohet nga gjumi i gjatë dimëror,
dhe na e deh shpirtin melodia e këtij ligjërimi tepër ëmbëlsisht,
ngjan si kor gjigand nën lëkundjen të lartëve drunj butësisht.
2.
Pastaj ç'të shikosh më parë, nga të gjitha anët e pyllit të pasosur,
që pritet si me thikë copash e shpëlahet në rreze i përflakur,
e gjithçka e përfshin hareja dhe heshtjen prej saj e përzë përsëri,
madhërisht rron pishnaja dhe tek ne arrin duke na falur bukuri.
3.
Verdhojnë faqet e maleve e vgjerishtat me plot madhështi,
edhe pse priten prej banorëve ngaqë ndërtojnë të bukurat shtëpi,
farërat e rëna përdhe nga erërat e forta, që shfryjnë me tërbim,
mugullojnë në çdo anë të tij mijëra fidanë të rinj në lulëzim,
4.
Nga lulet e pyllit plot aromë shpirt i ndezur s'ngopet asnjëherë,
cicërima, fluturime zogjsh duke mbartur kashtë për foletë,
duke u tundur lehtësisht mbi majat e pishave të larta pa pushim,
kush më shumë mundet t'i adhurojë këto bukurira pa mbarim.
5.
Kur dëgjohet zëçjerrë çak-çuku i sëpatave mbi pyjet ndonjëherë,
e tek i shoh duke rrëzuar robuj përdhe, i ashpërsuar si asnjëherë,
edhe pse për mbijetesë, ndërtojnë syresh vegla të forta, me vlerë,
zemërohem shumë, sa s'mund t'i pushoj sharjet me prag e derë.
6.
Kështu janë lidhur këta banorët tanë trima grabovarë me to:
vetë ata, malet, pishnajat, kullotat, gjë e gjallë dhe zanatet tok,
gjithnjë në sheshe madhështore, duke hedhur valle çmendurisht,
s'pushojnë të përflakurat këngë dasmash arumune bukurisht.

25. La Chineadz

1.
Dit tahina luñiedzi chineadzu razili a soarilui,
dit ahăndosu somn di iarna, si diştipteadz caiţido,
şi ni îmbiteaşti melodia a avdzăril'ei ca di a cloptlui,
undzeaşti ca văr cor gigant sum analţl'i poñ.
2.
Dapoia ţi s-veadz, pit tuti părţăl'i a aţl'ei păduri,
ţi s-tal'ă pi mulţ bucăţ si scald dit a soarilui razili,
şi tuti s-hărăsiră şi tăţitea si dipărtăi dit ea năpoi,
chineadzulu băneadz ş-muşuteţea agiungi la noi.
3.
Verdzească făţili a munţilor di păduri amvăliti cu chinădz,
şi căţe s-tal'ă mulţ dit la bănătorl'i, ţi adar a lor căsi,
s-creasca fărili, gădzuti dit vintu, ţi sufi ş-li sărup împădz
şi ea năpoi părţ di părţ s-adavdzi cu ma multu fildăñ năi.
4.
Suflitu nu ni s-fănteaşti dit lilicili ñiurizmoasi pădurosţ,
cu ţărlili, azburărălili di pul'i încărcaţ, ţi purtăi iarbă uscaţ,
fără căpăsiri s-leagnă pi anarga chipturi a chiñiloru analţ,
cai ma multu di mini poati s-u admireasc aistă muşuteaţ.
5.
Ma când s-avdi ciac-ciucu a tăporiloru tu păduri nitil'eati,
mi învărreascu cu el'i, anda ved cum s-srupă robl'i împădz,
ş-căţe ti superbănari, di eali adar hălăţ buni ş-muşeati,
di învirara a loru, nu îl'i tăţescu dot îngiurărli cu ushi şi prădz.
6.
Aşă sănt lăgaţ aişţ a noşţ gioñ, bănători grevăñoţ:
năşi, munţl'i, chineadzl'i, păşuñi şi tutipta a lor stog,
totna pi pădz muşati, pisti soaţi, ca ciurtiţ gioc încor,
nu căpăseasc dulţili şi apreasili cântăţi a numţilor armâñoţ.

26. Te Shosha[1)]

1.
Pse quhet kështu kjo fushëz e rrallë përmbi Ënhau,
që me diellin rreze ar puthet gjithnjë për çdo mëngjes,
gjersa pas Komjanit ai e fsheh kokën e përflaukur
dhe buzëmbrëmjeve tendoset errësira natës serbes.
2.
Kurdihora me të bukurzën Ënhau përshëndeten ngaherë,
po Shoshës, e ngrohta i vjen më shpejt se sheshet e tjera,
e bardhësi e dëborës së shkrirë ikën më shpejt se për mot,
çdo gjë ringjallet, rritet e lulëzimi deh nëpër çdo oborr.
3.
Kur nga shtegtimi arrijnë aty tufat tona sërë-sërë,
përhapen staneve me tingëllima këmborësh një nga një,
ca në Çumë, në Vërtoq e të tjerrat për në Valamare
aromë e shijshme e staneve përhapet nëpër ahishte.
4.
Mirëpo tani, larg prej atyre viseve, të bukur e të rralla,
sapo hap sytë imagjinoj me mall tufat tona të larashta,
fillimisht më fanitet imazhi yt i pashoq, si në përralla,
e deshinjtë brinjmëdhenj, që prijnë kopetë nëpër vatha.
5.
Moj Shoshë, shesh i thatë e pa hije pemësh të larta,
siç ke qenë, më ke mbetur në shpirt e ndezur dashurisht,
me tufa të shoqëruara me tingëllima këmborësh zë arta,
shkurre-boshatisur, mes melodish që dehin ëmbëlsisht.

26. La Şoşea

1.
Căţea s-încl'eam aşi aistă rară padi pisti Înhau,
ți cu soarli razi-aur s-başă totna di tu dimneța,
până el u ascundi capu aroş după Comianulu,
și ningă seară s-tindi puscutida a noaptil'ei ca l'ăeaţ.
2.
Curdihoarea cu muşata Înhau ti salutească tituna,
ma la Şoşea căldura yini ma cărrundă di alanti pădz,
albețea a neaul'ei s-tucheşti cama troară la ea,
ți do s-inyieadz, creaşti, s-dăsfacă lilicili pit mărdz.
3.
Când la ea di arrniu dit hima yină turmili a noasti di oi,
ună câtună s-disparță, cu asunari pit stănuri năpoi:
niscânţ la Ciumea, la Valeamarea și alţ la Vărtocl'i,
añurizma arăsită di la stănuri ñi-îl'i înțeapă nărl'i.
4.
Ghini ma tora, diparti dit ațeali rari locuri picuraresți
cât dăsfac ocl'i fănărusescu cu dor turmăli anoastri di oi
și nânti ñ-fănăpseaşti muşuțeța a loru ca di părmiți,
și a bărbețiloru corrni-măr, ți astragă turmăli dinăpoi.
5.
A lea Şoşeă, padi uscaţ, fără aumbri di analţ poñ,
cum ai fut, tu suflitu a ñeu, aşi ai armasă năpoi,
cu turmi asuțati di arsunărili muşeaţ di clopţ,
goală di dărrmi, namsa di melodii ți ni mbeată noi.

27. *Vend i zhveshur*

1.
Zhveshur prej drurësh, shkurresh, pishash e ahesh,
por zbuluar krejt ndaj rrezeve të diellit përvëlak,
e s'i ngjan ndonjë vendi të këtij fshati aspak:
pa kroje e burime gurgullonjëse ndanë livadhesh.
2.
Siç tregojnë për këtë shesh, që nis sipër tri urave,
nuk rriten as pemë, as shkurre, asgjë e lartë,
sepse është mallkuar dikur nga Babai i Maleve:
"Të mbetesh pa ujë të ftohtë, vetëm i thatë, i thatë!"
3.
"I urryer përmbi të urryer, hidhërak le të mbetesh,
asnjë, i vogël a i madh, kurrë mos t'i paftë sytë!..."
Dhe me të vërtetë këtyre banorëve trima malesh,
qoftë edhe vetëm njëherë s'i shkonte mendja për të.
4.
S'di sesi më duket ky vend i përzhitur si strall,
aq i bukur, sa s'ia gjej gjasonjësin edhe nëse e t'harr,
mirëpo nga shpirti më dalin të përflakura si zjarr,
veç derdhen pa pushim vargje të rralla nga yti mall.

27. *Loc dispul'iat*

1.
Dispul'iat di lemni, di chiñ, di fădz și di dărmi {8},
ma dăzvălit întreaga di razili caldi di soari,
și nu l'i undzeaștă a nițiună di alanti locuri:
fără fleari și șopuri apăcureat ți cură ningă năsi.
2.
Spunu că aistă padi, ți ahiurești pisti treili punț,
nu crească niți poñ, niți arudz și niți alti lemn analț,
cățe i bălstămat di unoară dit Tatlu dit Munț:
"Să-armăñ fără apă arați, singur uscaț..., uscaț!...
3.
Urrutu pisti urruț, amaroasă s-armăñ ti tuț,
niți unu, ñiț ș-măr, s-nu ti vead cu ocl' vroară!..."
și cu di-averu bănătorl'i gioñ dit munț ,
nu l'-nidzea mintea ti ea, ma ș-goală unăoară.
4.
Nu știu cum ñ-aspără aistu loc dugurită ca cu stralu{9},
ahăt mușeaț, căt nu poț s-îl'i u afl' a lui similu,
ghini ma di tu suflitlu ñ-easă focuasica ca luciñil'i di zmău,
și ñ-s-vearsu fără căpăseari, stihuri ti doru a tău.

28. Te Papaeni[1)]

1.
Sepse e quajtën me emrin Papaeni, këtë shesh të rrallë,
askush nga banorët nuk mund ta shpjegojë dot qartësisht,
por sipas rrëfimeve të gjyshes dhe më të lashtëve në fshat,
thonë se vetëm njëra nga përgjigjet e bën atë saktësisht.
2.
Përmes tij kushedi, që kur kalon një rrugë shumë e gjatë,
që fillon në Shënepremte2) dhe mbaron tek Pishat e Prera,
por edhe një tjetër e pret pingul përgjysmë tek vatha,
rrugëkalim i të sëmurëve për te Liqeri i Zi3) edhe nëpër natë.
3.
Nëpër të kalonte për çdo vjeshtë një prift i reamatizmuar,
i varfri kish mbetur në atë shesh i vetmuar, i zalisur,
i nxirë, i prishur, pa shpirt, i heshtur, i rënë si i ngordhur,
gojë-prerë, i goditur nga shkreptima e rrufesë së egërsuar…
4.
Prandaj i mbeti kështu emiri atij sheshi të rrallë plot bukuri,
të gjithë në fshat, kur nisin rrebeshe me shkreptima llahtari,
drithëronin sepse pak e nga pak po afrohej gjëma stërmadhe,
befas Papaeni loton shi, duke lëshuar mallkim mbi këtë dhe…
5.
Ky rrëfim i llahtarisur më ka mbetur i gjallë ndër mend ,
sepse edhe kushedi sa here jam drithëruar tek ky vend,
përsipër më rrihte rrebeshi e korrat e breshrit pa pushim,
me frikë prindërit luteshin:”O Zot shpëtona nga ky mallkim!...”

28. La Papaeni

1.
Căţea s-încl’eamă „Papaeni” aistu loc a nostru,
s-spună nu şti niţi unu di bănătorl’ă a noşţ,
ma după spunearli a dadil’ei ş-alţ cama auşaţ,
singur unu respusă dzăc că easti îndreptu.
2.
Pi aistă padi, caişti di când treaţi un cali lungă,
ahiurieaşti Stăvinrea, ajundzi la Chiñ Şcurtaţ,
ma ş-ună altă o tal’ia pi giumtati tăş la strungă,
cali-trițeari di la Lacu Laiu a oamñiloru lăngoraţ…
3.
Pit ea triţea toamă di toamă un papu rematizmoasu,
avea arămasă, măratulu, aclo împădz singurosu,
lăit, aspartă, fără suflitu, surpat ca psohiu nisăndzosu,
cu gura til’eat şă agudit dit ascăpiratulu orbuoasu.
4.
Ti aţea l’i arămasi aşă numea aţl’iei padi muşaetă,
ş-tuţ în hoară, când acaţ rebeşulu ş-ascăpăraţl’ iă,
tărmănea că ma s-apurchea urutoasl’ea dit furtunaţl’ iă,
Papaeni niaştiptat lăcrămeaşti şi silghieaşti bălstemă
5.
Aistă spuneari ñă ari arămasă tu minti a mea năpoi,
caişti cât ori escu armasă fricuosă tărmănaţ,
pisupăr ni agudea rebeşu ş-grrănda pi ningă oi,
aspăreaţ părinţl’i ruga:”Dumnidzale ni agitutaţ!...”

29. Në Çumë

1.
Nuk kam lënë vend pa bredhur në fshatin tim,
më mbetet merak, si zjarr ç'u ndez ky shpirti im,
që s'isha ngjitur ndonjëherë atje sipër në Çumë,
me shokët e mi Llazi, Uançi, vajta me gaz një ditë.
2.
Nga të gjitha anët ajo ishte mbështjellë me bukuri,
me kullota alpine pa shkëmbinj e të lartët drunj,
anembanë dëgjohej kumbim këmborësh plot melodi,
prej tufash delesh, ruajtur nga barinj trima të pa gjumë.
3.
U ngjitëm në majë të saj shpejtë e shpejtë tok, si cjepinj,
dhe zumë të skërmitnim dheun nëpër kullotë me shkopinj,
atëherë ç'të shikoje, vetëm gëzhoja të dilnin ngado,
të shkujdesur e pa u menduar fare, nisëm të lozim me to.
4.
Sapo na pa një bari arumun, i këtyre maleve alpin,
i cili na thirri sa mundi: "Ruhuni, mor djem të rinj,
papandehur të nëmurat mund t'u pëlcasin në pqinj.
larg prej tyre, janë të pëshira nga ato s'ke shpëtim.

29. La Ciumea

1.
Nu am lăsat ni alăgat nițiunu loc în hoară,
ñi avea armas mereachi, ca foc mi apreaș,
ți tu Ciumea mini nu aream dusă vroară,
cu soțl'i a ñei Lazi, Uanciună dzuă neaș.
2.
Dit tuti părțil'i ea area îmvărtit cu mușutăț,
cu pășteari alpini, fără chetri ș-analțl'ià poñ,
arsurnarea di cloapț s-avdzea părț di părț,
dit turmili di oi avigl'eaț di picurarl'i gioñ.
3.
Pi chipitea a l'eià ni alichim cu troar stog noi,
șă cu ciumangă acățăm s-zgărmăm loculu,
ți s-videai, pi iuțido inșea singur găjoi{10},
și fără munduiri cu năsi, ahiurhim s-ni agiucămu.
4.
Căt ni vidzu un picurar arămăn dipi ndzeañ,
el nă gri căt pătu: " Avigl'eaț-vi, a lăi ficiori,
multi sănti nicărrpati și poati s-vi creapă tu măñ
di năsi șideaț diparti, că sănt urruti ș-nu ai scăpări!"

30. Varri i Plakës

1.
Sa herë na binte rruga për të vajtur në fshatin Niçë,
që nga "Varri i Plakës" do të kaloje domosdoshmërisht,
por në vegjëlinë time nuk e vrisja mendjen asnjëherë,
përse quhej me këtë emër pleqsh aq thjeshtësisht.
2.
Pas shumë vitesh, kur vajta përsëri në fshatin tim.
dëgjova gjyshen tek pyeste kushëririn Koçi e shqetësuar,
– Nga erdhe, o kushëri, në këtë tufan kaq të egërsuar?
– Që nga "Varri i Plakës", – ia ktheu ai me nxitim.
3.
Më nuk prita, por veçmas e pyeta gjyshen përnjëherë:
"Tregomë, të lutem, a e di historinë pse e quajtën kështu!?"
Ajo përnjëherë më tha:" Në një dimër të acartë dikur,
nga ftohtësia vdiq e shkreta plakë dhe atje prehet përherë…"

30. Mărmintlu a Moașil'ei

1.
Cât ori ți ni cădea calea s-indzeam horea Niciea,
fără di altă vă s-triția la „Mărmintlu a Moașil'ei",
ma când eram ñic nu îl'i u băteam mintea,
cățea s-încl'ima cu aistă chiudustă numa a moașil'ei.
2.
După mulță añi, când năpoi nerșu în hoară, vislu a meu,
avdzăi Ata, ți îl'i u întrăbă pi cusurinu-su Koci:
- Dit iu viniș, alăi cusurine, tu aistu tufan ahânt greu?
- Di cât la „Mirmintlu a Moașl'ei"- el îl'i u șuți.
3.
Dot nu mi țănui și a Atil'ei îl'i dimândai diunăoară:
"Spuñămi, Ată giani, cățea îl'i strigă cu aistă numă a l'ei?!"
Ea ni aștăpătă îñi-dzăsi: "Cama nânti pit aspăroasa a iarnil'ei,
di arcoari muri șcreta moașa și aclo măratea u îngurpară."

31. Te Shkëmbi

1.
Atje tej përballë të bukurës, bukurosheza Ënhau,
qëndron gjigande, si sfinks madhështor Shkëmbi,
veç për çdo pasdite reze-arti diell mbulojën seç ta thau
sikur të qajnë, shirat që derdhen mbi ty, si gjak i zi.
2.
Mbushur lulesh aromë-mirë të çarat e tij si pjellorët gjinj,
dhe pa pushim ç'e mbledhin nektarin bletëzat mbi to,
rëndohen koshererëzatt me mjaltë, mbushur nëpër shkëmbinj
nga shpellat gumëzhijnë tërë ditën të palodhurat ato.
3.
Atje seç na janë mbledhur të pashoqet bletë punëtore
gjer tek to askush nga burrëria grabovare s'është ngjitur
por edhe kur ka guxuar ndonjë djalth axhami, i papjekur,
gremiset llahtari duke dhënë shpirt poshtë në zallore.

31. La Şcămbu

1.
Tru frămtea a muşeatlei, muşeatuşilei Înhau,
chiundreaşti gigand ca sfinxu Şcămbu,
ți razili di soarli o-aceaţ singur dupăprăndz,
candea ti plăng, ploilili s-versă pisti tini ca lailu săndz.
2.
Pit cărpărli a lui s-screască soi di soi di lilici aromăoasi,
iu fără căpăsiri adună nectarulu stuchl'i lucurtorăoasi,
căşuñăl'i di ñieari adărati di aţeali, umplutu pi chieatri,
dipi grotili giugiunescă tută dzua eli di purtări.
3.
Aclo săntă aduneati stuchil'ă lucărtoari fără soţ,
până la cărpărili nu easti alichit nițiunu di grevăñoţ,
ma ş-când easti apruchiat vroară văr ficiurăţ ni copt,
ari gădzut tru căñionulu lăhtărosu iu ari armasă mort.

32. Te “Sheshi i ftujakëve”

1.
Edhe pse isha i vogël, e mbaj mend fort mirë sesi atëherë,
kur shkoja në Grabovë, në pushimet e shkollës për çdo verë,
dhe kur i shtrenjti babagjyshi im niste prashitjen e misrit të ri,
më dërgonte në Vërtoq, tok me shokët të ruaja dhentë si bari.
2.
Seç’ na ishin mësuar dhentë tona të bardha, larashe e të zeza,
të kullosnin pa pushuar ndanë pyjesh të paanë e plot freski,
nëpër to ndjeheshin më mirë, pa bezdisje vape nën mëriza,
atje pranë një pllaje të bukur ç’i kalonin ditët plot mrekulli.
3.
Kur papritur, mbas dreke, moti nxihej e prishej egërsisht,
dhe dyndeshin mjegullat e mbulonin të bukurat livadhe,
s’pëlqenin hijet e pyllit, por freskinë hijeve nën ahisht,
duke kullotur në Shesh të Ftujzave si të bukurat sorkadhe.
4.
Nëpër ditë të bukura me ëmblën freski pa pushuar kullosnin ato,
ndaj barinjtë tanë duke zbritur nga mali gunëvarur gjer në tok,
zinin të këndonin dhe të hidhnin me zjarr vallëzimet trimërore ,
sepse ndër stanet do të derdhej plot qumështi me bardhësi bore.

32. La “Padea a Noatñiloru”

1.
Ș- căța eram ñic, ñi îl’i u țănu ghini minti, că cum astumtsea,
veară di veară tru vacanții a sculil’ei, cu multu dor nidzeam Grevea,
scumplu papu a meu când acăța s-lucra ș-arăla misrăl’ią năi,
tru Vărtocl’u mi pătrița s-avigl’eam oili stog cu soțil’i a mei picurăi.
2.
Ți ni area învățati, mărati oil’i a-noastri alibi, lărași șă lai,
s-păștea fără căpăsiri pit arățimea, mardzina a pădurloru,
s-acăchisea aclo ma ghini, fără cărteari a croaril’ei pi-tu a măriziloru,
pit aumbri trițe dzăl’ili aclo apropea pi ningă a unei musheati plai.
3.
Când niaștăptat s-nura și s-aspărsi chiroulu după prăndz,
și s-adunea neagurli lăitoasi pisti a mușeatiloru livădz,
nu îl’i u arisea aumbrili a pădurloru, ma avrara noastimă sum fădz, ,
cărțăneasu s-păscu tu vrutea „Padea a Noatñiloru” mușatili prăvdz .
4.
Pit ațeali dzăli mușatoasi cu dultsa avră, fără căpăsiri păștea eali,
ti ațea picurarl’ă a noșț dipunindalui cu tămbarli până di pădz,
acăța s-cântă și s-giocă încoruri apreasi ca foc ti gioñ cu frăndz,
că laptili albu ca neau pit a truștlui vă s-vearsă fără dănăseari.

33. Komiani

1.
Sa herë marr rrugën për t'u ngjitur në Grabovë me mall,
përpara meje më hapet horizonti i ndezur flakë si zjarr,
Komiani majë zbuluar si kon gjigand që s'e tund asgjë,
me lloj-lloj drurësh ngrihen pyjet madhështorë nën të.
2.
Poshtë, në Soinik janë ngritur sharrat për çarë dërrasa,
me drurë pishash të Vgjeshtës rritur përmes rrasash ,
pastaj shpërndahen nëpër qytete e Shqipërisë ngado,
të thuren dritare, dyer, çati, porta madhështore me to.
3.
Nëse dikujt do t'i binte rruga të ecte përmes Vgjeshtës,
prej tundimit as lart, as poshtë s'mund të bënte çap dot,
sa dëshirë të freskohej tek kjo dhuratë e natyrës ujëplot ,
nën shkëmbin e bardhë si dëborë të burimit gurgullonjës.
4.
Cili nga udhëtarët e ftohur tek ky ujë i ftohtë si akulli,
s'ka mbetur pa mend dhe i habitur nga kjo mrekulli,
famën e burimit të rrallë, gojë më gojë përcollën ata,
të mëdhenj e të vegjël thonë s'paskërka shoqe më hata…
5.
Tek ky burim i bukur e madhështor, pagëzuar prej Zotit,
vijnë udhëtarë të lodhur e, pasi çlodhen nisen përsëri,
që të mos iu duket rruga e gjatë dhe e rëndë prej motit,
me ujë bore të shpëlajnë faqet të ngratët me dashuri.

33. Comianulu

1.
Când l'eau calea s-mi alichiescu Grevea cu dor mari,
ñă s-dăsfeați dininti horizontulu apreasă ca foc,
Comianulu cu chipitea ca con gigand ți nu gioc,
sum el s-scoală păduri cu soi di soi lemni misticati.
2.
Hima, tu horea Soinic, sunt sculati șărli ți dăsic scăndri,
cu lemni ți s-scot dit chinedz di pădurea dit Vghieștă,
dapoia s-dăsparț tu căsăbăili dit Arbinișia întreagă,
s-adară pingierili, ușili, citili, porțili marioasi dit năsi,
3.
Nacă văr vă s-l'i cadi cala s-treac pit Vghieștă,
nu l'i s-fudzi, măratulu di năs, ni însus, ni înghios,
va multu s-u speală gurmadzulu cu vrutea apă arațios,
dit șoporulu ți șușureaști sum ațea albă cheatră.
4.
Cai di călătorl'i ți sunt spălaț la aistă apă arați,
nu ari armasă chiudusit și minunat di năsă,
seata la aistu șoporu aral, gură di gură easti di el'i purtată,
ñiț și mări ți ti cunoscu dzăc că ca el nu ari soți,
5.
Tu aistu șopor yiurtustă di la Dumnidzăulu ș-mușaț,
yină călători acurmaț dit iuțido, ș-fug discurmaț,
ta s-nu l'ă s-aspară a lor calea lugă și di chirou greu,
li speală năș măreațl'i fațl'i cu alimta apă di neau.

34. Kucaka

1.
Atje pas malesh majëmprehtë nën lloj-lloj pemësh,
është ndërtuar i vogli fshati i gjyshes time pa shoq,
në fëmijëri vija shpeshherë, i malluar e mes ëndrrash,
më është i dashur, për të ëndrrat s'i numëroj dot.
2.
Ky fshat i thjeshtë në Opar quhet Kucakë modestisht,
i fshehur nën të lashtit trungje manash të kuq si gjak,
dashuria më deh mes aromës frutave që piqen në pemisht,
bekuar qofshin duart, që i mbollën këta drurë me merak.
3.
Nën manat pranë rrugës, që te kroi i fshatit plot freski,
përpara të shfaqet një lapidar, i zbukuruar me yje të kuq,
mbi të dy faqet e së cilës është shkruar në gjuhën shqipe:
"…Këtu është strehuar Shtabi i Përgjithshëm UNÇ-re…"
4.
I menduar shumë qëndroj përpara këtij lapidari të gurtë,
si në film më faniten ato ditë të mëdha të lirisë në luftë,
kur korrierët, duke ardhur e ikur përcillnin urdhrat ngado,
qoftë edhe sikur ta paguanin me gjakun e tyre doemos

34. Cuțacă

1.
Aclo, după munț, cu chiptuli n-țer săntă soi, soi di poñ,
easti sculat ñica hoară ali maia a mea, fără soați,
tu ficiurame e mea caişti cât ori mi duțeam la ea cu vreari,
ñă easti faptă multu vrută, ti năsă nu s-număr yisilioañ.
2.
Aistă hoară arbinişuscă dit Opar s-încl'eamă Cuțacă,
ți sum analțl'ă vecl'ă poñ, dit cireașii easti ascumtă,
s-avdadzi vrerea când ñurizma că ma s-coc li da semñ,
yiurtusită s-hibă măñl'i ți li au sămnat aişț lemñ,
3.
Sum cireașl'ă, ningă calea di la flearea cu apă arăț,
ță easi dinănti un lapidăr, adăreat cu aroși steali,
iu easti scriat arbinseași tru dauli făț:
"…Aua ari avut loc „Ștabul gineral a UNÇ-ti…"
4.
Munditu chiundreasc dininti a lăpidarlui di chetri,
ca tru văr film ñă s-dăsfaca ațeali dzăli a Alumtil'ei di Libertati,
când corrierl'i gioñ, vinea ș-fudze, aduc și l'ea comăndz,
s-li duc fără di altă iu s-va și canda s-vearsă a lor săndz.

35. Malet tona

1.
Nga studimet për këto male të lartë, të bëra me kujdes dikur,
verës mund të mbarështohen mbi njëqind mijë kokë dele tok,
e sipas bisedave të xhaxhallarëve të mi të shtrenjtë në strung,
nëse mbrohen mire çairet, tufa s'i shtegtojmë më për çdo mot.
2.
Por nëpër këto male me kokën gjer përmbi të murrmet re,
kur dimrit mbulohet nga bardhësia e borës së parë gjithçka,
si ndonjë qilim gjigand shtruar bukur, që humb tutje në va,
rinia rrëshqet, duke hedhur valle skish tatëpjetë me qejf e nge.
3.
Pastaj, si lodhen nga vallet në token e mbuluar prej borës e re,
gëzim plot mblidhen në "Sheshin e Valleve", duke i dhënë gjallëri,
menjëherë ia nisin këngëve e valleve si të lojtur menç përsëri,
kërcejnë pa pushim dhe s'do të mbesë prapa asnjeri prej tyre.
4.
Këta banorë të fortë, si shkëmbinj të këtyre maleve madhështor,
janë të rrahur dhe të vuajtur shumë me ashpërsinë e tyre të sertë,
duke u lidhur, aq sa janë bërë miq, shokë të ngushtë përjetë,
sepse ia njohin mirë të fshehtat thellë zemrave gjer në çdo por.
5.
Dhe përmbi të dashurit, të ashprit, të lartit male plot bukuri,
mbuluar pyjesh, sheshesh, lumenjsh, përrenjsh dhe Liqeni i Zi,
kaluar vijnë njerëzit të sëmurë gjer në dëshpërim nga ky fat të zi,
dhe prej andej kthehen në këmbët e tyre të shëruar në lumturi.

35. Munțl'i a noșț

1.
Di multu chirou sănt fapti studii ti aișț analț munț,
di veara pit el'i poati s-hărnească pistiună sută di ñil'ă di oi,
după zburarea ți fițea scunchil'i lalăli la strundz,
oili cățe s-fug tu arniu, ma că îl'i aprăm livădzăl'i noi.
2.
Ma pit aișț munțl'ă, cu capulu însus până la neguri noier,
iarna, când s-amvleești cu albeațea ali neau iuțido pi loc,
ca văr chilim ghigand, aștărat mușat, pit el vă s-chier
tinăreați ți aruchișâscă, cu scii, acaț arucăndalui 'n-coru o lor .
3.
Dapoia, cand s-acurmă dit aruchișărea pisti neaua nauă,
hărițiț s-adunu la „Padea di Încor" și mușteaț îl'i da,
diunoară acaț s-cănt și s-gioc, ca ciurtiț di minti năpoi,
gioc și gioc fără dănăsiri, nițiună nu va s-armănă dinăpoi.
4.
Aișț bănători dură, ca chiătri dit aișț analț munț,
sănt bătuț și ar astrraptă di aspăroasea a lor searț,
cu năș sănt lăgaț ahăt multu cât sănt fapț soț strimț,
că bănătorl'ă și munțl'ă li cănoscu ascumțili a lor suflitueț.
5.
Și pisti vruțl'i, agriosl'i, analțl'i, a noșț munț mușaț,
amvlit cu păduri, pădzi, văli, trăpuri ș-di Lacu Laiu,
iu yinu oaml'i lăndzăț, alinaț pi cal'i di aistă tihă arău
ș-di la aclo s-toară pi ciociori la căsli a lor, vindicaț.

36. Stanet

1.
Atje poshtë nën Valamare, pranë atyre burimeve ujë kulluar,
të bukura duken stanet tanë njëri pas tjetrit të gjitha varg e tok,
ku përpunohet qumështi e bëhet bulmet i dadës sime të paharruar,
si ai s'mund të gjendet në mbarë Shqipërinë dot jetë e mot.
2.
Seç mbushen plot një nga një këta shakujt të stolisur për bukuri,
djathë safi, i bardhë si borë, shumë i kërkuar tek ne nga kushdo,
nëse nxirret në Pazar të Elbasanit, më s'mbetet thërrime në tok,
rrëmbehet nga tregtarë, sepse rron në shakujt e mbytur në kripësi.
3.
Buzëmbrëmjeve nis të dehet nga tisi sterrë i zi i natës çdo gjë,
e rreth zjarresh të përflakur, tjerrin leshin me furkat si fërfëllore,
luajnë e luajnë duart grave tona arumune si milingonat punëtore
asnjëra nuk di të kthehet mbrapsht se s'i tremb ato nga asgjë.
4.
Atje poshtë nën Valamare, pranë atyre burimeve ujë kulluar,
të bukura duken stanet tone njëri pas tjetrit të gjitha varg e tok,
ku përpunohet qumështi e bëhet bulmet i dadës sime të paharuar,
si ai s'mund të gjendet në mbarë Shqipërinë dot jetë e mot.

36. Stanili

1.
Aclo dighios sum Valamarea, ningă di ațel'i șopori,,
ună după alantă s-vedu ghini mușatili turâștili a noastri,
iu s-prilucredză laptulu și s-fați cașu dit mănl'i ali dadi,
ca el nu s-află iuvea, tu întreagă Arbinișia s-alavdi.
2.
S-umplu mpliniună cât unu, tuț foal'ăli adăraț mușaț,
cași curaț, alb ca neau, di caițido mult căftaț,
ți când u scoată tu păzearea di Ñocas, nu arămăni mpadi,
s-l'ia dit embărluchl'i, că easti băgat tu foali ș-multă s-aravdi.
3.
Ningă seară tutiu canda s-mbeată dit laia noapti,
avărliga di foc mul'eri lucredz lănea pit furț di dzadi,
giocă și giocă lucărtoarli măñ, ca furridzli tu păduri,
nițiună di năsi nu s-șuț vroară dinipoi ta s-șădi.
4.
Aclo dighios sum Valamarea, ningă di ațeal'i șopori,
ună după alanță s-vedu ghini mușatili turâștili a noastri,
iu s-prilucerdză pursal'iu și s-fați cașu dit mănl'i ali dadi,
ca el nu s-află iuvea, tu întreagă Arbinișia s-alavdi.

37. Sheshi i Valleve[1)]

1.
Kur në të bukurin fshat, bëhen kremtime madhështore,
mblidheshin vashëzat e djelmoshat e rinj, gra e burra tok
të gjithë zënë dorë pas dore e veshur me bukuri rinore,
në "Shesh të Valleve", gjer vonë vallëzojnë e këndojnë si kor.
2.
Në këtë shesh të jeshilët, nisur e stolisur aq mrekullisht,
askush s'e rrëfen dot sesa zemralidheshin dashurisht,
duke dhuruar e lidhur besën njëri me tjetrin në besnikëri,
që kurrë në jetën e tyre ndarja të sjellë fatkeqësi e ligësi.
3.
Cili nga ne nuk e di ta shpjegojë përse quhet kështu ajo,
"Sheshi i Valleve" i thërrisnin e i thërrasin asaj gjer më sot,
këtu të lidhur dorë pas dore, hidhnin valle çmendurisht,
duke shkundur shpirtin ëndërritës në vend të jetës realisht.
4.
Afrohen dalëngadalë vashëzat, veshur e stolisur bukurisht,
Në "Shesh të Valleve" të vallëzojnë si zana malesh butësisht,
mbi të duken si hënë e plotë, rënë në oborrin nën pemisht.
e me lloj-lloj lulesh livadhesh, hedhur nëpër to madhërisht.
5.
Pastaj me ato gunat e leshta, të lëshuara gjer përmbi shesh,
menjëherë e lehtë-lehtë, zënë të hedhin vallet trimat e rrallë,
as fjalët e dadës plakë s'e ndal dot këtë dehje si në përrallë,
nakatosur me vargje gaztore vashëzash me bukuri yjesh.
6.
Shumohen varganët, një pas një në sheshin e bukur jetë e mot,
opingat me force, sikur të përshëndesin, përplasen me dheun,
duart ngrihen aq lart, sa si ta dërgojnë gjer në qiell vargun,
cili prej arumunëve s'do të marrë udhën me të bukurat ato.

1) Emër vendi, "Padea di Încor" (që kur Grabova ish e banuar prej 12 mijë banor, në shekullin 17-18-të, gjatë gjithë javës së Pashkëve tek ky shesh vallëzohej e këndohej nga rinia)

37. Padea di Încor[1)]

1.
Cât ori eara sărbătoari la horea noastă cu muşuteț,
s-adunea fetițili ș-ficiurițl'i, mul'ieri ș-bărbaț,
tuț acțeaț di măñ, învăscuț cu multu muşuteț,
la „Padea di Încor"{11} cântu ș-giocu până dupu prăndz.
2.
Tu aistă padi veardi, adăreat multu muşeat,
nu ști văr s-li număr cât imni sânt alepteat,
anda dat pistea, unu di alantu sânt lăgat multu
văroară n-bana o-lor nu easti împărțăt nițiunu.
3.
Cai nu îl'i u şti încl'imara cu aistă numă a padil'ei,
"Padea di Încor" l'-ar strigată, tuț ş-aztădz a l'ei,
aşi lăgăț măñ di măñ ca ciurtiț giuca încor,
cu a noştri suflitu îl'i scuturăm aist yis di loc.
4.
S-aprochiu featițli, învăscut muşeaț-muşeaț,
s-gioca ca zani dit munț analț la "Padea di Încor" ,
iu eali s-vedu ca luni mplină, cădzut tu obor,
soi di soi di lălici dit livădz, pisti năsi sânt arucaț.
5.
Dapoia diunoară, cu tămbărli sălghiti până împadi,
ansară livendz, livendz gioñl'i s-gioc încor,
văr nu li tățeaşti, nimbitaț s-li țăni, niți zboari ali dadi,
măsticaț tu vărdz di featițili, ca steali pisti steali stog.
6.
S-adavgâ vărdzili unădiprialanti tu aistă muşată padi,
țăruhil'i cu forță, s-păscănească, canda s-baş cu loculu,
măñăli li-scolâ însus, canda vor până pri țer s-u duc gioculu,
cai di arămăñ, cu muşeatili di eli, nu va s-l'ea cali.

1) Numă di loc, „Padea di Încor" (di când Greava s-bănea di 12-dzaț di ñil' di bănător, tru seculu 17-18-dzațea, tuta stămăna di Paştăli la aistă padi, dit tinăreți s-giuca încor şi s-cânta)

38. Ura e Fshatit

1.
Përmbi Urën e Fshatit, kam qëndruar duke u menduar,
dhe në ndërgjegje më lartësohet imazhi i saj i bukur,
tek qëndronte në këmbë madhërisht ende e pa shembur,
tek derdhen me gurgullim tri gojë çezmash pa pushuar.
2.
Edhe pse pa bukurinë e hijshme, që ajo e ka pasur dikur,
me trarë e dërrasa të forta pishe, përsëri është ringritur,
që të kalojnë papushim banorët, tok me gjënë e gjallë,
duke hedhur në shesh vallen bukur, mëhallë për mëhallë.
3.
Edhe pse nëpër kohëra është thyer më dysh shpeshherë,
madhështia dhe bukuria e saj e pashoq, s-shuhet asnjëherë,
sepse të dyja këmbët e saj, qëndrojnë të forta përjetësisht,
mbi shkëmbinjtë bardhosh, si buaj ndërtuar bukurisht.
4.
I kredhur në mendime dhe i habitur qëndroj përmbi të,
ndërsa vështroj tek rrjedhin prej Valamares ujërat e kristalta,
që i japin punë të gjithë mullinjve, dërstilave, tatëpjetë
që këtij fshati punëtorësh i dhurojnë aq famë e lëvdata.
5.
Ndaj urat e mrekullueshme, që lidhin banorët e këtij fshati,
tregojnë fare qartazi e drejtësisht të shkuarën madhështore,
shkëlqimin që përhapej rreth e rrotull saj përmes dëbore:
si në zanate, në dituritë e në të jetuarit me djersën e ballit.
6.
Përmbi Urën e Fshatit, kam qëndruar duke u menduar,
dhe në ndërgjegje më lartësohet imazhi i saj i bukur,
tek qëndronte në këmbë madhërisht ende e pashembur,
tek derdhen me gurgullim tri gojë çezmash papushuar.

38. Puntea a hoaril'ei

1.
Munduitu am stata tățos pisti Puntea a Hoaril'ei
și la coștiență creești mușuțeța a fănărusiril'ei a l'ei,
când eara ninga ni arustunat, mărioasă împroastă,
ningă năsă s-vearsă ni dănăsiti, trei guri di fântăñ.
2.
Ș-cățea fără mușuțeța ți ar avută ninti,
nica s-țăni, sculat cu potñi săntoș di dzădi,
ta s-treac totna bănătorl'i cu prăvdzl'ă a lor,
ș-nu s-arămăn împărțăț, fără giucări la pădz încor.
3.
Ș-cățe tu chirou easti frămtă niscânț ori pi giumătati,
marioasea ș-mușuțeța a l'ei s-veadi năpoi,
că s-țănâ ghini mproast, dauli cicioari săntoasi,
adăraț mușati, pisti albili cheatri, mari ca boi.
4.
Chiundrescu, munduitu și chiudusitu, pisti năsă,
anda ved apa arați, cureat dit Valeamari,
ți l'i da bană ș-lucru o tutuli dărstilili, moari,
ți l'ă au dată neami mari, aștl'ei hoari lucrutoasă.
5.
Punțili minuniti, ți leag bănătorl'i aștl'ei hoară,
spunu multu ghini și ndreptu tărcutea mărioasă,
luñinăoasea, ți s-dăsparțea iuțido avrlinga di năsă,
cum tu zănăț și ș-ti știeari, bănarea cu sudoară.
6.
Munduitu am stata tățos pisti Puntea a Hoaril'ei,
și la coștiență creești mușuțeța a imajulu a l'ei,
când eara ninga ni arustunat, mărioasă împroastă,
ningă năsă s-vearsă ni dănăsiti, trei guri di fântăñ.

39. Ura e Gurrës

1.
Nuk më lëvizin këmbët e mija, përpara nëpër rrugë,
për tek Ura e Gurrës duan të më kthejnë menjëherë,
atje dua të dehem mes të bukurash ëndrra pambarim,
duke vështruar me mall ujin e kthjelltë në rrugëtim.
2.
Ende sot qëndron më këmbë, kryelartë e madhështore,
kjo shenjëz e stërlashtë dhe pa humbur e fshatit tim,
kështu me shkëlqim përrallor, bukuroshezë e pashoqe,
sikur ajo me dritë do të më hapë ditët në sytë e mi.
3.
Me mall përvëlues erdha të takohem përsëri me atë,
përmbi të të kaloj si atëherë, më pëlqen mua përsëri,
përsëri mua më pëlqen si atëherë të kaloj përmbi të,
të shkuarën, të sotmen e të ardhmen t'i lidh me dashuri.
4.
Si kjo urë nuk mund të gjendet asgjëkund mbi dhe,
si kjo shenjë e stërlashtë dritëdhënëse si smeralde,
që përcjell thellësish ditët e shkuara, të mira e të rënda,
që të na mësojnë sesi të ecim të sigurt veç përpara.
5.
Si kjo urë nuk mund të gjendet asgjëkund mbi dhe,
si kjo shenjë e lashtë, që lidh mrekullisht gjithë brezat tok,
siç janë lidhur porositë të prindërve tanë me besë në atdhe,
që të mësojnë të luajnë vetëm bashkë besnikërisht si shok'.
6.
Më duket sikur jam kredhur nën të në heshtje të memecët,
duke vështruar portretin, që tundet mes ujit në deformim
dhe me habi, si i dehur, më dridhen këmbët pa pushim,
mbi pellgjet nisin valëzimet, nën lëkundjet e erës së lehtë.
7
E kjo urë bukuroshe, që shpëlan këmbët në pellgjet e lumit,
që veç se qëndron e patundur në këmbë, si shenjë lashtësie,
gjersa të turbullohen e fryhen motesh të këqij prej zullumit,
pastaj s'dihet nga degdiset e humb bukuria si prej nusërie.

39. Puntea a Gurrl'ei

1.
Nu ňă gioc lăili a meali cicioari nănti pit căl'li,
la Puntea a Gurrl'ei vor s-mi şuţ diunăoară eali,
aclo la ea voi s-mi mbet tută, cu yisl'i muşaţl'i,
di pi ea s-mutresc apa tu călătoria ni dânâsitâ pit vali.
2.
Ninga ş-astădz chiundreaşti cu capu însus împroastă,
aistu semn dit eta, nichirută ali hoari a noastă,
aşi cu luňină părmithioasă şi muşuteţa fără soaţă a l'ei,
canda vă s-ňi dăsfac dzălăli dzălăli tu apreşl'i ocl'i a ňei.
3.
Am vănit cu dor ardoas s-mi adun năpoi cu ea,
pisti ea s-trec ca atumţea, ň-ariseaşti a ňia,
năpoi ň-ariseaşti ca atumţea, s-trec pisti ea,
s-leg tricuta, cu aza ş-yinitoru cu ambaria ş-pi tiňia.
4.
Nu s-alfă iuvea ca aistă a noastă punti pisti loc,
ca aistu semnu vecl'ioasu ți luňinosă ca asimei
ți pătrec la noi tărcutlu, ş-dulţili dzăli buni ş-grei,
ți s-nă s-înveaţă s-imnăm sigur năinti cu dor.
5.
Nu s-alfă iuvea ca aistă a noastă punti pisti loc,
ca aistu semn vecl'iosu ți leag bărl'i şi si s-fac soţ,
aşi cum sănt lăgaţ dimindărl'i din părinţl'i a lor,
ta s-înveaţ ți el' s-gioc maşi diadunu împroşţ.
6.
Ňă aspară canda eascu hiptu sum ea fără boaţă,
portretul ňă vead canda gioc deformat pit apili curati,
di cum eascu chiudusit, ca îmbitat ňă s-treamnă cicioarili,
dit vintu moali, apa acaţ s-onduesacă diunăoară.
7.
Muşeata punti, ți li speală cicorl'i tu balta a valil'ei,
ți ninga chiundreaşti împroastă aistu semnu vlecl'iosu,
dapoia cai si şti iu chiară muşteţea fără soaţă a l'ei,
când s-lovişeaşti şi s-umflă dinga di chirolu slabu.

40. Stan i Gurit

1.
Ndanë një pylli madhështor të paanë përzier pish e ah tok,
sheshi i Stanit të Gurrit si sazmë tendoset në verdhëzim,
mbi të cilin korrin barin pa gjembaçë grabovarët si për mot,
për të nxjerrë zairen gjësë së gjallë për të radhës dimërim,
2.
e që për çdo vjeshtë i korrin grabovarët barëplotet luadhe,
por sot askush nuk di se gjer ku ndahen më dysh sinorët,
dhe me çfarë shenjash e si ndahen ngastrat me banorët,
e fshatarëve të mirë shqiptarë, fqinjë të hershëm me ne.
3.
Nën të bukurit, të pashkelurit pyje ahesh, pishash pambarim,
ky Stani i Gurit zverdhon sikur na buzëqesh me plot gëzim,
ndanë tyre ndahen kufijtë tanë të paprekshëm nga askush,
bashkë me fshatin shqiptar që mbart emrin e rrallë Kukur,
4.
që verë për verë i ngrehin me gur të bardhë të shkëmbores,
e ndaj ai vend është quajtur Stani i Gurit nga këta banorë,
ku vargëzojnë stanet mbuluar petavrash bredhi si kurorë,
ku përpunohet qumështi i dhënëve nga kullotë e Valamares.
5.
Nën të bukurit, të pashkelurit pyje ahesh, pishash pambarim,
luadhet e Stanit të Gurit jeshilojnë edhe vjeshtës me vezullim,
gjersa kositen prej secilit për zairen dimrit të egër në afrim,
si nga banorët e fshatit tonë, edhe fqinjësit shpejtojnë pa përtim.
6.
Ndër regjistra e kadastrave kish mbetur ky emër krejt i heshtur,
nga që të zotët e saj s'e dinin se ky vend mund të ish i tyre,
por erdhi koha të kuptojnë edhe ata pas shokve më të ditur,
se, me vërtetë vlen, në se e marrin në duart e veta punëtore.
7.
Ndoshta, edhe ndër ne banorët grabovarë më të rinj sot,
mund të na ndjellë të qeshura ky emër i ngjizur me gurë,
por nëse bisedon me të vjetërit pleq tek pjekin në furrë,
do mësosh se ç'janë këto vende nga mund fluturosh si zog.

40. Tureştea a Cheatril'ei

1.
Pi nigăună păduri mari, măsticat di fădz ș-chiñ,
s-aşteară ca zazmă verdzl'ia di la Tureştea a Cheatril'ei,
iu s-seațră iarba bună di grevăñoț fără schiñ,
iu s-scoati zărea tă scuteari tutiptili dit aspra a iarnil'ei.
2.
Totna au sățățrat an di anu aco ndzeañă grevăñoțl'ă,
ma astădz nițiunu nu o ști că până iu împarț sinorl'i pri doi,
ți li împarț agrili a nosai cu ațeli dit xeañ horil'ă,
arbineaș buñ di caişti căt chirou viciñ nigă noi.
3.
Sum nicălcatili păduri di fădz ș-chiñ aunbrigrei
vărdzeași muşeaț-muşeaț Tureştea a Chiatril'ei,
sinorl'i a noșț mardzinea di ea s-mparț pri doi,
cu horea arbinușescă încl'imată Cucur ca tuț ș-noi
4.
El'i veară di veară îngărvăseasc cu albăli cheatri măr,
muşatili turăşti amvăliti tuti cu petăvri di brădz alghi,
ti ațea aistu loc vrut s-încl'iămă Turăștea a Cheatril'ei,
iu s-adară laptili oil'iloru ți pascu la pădzli a Valeamaril'ei.
5.
Sum muşatili, nicălcatili păduri di fădz ș-chiñ analț
toamnalivadzili al Stanu di Cheatru verdzeascu muşaț,
păn s-li seațără că agra iarna cutroară-cutrară ma agiungi,
nu singur hortorl'ii a noșță, ma și la ațeli vicini cu noi.
6.
Aistă numă niavdzătă ari armasă tățită pit cărț di statu,
domțl'i nu sunt diştăptaț că ți poati s-easti aistu loc,
ma astădz vini chiroulu ți s-duchieascu și el'i după soț,
că ea ari valoră mari singur tru măñăl'i a domnițiloru.
7.
Astădz poati ți mulț di noi bănătorl'i grevăñoț năi,
aistă numă s-ni aduc arrădeari dit aistă mumă di cheatră
ma că s-zbureași cu cama auşlu ali hori a năoastă,
vă s-cunoşti ți sunt aişț locuri dipiu ca pul'iu s-azburăi.

41. Lumi i Madh

1.
Këto ujërat e tua në potere e rrëmbim hedhin vallen rëndë,
e që nga majat e Valamares borë pa shkrirë, nisen sqimatar,
që puthen dashurisht e lumturisht me diellin shkëlqimtar,
pastaj rrugëton të takosh me mall të madh Devollin tënd.
2.
S'dihet që kur rrjedh në shtratin, duke shushurirë pa pushim,
dhe i ve në punë mullinjtë e dërstilat, në të gjatin rrugëtim,
tatëpjetë u jep shëndet gjithçka, me punët e tua të mbara,
duke mbetur, siç ke qenë dikur, këngëtar këngësh të rralla.
3.
E këto ujërat e tua, që rrjedhin nga borë-majat e larta në agim,
të mbjellat e arave vadit tek thahen vapës, që djeg si furrë,
thatësirën e etjen e çdo gjëje të gjallë ua davarit pa përtim,
sepse je si njeriu, që përcjell ngado sihariqe të papara kurrë.
4.
Duke rrjedhur nën ato urat, të ndërtuara me të bardhit gurë,
e dëshiroj të bisedoj pandehma, që rrjedhin në shurshurë,
veç ty të rrëfej mallin, vuajtjet e dëshpërimet e shpirtin tim,
se vetëm ti mi di ku ndodhen plagët e u jep atyre shërim.
5.
Përmes teje më vijnë qartas porositë e vyera stërgjyshore,
që më tërheqin në sheshe, në punëra të mbara tok me shok,
që edhe soi ynë arumun të rritet përherë e më shëndetplote,
e që të rritet gjithnjë e më fortë, siç është rritur gjer më sot.

41. Răulu mari

1.
Apili a tali rumuroasi, acaţ s-gioc cu furtia a lor grei,
di pi chipturi albioasi di neaua nituchit a Valeamariľei,
ți s-başu cu vreari fără dănăseari cu luñinoaslu soari,
dapoi l'eai calea, s-ti aduñ cu Devoll, ți ahăt multu u vrei.
2.
Di când ți întreţ pit ashtratulu a tău şuşurindalui,
la calea a tau lungă badz tu lucru drăştilili, moarăli,
hima l'i dai bană a tuţlor cu atali lucri ambări,
ti noi ai fută şi vă s-armăñ cântătorulu a yisurilui.
3.
Aisti apili a tali, ți curră di aţeali chipturi analti a neauľei,
când s-usucă di croară li adapă agril'i a noasti sămnati,
uscatura şi seta a yiyilor l'iu scoţ fără curmari,
că eaşţă ca văr om portător şi hăbărtor a mujdeauľei.
4
Anda treţ sum punţăl'i, adăreati cu albili cheatri,
multu voi s-zbureascu cu tini, ti tutăli minduirili a meali,
s-ţă spun durerea a suflitlui, pistipsirili, dispărărli,
că maşi tini ñi li ştii ghini că iu ñi sunti a meali ranurili.
5.
Prit tini ñi yină curati dimindărl'i di stărpăñ a noşţ,
ți mi astrag pit pădz, ti fițeari lucruli ambări, stog cu soţ,
şi aistă gintea armănească si-s-crească cama vărtoasă,
aşiţ cum í cărscut până aztâdz s-îl'i u ținеam ninga tu viaţă.

42. Lumi i Dushit

1.
Po qëndroj para këmbës së shembur të Lumit të Dushit,
duke vështruar mbi një gur të rrukullisur në ujrat e tij,
krejt i çuditur prej asaj pamje aq të bukur të basorelievit,
me imazhin të kalërimt me galop pa kalors të një kali.
2.
Rishtas duke u menduar i dal nga ana e sipërme e këmbës
dhe po vështronja me kureshtje shkëmbinjtë e tij të tjerë,
paprituraz në ujrat kthjelta të lumit dallova të rrukullisur,
imazhin e një tjetër bazoreljevi me pamjen e ujkut të uritur.
3.
Ndërsa vështrimin tim të mendueshëm ia hedh kalit:
“ Vallë ç’ duar, prej cilit mjeshtër u gdhend kjo bukuri!? –
Ngaj thellësia e shpirtit më erdhi zëri i përgjigjes rishazi:
“Kurrë, ndonjiherë Grabovës s’i kanë munguar mjeshtërit!?”
4.
Ujërat që rrjedhin rrëmbyer nëpër përrenjtë e të lartës Çumë,
e ndërsa mblidhen tok, rrugëtojnë teposhtë me shushurimë,
duke kaluar nën Tri Urat, si gjarpërushe që ecin pa kthim,
ky është Lumi i Dushit ndër më të mëdhenjtë e fshatit tonë.
5.
Ujërat e tij jetëdhënës darovisin të mbjellat në çdo stinë të re,
duke zverdhur grunoret, çairet, jonxhishtat e misrat nën to,
e prej ngopjes së ujërave të këtij lumi arat s’thahen tek ne,
duke e parë qartazi me sytë tanë, që është sqimatar për mot
6.
Edhe pse vitet rëndojnë e të tjerë do rëndojnë përmbi to,
nëpër këto harqe gurësh të bardhë, gdhendur me mjeshtëri,
e të stërrahur në rrebesh, qëndruan të pa shembur gjer sot,
sepse ato u ndërtuan prej mjeshtërish të ditur, me dashuri.
7.
Por, papritur, një ditë gjithë qielli u nxi sterrë gjer në agim,
me potere e oshtimë, mjegullat shkarkuan shiun pa pushim,
e rrufetë, si gjarpërinj të zjarrtë çanin, duke i davaritur retë,
me frikë fshihnim kokat nga gjëmimet duke kërcyer rrëketë.

42. Răulu a Dușlui

1.
Ma stău năti a unlui cicioru rusturnat alu Răulu a Dușlui,
mutrindalui pisti la ună cheatri arucutită întru apăli a lui,
chiudustu di ațea videari ahănt mușeaț a basorel’ievlui,
cu fănărusira cureaț a călăriril’ei psiti ea fără călător a calului.
2.
Iară munduindalui îl’i esu di căt a supril’ei a ciciorului
și ma videam cu multu curiozitetu pri cheatrili alanti a lui,
niaștipteaț aduchii arucutit întru apăli cureati a răului,
fănărusira a unui altu basorel’ievlu cu agiuna a luplui.
3.
Încăt cu mutrita munduită îngultă a calului și a luplui:
“ Vahia a cui măñ, di a cui mastru fură ți vi adrară!? -
Di nău ñi vini apăndisra a înntribaril’ei di în a sflitului:
“ A Grevil’ei nu îl’i au măncat mastril’i putei vărnă oară!?”
4.
Apăli ți s-vearsă pit trapl’iă, închisiț di la analtea Ciumă,
s-adunu stog și l’ea celea hima, cu aurlara a șușuâului a tâu
să șarpuieaști și întreați sum Treili Punț, fără dănăsâu,
aistea easti Rrău a Dușului, ma maru a hoarl’ei a noastă.
5.
Apăli a lui îl’i u da bană bună la tuti sămnaril’i, cu rădățiñ,
anda gălbăneadză gărnu, livadzăli, furajili ș-misru nău
agril’i nu s-usucă, că s-făntească cu apili curati a ștl’ui rrău,
cu ocl’ă a noșț s-veadi, că ieasti chischin pisti chischiñ.
6.
Au întricută și caiști căt añ vă s-întreaț năpoi sum punț,
pi aisti hărț a l’ei di cheatri alghi, adăreaț cu mușuteaț,
ți chiundriră împroasti, nu si distrugiră di străbăteaț,
cățe sunt construiț dit mastrăl’i a noșț di cama știuț.
7.
Ma ună dzuă niaștăptată țeru s-lăiă întreagu, s-vărsă,
cu romură mari neaguri dăscărcară ploia fără dănăsiri,
ascăpărațl’ă tăl’iară negril’i nori ca șerchi focuoasi,
dit bubunedzi ni aspream și ascudeam captil’i cu frixă.

8.
Dheu i plasaritur, nga ana e të bukurës Ënhau tejpërtej,
i prerë prej atyre ujërash të fryra e të tërbuara çmendurisht,
po këto këmbët e forta, lidhur pas shkëmbinjsh mrekullisht,
e nëse mbahen ende vetëm dy, përhapin gëzim andej-këtej.
9.
Por, edhe në ke mbetur vetëm mbi dy harqe të vegjël sot,
e me ta dëshiron t'u tregosh brezave sesa më ishe e bukur,
përsëri këtij fshati i dhuroni njohjen e madhërishme ngado,
zbukuruar "si lule"2), mes malesh të lartë prej jush, si dikur.

43. Lumi i mesit

1.
Nga ju të bukurit, bukuroshët lumenj të fshatit tim,
ndër ta, ti më ishe më vogëli dhe më i pakti në dëmtim,
e nga që i përngjaje përgjysmë lumenjtë e tij të tjerë,
"Lumi i Mesit" të mbeti, siç të thërrisnin në çdo mëhallë.
2.
Ujërat zbresin me shushurimë nga sheshet e Moçaleve,
dhe i ndajnë mëhallët e kënutollarve me të verushllarve,
nga të tjerat e fshatit tonë të bukur, mes malesh të lartë,
e që lidhen tok me njërën, harkore të urës së stërlashtë.
3.
Përmbi paçollarët e mëhallët e tjera, tej fshatit në mërrizet,
në kishën e Jan Gogut[1)], në murishtat e shembur përtokë,
prej nga niseshin dhëndurë djemtë, duke zbritur nga pyjet,
e ku zbukuronin flamburat prej bredhi, mbledhur gjithë tok.
4.
Duke kënduar e hedhur valle nën të rënat e timpaneve,
shoqëronin dhëndurët, që martoheshin për herë të parë,
pasi i shpinin në oborret, e zbukuruar nga duart e grave
mes të shtëna pushkësh, i nisnit krushq në kuaj të bardhë.

8.
Loculu cărpatăoasu, di cât partea a muşatil'ei Înhau,
s-tăl'eară dit aţeali umflati apăli a tali turbati, ciurtiti,
ma ciciorli a tali vărtoasi, ligati minunat di cheatri,
ş-ni pătrecu hăriseari ş-căţea sunt împroasti maşi dau.
9.
Ma şi căţe astădz ai arămasă cu doi ma ñiţl'ă hărţ,
cu el'i vrei a bănătoriloru s-l'i u spuñă cât earai muşaţ,
cunăşteari mari a ştil'ei hoari armănească îl'i dideaţ năpoi,
adăreat "ca lălici", a namsil'ei alu analţl'ă munţ di voi.

43. Răulu di Namsea

1.
Dit voi văli muşeaţă-muşatuşi a hoarl'ei a mea,
întră eal'i, tini earai ma ñicu ş-ma păţăn tu chideari,
ş-cţea măhălădzl'i a l'ei îl'i împărţ di a unei-alantea,
"Rrău di Namsea" cum ti striga tuţ hortorl'i ţ-armasi.
2.
Apăli a tali s-dipunu cu aurlari din a padijei a Muciăriloru,
ţi îl'i împarţ măhălăli a Cănutolăriloru cu di a Veruşlăriloru,
di-tu alantăli a horil'ei anoastă mamsea a analţiloru munţ,
ţi s-leag diaduni tuş la una di hărţl'i muşeaţ a Treilui Punţ.
3.
Pisti Paciolarl'i la muridz dindi a hoaril'ei şi alanţ măhălăi,
sum a alghilui muri, rrustunat dit a bisearcl'ei alu Ian Gogu1),
iu dipi a pădurloru s-dupunea ficiorl'i ţi s-făţea haramboi năi,
iu adra fălambrl'i muşaţ di brădz, adunaţ din tuţ el'i stogu.
4.
Şi cântăndalui şi încorăndalui sum arsunara a tămpăñloru,
asoţiea adrara a haramboiloru ţi di prota oară s-însura el'i,
după ţi li aduţea la uborli muşeatăţiti di măñl'i a mul'earloru
cu amănara a dufechiloru îl'i închisea cuscril'i încălcaţ pi alghi cal'i.

5.
Prandaj në shpirtrat tanë mbeti e ndezur kjo dashuri e madhe,
sepse kushedi sa dhëndurë me ty janë lidhur pazgjidhmërisht,
kur tërë fshatin e ngrinin të hidhnin valle përzemërsisht,
që sa më shumë të shtohen këto famil'et tona famëmadhe.
[1] *Jan Gogu ose tek Kryqi - emër vendi*

44. Dërstilat

1.
Në fshatin tonë kanë qenë rreth nja pesë dërstila dikur,
ku përpunoheshin shajakë të bukur për veshje plot nur,
si për arumunët, edhe për vëllezërit shqiptarë me sqimë,
e Shqipërisë së Mesme gjer tek lumenjtë s'oshtijnë më.
2.
Ndaj s'më lëshojnë këto të uruara ngjarje të vegjëlisë sime,
tek vështroja si naiv bardhësinë e borës së re në rrëzëllime,
gjer befas shkrihej e humbiste e tëra, në të hyrë të pranverës,
duke fryrë e trashur lumenjtë, me ujërat e shirave dhe të lerës.
3.
Tërbimet e ujërave kanë ditur t'i kthejnë në mirësi të mëdha,
këto egërsi rrjedhash, që vilen nga malet e lartë të kthjellta,
kthehen në mbarsi rrjedhjet plot potere e shushurimë tatëpjetë,
vapës për të vaditur e duke vënë në punë dërstilat, mullinjtë.
4.
Edhe pse jo të gjitha të bukurat sot, s'janë më këmbë ende,
më mbeten në mendje madhështore, duke më dhuruar mall,
rrahin pa pushuar dërstilat shajak, duke i shpëlarë në stërkala,
edhe sazmat e reja, punuar nga gratë grabovare si sorkadhe.
5.
S'mund ta tregoj gëzimin e madh nga mirësia punës së atës,
kur kthehej me mushkat ngarkuar me shajakët e dërstilës,
mese përpunoheshin pallto, tirqe e guna që ceknin dheun,
e ndaj s'gjendej asnjë arumun i zhveshur në tërë mëmëdheun.

5.
Ti ațea întru a suflițloru a nostri arămăsi apreasă marlu dor,
că fără dizligari cu tini, sunt ligaț caiști cât năi haramboi,
ți sculea diunăoară pi cicioari întreagă hoara s-gioca încor,
ti adivdzera a taifurloru nali pit la tut a soiloru di la noi.
[1] *La Ian Gogu incă La Cruță - numă di loc*

44. Drăștealili

1.
La hora a noastă earea văr ținți vecl'i dărșteali,
iu s-adără șăiaț ti fățeari multi învășteari mușaț,
cum ti arămăñ, ma ș-ti tăñisițl'i arbineș ca fraț,
dit Arbinișia di Namsea până aco iu s-vears rrăulili.
2.
Ti ațea nu mi silghescu undzirili dit ficiuramea a mea,
când, ca vărnă niștiut mutream albețioasa a neaul'ei,
și ea tută s-tuchea, întru yintrearea a primuvearl'ei,
dapoia când rouri s-umflea di apăli a l'ei, hima s-arucutea.
3.
El'i ștea cum s-îl'i șuțea aisti api orbuoasi tu ghineaț,
aisti agrimi, ți dipun curati dit munțl'ă a noșț anealț,
ți curră ca turbati cu gărgări hima și s-bag pri lucri ambări,
tri adapari agril'i tu croari și ti giucari drăștealăli, moarăli.
4
Ma ș-cățe astădz nu sunt ninga împroasti mușeatăli di eali,
añia ñă au arâmasă thimati întru minti și ñi da mult dor,
pisti ținți sunt drăștealili ți bătăneascu fără căpăiseari,
pisti săzmăli nali, adărati dit grevăñoatăli o lor.
5.
Nu s-spuni cât mi hăriseam când videam lucrili ali ati,
s-turna dit la drăștealili cu mul'eari încărcaț cu șăiaț,
dit eli s-adra pălț, tărchi ș-tămbărăli până di padi,
ti ațea nu s-videa nițiun dit hil'i arămăñ dăspul'iaț.

45. Mullinjtë

1.
Atje larg në fshatin tim, mes malesh të lartë në zallishtë,
kanë punuar gjashtë mullinj të gurtë e shumë të lashtë,
me të cilët lidhej mbijetesa e banorëve të saj punëtorë,
e ku fqinjët bluanin në çdo kohë miellin e bardhë si borë.
2.
Ndër ta është bluar pa pushim ,miellin i bukës ditë e natë,
prej gruri, misëri, thekre, elbi e i përzierë me ujem si hakë,
vetëm mullixhiu i njeh se cili i ka sjellë këta thasë të rëndë,
nga që i ka zgjidhur e lidhur sa e sa herë sikur të ishin pendë.
3.
Dhe prej miellit të përzierë, bluar ndër këta mullinj të mbarë,
gratë grabovare gatuanin bukë me qiqër në dasma e hare,
nga puna mbijetuan dhe do mbijetojnë me djersë të pa tharë,
po edhe të uritur, s'janë thyer e rrokullisur kurrë përdhe.
4.
Nga nisnin rrugën pa kthim lloj-lloj thashethemnaja ogurzezë,
sa të papritura, të pangjara, të gënjeshtërta e aq të pista si lerë,
që lozin mendsh gratë dhe burrat e gjithë fshatit në çdo derë,
e që të zezën e bënin të bardhë, por edhe të bardhën të zezë.
5.
Prandaj këto ngjarje na çudisin, kur i rrëfejnë vatrash më nge,
më të shumtat lidhen me mullixhiun e me të dashurat si zana,
kur e shihnin mullixhiun tok me jaranet fshehur nëpër kashta,
e thashethemnajat mbushnin fshatin, ende pa aguar dita e re.

45. Moarăli

1.
La hora a noastă diparti, namsa a munțloru ningă a zalăl'ei,
au lucrată ti mățineari pisti șasi moari mări multu vecl'ioasi,
cu eali earaligat stărbănarea, nu singur alu hortoril'i a l'ei,
ma și a vițiñil'iloru ți mățănea tituna la eli făriñi alboasi.
2.
La eli í măținat fără dănăseari, noapti-dzuă frina a pănil'ei:
di gărru, di misru, di ordzu ma și misticată cu hacă a ueamlui,
singur mornârulu íl'i cunoaști că cai li ari adusă aișț saț grei,
cțea îl'i ari dizligaț ș-ligaț lișoari multu ori ca areapti a pul'ilui.
3.
Dit fărina bună mățănat tu aisti moari a noastri ambăreț,
mul'earili grevăñoati, au adăreat albăli păni ș-di seațăreț,
el' cu lucru a loru au superbănat și năpoi vă s-superbăneadz
ș-cțea seatioș greu, vroară nu sunt frămț ș-arucutiț mpădz.
4.
Di la aisti moari închisea fără turari soi di soi di dzățidzâțeari{12},
căt niaștiptati, niundziti, arrădoasi ș-ahănt lăvoasi ca leari,
ți îl'i giuca di minti mul'earli mușeat și bărbațil'i a hoaril'ei,
albea u fițea lajă, ma ș-laia fițea s-îl'i u luai ca ti a albil'ei.
5.
Ti ațea pi nignă vătril'ei, cănd ahirhea si spunea undzearili,
ma multăli s-leagâ cu mornârtorlu cu vrutăli a lui ca dzăni,
ți îl'i u videa pi elu ascumtu stog cu iaranili pit a pal'iloru,
di niaprită a dzuuăl'ei, s-dăsfacu dzățidzâțeari pit a hortorloru

46. Përroi i Zotërisë [1])

1.
Gjer tek Përroi i Zotërisë i kanë sinorët luadhet e Grabovës,
mbi një shkëmb gjigand, prerë nga një kanion i thellë lemeri,
në të cilin rriten lajthi, lloj-lloj lulesh erëmirë e bletë mizëri,
që s'mund t'i vjelë kurrkush, nga banorët e saj mjaltëgatonjës.
2.
Dikur nën sundimin e egër të Perandorisë Osmane, Turke,
kur zotërinjtë e Shënepremtes kthyen besimin pa përdhunë,
për të mos i humbur ofiqe e pasuritë e tyre të mëdha pafund,
të panginjur donin të rrëmbenin kullotat tona të kësaj ane.
3.
Sa e sa here thërrisnin koshadhet të rrëmbenin livadhet tona,
ishin të sertë e s'linin gjë në këmbë, gjithçka mbytej në gjak,
veç lëviznin sinorët tanë duke u krekosur si gjela mburrak,
e si të luajtur na i përzinin tufat e dhenve nga ato kullota.
4.
Shumë hiqnin grabovarët e gjorë nga zotërinjtë e pispillosur,
fekthyer, të pështirë, gjakësor, pisanjos e të pangopur si lubi,
në këto kullota të mira, ata s'mund të korrin kurrë bar të ri,
edhe pse ngado villnin zjarr sejmenët e krisur e të xhindosur.
5.
Ndaj u mblodhën trimat tanë, të zgjedhur duke dhënë besën,
nëse s'bindeshin do përziheshin me forcë tufat e zotërinjve,
shpejt i zunë shtigjet nga s'mund të vinin barinjtë e kopetë,
duke i urdhëruar që të mos i kullosin kurrë tufat këtyre korijeve.
6.
E peshuan mirë, që të mos tërhiqeshin mbrapsht e lidhën besën,
do t'i mbronin, edhe nëse gjaku trimëror të derdhej si lumë,
s'e duronin dot turpërimin nga këta mburracakë mëkatarë,
ta mësojnë mire, mjerë kush trimave grabovarë u zë udhën.

46. Trapulu a Domnului [1])

1.
Livădzli a Greviľei îl'i au sinoruli până laTraplu a Domnului,
pisti unui cheatri ghigandi, til'eat di a căñionlui lăftăroasu
iu s-crescu aluñi, soi di soi di lălici păştări a stuplui tufoasu,
ñera hortorl'i nu poatu s-îl'i u adună di pi guvăli a cheatrului.
2.
Tu chiroulu a şurşunarlei ali Amirăril'i Otomană băcătarească,
când îl'i u alăxiră pistea cu vreari domñil'ă arbăneş ali Stăvinră,
ta s-nu îl'i chirea şi s-îl'i ţinea ofichili şi averăli mari o-lor năpoi,
s-sălghiră fără fănteari, vrea s-îl'i arichea şi păşunili aua la noi.
3.
Caişti cât ori strigară aşcheradzl'i s-arichea a noastri livădz,
eara serţioş, nu alăsea ţivea împroastă şi ni vărseat săndz,
năş crecoşindalui, ca căcoţ alăvdoş ta s-îl'i giuca sinorili,
ca ciurtiţ di minti ñ-îl'i azguñea turmili a oiloru dit păşunili.
4.
Măraţl'i grevăñoţi multu astrrapsăr di aişţ domñă alăvdoş,
pistialăxiţ, uruţ, săndzăoş, nifântiţ ca lămñi ş-multu lăvoş,
putei nu putea s-săţira iarba nau tu bunăli păşunili a loru,
căţea iuţido seimeñl'i căpestrusălghiţ şi cărţăniţ vumea foclu.
5.
Tri aţea s-adunară gioñil'i a noştri alepş datăndalui a pistiľei,
că ma s-nu căndisea cu paru vi s-li azguñea oili a domñloru,
cătroară acăţară steagurl'i di pi s-nu vinea picurarl'i a loru
ordinăndalui ţi nu s-yină ti păşteari turmili pi-tu a aripidinľei.
6.
Îl'i u ghixiră ghini, s-feaţăr pistoş ţi s-nu si s-astridzea dinipoi,
şi canda săndzili di gioneaţil'i tu bărbăteaţa padi s-virsa ca vali,
că nu poati s-îl'i arăvdea si s-aruşuna dit aţeal' păngăñ alăvdoi,
şi s-băga tu minti: cavai cai a gioñiloru grăvăñoţ ţi s-l'u acaţă cali.

7.
I zëmëruar zotëria i mblodhi sejmenët e tij gjakësor të uritur,
e, sapo arriti gjer tek ky përrua i thellë e i thatë mbi lajthisht,
me trimat tanë e të zgjedhur e me name hapi luftë pabesisht,
mendjemadhi si derr rrëzua përdhe i gjakosur duke bërtitur.
8.
Sejmenët e verbuar premtimesh, sapo panë të parin të shembur,
i gjithi i përlyer e i mbytur në gjak e me dhè të zi nakatosur,
i rrëkëllyer, pa zë si memec, i shtrirë përdhe si i ngordhur,
për të mos lënë lëkurë, krisën nga sytë këmbët të llahtarisur.
9.
Ja sepse ky vend u quajt me emrin "Përroi i Zotërisë" me ironi,
që askujt prej pinjollëve të tyre, që do vinin e iknin më pas,
s'do të na i rrëmbenin më me fodullëk kufijtë kjo hajdutëri,
i pushuan zullumet, duke i njohur kufijtë tanë pa bërë fjalë.

1) Emër vendi

7.
Atumțea învrinatu cu troară îl'i adună seimeñl'i a lui domnu,
ș-diună oară, cât agiumsi la aistu traplu ahăndosu, uscat, fără apă,
cu gioneț'i a noștri tăñisiț și cu mari anami, disfeați luptă,
mintimarulu, gădzu împadi săndzoasu zghilăndalui ca porcu.
8.
Când vidzură seimeñl'i orbiț dit daruri cădera împadi a protului,
întreagulu lăvăsit, nicat întru săndzi shi în a muzgľei lai a loclui.
arucutitu, tătsitu, fără boați, ca mutu, teasu împadi ca psohiu,
ca fricățaș cărțăniră ta s-nu îl'i u alasă cheala tri ațeal alăvdosu.
9.
Ti ațea aistu loc îl'i u încl'imară cu ironiă „Trapulu a Domnului",
și nițiună dit piñol'i a loru, ți vinără ș-fudziră cama înclo năpoi,
nu îl'i u fețără aistă glărimi, ta s-ni îl'i arăchea sinorli di la noi,
li alăsară zulumili, cunuscutăndalui sinoruli a noastri fără zboru.
1) Numă di loc

47. Thirrjet e murishtave

1.
Që nga "Xena e Derrit" vështroj fshatit tim me histori të madhe,
përpara më faniten shumë murishte togje-togje, të lerosur,
shkëmbinjsh të mëdhenj, të vegjël e copaza plloçash nakatosur,
që më thoshin: "Or, vëlla, prej kohës jemi shembur këtu përdhe!"
2.
Eci nëpër to, me sy të ngulur heshturi e fshehurazi pa zë,
sikur të kem frikë nga heshtja e tyre e paparë ndonjëherë,
e në imagjinatën time ngrihen në këmbë më madhështore
që të gjitha: shtëpitë, mullinjtë, dërstilat e portat ndër oborre.
3.
Më pas duken udhët plot njerëz të zbukuruara si ndër festa,
me vashëza e djem të rinj, duke dalë nga të bukurat shtëpi,
tok me trimëreshat gra e më të zgjedhurit burra tanë trima,
që kurrë s'pushojnë së punuari edhe në ditën e Vitit të Ri.
4.
Befas vrapoj i gëzuar shtëpi më shtëpi, duke humbur nëpër to,
shoh sepse asnjëra prej tyre të bukurave, s'është e heshtur, bosh,
se në djepet e tyre tunden dhe rriten fëmijët me përkëdheli,
e ndërsa në vatha pushojnë e zgjohen kopetë, gjersa del dielli.
5.
Duke bredhur më duket sikur këto togje murrishtesh pafund,
janë mbushur rëndë me zërat e thirrjeve të prindërve tanë,
që me zë të ulët na porosisin: "Ju banorë të mirë grabovarë,
nga kjo fatkeqësi e harrimit e shpëtoni përsëri këtë katund!"
6.
Ndaj këta njerëz, të pabredhur nëpër murishte ndonjëherë,
nëse do t'u bjerë rruga për t'u çapitur përsëri nëpërmes saj,
patjetër që do t'i dëgjojë të gjalla ulërimat të tyre si atëherë,
që të ngrihen, të mos humbasin e t'i fshijë si me fshesë koha.

47. Strigărli a murăștiloru

1.
Din „Dzeana a Derrlui" mutreasc hoara a mea cu histuri mari,
dinănti ňă s-dăsfac murăști neagri, rustunati stoaghi-stoaghi,
cu cheatri mări și ňiț, ma ș-cu bucăț a ploaciloru măstăcati,
ți ňi dițea: "A lăi freati, di chiroului him surpati aua împadi!"
2.
Treac cu ocl'I a mei îngulit la eali di tățită ca cu afrištea, fără boaț,
canda am frixă di tățearea mutoasă a loru, nividzută vărnoară,
și la fănărusira a mea eali s-scoală împroasti, cama maroasă,
tuti: căl'iuri, casăli, moarili, drăștelili, șărli ș-mușeații porț.
3.
Dapoia adărati ca tru yiurtie s-vead căl'urili mplini cu oamňi,
cu featiți ș-ficiori năi înșindalui dit casili a loru mușeaț,
cu gioanăle mul'eari ca dzăni și ma alepsil'i gioňi a noșț bărbaț,
ți nu dănăsescă vărnă oară di lucrari ș-tri dzua a Năului Añi.
4.
Niaștiptat l'eau avrapa hărisitu casă di casă chirutăndalui pi-tu eli,
mutreascu că nițiună mușeatiloru di eali, nu easti ahănt tățită, goală,
ca tru sărmăniții a loru s-leagnă și cilimeañl'i creascu cu dizňirdeari,
anda la strudz turmăli căpâsească păn tru inișira a soarilui s-scoală.
5.
Alagandalui ňi aspară canda aisti mărati soaghi a murăștloru,
sunt umpluti greu cu boații a strigăriloru a părinților a noșț,
ți, cu boați apus ni dimădeascâ: „Voi bănători buň grevăňoț,
scăpațu aistă hoară năpoi din a agărșimil'ei și a cheametiloru!"
6.
Ti ațea ațel'i ți nu au alăgată vărnă oară pit a murăștiloru ali hoari,
ma că s-îl'i u cadi calea ți s-priiminească ningaună oară pi la eali,
fără di altă vă s-li avdă ca yii ca atumțea zghicu și boațăli a loru,
ți s-scoal, ta s-nu li așteargă și s-nu li cheară ca cu metra chirou

48. Në vathë

1.
Përmbi Gërgul dhe nën një shkëmb të bardhë në shesh,
ndodhet vatha e thanollarëve, ndërtuar bukur me dashuri,
që na është futur në gjak brez pas brezi brenda nesh,
ku milet qumështi erëmirë nga lloj-lloj lulesh me bukuri.
2.
Aty, i ngrati, kam nisur edhe unë të mjel me dëshirën time rinore,
duke u endur e jetuar me gaz mes kopesh jetën e bukur baritore,
e që atëhere s'përtoja t'u ndihja xhaxhallarëve të mi më shpesh,
duke lidhur mirësitë e botës tok me bardhësi tufash, delesh.
3.
Moj vatha jonë, që ende sot mbahesh në këmbë plot hijeshi,
pas gjithë atyre vitesh, që punuam në kooperative pa dele,
erdhi dita që të rindërtojmë si njëherë e një kohë përsëri,
sepse e zbuluam se sa i madh qenka malli për ty më ne.
4.
I shtrenjti xhaxhai im Keno, të rindërtoi bukur rishmëzi,
moj vathë e thanollarëve, atje në shesh përmbi Gërgul,
nën një shkëmb të bardhë gjigand, me pamjen e një kau,
duke lozur sipër tij, prisnim dhentë t'i milnim edhe në shi.
5.
Tek kjo vathë nisi të më ndizet në shpirt dashuri e madhe,
përmes luadheve tona, me bukuri të rralla, të bredh çmendurisht,
që nga kushedi sa e sa burime të kthjellta villen e villen lirisht,
e që nga të nxjerr etjen për ujë i ftohtë, duke ecur në livadhe.

48. La strungu

1.
Pisti Gărgul'u și sum a unei cheatră albă învărtit di a pădiniloru,
easti strunga adăreat cu ahănt mușutaț a thanolarl'loru,
ți ni easti hiptă tu săndzi di ñic bărr dupu bărr nuntru la noi,
iu s-muldzi laptlu cu ñurizmă noastămă di lălici soi di soi.
2.
Ația măratulu am ahurhit s-mulgu ș-eu cu tinăretlu dor,
imnăndalui și bănari mușat di tinăr namsea di turmăli di oi,
di atumțea nu purtean s-îl'i agiutam a lălăñloru a mei năpoi,
ligăndalui buneți a lumil'ei cu albețea a oiloru stog.
3.
A lăi strungu a noastru ahănt vrută, ți ti țăñ împrostă năpoi,
după tuti ațeal' añi, ți lucrăm tu cooperativă fără oi,
vini dzuua s-ti adărăm mușat ca unăoară și unăoră tu chirou,
că aveam acăchisit că cât mari fusca la noi tă tini dorulu.
4.
Vrutulu lalu a meu Kena, ti adără multu mușatușu năpoi,
a lăi strungu a thanolarl'i, ți easți la padea pisti Gărgul'iu,
sum un cheatru mari, ți s-aspari ca vărnă bou ghigandu,
anda giucam pisti el, până ș-pi ploai, aștipteam ti muldzeari oi.
5.
La aist strungu ahiurhi tu suflitu s-ñi s-aprindi marulu dor,
s-alăgam ca giucat pit livădzl'i a noastri multu mușati,
ți nu si știi di eali cât s-vomă curati-curati mulț șopor,
iu s-scot seta ti apă arați, când imnu pit livădz tu croari.

49. Sheshi i Tanit

1.
Në mëhallën paçollarëve pranë një bahçeje me pemëtore,
ndodhet një shesh tjetër i bukur i fshatit rrethuar me oborre,
mbi të cilin rinia është përkundur në ëndrra dashurore,
e përreth saj mbledhur tok djemtë hidhnin vallet trimërore.
2.
Me emrin Sheshi i Tanit e thërrasin banorët brez pas brezi,
gjithandej zbresin rrugicat, sikur ecin mbi kreshta këndesi,
e që nga majë mprehtat e maleve tona të larta nisin rrugëtimin,
për tek ti i bukuri, bukuroshi shesh, përfundojnë shtegtimin.
3.
Si dhe pse ky është pagëzuar me këtë kaq të rrallë emër,
s'mundet ta shpjegojë askush nga banorët e saj të sotshëm,
por që me Tanin e paharruar duhet të ketë lidhje patjetër,
ndaj jo më kot e quajtën ashtu mjekërbardhët pleq të moçëm.
4.
Kushedi sa herë natë e ditë e vras mendjen prej kureshtari,
ndërsa imagjinata më mbushet në mall e dhembje të paanë,
për ty që ke qenë kaq burrë i mençur, trim i rrallë me famë,
ndryshe s'do të jepnin emrin e një grabovari plot mençuri.
5.
Që atëherë fshati mbijetoi egërsisë së kohës kurrë pa u shuar,
dhe me emrin Sheshi i Tanit duke thirrur atij brez pas brezi,
dhe që atje me gaz niseshin djemtë trima si dhëndurë të ri,
për të marrë nusen tok me krushq larg pas malesh kaptuar.

49. Padea a Tanilui

1.
La măhăulu dit paciolarl'ă pi ningă gărdină cu poñ,
eastiună padi altă mușeată tu horă gărdit cu ubor,
iu pisti năsă tinăreațea, easti lăgănat cu dorli yisioñ,
și avriliga di ea stog s-adunea și aruca ficiorl'i încor.
2.
Cu numea Padea a Tanilui, l'i strig bănătorl'ă băr di băr,
ca pi creșt di căcot di tutăli părț s-dăpunu căl'i,
ți dipi chipțoasl'ă munț anălț li 'nchiseascu imnărl'i,
și bitisescă la tini mușeată, mușeatuș padi alăgărl'.
3.
Cum și câțea ea s-s-încl'eamă cu aistă numă ahăt arală,
nu poati s-o spun dot nițiunu di bănătorl'i di azâ,
ma cu neagărșituluTani vă s-aibă ligături fără di altă,
tri ațea nu încot s-numiiași dit barabalghil'i aușaț.
4.
Curiozu u bată mintea caiști cât ori, noapti și dzuă,
anda fănărusira ñă s-umplă cu vreari și ahăndosulu dor
ti tini ți ai fut bărbat mintimenu și gioni fără soț,
al'iura nu va s-ti încl'ima cu numă di gărvăñoț cu măduă.
5.
Dit atumțea hora ari stărbănat ni apusă dit chirou,
și Padea a Tanilui l'i strigâ a l'ei tuț bănătorl'ă băr di băr,
că dit aclo s-închisea ficiorl' a noșț gioñ ca ti harambou,
ți ti luari învesti stog cu cuscrăl'i la dăpărtăli căl'.

6.
Rreth Sheshit të Tanit, nën portat e shtëpive e të gurtat oborre,
që këtij fshati të lashtë i dhanë nam si shkëndijë dritëdhënës,
fillimisht, duke rritur në gjinjtë e saj trimërinë madhështore,
pastaj urtësinë burrërore të rrallë e Uançi Kurizos gëzimdhës.
7.
Nën të shtëpia e karvanxhiut të njohur ndër ne, Beqo Kauri[1)],
sipër tij bahçja e Uançi Kurizos, me fruta të lloj-llojshëm,
ku dehesh prej aromës së këndshme, që lëshohet pambarim,
ku na përkunden të ëmblat ëndrra, si ndër djepat e moçëm.
8.
Edhe pse në ndërgjegje shumë pandehma më rrahin rëndë,
por vetëm te njëra kam qëndruar, si e zgjedhura për së mbari,
duke bredhur për gjetur fshehtësinë e atij emiri me kërshëri,
përgjigjen s'ia mora edhe pse e kërkova kudo, në çdo këndë.
9.
Kur u takova një ditë me më plakun e fshatit Vero Vito,
– Tregomë, nëse e di, si edhe përse e emërtuan kështu!?
"Oh, sa mirë ke bërë që më pyete mua për këtë vend biro!
Do t'ua tregoj për t'ua përcjell brezave të rinj po ashtu."
10.
E me mall të madh më tregoi, mbasi u mendua cazë:
"Më përpara pranë saj banonin dy vëllezër me dashuri,
që quheshin: i madhi Stefan, më i vogli i pashoqi Tani,
ndërsa Stefani u shtua, Tani nuk u gëzua kurrë me fëmijë…
11.
Në këtë shesh shumë të bukur dhe në fshat nga më të rrallët,
kanë banuar dhe do të banojnë si këta dy vëllezër me dashuri,
si njëri dhe tjetri me zgjuarsi e trimërinë e ndezur si strrallët,
Stefani dhe Tani ia ngritën namin lartë me punë e me burrëri.

6.
Avriliga di Padea a Tanilui, sănt porțăli dit căsi cunuscuti,
ți ațl'ei hoari l'-au dată nami luñinoasă ca scântei,
ninti, maroasea dit gioneață, cărăscut la siñl'i a l'ei,
deapoi ațea a niagărșitlui Uanci Curizo, din paciolarl'i.
7.
Sum năsă eara casa a cărvangiului, avdzătlu Beqo Kauri1),
pisti ea un baci al Uanci Curizo cu soi di soi di poñ,
iu ti mbeaț cu ñiurizma, ți si s-sălgheești fără arrupturi,
iu ni s- leagnă ca tu sărămăniță dulțl'ă a noșț yisoñ.
8.
Ș-cățea tu coștință mi batinească multu pătățăñ,
ma singur la unu escu chiundrit s-u dizleagă 'n ambăr,
alagu curioz s-aflu aistă ascumtoasă ali aștl'ei numă
răspunsă nu luaj dot ș-cățe li căftai părț di părț.
9.
Când cu Vero Vito mi adunaiună dzuă ăl'ă câftai:
- Spuñămi, ma că o ști, cățea și cum s-numi așiț!?
„O, a lai hil'e, ghini fițeaș ți mi întirbaș mini!
Vă s-vu spun ta s-o pirtițeț a bărilor a noșț năi.
10.
Elu dupu s-mindui nihiam ñi o spusi cu mari dor:
„Ma ninti pi ningă năs băna doi vruț fraț,
ți s-s-încl'ima: marulu Stefan, ñiculu Tani, fără soț,
anda Stefan s-avdapsi, Tani nu s-hărisi cu cilimeañ alț.
11.
Tu aistă padi multă mușat și ma arara ali hoari,
au bănat și vă s-băneadz ca doil' fraț cu păci ș-vreari,
cum un și alantu eara mintimeñ ș-gioñ pisti gioñ,
și așiț Tani și Stefan li sculară anamea nsus ca poñ.

12.
Mbasandaj erdhi koha që të ndahen nga njëri-tjetri më vete,
vajtën e thirrën dy-tri burra të ditur dhe të njohur për drejtësi,
ata i dhanë rrugë ndarjes së tyre, pasi e pleqëruan si me nge,
pjesa e poshtme i ra Stefanit, ndërsa sipër Tanit nën qershi.
13.
Tërë nipërit e stërnipërit lindur nga këta vëllezër plot mbarësi,
për mbiemër mbajtën emrat e baballarëve të tyre të shquar,
më të shumtët mbetën stefollarët, përhapur kudo në Shqipëri,
po prej Tanit ka mbetur vetëm emri i këtij sheshi të praruar.
14.
Ndaj, or bir, sa herë të fjalosemi te "Sheshi i Tanit" nën pemisht,
nga të gjithë ne duhet të sjellim ndërmend me mall të madh,
dashurinë jetës së këtyre vëllezërve të rritur ndershmërisht,
duke na i davaritur të këqijat kohës si hedhurina nën gardh!"

1) Beqo Kauri - Panajot Stefo

12.
Dapoia vini chirou ta s-disparţea unu di alantlui,
neasăr strigară doi-trei bărbaţ ştiuţ şi cama dreapţ,
şi când el' giudicară dreptu li dedăr cali di mpărţeaţ:
partea din însus l'-cădzu a Stefanlui, înghios a Tanlui.
13.
Ma tuţ nipoţ şi stărnipoţ amintaţ dit gioñil'i fraţ,
ţănură ca pronumă număli dit tătăñăl'i a lor alăvdeaţ:
stefolarl'ă ţi sănt ma mulţ, şi azţ dăspărţăţ tu Arbinişi,
ma dit tanolarl'ă ari armasă singur numea Padea a Tanilui.
14
Tri aţea căt ori s-zburăm tri „Padea a Tanilui" sum poñ,
lipseaşti s-aduţeam aminti cu dor maru di tuţ noi,
vrearea ţi avură la viaţa a lor aţel' fraţ alepş şi gioñ,
ta s-nă luñinească calea a noastă, ca cum feţi ti aţel' doi!"

2) Beqo Kauri -Panajot Stefo

50. Guvat e egërsirave

1.
Atje sipër përmbi Xenën e Derrit, në ballë të bukurës Ënhau,
në ca guva, me një të vetme dal'e brenda nëpër shkëmbore,
ku bien në gjumin letargjik egërsirat dimrave me fërfëllore,
gjer në zgjimin e tyre, kur pranvera borën e maleve përthau.
2.
Pastajza seç zgjohen prej gjumit të gjatë të stinës dimërore,
secila prej tyre duke u përhapur rreth e rrotull asaj kurore,
të kërkojnë ushqimin, që uria mos jua sos jetën kafshërore,
duke bredhur, lozur dhe iu gëzuar shumë ngrënies përrallore.
3.
Largohen prej atyre guvash, tek hyn e bukurëza pranverë,
dhe me derdhjen e ashpërsisë dimërore ato kthehen rishmëzi,
që të bien si vit për vit në gjumin e gjatë letargjik përsëri,
por aromën e pështirë prej egërsire na lënë atje pas përherë.
4.
Të ngratat seç i kryejnë për të mbijetuar këto punëra jetesore,
me aq preçizion, sa të ngjallë zili dhe te të ndërgjegjshmit njerëz,
por edhe pse rrojtjen e tyre e kanë në botën e tyre kafshërore,
tek zgjohen të duken sikur shohin mes ëndrrash magjindjellës!...

50. Guvi a agrisimiloru

1.
Pisti Dzeana a Derri, la frunti a muşetl'ei Înhau,
esti un chitrăţel, iu sănt ndau guvi, singur cu un inşiri
iu iarna cadu tu lungulu somn litarghic agrisimili,
şi s-dăştept primâverea, când s-tucheaşti neau.
2.
Dapoia eli s-dăşteptu dit aţeal lugu somn di iarnă,
caşiună di eali s-răspândeşti avărliga pit păduri,
s-caftă mâncarea, ta bana s-nu s-l'ă cheară di foamă,
alăgândalui, giucări şi ăl'i hărisiri ti a lor mâncari.
3.
Fug eali dit aţeali guvi, cât intră muşeata primâveară,
şi s-şuţ când aspărosa di iarna s-vearsă aua la noi,
ta s-cad ca an di an tu lungulu somnulu liturghic năpoi,
ma vohea urrută di prăvdz agrioasi eli ni alasă dinăpoi.
4.
Măratili, ţi li fac aisti lucri viaţioasi ti stribănari,
cu ahânt preciz cât s-li aibă zilii şi coşienţl'i oamñ,
ma ş-căţea năsi băneadz tru duñeaua di prăvdziosi,
când s-diştept ţ-aspară ca mutrita angănosă di yisoñ.

51. Shpella e kaçakut Hamza

1.
Kur më tregonte dajë Veri për shpellën e kaçakut Hamza,
nga ky rrëfim i tij kaq i rrallë për të, mbeta krejt i çuditur,
aq sa mua ngado që vërdallosesha s'më shqitej nga mendja,
gjersa më merrte gjumi, imazhi i tij më shoqëronte pa ndalur.
2.
Pas Ënhaus gjendet një shpellë e gdhendur në gur mjaft bukur,
nga duart e kaçakut i njohur nga tërë banorët me emrin Hamza,
ku kaloi jetën e vet krejtësisht i vetëm, pa shokë e pa të dashur,
gjersa i plakur u shtri në të si i ngrirë nën gjembakullat kikilza.
3.
Ashtu, futur në të, kaçaku Hamza i shtynte ditët e veta në vetmi,
që në këtë hijemadhe gropë ish kyçur, kushedi sa kohë më parë,
ai, nga mungesa të tjerëve, bisedonte me veten heshturazi,
e ngado që të hidhte sytë vështrimi i ndalej veç mbi gurët e palarë.
4.
I vetmuari kaçak që nga të tërë banorët njihej me emrin Hamza,
ç'mallkime qenë ato, që e detyruan të mbyllej në guvën llahtari,
që i mbarti me vete i heshtur, gjersa tok u groposën njëherazi,
po veç jetoi emri "Shpella e Kaçakut", hapur me daltë ngadalëza.
5.
Nga ndihma e tyre e çmuar u miqësove me ta përngaherë,
po edhe ti në luftimet me armiqtë e urryer i ndihmove çdo herë,
e për t'i mbrojtur prej ligësive, i pamposhtur qëndrove përherë,
rrethonjësit i bëre të kafshonin dheun duke i qëlluar me maliherë.
6.
Ndërsa që atëherë, or kaçak, koha veç rrokulliset pa prerazi,
për ty janë thurur lloj-lloj rrëfime e pandehma të fshehta,
që më tepër ta shtonin këtë enigmën tënde prej të panjohuri,
e që në shesh të trimërisë luftonje si azgan pa lënë turpin pas.
7.
Asnjë nga grabovarët e sotshëm enigmën tënde s'e rrëfen dot:
si erdhe, pse dhe prej nga arrite e u ngule në këtë guvë të gurtë,
që humbi tok me shpirtin e tij në varrin e hapur mbi të lartin sop,
gjersa arritën kërshërish të rrëfeheshin buzëmbrëmjeve në muzgë.

51. Guva a caciaclui Hamza

1.
Când ñă spunea lali Vera ti Guva ș-ti căciaculu Hamza,
armașu multu chiudusit fără gură, dit aistă spuneari ahănt arară,
ți a ñia nu ñi inșea dit minti iuțido ți imnam anarga,
imajulu a lui mi asoția păn cădeam în somnu sum zazmă.
2.
După Înhau ieastiună guvă, adărată nuntru tu cheatră cu dalta,
dit măñl'i al caciaclu, ți di tuț s-cănoești cu numa Hamza,
aco elu tricu bana a lui, dip singurosu, fără vruț, fără soț,
păn u arăchi aușeatculu și s-teasi îngl'ițată fără boaț.
3.
Așiț, hiptu la ea, caciaculu Hamza, li pindzea a lui dzălili,
ți tu ea încl'isă di caiști di chirou la aistă aumbărmari guvă,
ș-di singurosa, zbura totna cu veta a lui noapti-dzuuă,
iuțido ți li arunca ocl'li, mutritea l'-videa singur cheatri.
4.
Singuros căciaclu ți di tuț s-cunuștea cu numa Hamza,
ți soi di blăsteñ fură, ți si s-încl'idă tu aistă guvă, o dusără,
tăcut singur pri năsu și li purtă diadun cu eli n-groapă,
ma pri ea l'-arămasi ațea data di elu „Guva a Căciaclui" Hamza.
5.
Ti oaspățăș cu aișț buñ bănător, că ti agiutară cât putură,
ma ș-tini li agiutaș totna când lupta cu dușmañăl' a lor,
ș-tră apărari dit aralăli, ti țănuș yiu ta nițunu nu s-li afură,
țircurirtorili li fățeai s-mănăca loc, cu agiutarea a-aților bănător.
6.
Ș-cățe di astumțea, a lăi Căciacu, ar tricut multu chirou,
ti tini sănt împăltit spuneari, cu pitipsiri ascumti arali soi di soi,
ș-ti tini ma multu li avdădza enigma a tau ca nicănăscutu,
ți în padea di gioneț lupteai ca azganu nialăsat arușini dinăpoi.
7.
Nu o spuni dot enigma a tau nițiunu dit grevăñoțl' di astădz:
Că cum văniș, cățea, di iu agiumțeș tu ațea guvă di cheatră,
și chiruș stog cu suflitulu a lui tu mărmint dăsfaptu ningă fadz,
până agiumsără curiozi spunărili, când si stătea ningă fleară!

52. Te Këldëra

1.
Pranë mëhallës së thanollarëve, buzë luginës Valamare,
nisin arat e sotirllarve, të stolisura krejtësisht në jeshilim,
është Këldëra, me thekërishten në valëzim ere pambarim,
me kashtën e saj mjeshtrit e atij fisi mbushin samarë,
2.
S'di pse për emrin tënd më parë s'mendova asnjëherë,
ndërsa sot tek po shkruaj vargje për ty tërë frymëzim,
i çuditur, e shpjegoj në saj të ngrohtësisë sate përherë,
e të dehem mes valëzimesh thekërishtash me mallëngjim.
3.
I çuditur sesi s'ka mbetur asnjë shtëpi më këmbë sot,
me dëshpërim shoh murishte gurësh të shpërndara ngado,
ndërsa më faniten britma çiliminjsh duke lodruar në oborre,
valle e këngë dasmorësh me veshje të bardha si lulebore.
4.
Edhe në heshtjen e tyre, më rrëfejnë lulëzimin madhështor,
si shenja rrënimtare, këto togje gurësh të ngado përhapur,
ndaj o Këldërë ma shtojnë më shumë dashurinë për ty sot,
mbeta zemërthyer e shpirt mallëngjyer nga bukuria jote dikur.

Tiranë, më 22.10.2008

52. La Căldăra

1.
Ningă măhălulu a thanolarloru mardzinea ali Valamari,
ahurhescă agril'i a sotirlarl'ilor, amvălită cu veardișiț,
i Căldărea, cu secărești tu ondulăzări di vinț nicăpăsiț,
cu pal' a l'ei mastrăl'i ali ațea fisu adaru sumari.
2.
Vahia cățea ti aistă numă nu munduii ma ninti vrăoară,
anda astădz, ți ma adaru stihuri mușaț, cu apresulu dor,
lo spunu chiundusit di pi căldurosa a ta di nafoară,
iu voi s-mi mbet pit ondulăzări di sacrieşti fără sinor.
3.
Chiundusit că cum nu ari armasă împroastă vărnă casă astădz,
cu dispirari mutrescu chetrioasi stoghi, dăsfapti iuțido,
anda ñ-s-fănispseascămă boațili di cilmeñă, ți gioc tu obor,
giucuri ș-căntcu di numti, cu nvișteari multu mușeaț...
4.
Și cu tățerea a lor ñi spun liliciserea marioasă a l'ei,
ca semni aspărdzitoari, stoghil'i chetrosi, disfapț iuțdo,
ñi avdagă ma multu vrearea ti tini Căldări, tu siñl'i a ñei,
ti ațea arămaș imnă frămtă și suflitulu durut di a tău dor.

Tirana, la 22.10.2008

Kapitulli i dytë
ZËRAT E SHPIRTIT

Capitulu a doilia
BOAŢI A SUFLITLUI

53. *Arumunka*

Moj arumunkë, arumunkë e bukur si zanë,
sa vjet që atëherë t'u bënë vallë,
që le lartë në male stanin e ujin e ftohtë
dhe zbrite poshtë në qytetin e ri!?...

Gërxheve të lartë e pyjeve të paanë,
nëpër gëmusha dhe hijeve të freskëta pranë,
gërshetat e arta ç'mi thure moj,
nëpër pllaja brodhe me këngë tënde në goj!..

Moj arumunkë, arumunkë e bukur si zanë,
sa vjet që atëherë t'u bënë vallë,
që le lartë në male stanin e ujin e ftohtë
dhe zbrite poshtë në qytetin e ri!...

Arumunkë ç'të rreh zemra e zjarrtë,
tek shëtit poshtë e lartë përmbi asfalt,
tek zgjohesh nga gjumi papërtuar me nat',
dhe tek herët shkon shpejtë në kombinat!...

Moj arumunkë, arumunkë e bukur si zanë,
sa vjet që atëhere t'u bënë vallë,
që le lartë në male stanin e ujin e ftohtë
dhe zbrite poshtë në qytetin e ri!?...

Tiranë, më 10 tetor 1963

53. *Armânca*

A lea armâncă, armâncă muşată ca dzănă,
căt añ dit atumţea s-feţăr vahiă,
ți alăsaş n'munţ turăştea şi apa araţi
ş-ti dăpunaş himea tru căsăbăulu nău!...

Pit analtăli dzeñ şi nisonioasi păduri,
pit dărămoasli şi frescăoasi aumbri,
cusiţăli auroasi ți li ămplăteai tini,
cu căntiţ n'gură alăgai pisti plăi!

A lea armâncă, armâncă muşată ca dzănă,
căt añ dit atumţea s-feaţăr vahiă,
ți alăsaş n'munţ turăştea şi apa araţi
ş-ti dăpunaş himea tru căsăbăulu nău!...

Armâncă, ți ţă băti inima focuoasă,
când aladz sus-hima pit căl'i aştărrat cu asfalt,
când ti scol'i dit somnu di tahina ca lucrutoară,
şi când fudz cărund, cu troară la combinat!...

A lea armâncă, armâncă muşată ca dzănă,
căt añ dit atumţea s-feaţăr vahiă,
ți alăsaş n'munţ turăştea şi apa araţi
ş-ti dăpunaş himea tru căsăbăulu nău!...

Tirana, la 10.10.1963

54. Shoqëza e fshatit

Përmbi Urën e Mesit, atje tej te kroi,
porsi udhëtar shoi etjen që e përvëloi,
duke futur kokën në rrjedhën e kulluar,
dhe vashëzën belëhollë kam ndaluar…

Tek mbushte bucelëzën e saj stolisur bukur,
e cila me zemërim, s'la fjalë pa më mallkuar,
e atëherë kur unë i ngrati etjen kisha shuar,
u kujtova sesa shumë me mua ajo qe zemëruar…

Për një çast, duke vështruar sytë saj aq të bukur,
shpirti ndjeu përkëdheljen e vashëzës si flutur,
duke kafshuar buzën time, mjaft i turpëruar,
i thashë i pataksur: "Ç'emër ke moj e uruar?..."

Atëherë vashëza, e hijshme si bukuroshëze përralle
me guxim ma kthen përgjigje, fare pa u turpëruar:
"Nuk më njohe djalo, mua nusen e lodrave të tua,
sa herë lodronim te sheshi i mëhallës përmbi krua!..."

Eh, moj bukuroshëze trupderdhur e syfajkua:
" Ç'më kujtove shoqezën e fëmijërisë së shkuar!?"
Duke e vështruar ngultas, përsëri tepër i hutuar:
"Ajo është! Vërtetë ajo: gojëmbla, faqendritura!..."

Elbasan, më 05.08.1963, ripunuar 17 dhjetor 2007

54. Soțiuşa a hoarl'ei

Pisti Puntea di Namsa, aco dindi la fleari,
ca călător ți aplecă seta ți mi fripsi,
anda higu capulu tu vărsarea curată,
iu ari chiundrită fetuşa muşată ca dzănă…

Când ma umplea buculia, adrat ahăt muşat,
că area învrinat, nu alasă zbor lăvoş ni ngiurat,
atumțea, când seta u aplicai ghini-ghini,
mi amintai cât mult ea eara învrinit cu mini…

Ti un clip mutrindalui ocl'i a l'ei muşaț,
suflitu ñi aduchi mutrearea a featiljei ca di dzănă,
muşcăndalui budza a mea, multu aruşinat,
chiudusit l'-dzăşu:"Ți numă ñă ai, a-le mirgiănă?..."

Atumțea featuşa muşeată ca di părmiț,
ea cu giuneță ñi-răspundi, fără nihiamă di frixă:
"Nu mi cănăscuş, alăi ficior, învestea di a tăuli giocuriț,
ți agiucam multu ori, la padea di măhălu sum fântănă!..."

Eh, ale muşeatuşă, cu trupu vărseat şi ocl'i ca scăntei:
"Ți ñă amintiş soțea di la hoara a mea!?"
Mutrindalui cu dor, năpoi chiudusit îl'i dzăş a l'ei:
"Ațea easti, gurădulțea, fațaroşa, cu de alihea!.."

Ñiocsa, la 05.08.1963, prilucrat la 17 di Andreu 2007

55. *Dhimbja e dashurizë së parë*

Vashëzo, ne u njohëm ashtu krejt papritur
dhe ashtu krejt papritur ne u ndamë përsëri,
por ti mos u dëshpëro që ish kaq e shkurtër,
kjo njohja jonë, e mrekullueshme, kaq e bukur!…

Pastaj, edhe pse ike dhe shkove mjaft larg,
duke më lënë të dëshpëruar, si dru i thatë,
duke bredhur nëpër sheshe e sokak më sokak,
vojtjen e dashurisë, në mendje duke mbartur…

Se, ç'ish dhembja e pamatë e dashurisë parë,
duke u shoqëruar tok me të ditë e natë,
edhe mësova se sa e thellë ish brenga ime,
kur më dërgove lotimin e dhembjes tënde…

Tiranë, më 25 nëntor 1963, ripunuar më 17.11.2007

55. *Dorulu a protiľei vreari*

Fetușa, niaștăptată ni cunuscum noi,
și niaștăptată ni dispărțăm năpoi,
ma nu ti dispări, geană, că fu șcurtuoasă,
cunușterea a noastă multu mușatoasă!...

Dapoia, ș-cățe fudziș multu diparti,
alăsăndu dispiratosu, ca lemni uscaț,
alăgăndalui pădz di pădz și sucăț di sucăț,
țănăndalui întru minti suferința ali vreari…

Că cât mari easti dorulu a protiľei vreari,
asoțăndalui cu ea dzuă și noapti,
și cât ahăndoasă fu suferința a mea înviței,
când ňă pitricuș lăcrimea a ta di dureari…

Tirana, la 17.11.2007, după variantulu di arbiniseași

56. Në krua

Pa dashur e ndala vrapimin tim të harbuar,
në çast kafshova buzën lehtazi i turpëruar,
duke sjellë ndërmend bukurinë e saj vashërore,
që më kujtoi lodrimet tona të gjata fëminore…

Si purtekat e shelgjishteve, buzë lumit në zall,
ma drodhi trupin e saj, të derdhur magjiplotë,
dhe përnjëherë për të unë i ngrati ndjeva mall,
për këtë bukuroshezë, me egërsi malesh stolisur.

Tok me shushurimën e rrjedhjen e paprerë të kroit,
më humbi imazhi i asaj vashëze, me sy aq të bukur,
dhe më la të zhytur në vetmi e mjaft të brengosur,
me shikimin e hutuar, përmbi pellgun që valëzoi.

Eh, kjo zemra ime e zjarrtë ç'mu ça përgjysmë,
prej bukurisë së rrallë të kësaj vashëze si zanë,
pas së cilës u dashurova aq shumë, si i marrosur,
natë e ditë nga ajo sytë s'doja t'i shqisja kurrë!...

Ripunuar më 17.12.2007 prej variantit shqip 20.01.1964

56. La fleară

Chundrii orbuosu cărţinirea fără di vreari,
aruşinosu pi anarga budza u muşcai,
şi aduşu în minti muşatuşa ca dzănă,
ți mi aminti giocuri ficiurițoasi tricută…

Ca purteţili dit salți mardzina dit arău,
ñi giucă trupulu a l'ei, virsat cu multu muşuteaţ
şi mini măratulu mi acăţă diună oară dorulu
tă aistă muşeatuşă, cu aspri muşeţ dit munţ…

Stog cu şuşurera a fleariei, imajulu ñi u pitricu,
muşeatuşea, dit ocl'i a ñei acurmaţ, chiru,
mi lăsăndalui ca lemnu la minduiarli a meali,
cu mutrita ahăndoasă, psisti apili ali vali…

Ah, ți ñi s-împărţă inimea pri giumătati,
dit muşteţea rar a ştl'ei muşeatuşă ca dzănă
diunăoară băgai la ea şcreta a mea di vreari
dipi năsă, ocl'li nu li mutai putei, nopti şi dzuă!...

Tirana, la 17.12.2007 după variantu arbiniseaşti 20.01.1964

57. O bukuroshezë lozonjare

O vashëz e hijshme, porsi bukuroshezë lozonjare,
s'di pse s'munda të ta shpreh dashurinë djaloshare
që zemrën e shpirtin tim të ngratë ma ke flakëruar,
me atë vështrim të mprehtë, të tërin më ke robëruar!...

Ditë e natë shpirti e zemra e brengosur digjen flak',
porsi pylli i flakëruar nëpër rrebesh e shtrëngatë,
s'e zë gjumi nga vojtja e përmallimi gjer ndajnatë,
në ëndërrime, që vërtetë ta realizojë dashurinë sadopak…

E jap besën time djaloshare, ky shpirti im i dashuruar
se gjersa thinjat tërë fytyrën time të ma kenë mbuluar,
s'mund ta shuajë as joshja e një fytyre tjetër femërore
përjetë dashuria jonë do mbesë e forte si përmendore…

Ndërsa sytë tu të kaltër e të bukur, me pamje vashërore
shpirti yt do mbesë i kthjellët dhe i bardhë si lulebore,
duke më darovitur pa reshtur, me ato puthje të zjarrta,
veç së bashku në jetën bashkëshortore netëve të gjata…

Tiranë, më 5.04.1965

57. A lea muşatuşă giacătoră

Alea featică mușată, ca mușatușă giucatoră,
nu știu cățe nu putui să spușu vrearea a mea di ficior,
că mărata inimă și suflitulu ñi ai faptă pirăoasă,
mi fățeș sclavu a tău, cu ațea mutrită featițioasă!...

Inima ș-suflitu dispirat ñi s-ardi foc noapti-dzuă,
ca pădurea tu piră dit aflugerea la ploili cu furtună,
și până pi apririrea nu li acață somnu di maru dor,
di la yisulu că cu de alihea s-realizedză vrerea a lor.

L'i dau sprigunarea a mea di ficior, aistu suflitu a ñeu,
că până albețea s-u amvălească întreagă peril'i din cap,
nu poati s-ñi apleacă vărnă altă mutrită ca mărdzeau'
totna yii vă s-arămănă vrearea ți cu dor ni înțap,

Anda ocl'i a tăi albastru și mușaț, cu mutrită featicoasă,
suftlitu tău vă s-arămănă chischin alba, ca lilici di neau,
anda ñi da fără căpăsiri la budzili, bașu focuosă,
tută viața di fumel'i, pi ludzili nopții s-him cu harau.

Tirana, pi armâneești la 20. 12.2007

58. Meditime të një kufitari
(sipas S.Eseninit)

I vetëm në mes të pyllit,
kufitari sheh muzgjet e pafund,
të ra meditimet kur del ylli,
si foshnja në djep i tund.

Nënë, unë e di që ti sonte,
pranë vatrës, ku përskuq prushi,
kridhesh thellë në mendime,
gjersa rishtazi të kapit gjumi!...

Të fanitet ty midis prushit,
një fytyrë e kuqe si zjarri
dhe thua: " Është kufitari!
Bir ç'më ka marrë malli!"

Ëndërro nënë kufitari,
kur je dendur në vetmi,
një vashëz si sorkadhe,
për tët bir ta kesh nuse!..

Netëve qetësisht fli ti,
se kufitari dhe në shtrëngatë,
armikut s'ja bën të gjatë,
por e zë të gjallë si mi.

Fletët fëllimi lehtë i përkund,
edhe meditimet s'kanë fund,
si pafundësia e muzgut të zi,
që mbrëmjeve nis qetësisht.

Tiranë, më 23 shtator 1963

58. Meditarea a sinoritorlui[1)]
(după S.Esenin)

Singuroasu namsea di păduri,
sinorutorlu mutreaşti ăntunicarea
şi meditărili, când easă stealili,
li leagăn ca cilimenlu tu sărmăniţ.

Iată, mini o ştiu că tini aztădz,
nignă focu, iu aruşeşti jarulu,
tu ahăndoasli minduiri ti hidz,
păn ti aricheaşti dulţu somnu.

Ţă s-easi di namsa di jaru,
ună faţă aruşătu ca foc
şi dzăţ:"Esti sinoritorulu!
Oh, hil'iu, cât mi ari lot lailiu dor!..."

Yiseşti a lea iata di sinorurutor cu dor,
când multu ori eşti singuroasă,
ună featică muşeată ca sorcadă
ti hil'-tu su ai nveastă s-lu 'nsor.

Noaptăli tini dormili tu isihieti,
că sinortorulu şi pit strimtiţă oasăli,
a duşmanlui nu lu tradzi lungu,
ma o acaţ yii ca şoarcu.

Anarga frăndzili li scutăr moalili vinţ,
şi meditărili nu s-bitisescă putei,
ca nibitisirea a ăntunicariei noaptiei,
ţi nchisească searăli cu isihiţ.

1) avgl'itorulu a sinorilor di stat
Copiuterizat şi pi armâneaşti la 25.12.2007

59. O vashëz e vogëlisë sime

I

Tek ky qytet mes dy urash të larta kam ri ardhur rishtazi,
ku kalova të ëmbëlthën fëmijëri, dlirësish e pa shqetësim
e ku loznim me shokë e shoqe nga mëngjesi në perëndim,
ndërsa zhegut shkonin të laheshim në Devoll dashkazi.

U rrita shpejtë siç rriten fidanët e rinj mot për mot,
ndërsa ju të bukurat ditë më mbetët në shpirtit tim,
ndaj që së thelli u porosis dashurisht me adhurim,
e u mbaj të pa davaritur, si mali shkëmbinjtë tok.

Ndërsa imagjinoj ato ditë të paharruara tërë shkëlqim,
oh, sa më ka marrë malli o vashëzë e fëmijërisë sime,
ku më jini ju shok e shoqe, të bukura si hëna në rrëzëllim,

që u thërras pa pushur dhimbsurisht e mall në ëndërrime,
të vraponi përsëri pafrikë me britma e lodrime fëminore,
vazhdimisht në ecje, duke mbartur dashuri e ledhatime!

II

Edhe pse të dua, s'do të më kthehesh përsëri o fëmijëri,
por që nga thellësia e shpirtit tim të përflakur si zjarr,
ëndërroj ato ditë tek luanim shesh më shesh me dlirësi,
si dhe takimet tona të çiltra e shoqërore poshtë në zall,

59. Ale featiță di ñicurami

I

Am vinit năpoi la căsăbăulu namsa di punț mușaț,
iu am tricut fără cărteari, tu isihi, dulțeosea ñicuriț,
ni agiucam cu soțl'i a ñei până pri ascăpătataț,
păn indzeam la arrău Devoll s-ni spălam hărițiț.

Mi cărscui troară, cum crească fidăñl'i năi,
ñ-armasărăt tu suflitu a ñeu voi mușațili dzăl'i,
ti ațea vi ascutru din ahăndaua iu stăteț, cu dimindăi,
ma eali s-țănu ăndupurati priună-lantă ca a lor dzăñ.

Li imagineascu cu fantasia a mea ațeali apreasi dzăli,
oh, măratulu, căt mi ari loată doru tă mușeatăli eali,
iu hiț voi scunchi soț ș-soați, mușeatuși ca dzăni

ți astăz vi strig cu mar dor, noapti-dzuă nicăpăseri,
ți s-algaț cu zghileari și giucări fără di frixiră,
ți s-imneaț anda s-purtaț vreaerăli di nibitisiri!

II

Ș-cățe ti voi, ma nu poț s-ñă yiñ di năpoi ñicuriț,
ma di la ahăndaua al măratulu suflit a ñeu apreasu ca foc,
ti yisescu ca atumțea, ți ni aduneam nifricușiț
și giucam airă di airă, și pădz di pădz tuț noi stog.

Vashëzë, sa herë kam dashur të vija të të kërkoja ty,
atje ku më jetoje, bashkë me famil'en prej shumë vitesh,
e kë s'kam pyetur, gjer të takova papritmas tek ky shesh,
ndërsa lotët më derdhen faqeve, si rrjedha nga të mitë sy.

Seç mu ndez gëzimi i madh përmbi urat madhështore,
ngaqë të takova edhe njëherë, moj vashëz e vogëlisë time,
e mi ngjalle të bukurat ditë me përkëdhel'e vashërore

e ndaj, o vashëzë, tek të vështroj kështu me përmallim,
ju o të uruarat ditë u ftoj në lodrime rishtazi si dikur,
dhe turpin poshtë nën urat e gurta e flak me përçmim!

60. Gjersa të zgjohem nga i ëmbli gjumë

Në të voglin qytet të ri, ngritur pranë lumit e nën bregore,
ende aty jeton me hare, moj e dashura ime e moshës rinore,
e kushedi sa herë trurin ma përshkon imazhi yt dashurisht,
gjersa mbrëmjeve vonë të më zërë i ëmbli gjumë butësisht,

e ke mbetur përsëri atje larg, e mbyllur në shtëpi vetmitare,
pa jetë aktive e kredhur thellë në botën tënde ëndërrimtare,
me imazhin e gjallë të djalit, që të dashuronte aq fort dikur,
aq sa ende ta shpon shpirtin si gjilpërë e mprehur në gur,

e këto mendime gjumin ta prishin herët për çdo mëngjes,
sikur vallëzon e gëzuar ditëve të gjata buzë lumit Devoll,
duke dëgjuar shushurimën e potershme, që s'di ta ndërpres',

e pa kur netëve të zgjohesh i llahtarisur ëndrrash plot ligësi,
duke ecur mbi trungjet nëpër ujërat e lumenjve të turbulluar,
e pa zbritur prej tyre, duke luajtur si shpëtimtar në fatkeqësi.

A lea fetușă, cai ști cât ori vineam și tini ti căftai,
aco iu ai bănat cu fumel'ia a ta dit mult chiro,
și pân năpoi ti adunai, om di om tă tini îl'i u întrăbai,
lăcărăl' caldi di pi dauli făț mi spălară ca vărsitor.

Ți ñi-s-apreasi haraua mari pisti punț mușaț,
când ti adunai ningaună oară a lea featiță di a mea ñicuriț,
di nău ñ-li inghiaș vrutăli dzăl' din țierl'i cureaț

și ti ațea ti mutreascu cu dor, ale featiț di ñicuriț,
voi yiurtisitli dzăli tricuti la giucări vi strig eu,
și aruşinea îl'i u arunc hima sum hărțl' ca fărfăliț!

60. Până s-mi diştept dit dulțu somn

La ñiclu căsăbă nău, ți s-scoală marginea aliună vali,
iu și astădz bănedz tini, a lea vrută dit tinăreța cu harăi,
ñă treț pit minti ca di alihea multu ori tu dzăi,
pân s-mi acaț dulțulu somn pri amnaterea ali seari,

și năpoi ai arămas aco diparti, ăncl'isă tu casă goală,
fără ș-nihiam viață activă, singur gioț tu yisoñ,
ti vrutulu ți avuș, n- chiro nânti la a noasta școală,
ți tri înțeap tu suflitu a tău ca ac, dit marulu dor.

Și cu aisti munduiri ți țu aspargă ahăndosulu somn,
canda gioț pit nopț lungi,mardzinea di arăulu Devol,
avdzăndalui șușurulu a lui fără căpăsieari sum nor,

și când tri dăștеapț lăhtărosă pit nopț dit yisi lăi,
trăcăndalui pisti apili lăvoasi în văli pisti cățughi,
și nidupunat dipi eali, giucăndalui ascăpătai dit arăli.

61.Me vështrimin nga qielli

I shtrirë përmbi luadhin e blertë, me vështrimin nga qielli,
duke ëndërruar për ditët e mbara hedhur pas si thes mielli,
tek gjithsecili niset për në jetën tjetër shumë larg prej nesh,
ku të pushojmë e bredhim shpirt kthyer përmes tymrash resh

dhe duke u ngritur në këmbë menjëherë, nis vrapimin e gjatë,
për të arritur në botën e parë, nëpër ëndrra e llahtarta çdo natë,
ku ngrihen të flakëruara kështjella të gurta, që skuqin si prushe,
që më duket sikur përkundem hipur mbi samar të një mushke,

e i lëshoj lirisht të nisen gjersa të arrijnë tek burrimet e kristaltë,
duke treguar ashpërsinë e djegësirës prush të gurëve të mëdhenj
e duke vëzhguar prej oborrit qiellin me vështrimin e ngadaltë,

atëherë e kuptoj që jam zgjuar, nga ëndërrimet pambarim,
duke thënë sa larg qenka kjo botë e pandehur aq shpesh,
ndërsa rrojtja në këtë realitet merr rrugëtimin për në amshim.

Tiranë, më 15.07.2006

61. Cu mutrita în țeru

Escu tesă pistiună livadi verdi, cu mutrita în țer vintu,
yisăndalui ti dzălăli ambari, ți li am alăsat dinăpoi,
când cafishunu s-fugă la bana alantă dăpărtoasă di noi,
iu s-chiundrim alăxiț tu sufliț, ți alag pit fumñ di hierghiț

shi cu avrapu închisesecu cand mi scol diunoară pi cicior,
s-mi duc la ațea duñau, multu lăhtărosă vădzut la yisoñ,
di iu s-scol casteli măr di cheatri, apreasi aroshiț ca jăr,
ți ñă aspără canda mi leagăn î ncălcat pi sumar di mulăr.

Li lasu lishoari s-închiseascu până s-agiung la shopor,
s-spună aspăresa urută dit ațel' jăr dit cheatri măr,
ta s-nă scolă cu da alihea mutritea în țer dit obor,

shi atumțea aducheascu că escu dishtiptat dit yisoñ,
dzățăndalui: cât diparti fusca duñeua minduit di noi,
încât bănarea tu aistu realitat intră la călătorirea fără sinor.

Tirana, la 15.07.2006

62. *Duke qëndruar pas xhamave të kthjellët*

Nga të gjitha anët mblidhen mjegullat si copëra të zeza tok,
ndërsa unë duke qëndruar në vetmi pas xhamave në qoshk,
duke rrufitur kafenë ngadalë e heshturazi me shokë të rinj,
po kuptoj sesa shpejt e thellë më futet ftohtësira në gjinj.

Që më tërheq aq fort mbrapsht për t'u mbyllur në veten time,
duke m'i zënë të dashurat rrugë e shtigje prej vështrimit tim,
mbi të cilat kam dashur të vallëzoj tërë gaz çmendurisht,
duke më zgjuar rishatzi në shpirt dashurinë e vërtetë bujarisht.

Befas seç u davaritën, ikën e humbën ato grumbuj resh,
sikur i mallkoi ky shpirti im i zëmëruar aq shumë me to:
"Qërohuni shpejt, largohuni nga sytë këmbët prej nesh!..."

Oh, sa i dua këto të bukurat pamje gjelbëroshe mbi ahisht,
që gjithnjë përmes tyre, me gëzim më ftojnë në fluturim,
porsi zogjtë me krahë të fortë mbi male e fusha lumturisht!...

Tiranë, më 15.07.2006

62. *Anda chiundrescu după curațl'i geami*

Neagurl'i s-adavgu în țer di pi tuti părțl' ca bucăț lăi,
anda eu ma chiundrescu singur după curațl'i geamñi,
astrandalui pi anarga căfeia, stog cu soțl'ă a ñei năi,
și aduchescu căt troară ñă intră arățimea urutoasă cu tramñ,

Ți mi astradzi anaptea și mi încl'idi întreagu tu mini,
încl'indalui căl'urili vruti di la mutritea a mea,
ș-căța am vrut s-cănt și s-gioc ca giucat di minti,
dištăptăndalui tu suflit vrearea di de alihea.

Niaștăptat s-dispărțără, s-dusiră, chirură neagurl',
canda l'i bălstămă aistu suflitu a ñeu învrinat cu năș:
"Curațvi cu trăoară, fudziț di la noi pi-u s-vi duc ciciorl'!"

Oh, căt li voi aisti videarili veardi mușeaț pisti fădz,
ți totnea mi strig cu harau namsea di eli s-azbor,
ca pul'i cu areptili a lor săntoasi la munț ș-pădz!..

Tirana, la 15.07.2006

64. Rrash përdhe si i dehur

Ndër pyje qysh herët në mëngjes është zgjuar gjithçka,
fillimisht nisin melodinë zogjtë, që dëgjohen si ditë për ditë,
ndërsa si dehur prej ëmbëlsisë së tyre, unë u rrëzova përdhe,
atëherë kuptova se nisën fluturimin të gjithë si këngëtar

dhe e gjithë bota u deh në vallëzimin e rrallë e të ëmblit mall,
që të palodhur ngjiteshin pa pushuar pish më pish e ah më ah,
asnjërin prej tyre s'lë pa puthur e përqafuar, të harruar përdhe,
prej dashuruarve e këngëve shushurin kjo melodi gjer në re,

dhe më pastaj edhe unë shpejt e shpejt u nakatosa bashkë ta,
fluturova me hare përmes majash pishash e ahesh plot bukuri,
duke e parë qartazi me sytë e mi sesi derdhej ngado jeta.

Oh, sa kam ëndërruar fluturimin në qiell, tok me zogjtë këngëtar,
por ç'të bëj i ngrati që s'i kam krahët e tyre të fortë e të bukur,
ndaj le ta arrijë fantazia ime me ëndrra të ëmbla e të përmallta!...

Tiranë, më 15.07.2006

64. Cădzui împadi ca îmbitat

Tu păduri di cu tahina easti diştiptat ţido,
năinti acţară melodia pul'i, ţi s-avdu ca dzuuă di dzuuă,
anda mini cădzui împadi ca îmbitat di dulţemea a lor,
atumţea aduchiă că s-închisiră s-azboară tuţ cu cănţ

şi întreagă lumea s-îmbită la gioculu di dulţili dor,
ţi s-alinea fără căpăseari chiñ di chiñ şi fag di fag,
niţiunu di năş nu li lăsa ni bişaţ, agărşiţ la împadz,
dit vruţil'i şi dit cănţ şuşureaşti aist melodiozu cor,

dapoia şi mini mi misticai cu troară cu el'i stog,
azburai hărisit pit chipţi di chiñ ş-di fadz muşaţ,
mutrindalui vădeari cu ocl'i a ñei, că bana s-vearsă iuţido.

Oh, căt am yisat s-azbor stog cu pul'ă cănţător în ţer,
ma ţi s-fac măratlu că nu am ş-mini areaptili a lor săntoasi ,
ti aţea la s-ñă agiung fantasia a mea la yislili ca ñier!...

Tirana, la 15.07.2006

65. Prej cilës nëne je lindur?

Prej kujt nëne të fortë je lindur, moj bijëzë me sy të zes!?
Vallë prej ndoñë sorkadheje të bukur, bukuroshëze si zanë,
që të ka dhënë ty të kesh dëlirësinë e pamjes së saj të pamat,
që i shpon aq fort shpirtin përflakur të djemve të riñ me bes',

por ndofta mund të jesh dërguar prej visesh larg prej nesh,
që të na prishësh e lozish mendsh të gjithëve me sytë e tu,
që hapen përñëherë e kthehen për të parë pas edhe mes resh,
sepse do mbesin edhe për shumë kohë ëndërrimtar si dikur,

dhe me harenë e pamat, që i dhuroni ju me këtë bukuri,
duke harruar të kthehen mbrapsht, qoftë edhe vetëm ñëherë:
"Kush pyet për punët që presin nëpër stanet e tyret shtëpi…"

Oh, lele, bukuria jote bukuroshëza, ç'më mori më qafë!
I hutuar, ç'i harrova përjashta opingat dhe gunën e zezë,
prej nga s'munda të dal dot gjersa dielli ballin zu të rrahë!...

Tiranë, më 18.07.2006

65. Di cai dadă eașț amintat?

Di cai dadă eașț amintat a lea feată cu ocl'i lai!?
Vahiă di vărnă sorcadă mușată, mușeatușă cu mărdzăi,
ți ță ari dată s-ai și tini ațea bună mutrită a l'ei,
ți înțap cu dor sufliți a ficiorloru di pisti angărcaț grei,

ma poati s-eașț pitricut dit locuri multu dăparti di la noi,
ta s-ni aspardz și s-ni gioț tuț di minti, cu ocl'il'i a tăi,
ți s-dăsfac diunăoară și s-șuț ti vădeari ș-dinăpoi,
că va s-arămănă caiști cât multu chirou pit ațeali yisili năi,

și dit haraua nimusurat, ți l'ă duruseșt cu mușuteț voi,
agrișăndalui s-îl'i u șuț dinăpoi, ma ș-goalăună oară:
"Cai întreab tri ațeali lucruli ți li așteptă la turăștili di oi?..."

Oh, lele, mușuțeța a ta la mușetușă, ți mi luo pi gușă!
O chirui mintea cât ș-tămbară cu țiruhl'i îl'i agirșiă împadz,
dit aclo nu putui s-esu nafoară, până inși soarăli la ușă!...

Tirana, la 18.07.2006

66. Në të ngrysur

Iku, u mbyt dhe kjo ditë plot dritë me të tjerat tok,
dhe sterroja e të ngrysurit të ditës u derdh ngado,
duke u tendosur si poshtë lartë që nga malet e lartë,
e duke i marrë pas të gjitha bukuritë e tyre të pamat,

dhe me të shpejtë, ajo na thërret të mbyllemi nëpër shtëpi,
e që atje, duke ëndërruar me shpirt të përmalluar ditën e re,
e, që sido që të jetë koha, do të na lumturojë shumë përsëri,
sepse me të jemi mësuar të na dhurojë veç gëzim e hare.

Oh, i lumturi unë, ku ta çoj këtë dashuri të madhe sot,
që ma hedh vallen brenda shpirtit tim të ndezur zjarr,
duke u fshehur pas errësirës së pështirë rënë në obor!...

I duket sikur është lëshuar lirisht përgjithmonë në ngrohtësi,
duke lodruar shesh më shesh, bashkë e shokët e tu valltar,
gjersa e bukura, bukroshëza ditë e re të gdhijë përsëri.

Tiranë, më 18.07.2006

66. Laițosea a întunicariľei

S-dusi, s-îmbită și aistă dzuă luñinoasă, cu alanti,
și laițosea a întunicariľei s-virsă iuțido,
teasăndalui cum însus și himea, pi munțil'i analti,
luatăndalui după ea tutili nimisuratili mușteații a lor.

și cu troară ni strigă ea s-ni încl'idem în casă noi,
ș-di aclo yisăndalui cu suflitu ș-cu dor dzua nau,
ți, cumțido s-hibă chiroulu, vă s-ni hărițească năpoi,
că cu eali him învățeaț s-ni da a nauă buneaț și harau.

Oh, hărisitulu mini, iu s-îl'i u higu astădz aistu marulu dor,
ți ñă gioc încor nuntru tu suftulu a ñeu, apreas ca foc,
ascundindalui după urrutea neagru, cădzut tu obor!...

L'i s-aspară canda easti sălăghit libertată nafoară Înhau,
giucăndalui padi di padi, impărun cu soțl'i a tăi încortor,
până s-apărească năpoi mușatea-mușatușa dzuă nau...

Tirana, la 18.07.2006

67. Imazhin e saj s'e gjeta dot gjëkundi

Jam i zalisur e i përplasur përtokë, si degë në kalbëzim,
me vështrimin tek qielli kaltërosh, në shkëlqim xixëllonjës,
ndërsa zemra e përflakur më rreh aq fort në gjoksin tim,
duke ndenjur pranë së dashurës, si zanë me sy të shqiponjës

e përnjëherë mu mbyt qartësia e pamjes, prej murgëtave re,
dhe gjithçka përpara m'u fsheh e tëra prej sterrosjes së saj,
ndërsa pikat e shiut e të breshrit më përplaseshin mbi faqe,
ndërsa unë i ngrati të dashurën kërkova me sy në çdo skaj,

por imazhin e saj, si i rënë prej qiellit, s'e gjeta dot gjëkundi,
kishte shkuar larg, duke vrapuar nëpër rrugë të pashkelura,
e rrëmbyer prej atij trimi të ri, që aq shumë e dashuroje ti,

ndërsa prapë se prapë s'më erdhe, edhe pse të kërkova shumë,
duke mbetur e freskët në shpirtin tim, të shpëlarë ndër burime,
dhe nga të shoqërova dikur, ende bredh nëpër bahçet nën lumë...

Tiranë, më 18.07.2006

67. Fănărusira a l'ei iuvea dot nu îl'i u aflai

Escu zilipsit și piscănit împadi, ca frăndz pitrădzăt di chirou,
cu viderea dicăt țerulu senin luñinisit di aroșițili scăntei,
încăt inima a mea ñi bati cu forță sum cheptu a ñeu,
șădzundalui ningă vrutea ca dzănă, cu mutrita a jgaboñil'ei.

Diunoară ñi s-mbită mutritea dit murgl'ă nori gril'ă,
și țido dininti ñi s-ascumsi întreagă, după lăitețea a lor,
încăt chitcăli di ploai și grănda ñi cădzură pi făț,
și mini măratlu, vrutea cu ocl'i, multu u căftai ca orb,

ma iuvea fănărusira a l'ei, ca cădzut din țer, dot nu îl'i u aflai,
avea fudzit diparti, avrapăndului pit căl'uri nicălcaț,
arrăchit dit ațel gioni nou și mușat, ți tini u ariseai,

încăt la mini nu văniș că nu văniș, ș-cățea multu ti căftai,
armasăndalui tu suflitu a ñeu, spălat pit făntañ,
și nica astădz aledz cu mini pit băhci pi iu ti părămănai…{13}

Tirana, la 18.07.2006

68. Etja, që më rreh aq shumë me mall në gjinj

Duke pirë kafen e nxehtë me shokët e mi në metropol,
më vijnë ndërmend ditët e bukura, atje pranë lumit Devoll,
kur me shokët e shoqet e fëmijërisë time, laheshim me not,
e, sapo dilnim, vraponim për t'u ngrohur në rërën e tij tok,

Atje loznim ditë për ditë, me lloj-lloj lojërash të çuditshme
me dashurinë e moshës rinore deheshim në bukurinë e tyre,
dhe në shpirtin tim keni mbetur të ndezura flakë si atëherë,
siç keni qenë: të ëmbla, të bukura dhe të dashura si ngaherë…

Oh, sa më ka marrë malli për ju, të ëmblat ditë të mija,
ku të vallëzoj edhe njëherë pa pushuar gjer në ngopje,
si përkundja në djep, nëpër ato sheshe të bukur në vërija,

e pastaj le të më mbartin me vete në të ëndrrave pëqinj,
duke më shpënë me gaz pranë atyre burimeve ujë kulluar,
ku të shuaj etjen, që më rreh aq shumë me mall në gjinj!...

Tiranë, më 20.08.2006

68. Setea, ți tu siñi ñi băti cu maru dor

Anda beu căfeia caldă, cu soțl'i a ñei dit Metropol,
ñi yini întru minti dzălili mușati pi ningă arrău Devol,
când cu sotl'i și soații a ñei dit ficiurț ni spălam
și cât inșiam dit elu, tu arina a lui ni îngăldzam.

Aco ni giucam dzuă di dzuă cu soi di soi di giocuri chiudusiti,
cu vrearea a tinăreațl'ei ni îmbităm tu mușatăli di eali,
și tu suflitu a ñeu aveț arămasă ca atumțea apreasi,
cum aveț fut: buni, dulți, mușuatoasi și vrutăoasi.

Oh, cât mi ari lot dorulu, ti voi dulțăli dzălili a meali,
iu voi s-gioc ningaună oară, fără căpăseari până pi fântiri,
ca lăgănarea tu sărămăniță, pi ațeali pădz mușeati

și dapoia la s-mi l'ea mbraț a lor dulțili yisoñ,
și la s-mi duc aclo pi ningă ațeali aparețl'i șopor,
iu s-aplecu seta ți tu siñ ñi băti cu maru dor!...

Tirana, la 20.08.2006

69. Përshëndetje

E dashur, jam i ndërgjegjshëm se s'mund të takoj dot sot,
sepse më je shumë larg, atje pas atyre maleve majë përpjetë,
ndaj po të dërgoj një letër, të përmalltë e të lagur me lot ,
aty, ku ditë për ditë të shpëlahesh, nëpër ato burime e qetë!...

Përshëndetje, e dashur nga unë, i mbeturi bosh në lotime,
sepse, lashtësia e moshës sime, po më thyen si gjethe e thatë,
por shpirti s'ma dëgjon, ai veç më rreh me shkel'e e ngadaltë,
edhe pse vitesh i thyer, për të dashurën s'përplasem përtokë!...

Oh, ç'mall kam për ty, moj e dashur e ëndrrave të mia!
që të takoj veç edhe njëherë aty nën ato pemët e larta,
po ç'të bëj se as gjer në oborr s'lëviz dot nga shtëpia,

ku atëherë jemi takuar, kushedi sa e sa herë papasur turp,
gjersa të përqafuar njëri me tjetrin, na merrte i ëmbli gjumë,
ndaj sot i zgjedh mirë fjalët për t'i dërguar përshëndetjet!...

Tiranë, më 23.08.2006

69. Salutări

Vrută, eascu coșientu, că nu pot s-ti adunu dot astădz,
că ñi eștă după dzeñi, sum sus chipițl'i munț analț,
ti ațea ma ță pitreacună carti, mul'iat cu lăcrăñi și dor,
aco iu tini ti spel', dzuă di dzuă, pit ațeali curatili șpor!...

Salutări, vrută, di la eu, ți am arămas golu cu lăcrimăñ,
că aușatculu dit chiroulu tricut, mi arrupă ca uscata frăndz,
ama suflitu nu ñi avdi, el singur ñi bati ca cu călcăñ,
ș-căța tricutu di ilichii, ti vruta nu mi surupu împădz!...

Oh, cât mi ari luat doru ti ți do a tau, vrută din yisoñ,
s-ti adunu ningaună oară ația sum analțl'ă poñ,
ma ți s-fac, ți nu gioc dot din casă și păn la obor,

iu atumța him aduneaț, caiști cât ori fără arășăñ,
până când acțeaț digușă unu cu alantu, ni lo dulțilu somn,
ti ațea astăz li aleg ghini zboarăli, ți s-ti pătreac salutăriluñ!...

Tirana, la 23.08.2006

70. Në mëngjes pas shiut

Sot jam zgjuar herët, nga një gjumë i thellë dhe tepër të rëndë,
pa parë ëndrra, gjersa u gdhi dhe dielli doli përmbi maj male,
sa hapa dritaren erërat mu përplasën në ballë me tërsëllëm
e prej ftohtësirës së tyre therëse, mu ngrinë duart nën mëngë …

Sa u gdhi, përjashta s'kish mbetur aspak avullsirë prej shirash,
që ranë pa pushim, si ujëvarat e tërbuara prej majave me borë,
dhe pas gurëve të rrugëve, përlyer lerë e baltë gjer në portë,
të shkretët njerëz, ç'i therte ftohtësia pa pasur mëshië për ta.

Oh, sa më pëlqen të rri përjashta nëpër rrugë në vetmi,
me ftohtësirën e atij mëngjesi, shumë të bukur pas shiut,
e të shëtis nëpër të gjitha ato, i përmalluar e plot dashuri,

dhe, kur të shkëlqejë mbi malet tona rrëzëllimi përsëri,
shpejt të fshihem nëpër ato hije, të shumta plot freski,
që t'i shpëtoj vapës përvëluese e hedh pas rishmëzi!...

Tiranë, më 27.08.200

70. Dimneața după ploai

Astădz eascu diştiptat di somnu ahăndosu şi multu greu,
fără yisii uruţ, păn s-apri şi soarli inşi pisti munţ,
cât dăsfeciu pingerea şi vinţil'i ñi s-păscăniră a ñia pi frunţ
şi dit arăţimea a lor ñi să tărmănă întregu suflitlu a ñeu,

cât s-apri, naforă nu avea arămas ţivea di avrl'ă di ploii lăi,
ţi deadră fără chiundreari, ca virsatili turbat di pi chipiţ di munţ,
şi căl'ă s-feaţără cu muzgă, alichit tu cheatri până la punţ,
măraţl'ă di oamñi, li til'a arăţimea şi nu l'ă vănea tă mirarăi.

Oh, cât mi arăseaşti s-şăd nafoară, singur prit căl'ă,
cu arăţimea aţl'ei dimneaţea, muşatoasă după ploai
şi s-imnă pit tutuli vrutli di eali, cu dor părţ di părţ,

şi când s-easu pisti a noştl'ă munţ luñinoasi năpoi,
troară s-mi ascundu prit aţeali aumbri, multi şi araţi,
ta s-scap şi s-aruc călduroasea, ţi ardi ca cirap, dinăpoi !...

Tirana, la 27.08.200

71. Vargje që ikin si erërat me përkëdhel'e

Pas xhamash të kristaltë, po vështroj shiun që bie pa pushim,
ndërsa para meje, më zbulohet e zhveshur, gjithë pamja e saj,
që është shumë e murgët dhe s'duket asgjë me sy paskëtaj,
e që së thellti shpirti im më zbulohet i zhytur në dëshpërim,

Ai më fton të këndoj, edhe pse përpara pamjen e kam të dobët,
për të paharruarat ditë, kur gjezdisja me të dashurën në krah,
kur zbrisnim prej maleve shumë të lartë, zënë dorë për dorë,
dhe kur shpëlanim faqet nëpër burimet ujë kristaltë në vah.

Oh, i ngrati unë, sa shumë i doja ditët nën qiellin plot yje,
që asnjëherë s'më janë ndarë në gjithë jetën time të thjeshtë,
e me to jam tërhequr gjer sot, si ngarkuar rëndë ndër pyje,

dhe nuk i dalloj dot caqet gjer ku më pushojnë dhembjet,
tek dua me dëshirë të bie në një gjumë të gjatë e pa kthim,
pastaj le ti lë këta vargje, që ikin si erërat me përkëdhel'e!...

Tiranë, më 28.08.2006

71. Stihuri ți fugă ca vințil'i cu mângăire

După geamñ cureaț, ma mutreascu ploia, ți nu chiundreești,
dininti a ñia ñi s-dizvălești duspul'ată figura a l'ei,
ți easti multu murgă și nu s-veadi țivea cu ocl'i a ñei
dit ahăndoslu suflitu a ñeu dispirat ñi s-dăzvăleești,

Elu mi strigă s-cântă și cățea nânti viderea u am multă slăbăț,
ti niagărșitli dzăli, când alăgam cu vrutea îmbraț,
când stog ni dupunam di pi dzeñ dit munț mulț analț,
și pi ningă curațl'i șopor chiundream s-ni spălam făț.

Oh, măreatu di mini, cât li am vrut dzălili sum steali,
ți nițiună oară nu ñi sânt împărțăti tu bana a mea,
și cu eali escu astraptă până astădz îngărcat cu greali,

și nu aducheasc yisoñili, că iu ñi chiundrescă dorurire,
iu voi s-cadu tu somnu lungu, ți nu ari vroară turnari,
dapoia s-li lasu aișț stihuri, ți fug ca vințil'i cu mângăire!...

Tirana, la 28.08.2006

72. Duke ecur nëpër rrugët e mëhallës së vjetër

Duke kaluar nëpër rrugët të shkurtra të mëhallës së vjetër,
më vijnë ndërmend ditët e mija të bukura pranë lumit Devoll,
ku kuptova qartë se jam në jetë si njeri me emër e mbiemër,
se për mua bota ishin prindërit, shokët e lodrat me futboll,

Se çfarë ishte për mua jetesa, dashuria, puna s'e zgjidhja dot,
atëherë vetëm lozja me shokët e mi moshatarë fushë më fushë,
gjersa duke lexuar librat e shkollës të më zinte i ëmbli gjumë,
dhe zgjohesha herët që në mëngjes, kur më thërrisnin shokët,

çantën e thurur aq bukur me shtiza, nga e shtrenjta nëna ime,
pa u menduar e hidhja mënjanë dhe dil'a shpejt përjashta,
e gjer të më merrte uria, lozja në sheshin pranë shtëpisë sime,

pastaj, pasi pushoja në divan, për një copë kohe të gjatë,
pasdreke dil'a tek "Sopi i Morrave[1)]" për të lozur përsëri,
e shpërndaheshim prej lodrave kur tendosej e zeza e natës…

[1)] emër vendi
Tiranë, më 29.08.2006

72. Tărcundalui la căl'uri dit veacl'u măhălu

Tărcundalui la căl'uri șcurti dit veacl'u măhălu a ñeu,
ñi yinu tu minti dzălili a meali mușeati, ningă valea Devol,
iu aduchii că escu tru bană, împrostu, om umplut cu yisoñ,
că tă mini lumea erea părințil'ă, soțl'i și giocuru greu.

Că ți erea ti mini bănarea, vrearea, lucru nu o dizlăgam dot,
atumțea singur giucam cu soțl'i a ñei tu ilichii pădz di pădz,
până mi arăchiea tu searili dulți somn, citeam ali sculia cărț,
și mi diștipteam tahina, când a ñia ñi striga soț,

cianta, ți ñi avea adărat a ñia scumpea iata a mea,
o arucam diună parti și inșiam cu troară, cu troară nafoară
s-giucam tu padi fără căpășeari pân s-mi arăchea foamea,

dapoia cândă mi discurmam la divanună bucată di oară,
după prândz inșeam la „Dzena di Biducl'ă[1)]" s-agiucam năpoi,
și nă împărțam dit giucăr când cădea lăiața di seară.

[1)] numă di loc
Tirana, la 29.08.2006

73. Duke ndjer rrahjen e zemrës

Për çdo ditë, ngado që të endem, do të futem këtu patjetër,
në kafene të Shpresës të kësaj lagjeje të re me stil të vjetër,
e, sapo ulem në tavolinë hedh vargje për të dashurën si zanë,
duke ndjerë rrahjet e zemrës, si dhëndëri i ri natën e parë,

dhe përpara më dalin pamje të bukura si rruaza të gushës,
që, duke ma ndezur shumë shpirtin, të më përvëlojë si zjarr,
dhe si lojtur kërkoj të dashurën e bukur si lulet e fushës,
i dëshpëruar, pa zë si memec, i shtrirë si i pakallur në varr,

më pastaj, s'di sesi, edhe pse aq shpejt u zgjova rishtazi,
dhe m'u duk sikur nëpër bahçet të shëtita me dashuri,
duke vallëzuar të pëshpërita ca fjalë me dhembshuri:

"Vetëm ti e dashur mund të më kthesh në këtë jetë pa lot,
që të jetoj këto ditë të bukura, që më kanë mbetur mua ende,
gjersa shpirtrat tanë të nisin rrugëtimin lart për në qiell tok!..."

Tiranë, më 30.08.2006

73. Aduchindalui că inimea ninga ňă băti

Cafi dzuă, pi iuțido s-nerg aua, vă s-intru fără di altă,
la căfeneia ali Șpresi, namsa a măhălului a ňeu nău,
și cât șădu la masă arucu tu carti stihuri ti vruta ca dzănă,
și aduchindalui că inimea ninga ňă băti ca di harambău,

și dininti ňă easă multu tabloru muşeti ca mărdzeli,
ți, ňă aprindu ma multu suflitu, s-ňi ardă ca foc mari,
și pit păduri aumbăroasi caftu vrutea ca giucatu,
dispărosu, arucutit, teas pi pădz, fără boață ca mutu,

dapoia nu știu cum, cățe ahătă troară mi diştăptai,
și ňi aspăr canda pit băhcii năpoi vrută părmănai,
hăriţitu acaţ s-gioc încor, cu ndau zboari tri dimindai:

"Mași tini poţ s-mi șuţ tu aistă bană fără lăcril'ă,
ta s-li bănedz aisti dzăli dulţi, ți ňi au arămasă a ňia,
până sufliţl'i a noşţ stog, la ţer s-închisească căl'ă!..."

Tirana, la 30.08.2006

74. Ndërsa në faqe më bien pika shiu si lot

Ç'dreq pata i ngrati, që s'i dëgjova të vyerat këshillat e tua,
moj grua e shtrenjtë e punëtore, shpirt dhembshur për mua,
kur deshe që të më jepje ombrellën, ndërsa koha po prishej,
nga frika se mos të të sëmuresha, prej shiut që po afrohej,

ndaj me mallkime të shpifura e shaj veten time ashpërsisht,
ndërsa në faqe po më derdhen pikat e shiut, të freskëta si lot:
"Mirë të të bëhet, s'i dëgjove lutjet e gruas, t'u dukën fare kot,
vetë e kërkove, shpëlahu në pikat e shiut, që nisen befasisht!"

dhe që atëherë nuk e harroj atë ta marr gjithnjë me vete,
edhe pse shokët mund të tallen shumë me mua të çuditur,
që mbart nëpër diell edhe rëndesën e çadrës së shkretë,

po kur mbulohet qielli prej resh të zeza e më fshihen malet,
e hap ombrellën dhe vështroj rënien e tyre të lehtë në tokë,
ndërsa në faqe më derdhen pikat shiut të freskëta si lot...

Tiranë, më 20.09.2006

74. Încăt pi față ñi cadi chicuti di ploai

Ți drac avui măratulu, ți nu avdzăi sfătuirea a tau,
a lea mul'ieri scumpă, lucrutoară, cu suflitu multu durutu,
când vruș s-ñă dideai ombrela, că chiroulu ma s-aspărdzea,
că aveai frixă s'nu mi lăndădzam, di ploaia ți ma s-apruchea,

ti ațea îl'i u bălstămai aspru cu zboari urruti vetea a mea,
încăt pi fță ñi cad chicuti arați di ploai, ca lăcrimăñ:
"Și u păți cățe nu l'i avdzăi a mul'eril'ei dimindăñ,
inși u căftaș, spălati cu chicuti di ploai ți ma înhurhea!"

Ș-di atumțea nu agirșeascu cu mini s-u l'eau totnea,
ș-cățe soțl'i a ñei poati s-arrădu multu cu mini chiudusiț,
ți portu pit soari cu mini, greutația a ombrelil'ei a mea,

ma când s-amvleești țerulu di norl'i lăi s-ascudă dzeñ,
u disfac ombrelea și mutreascu căderea a lor pisti loc,
încăt pi fță nu ñi cad chicuti arați di ploai ca lăcrimăñ…

Tirana, la 20.09.2009

75. Moj vashë me sy të zinj

Edhe pse më kanë ndjekur në jetë të këqijat e kësaj bote,
s'kam hequr dorë prej dashurisë tënde plot me ëmbëlsi,
moj bijëzë me sy të zinj, lindur e rritur në plot vështirësi,
që më dhurove aq dashuri sa të jesë gjallë tërë këta mote,

se dashuria që më ke dhuruar, moj e shtrenjtë në këto vite,
s'më lanë të bridhja pas ndonjë tjetre e ty të të lija në hije,
bashkë me ty jam shoqëruar nëpër rrugët e oborret e rinj,
kurrë ndonjëherë s'i kam kthyer mbrapsht sytë e tu të zinj.

Oh, sa e gjatë ishte kjo jeta jonë e përbashkët, plot bukuri,
e që mbijetoi përmes vuajtjesh, pësuar nga kohërat e ashpra,
gjersa arriti në këto ditët e sotme e na doroviti me lumturi,

e të themi gazplotë e gojë plot dhe me shumë dhembshuri:
"S'na shkuan kot të gjitha stër përpjekjet e duarve tona,
rritëm dy djem të zgjuar, trima të fortë e me plot dashuri!..."

Tiranë, më 26.09.2006

75. A lea feată cu ocl'i lăi

Ş-căţe mi ar urmat rreaţuri tu aistă lume la bana a mea,
năpoi nu am mutată mănă dit dulţea vrearea a ta,
a lea feată vrută, cu ocl'i lăi, amintat şi cărscut cu lăcrimăñ,
ți ñi hărziş multu vreari tu bană şi la tuţ aişţ lundz ăñ.

că vrearea ți ñi ai durusită, ale scumpă, tu aişţ chiroñ
nu mi lăsa s-alag după altili ş-tini s-ti alăsam ca orfoñ,
cu tini stog am priimnat pi aţeali căl'uri şi obori năi,
putei nu l'i am şuţăt dinipoi vărnă oară ocl'i a tăi lăi.

Oh, căt lungă eara aistă bana a noastă muşată,
ți stribănă pit pidipsirili păţăt dit chiroil'i agroş,
şi până agiumsi la dzăli di astădz si s-vearsă hărsitusitoasă!...

Hărisiţ s-dzăţem cu tută suflitu şi multu frumoş:
"Nu tricură încot tuti cilistisirili cu măñil'i a noasti,
cărscumă doi ficior mintimeañ, gioñ ca poñ săntoş!"

Tirana, la 26.09.2006

76.Çupëza nga Voskopoja

1.
Tok me prindërit po banoj në qytetin e Elbasanit prej vitesh,
në mëhallën e vjetër, banuar nga arumunë niçarë të nderuar,
erdhi nga Voskopoja një çupëzë, me gërshetëza si kurora lulesh
si sorkadhe e zbritur nga pyjet e paanë e burime ujë kulluar.
2.
Që sa e pamë të çapitej në oborrin e shtëpisë poshtë e lartë,
përmbi faqet e përskuqura sytë ç'i ngula papritur dashurisht,
ndërsa e shqetësuar prej djemve kalimtarë pranë portës së lashtë:
"Ikni, ç'kërkoni!?"- si trime delte jashtë e i zbonte ashpërsisht.
3.
Atëherë largohesha i turpëruar nga sytë këmbët nxitimthi,
po, kur të nesërmen e pashë në oborr të shkollës së afërmi,
gjithsekush nxitonte t'i delta përpara, të njihej me të kalimthi,
prej njohjes me shoqezën e re, e s'i fshihej dot atij gëzimi.
4.
Ashtu u njoha, që ditën e parë të ardhjes së saj në klasën tonë,
ndërsa emrin e saj të rrallë ia mësuam pa pyetur përnjëherë,
pas apelit për praninë e nxënësve të mësueses, si përherë,
që atëherë të sinqertën miqësi e ruaj në shpirt përgjithmonë.
5.
Me kohë u miqësuan të gjithë me shoqëzën sy-shkëndi,
e çuditeshim me mirësinë e zgjuarsinë e saj aq të rrallë,
po kur shkonim mëngjeseve në shkollë tok në mëhallë,
si të dehur ecnim rrugicave, nën aromë agrumesh mbi avlli.

76. Fetița dit Moscupolea

1.
La căsăbăulu Ñiocas ma băneadz di puțăñ añ cu părinț,
tuș la măhălu vecl'iu, bănat di armăñ nicioț tiñisiț,
iu vini dit Muscupoleaună featiță cu dauă cusiț mușaț,
ca sorcadă dipuneat di la păduri, di iu cură șopori apăcuraț.
2.
Di când îl'i u mutrii s-imna însus și hima tu uborlu a l'ei,
pi fățili aroșiț, dăruta mutrita ñi șidzu niaștipteaț,
încăt ea s-amurzea dit ficiorl', ți trițea ningă porta cu cl'ei,
nifricușită inșea și li azguñea: "Fudziț, ți căftaț!?"
3.
Atumțea mi dipirtam di cât iu mi duțea ciciorl' arușineaț,
ma când dzua alantă îl'i u mutrii la sculi, di apropea curaț,
cai di cai ayuñisea s-l'-inșea dininti s-lo ursea la părmănăi
hărițitu că earem cănăscut cu naua soață cu ocl'i lăi.
4.
Așiț și eu di prota dzuă tu clasa cu ea mi cunuscui
și numaea a l'ei u învățăm fără întribari diunăoară,
di când feți prezentu dascala tu ahiurhitea a protiei oară,
și di atumțea cu năsă putei oaspățirea nu îl'i u chirui.
5.
Cu chirou oaspitițăm tuț cu mușata ocl'i scântei,
ni chiuduseam di ghinețea și diștiptatea a l'ei,
ma când indzam la sculii tahina, adunaț diaduñ,
pit căl'i iu trițeam, ñ-s-îmbitea nărl' dit ñurizma di agruñ.

6.
Mirëpo, kur vajta t'i çoja në shtëpinë e saj një libër të ri,
dëgjova bisedën e saj me prindërit në të bukurën arumanisht
dhe nisa të fjalosem në gjuhën tone si përherë miqësisht,
që të mos na dëgjonin se s'flisnin në shqip heshturazi.
7.
Që atëherë kushedi sa herë të shoqërova rrugës me agrume,
si i dehur të ndoqa pas, i joshur nga aroma e tyre e paprerë,
ndërsa çapitesha ëndërroja imazhin tënd të paparë ndonjëherë,
nga vojtja dashurisë së pashprehur jisnja i zhytur dëshpërime.
8.
Ashtu mes shoqërimeve tona, të paprera, i shtyja ditët të gjata,
me të shpejtë njëra pas tjetrës plot me lojëra, gjersa binte nata,
ndërsa ditë për ditë shkonim e mësonim në shkollë tok ne të dy,
gjer në të ngrysur zhyteshim në ëndërrime të ëmbla me lot në sy.
9.
Shpesh herë në shoqërimet tona gatitesha të bisedoja me të,
sesa shumë prej dashurisë më rreh ky i përvojturi shpirtin tim,
po, edhe pse u përpoqa, s'ja shpreha dot asaj këtë shqetësim,
heshturazi, si memec e prej syve sa s'më dilnin të ngrohtit lot.
10.
Kur mësova se prej nga erdhe, do të kthehesh papriturazi,
si çmendur brodha nëpër mëhallë, nga shoqërohesha me ty
s'lashë asnjë syresh pa kërkuar, po gjëkundi s'gjeta si ata sy,
moj bukuroshe si zanë, veç të ëndërrova më pas paprerazi.
11.
Që atëherë kuptova se ç'dhembkë e fortë ish e shkreta dashuri,
po tjetër herë, si kjo dashuri e parë, s'gjeta kurrkund përsëri,
më mbeti si ëndërrëzë e bukur, që e ndoqa me dhembshuri,
gjersa të jem gjallë, prej saj s'shpëtoj dot asnjëherë kurrsesi.

6.
Ghini ma, când mi duș s-l'-dideam un carti la casa a l'ei,
ñ-avdzăi zburarea cu părinți pi mușata armâneești,
închisii s-alăxeascu zboari pri limba cama mușat e lumil'ei,
pi apusa boțea, s-nu n-aduchea alanț că nu gream arbinisseești.
7.
Di atumțea pi cala sum agruñ, cai șit cât ori ni părmănai,
imnam ca îmbitat dit ñurizma a lor cu hărau ti îngănai,
încât yisiam imajulu vrutu a tău, ahăt mușat di sum călcăñ,
dit suferința a vrearl'ei arămăneam dispireat dit a tali mincăñ.
8.
Așiț li triseam dzălăli, cu nicăpăseari lungoasli părmănăi,
troarăună dupu alantă, umpluti cu mușeatăli a noasti giucăi,
indzeam ș-învățama la sculii dzuă di dzuă stog dol' noi,
păn s-întunica ni împărțam hipț tu dulțil' yisi soi di soi.
9.
Cai ști cât ori di dorulu ți mi avem si îli spuneam a l'ei,
că cât multu di ahăndaua ñ-bati suferințu suflitu a ñeu,
ghini ma, ș-căța mi cilistăsii, nu putui s-îl'i u spun dot eu,
stăteam tățită, ca mutu și di ocl'ăl' singur ñ-inșa scântei.
10.
Când niaștiptat învățai că di iu vaniș, vă s-ti tori năpoi,
ca ciurtitu alăgai la tuti căl'uri a măhălui pi iu ti părmănai,
ș-căța nu lăsai nițiuna di eali nicăftat, iuva nu ti aflai,
a lea mușeată ca dzănă, eu ti yisedz nicăpăseari ti dinăpoi.
11.
Di atumțea aduchii că ți suferinți poati s-ț-yini di dor,
ma altoară ca nispusea prota vreari, iuvea tu lumi, nu aflai,
ñi armasi întru mini ca văr yisu mușat, cu ți mi părmănai
și di ți nu pot s-l'-scap dot, păn s-hiu yiu, stog cu buñ soț.

77. Dashuri njerëzore

1.
Po përkundem mes ëndrrave të mia të bukura, ende edhe sot,
ndërsa po më thyejnë të shkretët vite, s-më frikësojnë aspak,
nëse stërmundohem, edhe më shumë të arrij në të tyrin cak,
por s'mund nga që dashuritë njerëzore vilen pasosur jetë e mot..
2.
Kushdo që është nisur, për t'i arritur atje thellë në vendqëndrim,
ka mbetur i habitur, i dëshpëruar e shtrirë si ngordhësirë përtokë,
si drunj të rrokullisur, stër rrahur e shpëlarë në lumenj nën shqotë,
e si gjarpërinj hapin udhë mbarësitë, përmes luadhesh pambarim.
3.
Andaj, asnjë prej shpirtrave tanë të përflakur si zjarr madhështor,
s'mund t'i gjejnë dot këto caqe të veçanta, të dashurive njerëzore,
se na janë dërguar me dëshirën e Perëndisë, që para shumë kohe,
që të dehemi në këto bukuri të papara, prej njerëzve gjer më sot.
4.
Me dashjen e Perëndisë, jemi shpëlarë mes dashurive njerëzore,
dhe do t'i shpëlajmë ëndrrat tona përsëri, siç kemi bërë gjer tani,
e parathënë prej Perëndisë, për t'u shtyrë të gjithë pas tyre gjithnji,
të bëhemi të ditur, të mbarë, punëtorë, besnikë e tipare burrërore.

77. Vreari oamnioasi

1.
Nica ș-astădz ma mi leagăn tu mușatli a meali yisoñ,
ș-căţea ma mi apun añl'i di ilichii, n-am aspărari,
cât multu ma mi munduiescu s-aflu iu sănt a lor sinor,
ma nu pot, că vrearili oamnioasi n-ari căpăseari di vumeri.
2.
Caiţido ţi easti închisită s-li agiungă aco ahănda iu stău eli,
ari arămasă chiudusit, dispărat, cădzut, teasă ca psohiu împadi,
ca lemñ arucutiţ, străbătuţ și spălaţ tu apăli turbati di văli,
și ca șarpiñ disfac căl'uri ambari pit namsa a unei mari livadi.
3.
Tri aţea, nițiun di suflitu a nostu, apreasu ca maru foc,
sinorurili a noșţ di vreari omnoasi, nu poati s-li află dot,
că sănt pitricuti cu vrearea al Dumnidză, nănti di multu chiro,
ta s-ni îmbităm tu aisti muștaţ nividzuti putei di vărnă om.
4.
Cu vrearea al Dumnidză, him spălaţ tuţ cu vreari omnoasi,
și vă s-li spălăm yisili a noșţ năpoi, ca cum aveam faptă,
că easti dzăsă di Dumnidză, după eali noi s-him tuţ pimtă,
s-ni făţeam oamñi buñ, lucrutor, tăñăsiţ cu ambăroasi.

78. Quhej Angja

1.
Si këta sytë e tu të bukur, s'kisha parë kurrë gjer atëherë,
që aq shumë të ma kishin goditur zemrën time të fortë,
dhe s'mendoja se do më rrëmbente dashuria edhe një herë,
dhe që shpirti do të më ndizej si dikur në rini flakërronjës.
2.
Por s'ishin vetëm sytë e saj, që ngjanin me kaltërsinë qiellit,
por ishte edhe shtati i saj i rrallë, gdhendur mjeshtërisht bukur,
që m'i rrëmben mendjen duke më shdërruar si ndonjë të dehur,
bukuria s'njeh pleqëri, ajo më fton në vallëzim edhe mes diellit.
3.
Ç'të bëj që dashuria ime të arrij gjer në shpirtin e saj të dlirë,
se ajo është e re plot bukuri qafë mbuluar rruazash me hijeshi,
ndërsa i ngrati unë i rrëzuar përdhe, i mplakur si hedhurinë,
por s'mund heq dorë kurrë nga kjo dashuri lindur në pleqëri.
4.
Nga s'brodha me imazhin tënd, fshehur thellë në shpirtin tim,
i frikësuar e kurioz, kë s'pyeta gjersa të mësova si e kishe emrin,
sa shumë u gëzova që quheshe Angja, moj kolegia ime e bukur,
e pastaj nuk t'i thashë dot fjalët e dashurisë, sesa më je e dashur.
5.
Ndaj të porosis, moj Angje, jetoje jetën e mbetur me lumturi,
mos u tremb se këto thashethemnajat e dashurisë s'të dehin dot,
me rininë tënde vallëzo, gjersa të takohesh me tënden dashuri,
e mos e pusho vallëzimin, gjersa t'u rrëmbejë i ëmbli gjumë tok.

78. Să încl'ima Anghia

1.
Nu aveam văzdut vărnoară ca aisti ocl'i ahăț mușaț,
ș-nu ňă eara agudit a ňia ahănt multu inimea săntoasă,
ș-nu o munduieam că vă s-mi arichea năpoi cu dor văroară,
că aistu suflitu a ňeu s-ňă s-aprindea cu foc di tiniraț.
2.
Nu era singur ocl'il'i a l'ei, undziti ca țerulu curatu,
ma erea tută trupu a l'ei adărat îngravăsit ahănt mușaț,
ți ňi li arichea minduirli și mi șuța ca îmbitatu,
muștețea mi strig, ea nu întreab arușiň di aușataț.
3.
Ți s-fac, ta s-pot s-agiungu cu dorulu păn la suflitu a l'ei,
că ea easti tinăr ș-amvărtit digușă împlină cu murdzeli,
încăt măratulu di mini, cădzut împadi, tricut, aușat, uscaț,
ma di mușuțețea ș-di dor tri ea, putei nu voi s-mi împarț.
4.
Iu n-alăgai, cu imajulu a tău ascumtu tu ahăndosu suflitu,
cu frixă și curioz, cai nu-ntirbai, păn numea ț-u învățai,
ale colegă a mea nau, multu mușeat ți Anghiă ti-încl'imai,
dapoia, nu putui cu tini, s-li alăxeam ndau zboari tri doru.
5.
Ti ațea tri dimindescu, ale Anghiă, bănedzu viața ți ň- ai,
nu ti aspari dit avdzări a zboarliloru, că eali nu pot s-ti îmbeat,
ma cu tinărețа a ta s-gioț, păn cu vrutulu s-ti adunai,
și nu chiundrea giocu păn s-dorňă cu elu părmăneat!...

79. Kolegia leshverdhë

1.
Që kur të pashë për here të parë moj kolege flokëverdhë,
më ty më mbetën sytë e habitur e nga vendi s-lëviza dot,
me mërmërimë: " Ç'nënë të ka pjellë moj shpirt bardhë?"
befas dashuria më ndezi si prush, e çmendem se s'e zë dot.
2.
Që të gjithë kolegëve të mi iu luta me shpirt të coptuar,
për ty moj bukuroshe kolegia ime me leshra të verdha:
" Si të quajnë, ku banon sot, sa vjeç je moj shpirtkulluar?"-
për të, përse s'i pyeta të shkretët ata me ato flokë të bardha.
3.
Por ata, që ishin shumë të zgjuar, më thanë me të qeshur:
"O vëlla i dashur, mos na pyet dhe mos na shpo më tej,
sepse, si po të ndodh ty, edhe për ne ashtu ka ndodhur,
mos pyet për leshverdhën, le të jetoj ëndrrat e saj nëpër qiej.
4.
Që atëherë i lashë pyetjet e mija të kota, e hodha mënjanë,
asnjë fjalë s'i shpreha ndonjëherë, edhe nëse u gjenda pranë,
por veç prej bukurisë si s'u nda ky shpirtit i ndezur si zjarr,
duke mbartur imazhin e bukur të koleges me shpirt të rrall'.

79. Colega cu perl'i galbin

1.
Di când protea oară ti vădzui, ale colegă cu perl'i galbinaț,
la tini arămasiră ocl'ili a ñei, chiudusiț ș-nu giucai dit loc,
cu mărmărei dzăș: „di cai dadă eești făptă ahănt mușaț?"
troară mi apreș ca foc ș-di minti giucai, că cu ea băgai dor.
2.
A tuț coledzl'i a ñei, cu suflitu agudit l'-li căftai,
ti tini a lea colega a mea mușeat, cu perl'ă galbinaț:
"Cum ti încl'em, iu băneadz astădz, căt añ ñ-ai?"-
și ti ți altă ti ea, năș nu li lăsai măraț'l' nintribaț.
3.
Ma el', ți earea diștiptaț ș-ñă dzăsră cu arădeari:
"Giani, alai frati, ma nu mi întreab și ma înclo nu mi înțăp,
ca cum ți undzi di tini ș-a ñia măratulu ñ-ar pățăt,
lasu s-băneadz yisuri a l'ei în țer, stog cu perl'ă galbini!"
4.
Ș-di atumțea întirbaril'i a meali li lăsai diună parti,
ș-cățe multu ori fui ningă năsă, dot nu mi zburai,
ma dit suflitu a ñeu apreasu ca foc, di dor nu ñi u mutai,
purtăndalui imajulu a l'ei frumosă, cu perl'ă galbini.

80. Mes kolegësh

1.
Kam ardhur të banoj në kryeqytet qysh prej dy vjetësh,
më rastisi të punoj si mësues këtu në Saukun e Vjetër,
të ardhur nga të gjitha anët e Shqipërisë mes kolegësh,
Ditën e Mësuesit po e festojmë me hare si miq të vjetër.
2.
Mes tyre pa frikë e gëzim të madh hedh vallen çmendurisht,
dhe të gjithë më duken tepër afrimtar, gëzimtar e mirëdashës,
edhe pse s'kemi shumë kohë që kemi punuar bashkërisht,
e ardhmja nxënësve më lidh me këta edukator dituri-dashës.
3.
Seç lodrojmë, këndojmë me shpirtrat tanë të ndezur zjarr,
në këtë ditë të madhe dhe të rrallë të dijes dritëdhënëse,
e të shtrenjtës Shqipëri mbuluar me dashuri e fishkezjarr,
nga trimat shqiptarë tok me arumunët e ndershëm erëdjerse.

80. Namsa di coledz

1.
Am vănit s-băneadz tru Metropol di cama multu di doi añ,
s-lucreadz ca dascal aua la sculia dit Sauk Vecl'iu mi agudi,
namsa di coledz buñ văniț dipi tuti părțil'i ali Arbinișì,
și astădz ma sărbătorim „Dzua di dascal'i" cu beari și urañ.
2.
Namsa di el', fără frixă, hărisit ca ciurtiț, giocu încor,
și tuț ňă asparu apruchiaț, hărisiț și multu vruț,
ma ș-cățea nu aveam multu chirou ți him cănăscuț,
cu năș mi leag avănirea dit a noșț năi băr di învățător.
3.
Giucăm, cântăm hăriții cu sufliț'i apreasi ca mări foț,
tru aistă dzuă mari și arară, ți dăsparți știeari luñiniăsiț,
țerulu ali scumpoasi a noastă Arbinișì amvălit cu dor,
singur stog aișț arbăneș gioñ cu armâñl'i tiñisiț.

81. I pa nginjur me aromën e t'ëmblës poezi

1.
S'di sepse po më del aq herët ky i ëmbli gjumë mua,
dhe dëshiroj të ngrihem në këmbë përnjëherë si zog,
e me shpejtë mbulohem e fshehtas të hap shulin dua,
me vrap të vete dhe të pi kafenë në klub tok me shok.
2.
Pastaj me filxhanin e kafesë para, ta rrëkëllej një gurmaz,
ndërsa një nga një mblidhen edhe shokët e mi të zgjedhur,
ndizet zjarr biseda, duke mos lënë asgjë pa përfolur e tallur,
me fjalë të urryera e të përzgjedhura mbi tërë botën zbraz.
3.
Dhe, pasi rri e bisedoj me ta për copë kohe mjaft të gjatë,
nisem për në shtëpi, kredhur në pandehma i dëshpëruar,
ndërsa gruaja e djemtë mijë ende nga gjumi s'janë zgjuar,
i vështroj me dashuri dhe zemra më rreh me forcë çdo natë.
4.
Ç'faj kanë ata të ngratët, që i atit çdo ditë i davaritet gjumi,
e, se s'ka të nginjur kurrë me aromën e të ëmblës poezi,
përherë shpirti tij i ndezur veç derdh vargje pa pushim,
mbushur plot me mall dashurie pa të bukurin ëndërrim!?

81. Nifăntit cu aromă dulți a poeziľei

1.
Nu știu cățe ñ-easi somnulu ahăt cărundu,
ș-ca pul'iu pi cicioari diunăoară voi s-mi scol,
cu troară mi disvălesc, pi afrişti l' i u disfac șululu,
cu avarap s-neg și să beau cafeia la club cu soț.
2.
Dapoia cu filgiana di cafei dininti, beu căt un gurmadz,
încăt un căt un s-adunu șă soțl'i a ñei buñ, alepț,
s-aprindi zburira ș-nu alsăm țivea ni dzăsă, ni tăl'iadz,
cu zboari urruti și alepti, pi lumea tută s-învearț.
3.
Și dupu ți șăd cu nășună bucată mari di oară,
mi închisescu a casă, cu minduerili a meali dispiraț,
încăt mul'eara ș-ficiorl'i nica nu sănt diştiptaț,
li mătresc cu vreari ș-inima acaț ti el' s-mi doară.
4.
Ți stepsu au năș, că ta-țu a lor nu îl'i u acați somnu,
elu nu s-fănteşti putei, cu aromă dulți a poeziľei,
tu ți do moment s-hibă, va s-vearsă stihi fără căpăseari,
umpluti cu dor di vreari ș-cu muşuteț l'i a yisoñiloru.

82. Ç'më shkoi koha duke të pritur në lot

1.
Që në agim, dita e re po darovit çdo gjë me shkëlqim,
i dashur në shpirt e ndjej largesën tënde me përmallim,
sepse ndodhesh aq larg pranë detit kaltërosh në valëzim,
e s'më rreshtin së rrjedhuri lotët faqeve nga gëzimi im.
2.
Siç isha e shtrirë në krevat, pëshpërita me vete heshturazi:
"O ju male të lartë që jini gjithnjë në shoqëri me Perëndinë,
tregoëni, në do të takohem me djalin e dashur në lëndinë,
të shuaj këtë mall shpirtin po ma trazojnë rishtazi!..."
3.
Edhe pse larg e ndjej nisjen për të më ardhur me dashuri,
me mallin e përflakur si zjarr duke vrapuar e pa pushim,
të më terësh lagështirën e lotëve mbi faqet në hidhërim,
me puthje e këngë dashurie për të më dhuruar veç lumturi.
4.
Kam dalë majë kodrës dhe po të pres me përmallim,
që për së largu po më vjen o trim, duke kalëruar me gallop,
si dhëndër i hipur mbi kalë të bardhë tok me shok::
"Oh, e shkreta, ç'më shkoi koha duke të pritur në lot!..."
5.
Por kur të zgjohem nga i ëmbli gjumë i rëndë pa pritmasi,
duke kuptuar se shpirti dhe zemra po më mbushen plot,
dhe me të dashurinë e shtrenjtë të përkundem si për mot,
të ngopem me mirësitë e jetës së zbukuruar plot me dëlirësi.

82. Aştiptăndalui ñi treți chirou cu lăcrimeț

1.
Cât acaț s-apră şi s-dăsfac luñinea ali dzuuă nau,
mi acăchisesc, a lăi vrute scumpu, că nu ti am aproapi,
că eaşti multu diparti, aco pi ningă a amariei api,
măratea ți ñă lăcrămeasc a ñia fățl'i di laia harau.
2.
Di cum earam teasă, tățită, fără boaț, mi dămăndai:
"Voi munț analț, ți hiț totna cu Dumnidzeuă părmănăi,
spunețñi, a vă s-mi adunu cu vrutulu aco iu mi împărțai
s-ñă asting aistu dor, ți siñil'i ma ñi li gioc dit batinăi!..."
3.
O acăchisescu că esti închisit şi ma ñă yini cutroară,
cu dorulu apreas ca foc avrapăndalui nichiundrit vroară,
s-ñă li usuță lăcril'i, ți ñi speală a meali făț,
cu başări, vreari, dulțoasăli hărisimi a lui tu cănț.
4.
Am inşit pisti dzenă şă ma ti aşteptu cu dor,
tini alăi gioni di diparti ma ñi yiñ adrat cu muşteț,
ca văr harambou încălcat pi calu albu, stog cu soț:
"Oh, mărata, aştiptăndalui ñi treți chirou cu lăcrimeț!?..."
5.
Ma când mi dăşteptu dit dulțoasulu somnulu greau,
aduchescu că suflitu ş-inimea împlin ñi s-umplu a ñia,
şi ninga voi s-mi legnu cu scumpulu vrutulu a ñeu,
ta s-mi făntescu cu buneții'i ali viață, adărat cu tiñia.

83. Duke qëndruar i paepur në këto vise shkëmbenjësh

1.
Përmbi ballin tim të stër- rrahur erërash të forta ashpërsisht,
që mes për mes tij më depërtojnë thellë në shpirt si shigjetë,
duke më hapur në mendime të pashkelurat shtigje të jetës,
për të arritur ku ëndërrova banimin tok me vëllezër qetësisht.
2.
Sapo arrij pranë të bukurve pyje, përkundur nga era lehtësisht,
më duket sikur tundem në djepin prindëror si dikur dashurisht,
duke rënë në gjumë të ëmbël, mbushur plot me ëndrra fëminore,
gjer të zgjohem nën lodrime pishnajash e ahishte madhështore.
3.
Kështu më përplaset shpirti im i ngratë, tek gdhij çdo natë,
herë rrëzuar përdhe, si dru i thatë, herë shtrirë gjerë e gjatë,
dhe përnjëherë kapërcej përmbi ta, duke qeshur si i dehur,
e si ndonjë kalimtar nëpër rrugët e ashpra duke u shkelur.
4.
Kushedi sa herë jam përplasur me këto erëra shumtë të ashpra,
me shkreptima rrufesh çajnë mugëtirën si zjarre gjarpërinjsh,
me gjëmimet e shpeshta, që të kallnin drithërima të llahtarisura,
duke qëndruar i paepur më këmbë në këto vise shkëmbinjsh.

83. Chiundrindalui ca gioni tu aisti locuri di chetriț

1.
Pisti frămtulu a ñeu aspărosu, străbătut dit vinț,
ca șigheti pit elu, acesti s-ñi dispărtedz la săndz,
anda s-ñi disfacă a ñia căl'uri îndreapti tru minț,
s-agiung iu voi s-bănedz stog cu fraț fără plăndz.
2.
Cât agiung la mușatli păduri, ți s-leagnă dit vinț,
ñi aspari canda escu tu vără ghigandă sărmăniț,
iu cadu tu somn dulți, umplut cu yisi ca tru ñicuriț,
până mi dăștept sum giucărili di chiñ ș-fadz nicăpăsiț.
3.
Și s-păscănești aistu măratulu suflitu a ñeu,
cât vărnoară surpeat și tes împadi ca lemñ uscaț,
diunăoară ansară pisti el', anda arrădu ca îmbitaț,
ca văr om calatorit pi calea asproasă îngărcat greu.
4.
Caiști cât ori escu străbătut cu aisti vinț aspăroș,
cu ascăpraț'i di a fulgeriei, ți tal'i țeru negurosu ca nipărsiț,
di pi țeru bumbuledzili didea treamnari mări di fricoș,
chiundrindalui împrostu ca gioni tu aisti locuri di chetriț

84. Portreti im i përzier

1.
Përsëri erdha së largu me mall në bukurin fshatin tonë,
dhe i heshtur kam qëndruar para urës së Gurës si dikur,
duke vështruar i menduar shkëmbinjtë e bardhë borë,
që ndriçojnë si smeralde nën rezet e dielli të përflakur.
2.
Dhe që prej përfund të thellësisë fantazia ime e pashoqe,
sjell ndërmend se ç'duar i lidhën ata gurë aq mjeshtërisht,
këto shenja të stërlashta të së shkuarës së saj madhështore,
përmbi ujërat Valea Mares tonë, që shushurijnë përjetësisht.
3.
Që prej harqesh të gurtë e të bardhë, latuar bukur me dorë,
vështroj majëmalet e larta e të rënda dhe pyjet pambarim,
ndërsa së bashku me pamjen më përkunden lehtë kokëposhtë,
sikur të shtynin njëra pas tjetrës ëndrrat e mija pa pushim.
4.
Duke ma përplasur nëpër pellgjet e kthjellët imazhin nën të,
ku vështroj përzierjen e maleve, qiellit dhe portretit tim,
sikur përthyhen nën stërrahjet erërave të ngarkuara rëndë,
sikur rëndesa i mbart mbi sup tok këto bukuri pa pushim.
5.
I zhytur i tëri nën të, vështroj i habitur dhe krejt në heshtje,
portretin tim, që po më përkundet si në djep lehtë-lehtë,
dhe ashtu siç jam, ai deformohet nëpër ujërat në llokoçitje,
tok me tërbimin e lumit, rrahin gurët e bardhë pa përtesë.
6.
Me portretin tim bisedoj heshtazi, me mall si në përrallë,
por prej tij, që përkundet erës së lehtë s'del asnjë fjalë,
si i budallallepsur unë zë e flas dhe përgjigjem po vetë,
ndërsa i heshtur si memec nën ujë dhe pa gjak mbetet pas.
7.
Ndërsa erdhi çasti i ndarjes, në dëshpërim dua të të them:
"E ngrata urë, që shpëlahesh natë e ditë, në ujëra të kthjelltë,
e madhërisht qëndron kokë-lart e bisedën me ne ngërthen,
duke na rrëfyer ç'duar grabovarësh të ngritën si gjerdanë.

84. Portretu a ñeu misticat

1.
Am vinit nicaună oară la mușatea hora a noastă,
și tățit am chiundrit ninti a Puntil'ei ali Gură,
munduit cu mutrita cât la chetrili alghi a l'ei,
ți dit luñina a soarului luñinescă ca scântei.
2.
Și dit multu ahăndosea fantasia a mea fără soață,
aduc întru minti ți măñi li au ligaț chetrili ca mărdzei,
aișț semñ vecl'i a trăcutăl'ei multu maroasă a l'ei,
pisti apili a Valeamaril'ei, ți nu căpăsească vroară boță.
3.
Di pi la hărțl'i a l'ei, adrat cu chetri albi di dăltili a lor,
mutrescu pădurili și chipturi dit munțl' analț ș-grei,
încăt viderili și capturi anaptoasi ñi s-leagnă stog,
canda ñi s-leagnu un dipi alantu nidănăsati yisil'i a ñei.
4.
Mutrita ñi s-pălcănești sum ea tu peldzil'ă curaț,
iu veadu măsticat munțil'i, țeru ș-portretu a ñeu,
canda s-frăngu dit vințl'i, ți li străbati ș-li încarc greu,
canda dit îngărcari, s-țănu stog împrosț aisti mușteț.
5.
Hiptu întregu sum ea, ma mutrescu chiudusit fără boață,
portretu a ñeu, ți ma s-leagnă moali, ca tru sărămăniță,
și di cum ma chiundrescu, el s-deformedză pit apili,
ți stog cu vălăli orbi, s-agudești după alboasea di chetri.
6.
Cu portretu a ñeu acaț s-zburesc, cu boța apusă, cu dor.
ma dit năsu, ți s-leagnă dit vintu moali, nu easi zbor,
ca glaru mini greascu și mini mi răspundu năpoi,
elu tățiosu ca mutu sum apă, fără săndzi, arămăni dinăpoi.
7.
Încăt vini chirou ali dispărțiri, cu dispărari s-ță dzăc voi:
"Mărata di punti noapti-dzuă ți ti speli tu aisti apili a l'ei,
Chiundrești maroasă împroastă, ș-ni zburești noi ,
ta s-spuñ ți măñ gărvăñoti ti au adrată ca mărdzei!"

85. Bijtë e mi

1.
Papritmas e ndjej se pleqëria po më afrohet me të rëndë,
andaj po i peshoj punërat e bëra prej meje mire e mbarë
dhe duke zgjidhur me vete se çfarë do të mbetet pa bërë,
zemra më gëzohet, o bijtë mi, se do të jini ju trashëgimtarë
2.
I bindur se për atin tuaj do t'u marrë malli ndonjëherë patjetër,
kërkoëni se në vargjet e mija do gjeni këshilla të të vërtetës,
që gjithnjë të ecni veç përpara me të zjarrtit shpirtrat tuaj rinor,
gjersa të përmbushni synimet tuaja të mbara vëllazërisht tok.
3.
Prej nga të merrni aromën e poezisë së shpirtit të përflakur,
thurur mes shushurimave dehëse ndanë burimesh ujëkulluar,
që nën gëmushat e ahishteve rrjedhin ëmbëlsisht pa pushuar,
tek ato të vini ndonjëherë me mall, po ashtu si ati juaj dikur.
4.
Atëherë kur unë të jem botën tjetër nën dhe i heshtur përjetsisht,
do të prehem i bindur se të shtrenjtit e mi ecin udhëmbarësisht,
se jeni lindur e rritur nga prindër të ndershëm arumunë me dashuri,
që rraca arumune të mos humbasë në sterat e kohërave përgjithnji.
5.
Prandaj ju kërkoj fal'en tuaj se s'munda t'ju lë shumë pasuri,
por të dini së thelli shpirtit tim ishte e mbartëte mjaft dashuri,
u lashë në shqip e arumanisht vargje aromëdehëse aq të bukur,
skëterrat e jetës t'jua përndrisë nëse në nevojë i thërrisni si dikur.

85. Ficiorl'i a mei

1.
Di niaştiptatea achixeascu că auşaticu ñ-yini cu greu,
ti aţea l'-fac ghixiri a lucriloru fapti ghini şi ambari di eu,
şi dizleagăndalui pi a mea că ţi vă s-alas nifapti dinăpoi,
inimea ñă s-hărseaşti, alăi hil'i a mei, că vă s-hiţ voi.
2.
Escu convintu că poati ti ta-tu voi vă s-vi l'ea vroară dor,
cu troară căftaţmi, că la meali stihuri vă s-loţ dimindău,
ta s-imnaţ singur nănti cu sufliţl'i tinăreţoşţ di nău,
păn s-agiungieţ s-li umpleţ a văoastri obiectivi ambări stog.
3.
Dit eli vă s-loaţ ñiurizma a poezil'ei a suflitlui pirăfocoasă,
împăltit tru a şuşuriloru îmbitatoşi ningă alu curaţl'i şopori,
ţi cură fără dănăseari sum a gămuşil'ei di fadzi verdzoasă,
aşiţ ca tatu a voastru vi îngănu s-nidzeţ vărnă oară la eli.
4.
Atumţea când eu s-hiu aco la tăţita duñeaua alant sum loc,
convintu vă s-căpseascu că scunchil'i a mei imnu ambara cali,
că hiţ aminteaţ şi cărscuţ di părinţ tăñisiţ arămăñ cu dor,
ţi soia armănească s-nu cheară putei hiptă întru chiroil'i lai.
5.
Ti aţea vi caftu s-mi hărăsiţ că nu putui s-vi alasu multu aveari,
ma s-ştieaţ că întru suflitu a ñeu fu umplut împlinu cu maru dor,
pri arbiniseaşti şi armăneahti vi alăsai singur stihuri muşeati,
chisita ali bani s-l'i u luñinşteaşti când s-vreaţ s-l'i strigaţ voi.

86. O trim
(sipas motivesh popullore arumune)

O trim, që po këndon mbi pemë, me zë të bukur,
të më sjellësh nga larg mua gëzimin e humbur,
se me mall po të pres e shkreta dhe loti m'u sos,
hajde shpejt mos u vono, sepse me ty do vë kurorë.

Pritmë moj e dashur, se më treti malli i dashurisë,
edhe vdekja s'më kthen takimin me vajzën e rinisë,
i ndezur si prush, tek ty do të vij menjëherë patjetër
edhe nëse do më duhet të rrugëtoj edhe jetën tjetër.

O trim i dashur, që pi ujë të ftohtë tek burimi gjithnjë,
gjumi m'u vodh që kur më rrëmbeu e shkreta dashuri
ndaj nëpër ditën dhe natën e gjatë, mos pusho së ecuri,
le ta dinë të tërë se lumturinë tonë s'e ndan dot asgjë.

Pa pushim, mal më mal i ngrati unë fluturova si zog,
bukuroshen e dashur e kërkova anembanë e ngado,
nga dashuria sa s'plasa, kur e takova befas në vathë
pa marrë asnjë sy gjumë rrinim zgjuar natë për natë.

86. A lăi gioni
(după motivi populari arămăni)

A lăi gioni, ți cănț cu ahăt mușat pisti cor,
s-ñi aduț a ñia di diparti hăriosea chirut,
că mini mărata t-aștept cu maru dor,
aidi cu troară aua, că cu tini voi s-bag curuñ.

Așteaptăm vrută, că ma mi tuchescu di dor,
nu mi șuț țiva anapta ș-canda s-mor,
apresu jar ca foc, la tini voi s-yinu fără di altă,
ș-canda s-vrea s-imnu până tu bana alantă.

A lăi gioni, ți beiă apă arați, dzuă di dzuă la șopor,
somnulu ñi s-fură di când mi arăchi laiilu dor.
ti ațea imnă tută dzua și la lunguosili nopți,
la s-ști tuț că vrerea a noastă țiva dot nu îl'i u împarți.

Mini măratlu ca pul'iu munț di munț azburai,
parti di parti și pi iuțido mușata vrută ñ-o căftai,
când niaștiptat ea u-adunai cât nu cărrpai di dor,
seară di seară șidem diștiptaț, fără nihiam di somn.

87. Ëndërrime

1.
Edhe pse vitet po më ikin e po më bëjnë më të rëndë,
ende nuk po mplaket ky shpirti im i ndezur si prush,
dhe ende derdh vargje me përkëdhel'e ëndrrash si pendë,
për të ardhmen e bukur, që vjen pa ndalur nga kurrkush.
2.
Këtë e kam ëndërruar qysh herët, në moshën e bukur të rinisë,
duke u kamur me punë të rrojmë nën përkundjen e mbarësisë,
por siç duket tani për tani e paarritshme është ajo ende për ne
se do na duhet të derdhim pambarim djersën edhe nëpër re.
3.
Por asnjëherë s'pushon e s'hesht ky i shkreti shpirti im,
ai veç se ëndërron, ëndërron dhe beson gjithnjë me gëzim,
sepse po afrohet dita e ngarkuar me bukuritë e mirësisë,
sepse po vini tek ne duke na e sjellë këtë lajmë të lirisë.
4.
Po ç'dreq qenkërka ky i shkreti shpirti im i ndezur flakë,
që di vetëm të përkundet ndër ëndrra të bukura ndajnatë,
dhe të fshihet shpejt nga trembja e pamjeve të mallkuara,
në vend që t'i godasë me vargje të shpëtojë nga ky merak.

87. Yisuri

1.
Și cățe añl'i ma ñă treac ș-mi fac ma greu,
nica nu s-aușești aistu apresulu suflitulu a ñeu,
nica ñi vearsă stihuri adărat cu mușațl'i yisoñ,
ti yinitorlu, ți ma ñi yini ca mușatușă di loc.
2.
Aistă u am yisat dit chiroulu tu tinirața a mea,
ta s-agiungem s-bănăm cu multu aveari și buneț,
ma cum s-veadi ti noi mărațl'ă multu dăparti ieasti ea,
cățea s-vrea s-vărsăm sudoari tu lucrări și pit negreț.
3.
Ma putei nu căpășești aistu măratulu di suflitu a ñeu,
el singur yiseadz, yiseadzi și pistipești tu pisti,
că ma s-apruchi dzuua îngărcat cu mușteț di ambari,
că ma viniț la noi, aduțendalui libertata ca mijdeau.
4.
Ma ți dreac fuscărca aistu apresulu suflitu a ñeu,
ți singur ști s-leagnă tu yisil'i ambari ș-mușaț,
și s-ascundi troară dit aspărara di viderili bălstămaț,
tu loc ți s-li agudescă cu stihuri ta s-scap dit aistă arau.

88. E ardhmja

1.
Vërtetë na ka ndodhur të dehemi ndonjëherë secilit prej nesh,
dhe shpirtrat tanë të mjerë na përflakën si zjarr prej mendimesh,
si hekurat që kaliten e kthehen në çeliqe në kudhrat e farkave,
ndërsa e ardhmja më përkund lehtazi si era e lehtë sokakëve.
2.
Edhe pse pleqëria po ma rrëmben burrërinë time të shkurtër,
që dua të përkundem edhe njëherë si fëmijë i vogël në djep,
se jam i panginjur me mirësitë, që vijnë e ikin si era në degë,
gjersa të rroj e ardhmja fshehur brenda meje do jesë patjetër!
3.
Ma ndjen kjo zemra ime, që më rreh fortë në gjoks si çekiç,
sepse ne arumunët, banorë të shtrenjtës sonë nënë Shqipëri,
me vëllezërit trima shqiptarë, prej armiqsh e çliruam tok,
gjithnjë e më shumë do ta zbukurojmë si nuse të re këtë tok'.
4.
Pastaj edhe të shkretët, të ikurit tanë aq shumë të dëshpëruar,
do të vij dita që do të kthehen këtu në Atdhenë e tyre përsëri,
dhe brezave të rinj do t'u lëmë pas gëzimin e amshuar,
që do ta zbukurojmë Shqipërinë si vendet e tjera me bukuri…

88. Ynitorlu

1.
Cafișunu di noi cu de alihea s-îmbiteași căt vărnă oară,
di munduerili, măraţl'i di sufliţl'i, ni s-aprindi ca foc,
ca hieru arușat, ți s-adară pit fărți{14} cu agudiri multă mări,
încăt ynitorlu leagnă pi anarga, ca vintu chipturili di poñ.
2.
Ș-căţea auşatculu ma ñă aricheşti bărbăteţea şcurtă,
nica unoară multu voi s-mi legnu ca cilman tu sărămăniţ,
că escu nifăntită cu buneţăli ți ñă yină și fug ca vinţ,
până s-eascu yii yinitoru s-hibă nuntru la mini ascumtă.
3.
Ñi-acăchiseşti inima ți ñă bati ca cioc di sum siñ,
că noi armâñl'i bănători dit la scumpea patria Arbinișii,
cu a noşţ buñă fraţ arbineș u liberăm di duşmañ stog,
ma multu vă s-îl'i u muşutăm ca înveastă nau aistu loc.
4.
Dapoia și aţel' măraţl'i fudziţ a noşţ tru xenii dispireaţ,
vă s-yină dzua ți aua vă si s-şuţ la Patri a lor năpoi,
și haraua mari, fără sinori, vă s-alasă tri bărrl'i năi dinăpoi,
vă s-u umplu Arbinișia, ca locurli xeañ, împlină cu muşuteaţ.

89. E shkuara

1.
Do të na duhet ta kthejmë kokën mbrapsht ndonjëherë përsëri,
ashtu si të palodhurit udhëtar e matin rrugëtimin e lënë pas,
si kemi qenë dhe si kemi rrojtur ne arumunët në vështirësi,
duke mbartur shpirtin e stërgjyshërve tanë, rritur nëpër mal.
2.
Ndërsa qiellin e sterrosur mjegullash ta përflakim rishmëzi,
dhe nëpërmes tij të çajmë përpara me guxim ne rrugën e re,
pa frikë, pa dëshpërim dhe pa vuajtje, siç e ëndërruam gjithnji,
për ta zbukuruar tërë vendin me mendjen e duart tona punëtore.
3.
Nga njerëzit e kësaj bote dihet, se po s'pate një të kaluar,
s'mund të kemi as të sotme, por as të ardhme të ëndërruar,
ndaj t'i bluajmë mirë mendimet me mendje si në mulli,
dhe ato që i kemi bërë shtrembër duhet t'i bëjmë së mbari.
4.
Sot le ta shkundim prej jetës tonë të shkuarën plot me ligësi,
me uri, varfëri, frikë dhe krejt të zhveshur nën qiellin e kaltër,
së bashku zënë dorë pas dore arumunë e shqiptarë si vëllezër,
ta veshim të shtrenjtën Shqipëri me dashuri vetëm me mbarësi.

89. Tricutlu

1.
Va s-ni lipseşti ți capu cătvăroară s-îl'i u şuțăm dinipoi,
ca cum niacurmațl'i imnitori măsură cala armasâ nâpoi,
că cum aveam fut şi cum aveam bănat noi armâñ,
anda ținem suflitu apres, dit la a noşț păpăñ ş-străpăpăñ.
2.
Ta s-îl'i u aprideam ca jar țerulu lăit dit negurl'u a chiroulu,
şi pit namsa di el s-disfățem noi vruta, îndreapta cala nau,
fără aspărari, fără dispirări ş-fără suferință cum îl'i u sperau,
cu minta şi măñl'i a noasti s-îl'i u muşutăm întreg loculu.
3.
Să şti di tuț oamñi a lumiľei, că ma nu avuşună tricută,
nu puteam că s-aveam niți azea, niți yinitorlu a noastă,
ti ațea s-li măținăm ghini minduirli tu minti, ca tru moară,
şi ațeali ți li avem feapti străbmti s-l'i îndirdzem ambăr.
4.
Astădz s-li scutrăm dit viața a noastă tricuta cu răilii,
cu foami, oarfăñami, aspărari şi sum ție dispul'ați,
diadun, acțaț măñ di măñ armâñ şă arbăneş ca fraț'
s-u învăştem scumpea Arbinişi singur cu vreari ambării!...

90. Këlyshët e Mumës[1)]

1.
Edhe pse që atëherë janë rrokullisur mjaft kohëra me furtunë,
por bushtrën plakë, i menduar, e sjell ndërmend kushedi sa herë,
as sot e kësaj dite s'di ta shpjegoj kush dhe pse quajti "Mumë",
por veç së bashku me të vrapoja ngado pa frikë dhe nëpër erë.
2.
Por një ditë, nga xhelozia, s'u përmbajta dhe Atës ju luta ngultazi:
"Atë e dashur, pse përkujdesesh shumë për mumën e shkretë!?"
Ajo pa u menduar dhe me zë të ëmbël m'u përgjigj menjëherë:
"Është mbarsë, e shkreta ajo, ka uri e do të pjellë këlysh rishtazi."
3.
Pastaj edhe unë vetëm, ose bashkë me të shtrenjtën Atën time,
e ushqeja të shkretë atë me copëra të shumta të mbetura nga ne,
gjer të ngopej e shkreta mumë, hante pa pushim shumë e uritur,
si ta dinte se këlyshët do t'i sillte në jetë trima e të pamposhtur.
4.
Ndërsa një ditë, e shtrenjta Atë, ngadalë më thirri herët mëngjes,
"Shpejt, vrapo, të shohësh bijtë e mumës, që janë aq të bukur!"
një ditë i pashë në kosheren me sytë e mi kureshtar i çuditur,
dy këlyshët të uritur e të majmë si shakuj të bardhë përmbi thes.
5.
Më pas, si shkuan dy-tre vjet, bushtra plakë u sëmur rëndë,
dhe e mplakur ngordhi në kosheren pranë kasolles nën lëmë,
duke vështruar këlyshët e shtrenjtë, Muron e Balon me dashuri,
e bindur se janë aq të fortë, sa s'ka ujk t'i mposhtë këta bij të ri.

1) Mumë quhej buçja

90. Cățăl'i a Mumil'ei[1)]

1.
Șă cățe di atumțea sunt arucutiț furtunoasi mulț chiroi,
ma bătrăna cățauă, munduit, îl'i u aduc tu minti năpoi,
și până astădz nu îl'i u știu cai și cățe pri ea „Mumă" u-încl'imă,
ma diadun cu ea, am avrapit iuțido și pit vinț, fără frixă.
2.
Maună dzuă, di gielozi, nu mi țănui și a Atil'ei l'-căftai:
"Ată giane, spuñimi, cățe îl'i u mutrești ahăt lăita Mumă!?"
Ea nu s-mundui ma cu boața a l'ei dulți, apandasi ñi dedi:
"Easti greu, mărata di ea, ari foamă că vă s-feată cățăl'ă."
3.
Dapoia ș-mini singur, incă diadun cu scupea Ată a mea,
îl'i u hărneam șcreta di Muma, cu mușcături ți ñă arămănea,
măratea di Mumă mănca fomoasă, nidăseari păn si s-făntea,
canda îl'i u știea că cățăl'i a l'ei săntoș tu bană vă s-îl'i scutea.
4.
Maună dzuuă, scumpea Ată, pi anarga mi strigă tahinea:
"Cu troară, avrap, ta s-vedz a mumiei hil'i multu mușaț!"
La cohiu a l'ei curioz și chiudusit, vădzui cu ocl'i a ñei,
doi cățăl'i săntoș, groș ca foali, cu peril'i albi ca a neul'ei...
5.
După ți tricură doi-trei añ, bătrăna cățau să lăndădză greu,
și măratea supsi tu cohiu, ningă a clivil'ei dit aușatcu,
mutrindalui cățăl'i a l'ei scunchi, Murulu și Balulu, cu dor,
convins că sănt ahăt săntoș, căt nu s-alfă lup s-l'i sărup pri loc.

1) Mumă s-încl'ima cățaua

91. Përrallat e Gjyshes (Atës)

1.
S'më harrohen përrallat e bukura të gjyshes time asnjëherë,
që me ëmbëlsi për çdo natë pa fjetur m'i tregonte me dashuri,
s'pushonte së rrëfyeri gjersa të rrëmbente gjumi si gjithnji,
ndërsa unë, tërë kënaqësi, i mbyll'a sytë si ndonjë zotni i vërtetë.
2.
Kur në të bukurëzën arumanisht m'i rrëfente me aq bukuri ato,
ndërsa më shkonin të gjitha përmes koshiencës time si karvan,
duke luftuar burrërisht me kuçedrat tri kokëshe trimat me nam,
bukuroshëzen e dheut prej të vjellash përvëluse e shpëtonin tok.
3.
Pastaj daroviteshin me ditë të mbara, të gëzuara si në përralla,
me prindërit, sojin, miqësinë dhe shokët e tyre gëzoheshin tok,
nga shtëpitë gazi i lindjes së nipave e mbesave kurrë s'u sos,
duke pritur ta mbyllin jetën tyre shëndetplotë e pa andralla.

92. Shqipëria, atdheu im

1.
Që sapo zgjohem herët në mëngjes nga gjumi im i rëndë,
para sysh më shpaloset pambarim pamja madhështore,
me male të lartë, fusha të gjëra, lumenj e pyje hijerëndë,
Shqipëria që veç zbukurohet me dashuri duarsh punëtore.
2.
Vallë mund të ketë tjetër të gëzuar si unë sot përmbi tokë,
me gëzimet dhe dashuritë e mija në shpirt të dehet prej jush,
moj e shtrenjta Shqipëri, nuse të reja e dhëndurë zemër prush,
për ty e kanë dhënë dhe do ta japin gjakun arumunët me okë.
3.
S'mund të gjenden popuj të tjerë në gadishullin Ballkan,
duke punuar e mbrojtur atdheun tok si vëllezër trima e azgan,
një jetë të tërë gjithnjë arumunë e shqiptarë me dashuri,
duke e çuar emrin e Shqipërisë drejt rrugëve me mbarësi.

91. Părmithl'i a Atil'ei

1.
Nu li agrişescu părmithl'i a scumpil'ei Ată a mea putei,
ți ñi l'i-spunea cu dor seară di seară, ninti a durñiril'ei,
ea nu s-dănăsea s-spuneri păn s-mi arichea dulțu somn,
încăt eu încl'ideam ocl'i a ñei ca vărnă di-averu domn.
2.
Când ñi îl'i spunea cu ahănt dor, pi muşatea armâneşti,
încăt a ñia ñă triția pit mintea a mea ca cărvañ împroasti,
gioñă cu anami, ți alumta cu cuciedri lăhtăroasi cu trei capti,
dit vumărăli a lor cu pirăfocăoasi Muşatea a Locului s-scăpa.
3.
Dapoia dzăli ambărişi închirdăsiti fără pidimo vinea ti năş,
cu părințl'i, soia, oaspățl'ia ş-soțl'i a lor s-hărise stog,
din casăli s-amintară mulț nipoțş i nipoati ahănt muşăț,
aştaptăndalui s-îl'i u încl'idea bana fără suferințăşi săntoş .

92. Arbinişia, patria a mea

1.
Di tahina, când mi diştept dit somnulu greu,
dininti ñi s-disfați videra maroasă fără sinori,
di munță analț, pădz lardz, păduri, văliş i trăpuri,
Arbinişia, ți s-adară cu muşuteț ş-cu doru a ñeu.
2.
Vahia cai easti hărisit ma multu di mini astădz pisti loc,
cu harauăş -vrearili a meali tu suflit s-mi îmbet di voi,
scumpa Arbinişi, nauli înveastiş i năil'i haramboi,
ti tini au datăş i vă s-l'i u da armăñl'i săndzu a lor.
3.
Nu s-află alț popuri ma buñ tu pensula di Balcan,
ți ar tricut ca frat buñ şi lucurtori măr,
ună eta întreagă, totna armâñ şi arbineş gioñ,
şi numa aArbinişil'ei îl'i u scoasăm tu căl'uri ambăr...

93. *Vrapoj shesh më shesh*
(sipas motivesh popullore arumune)

Që kur kam ardhur të banoj tek ky qytet të bukur midis urash,
shesh më shesh endem, duke vrapuar pa u ndalur si çmendur,
duke kërkuar të dashurën time sa andej-këtej përmes ëndrrash,
me dëshirën ta përqafoj, qoftë edhe vetëm njëherë ashtu si dikur.

Tek po dil'e nga shkolla jote, me çantën ngjeshur fletoresh,
me vështrimin ndaj njëri-tjetrit përballë teje mbeta i çuditur,
dhe përskuqja t'u derdh nëpër faqe, duke qëndruar të heshtur,
duke mos mundur të pështpëriste dot fjalë asnjëri prej nesh.

Ngadalë ju afrova asaj dhe i thashë me zë të ulët butësisht:
"Moj e dashura ime e shtrenjtë, si më ke qenë me shëndet!?"
"Bosh. Si ndonjë kërcu i thatë, larg të dashurit tim, medet!" -
dhe përnjëherë u përqafuam njëri-tjetrin me shumë dashuri.

Asnjë nga ata banorë të mirë s'dinte se ç'nalidhte ne të dy,
vetëm zemra e saj e vuajtur dhe vajtimi për fatin tonë të zi,
ndarja gjithë jetën s'rreshti së derdhuri mbi ne veç vështirësi,
duke rrojtur të ndarë, gjersa përgjithnjë të mbyllnim këta sy.

93. *Avrapsescu padi di padi*
(după motivi populari arămăni)

Di când am vănit s-bănedz la aistu căsăbă namsa di punţ,
şă ca vărnă om orboasu, avrapsedz pit elu pad di padi încot,
căftăndalui vruta a mea, ți mi ari arichit tutli dulţl'i yisoñ,
ningaună oară voi s-mi adun ca atumţea ți him cănăscuţ.

Când inişiş dit sculia a ta, cu cianta umplut cu cărţ
chiudusiţ armasăm n-frămti, cu mătrita dicăt unu-alantu,
încăt chiundreai tăţită împrostă, aruşătcu dulți s-ţă vărsă pi făţ,
s-scoată maşi goală vărnă zbor di noi, nu pătu niți unu.

Mi apruchai pri anarga la năs ş-pri apus îl'i dzăşu:
" A lea scumpă pisti scumpi, cum ñă eaşţ cu săntati!?"
" Cum s-hiu, goală ca lemnu uscat, fără di geanlu a ñeu?!"
şi diună oară,ună alantu ni acăţăm mbraţ cu dor mari.

Niți unu dit aţel' bănător nu ştiea ți noi doil'ă ni lăga,
singur inimea a l'ei ş-mini măratulu cu mari yisoñ,
tru întreagă bana urrutoasă noi ni agudi tiha cu dizlaga{15},
împărţăţ dol'i s-bănăm păn s-nă yini niturnatlu somn.

94. Gjëkund s'takova si ty moj bukuri e rrallë

1.
Fqinja ime e bukur, që as emrin tënd të rrallë s'e kujtoj dot sot,
por që atëherë, prej meje s'ishe veç katër-pesë vjeç më vogël,
në fushëzën e futbollit pranë shtëpisë sime atje përmbi sop,
ku për ditë loznin lloj-lloj lojërash moj vashëzë gërshetgogël.
2.
Por, kur pas dy-tri vjetësh, u largova prej atij qyteti të vogël,
të ndërtuar aq bukur, midis urash të reja për makina e këmbësorë,
më ndiqte përkundja si në djep shushurima e lumit Devoll,
dhe në të lashtin qytet të Elbasanit vajta me famil'en time tok.
3.
Që atëherë si pa kuptuar ka rrjedhur e rrokullisur mjaft kohë,
por nëse do të më dalësh papritmas përballë përmbi urat sot,
moj fqinjë ime e bukur gërshetë artë, s'besoj se do të njihja dot,
që kushedi sa e sa herë si nusja me dhëndrin loznim ne me to.
4.
Edhe pse jam shumë i vjetër, përmbi gjashtëdhjetë vjeç sot,
nëse do to takoj fqinjëzën gërshetë vockël ballë për ballë,
turpin e pleqërisë do ta flak nga ura poshtë, në përrua të sos,
do ta përqafoj, se gjëkundi s'të takova si ty moj bukuri e rrallë.

94. Muşata ca năs vroară n-am ciucutit

1.
Viția a mea muşat, ți nu ňă țăn minti cum ti ancl'eam,
ma atumțea erai patru-ținți añ di mini ma ňic,
la padea di sport ti giucari fotbal, ningă casa a mea,
iu giucam soi di soi di gioț, ale featic cu cusiț.
2.
Ma, când fudzi dit ațeu căsăbă ňic, după doi-trei añ,
construit ahăt muşat, namsa di doi punț năli ti călărañ,
năpoi mi îngănea ca în sărmăniț şuşulia a arăului Devoll
și la vecl'ia Ňocas mi duş cu fumel'a a mea stog.
3.
Di atumțea, fără aduchiri, easti arucutit multu chirou,
ma că aztădz niaştiptat vă s-ňă eşăț dininti pisti punț,
nu pistipsescu s-ti cunoscu dot viția cu cusiț ca fuňț,
ți caişti căt ori cu eli giucam ca înveasta și harambou.
4.
Ma aza eu, ş-cățea escu tricut di ilichiă, pisti şasidzăț di añ
nacă va s-mi adunu cu viția a mea, cu cusiț ňiț,
vă s-u aruc aruşina di auşatcu sum punti hima în trap,
vă s-îl'i u l'eau di guşă muşata, ca năs vroară n-am ciucutit.

95. E dashur, më je siç të kam ëndërruar

1.
Që kur mua të varfrin më ka dehur kjo dashuria jote,
vetja më duket pa mend fare, si i kredhur në budallallëqe,
sikur po fluturoj si zogjtë pa pushim maleve të larta përmbi re,
e dashur të kam ruajtur në gji, se më e shtrenjta më je!...
2.
Të kam mbajtur dhe do të mbaj me mall të zjarrtë përsëri,
gjersa zemra ime si zjarr të më rrah brenda në gjirin tim,
mbasandaj kjo jeta jonë, sido që të rrjedhë në çdo drejtim,
s'na ndan dot, moj grabovare, e bukur si gjeraqinë!...
3.
Por edhe pse me ty s'u takova ndonjëherë në vegjëli,
në imagjinatë se ç'më mbete, si dikur duke vallëzuar,
me vështrimin tënd, të mbushur plot me bukuri e mirësi,
e dashur tek unë ke mbetur, ashtu siç të kam ëndërruar!...

95. Vrută, ñ-eștă cum t-am înyisat

1.
Di când escu îmbitat tu vreari di tini, măratu di mini,
ñ-aspari vetea a mea ca glaru, dip fără minti,
canda azbor tu în ţer, ca pul'i pisti analță munț,
a lea vrută întru sinu ti am ţănut, că ñi eștă scump!...
2.
Ti am ţănut și vă s-ti ţănu cu doru apreas năpoi,
până s-ñi bati inima a mea nuntru tu siñ,
dapoia, cumțido si s-arucutescă bana pi noi ,
nu mi dispărț dot, a lea grevenască ca ghirachiñ!..
3.
Și căţe la ñicurami vărnoară cu tini nu mi adunai,
tu fănărusira a mea ai arămasă, ca tu giocu ti părmănai,
cu mutrerea a ta umplut cu muşteț și buneț,
vrută la mini ñ-ai arămas aşi cum ti am înyisat ca luñicinaț!...

96. Belimaci1) na përgjon nën plloçat e varrit

1.
Porositë prindërore na i ngrenë flokët si gjemba përpjetë,
duke na kujtuar se jemi trima pa shoq e plot ndershmëri,
me histori lavdimadhe si edhe të tjerë popuj me mirësi,
që zemrat e shpirtrat forcë e tyre na i frymëzojnë për jetë.
2.
Ndaj, arumunë, duhet ta kuptojmë sot në së thelli qartësisht,
jo vetëm porositë si darovë e vyer e prindërve tanë bujarisht,
por të rendim si makina garash sot nëpër pista çmendurisht,
kohën ta rrokim për krahësh e pas mos mbetemi përjetësisht.
3.
Për ne arumunët e sotshëm le të jetë ky i pari vrapim,
në të mësuarit e së bukurës, bukuroshezëzë arumanisht,
që të mos e lëmë të humbë, të heshtë, të bjerë në harrim,
siç humbin udhëtarët nëpër rrugët e zgjatura pafundësisht.
4.
Për këtë rrugëtim të mbarë jemi tamam në kohë ne sot,
dhe mundemi t'ia arrijmë porosive të prindërve tanë,
përndryshe prej mallkimesh të tyre prindërore dhënë në prag,
se, që nën plloçat varesh, na përgjojnë Belemaci me ta tok!...
1) K. Belemace , poet i madh arumun

96.Belemace ți ni ascult di sum plocili di mărminț!...

1.
Dimăndarea părintească ni îl'i scoală perl'i di în cap,
că ni amintești că him armâñ gioñ mulț tiñisiț,
cu istori alăvdoasă, ca și alanț mileț cu ghiuneț,
ți cu forța, imnili și sufliții'i a noșț ni îl'i înțap.
2.
Ti ațea, armâñi, lipseești s-aveam nuntru la noi,
nu singur dimăndărl'i mintimeni di a noșț părinț,
ma s-avrapăm ca machinăli din gara di astădz la pișț,
s-îl'i u acățăm chiroulu chirut și nu s-arămănăm dinipoi.
3.
La s-hibă ti noi armâñl' di astădz prota avrapări,
învățarea a mușatil'ei, mușatușa armâneești,
ți s-nu s-alăsăm s-cheară, s-tățătească, s-cadi pi agirșiri,
ca cum chear imnitorl'i pit căl'uri cu multu inșiri.
4.
Ti aistă a noastă cali ambară, tru chirou himu astădz,
putem s-îl'i u agiungiem dimindarea dit a noșț părinț,
al'ura vă s-ni acaț bălsteml'i a lor, data pisti pradz{16},
stog cu Belemace ți ni ascult di sum plocili di mărminț!...

97. Djepi

1.
Gjithsecili prej arumunëve e arumuneve të sotshëm,
jemi përkundur nga nënat tona si zana plot me dashuri,
në këta djepe të lashtë, gdhendur mjeshtërisht me bukuri,
me dru ahu nga duart e mjeshtërve arumunë të Grabovës.
2.
Ky djep tek thanollarët, atje sipër në krye të fshatit
i heshtur qëndron varur përmbi trarët prej pishe përsëri,
si shenjë e rrallë e voglisë sonë, qysh kurrë të lënë pas,
duke na ndjellë si dikur heshturasi të gjithë ne me dashuri.
3.
Tek të vështroj duke qëndruar, varur në ata trarë të fortë,
sepse edhe jeta arumune është tepër e modernizuar sot,
dhe për të porsalindurit ka mjete të tjera për t'u përkundur,
ti o djep, do të mbetesh përherë nëpër ëndrra i dashur!...

98. Mendimet

1.
Ç'dreq ka ky truri im, që më është mbushur plot trazime
dhe ndizen si zjarr i përflakur që vjell flakë pa pushim,
e përflakur në të kuq, hedh nëpër qoshet e saj veç shkëlqim,
duke më treguar sa vojtje mbartin të rëndat mendimet time!?...
2.
Nga s'po ma shtyjnë të ngratën imagjinatën time të thellë!?
Ndonjëherë më shkundin syresh, si pemët prej erës së lehtë;
ndonjëherë tjetër dehem, si i dehur në dasmat plot gëzim,
duke m'i përndarë mendimet e mia nga lumturia pambarim.
3.
Ç'dreq kam që s'i qetësoj dot që ato të rriten pa pushim,
brenda më janë përplasur, duke ma rrëmbyer gëzimin tim,
ndërsa si udhëtarët prej lodhjes, vrapojnë për pakëz pushim,
të mos vdesin kurrë futen, fshihen thellë në shpirtin tim!?...

97. Sărămănița

1.
Astădz caişunu di noi armâñl'i şi armâncăli
him ligănat di la vrutili dădi a noasti ca dzăni,
tu aisti sărămăniți, adărat muşaț, muşaț,
dit mastril' armâñ grevăñoț cu lemn di fadz.
2.
Ninca aco, tru casa la ahurhita a hoar l'ei la thanollarl'ă,
sărămănița şadi spindzirat pi potñă di dzadă robil'ă,
ca semn a ficiuramil'ei, ți di când u alăsăm dinăpoi,
angănăndalui tățoasă cu dor la tuț noi.
3.
Tri mutreascu că ş-astădz stăi pri potñă spindzuraț,
că ş-bana armăñlor easti multu moderinizaț,
şi ti cât amintații sunt alti hălăț ti ligănari cu dor,
tini sărămăniță nu vă s-ti aspardz, vă s-ni arămăñ tu yisoñ!...

98. Minduerili

1.
Ți drac am, ți mădua a mea ñ-easti umplut cu cărteri,
şi s-aprindi ca foc flacuos di iu s-vomu fără căpăsiri pirăli,
arucăndalui luñinii aroşoasi la cohil'i a l'ei,
spunăndalui cât pidimo port minduerili ahăt grei.
2.
Pi iu nu ñi opunai ahăndăsa fănărusira a mea, măratli eali!?
Cât vărnoară mi scutră dit năsi, ca vintlu poñili di aralăli,
cât vărnă oară altă mi îmbetu, ca mbitaț' pit numț hărisiti,
dispărțăndalui dit a hăraul'ei aisti minduerli nidănăsiti.
3.
Ți drac ñă am ți nu mali tățitescu dot s-crescu, pri eali
nuntur ñi sunt hipti şi ñ-au arăchit întreagă haraua ş-dor
ca cum imnitorl'i, dit acurmarea, cu avarapu s-duc ti isihi,
ascumti tru ahăndaua a suflitlui a ñeu, ți putei s-nu ñi mor!

99. Mërzitjet

1.
Ditë e natë më ndjekin këto mërzitje të urryera të pambarim,
por unë kurajoz prej zemrës time të vuajtur, i përzë përgjthënji,
i nxjerr jashtë prej meje, si send të panevojshëm, fare pa vlerë,
ndryshe më prish rehatinë e më zhyt në të këqija e dëshpërim.
2.
Pastaj shkoj andej nga të çojnë vetë këmbët e mia paditurisht
e fytyra më shndërrohet në pamje të shpërfytyruar krejtësisht,
ndërsa i rrëzuar për tokë si i dehur para vahut, duke kërkuar kalim,
nga sytë më s'mund t'i mbaj rrjedhat e lotëve në dëshpërim
3.
dhe siç jam i shtrirë, sa gjerë e gjatë, duke u puthur me token,
dua të ngrihem, por s'mundem dot ta heq vallen çmendurisht,
ndërsa ndërgjegja ime e mjerë është zhytur në zbraztësi tërësisht,
që të mund të bëj mirësi dhe punëra të mbara tok me shokët.
4.
Ashtu të mbushur plot mërzitje kemi mbijetuar të ngartët ne,
nga to dua të largohem, pa më parë askush shpejt e vjedhurazi,
të rend si i lojtur nëpër sheshet paanë duke shkelur heshturazi,
me këmbët e mia bërë copë-copë, nga vrapim im si kalë pa fre.
5.
Të arrij te të dashurit e mi, që po më thërrasin tok të përmalluar,
duke lozur si ndonjë i pangopur, t'ia marr valles edhe njëherë,
duke e dërguar me dashuri gëzimin dhe mirësinë derë më derë,
që të ndizen shpirtrat e atij fshati të mbarë si zjarr i flakëruar…

99. Murzerărili

1.
Noapti-dzuă mi urmedză aisti urutli nibitisiti murzerărili,
ma mini, cu curaj totnali dipărtedză dit imima suferită,
li scot nafoară dit mini, ca vărnă țivea giabă, dip nivrută,
al'iura ñi s-aspardzi rihatea a ñia, ți mi hidzi tu arăli.
2.
Dapoia neg di cât iu mi duc cicioarăli, fără di știeari,
și fața a mea s-alăxeești tu videari multu aspartă,
cădzut împadi, ca vărnă îmbitat, ți cafti cali disfaptă
multu dispărat, nu pot s-îl'i țăn lăcrăli ți ñ-easă dit ocl'i.
3.
Și cum eascu tesu împadi, anda baș locu, cât lung-alarga,
voi s-mi scol pri cicioari ta s-gioc, ma nu mi ñi pot,
încât coșienția ñ-ieasti goală, fără munduiri pri ambara
ta s-feac lucri buni și cât ma multu ghineaț stog cu soț.
4.
Și aveam străbănat noi măraț'l', împlină cu amărziri,
dit ți voi s-mi afuru tățiosu di nividzut di vărnu om,
și s-fug ca ciurtit, pisti pădz călcăñindalui pri loc,
cu ciiorl' a ñei faptă bucăț-bucăț, dit lunga cărțăniri.
5.
S-agiungu ningaună oară la vruț'l'i, ți ma mi strig stog,
ta s-l'eau gioclu, giucăndalui ca nifăntit vărnă oară,
părtărcundalui haraua și ghineți la cafi ușă și obor,
ți si s-aprindă sufliț'l'i ca piră focuoasă ali ambară hoară.

100. Dashuritë

1.
Që kur rrash ndërmend në fëmini, shumë kohë më parë,
më rrëmbyen dashuritë, e prej tyre kurrë s'shpëtova dot,
vrapova duke i ndjekur pas si dhëndëri krushqit gazplot
por s'munda t'i ndaja, në ishin shenjë e dashurisë së saj.
2.
Fillimisht dashuria më përplasej mbi këdo nga të afërtit e mi,
ndërsa pastaj duke u rritur kthjellohej e mbushej plot dëlirësi,
në ndërgjegje përzgjidhte për kë ishte ngjizur ajo dashuri
dhe të përkundej si djep me ëmbëlsinë e saj përgjithënji.
3.
Edhe pse jam përpjekur të qëndroj te ndonjëra e të ngre fole,
por zemrën s'e kam pikasur të rrah ndonjëherë në gji aq fort,
ndjek rrugëtimin duke mos pyetur për durimin që po më sos,
e shoh afrimin e saj, duke ma mbushur jetën si enë uji në zheg.
4.
E di, nëse do të shtie dashuri me bukuroshëzen si zanë mali,
pa hequr dorë kurrë nga hiret e saj, do ta ndjek me besnikëri,
se jam arumun trim, që s'e shkel fjalën edhe nëse jeta i sos,
dhe shëndetshme të ecë rrugëtimin, lidhja jonë se s'ka mort.
5.
Merrmëni e shkundmi ju dashuritë e mia nëpër gëzime,
siç shkunden pemët prej erës malore mes fishkëllimash,
se jam mbushur e s'dua t'i shpëtoj dashurisë plot ledhatime,
dhe shpjermëni nëpër vise ku s'rreshtin melodi bilbilash!...

100. Vrearli

1.
Di când gădzui pri minti dit ficiurami, nânti di multu chirou,
vrearli mi arăchiră și vărnă oară dit eli nu ñ-scapai dot,
după năsi alăgai s-îl'i îngănu, ca cuscrăl' dit harambou,
ma cu de-averu nu putui s-l'i împarț, că sânt semñi di dor.
2.
Nânti vrearea ñă s-păscănea pri la apropoasl'i a ñei,
încât dapoia, anda mi crișteam, s-fățea cama curaț,
tu coștință ñă s-alidzea că tră cai ea eara destineaț
și tră totna s-lăngăna ca tu sărămăniț tu dulțea a l'ei.
3.
Ș-cățe escu ciucutit tu viață s-stau pri vărnăună di năsi,
ma inima nu îl'i u am acăchisit s-ñă băti vroară sum cheaptu,
imnu pi cala a l'ei, nintribat di când ma ti așteaptu
aduchescu ațea apruachari, s-ñi umpl'i bana ca apa tu văsi.
4.
U știu, că eu ma băgai vreari la mușatușa ca dzănă,
vă s-neg dupu ea cu pisti, ni mutat mănă di năsă putei,
că escu gioni armân, ți zborulu dată ș-mortu îl'i u țănă,
și săntoasă s-hibă imnarea a noastă, tu lungu calea a l'ei.
5.
Harauli mări, luațmi, scutrațmi voi a meali vreari,
și ca cum s-scutăr poñl'i dit vintu ți sufi pi munț,
că escu umplut și nu voi s-l'i scap di doruli mușati,
și mi aduțeț la locuri iu nu taț cântăcl'i birbil'i boațăvruț!...

101. Dëshpërimet

1.
Dikur në fëmijëri dëshpërohesha më shumë se shokët e mi,
se e ngrata nënë s'mi plotësonte teket e mia krejt të kota,
ndërsa si fëmijë inatçor, rrihja tokën me këmbë e mia të forta,
dhe pushoja, kur i ëmbli gjumë më rrëmbente si gjithënji.
2.
Vitet e jetës time kalonin pareshtur kurrë njëri pas tjetrit,
ndërsa unë rritesha dhe bëhesha më i pjekur se moshatarët e mi,
dhe me vështrimin realist po i vëzhgoja ngjarjet për çdo gjë,
duke përzgjedhur bukuritë, mirësitë pa dëshpëruar nga asgjë.
3.
Ngandonjëherë vetes time i bëja shumë pyetje heshturazi:
"Pse dëshpërohesh tani, që je rritur e bërë burrë aq i fortë?"
Dhe mbasandaj përsëri po unë i përgjigjesha papritmazi:
"S'pushohen si dikur se sa e sa u përpoqën, por më kot!"
4.
Duke u menduar që t'i jap pyetjeve shpjegime më të qarta,
që më rrahin pa pushim si çekiç gjigand mbi trutë e kokës,
të zezat, gënjeshtrat e bëra nga njerëzit e thjeshtë pa dashka,
e ndryshe pangopësia e politikanëve në qylin thelës së tortës.
5.
Përnjëherë nga toka u ngrita si lojtur e fortë duke thërritur:
"Ç'prisni o arumunë të nderuar, të zgjuar e trima të harbuar,
merreni në duar tuaja të forta të ardhmen për ta shpëtuar,
nga hajdutët, që s'pyesin për ju e që kurrë s'kanë të ngopur!..."

101. Dispirărili

1.
La ficiurami, cai ști cât ori, mi dispiram ma multu di soț,
că măratea iată nu ñ-îl'i umplea căftărili a ñia di încot,
și hiptu tru inati di ficiuriț, ciciorl'i li păscăneam pri loc,
și li chiundream atumțea când mi arichea dulțosu somn.
2.
Añil'i a baniłei ñi trițea unu dupu alantu fără căpăsiri,
încât mini crișteam, cama coptu mi fățeam di a ñei vrăș{16},
și cu mutrerea reală ma îl'i videam undzearăli dit țivăr,
alidzăndalui mușteți, ghinești fără dispirări.
3.
Ali vetea mea, pi apusea cât vărnoară i fac ăntribari:
"Cățe ti dispiredz tora, ți eșț cărscut mari, bărbatoț?"
și dapoia năpoi eu l'i răspund cu niaștăptari:
"Nu s-aștergă năintili, cățe cât și cât s-cilistisiră, ama încoț"
4.
Minduindalui s-li daua a întărbărilor spiegări cama cistiti,
ți mi batinescă totna aisti întribări, ca cioc ghigand în cap,
lăiați, minciuniri ți fac oamñil'i di arada fără vreari,
al'iura dit ațel'i cu coștiență dit politiceñ, ți vor s-scap.
5.
Diunoară mi scol dit împadi ca orbu și cât pot, zghilescu:
"Voi tăñisiț, gioñ, mintimeñ armâñ, ți aștăpteaț,
loțlu tru măñl'i a voasti săntoasi yinitorlu s-u scăpaț,
di furil'i, ți nu întreab ti voi ș-putei nu s-fântescu?!"

102. Gjuha jonë

1.
Gjersa zemra të na regëtijë në gji,
mësimin e saj do ta kërkojmë gjithënji,
edhe brezi i ri, siç bëmë ne gjer tani,
se kështu do na çelet rruga plot mirësi!...
2.
Ndaj ju arumunë mësojeni gjuhën tuaj,
se atëherë Belimaçe me zemër atërore,
nën plloçat e varrit do të prehet i gëzuar,
siç ka ëndërruar te "Porositë prindërore"!
3.
Edhe pse ky rrugëtim është plot vështirësi,
por ca nga ca ne do ta mësojmë me dashuri,
porositë atërore na thërrasin gjithmonë,
jetë e mot ta mbajmë gjallë gjuhën tonë.

103. Si mund mos më marrë malli

1.
Për çdo ditë, kur dal për të bredhur kryeqytetit anë e mbanë,
nga zhurmat e makinave veshët më rëndohen pa pushim,
ndërsa tymi i rënduar nga bloza më përplaset në ballin tim,
e si shakuj të helmët na i mbufat mushkëritë tejembanë.
2.
Pastajza, si mund mos më marrë malli për ditët e të ritë tim,
kur lug më lug e majë më majë tufat e dhenve shëtisnim,
atje larg, në shumë të dashurën Valamaren tonë majë borë,
dehur në aromëza lulesh e melodiozet tingëllima këmborësh.
3.
Prandaj, sot veç më ndjell e s'më lëshon ky i madhi malli im,
që edhe njëherë nën rrobull e të bëj gjumë te burimi ujë kulluar,
të dehem si atëherë përsëri me ëndrra të bukura plot shkëlqim,
në viset të mia të dashura, nën këto drunjtë të lartë duke pushuar!

102. Limbea a noastă

1.
Până s-nă bat inima tu a nostu sinu,
învățarea și știerea vă s-u căftămu,
cum aveam faptă noi, s-fac ș-bărl'ă năi,
singur ea vă s-ni îl'i dăsfacă bunăli căl'i.
2.
Voi arămăñ, învățaț limbea voastră,
că atumțea marulu Belimace în groapă,
vă s-doarmă isihu somnu sum a lui mărmintu,
așă cum îl'i u ari pistipsit la "Dimindear a părințiloru"
3.
Și cățe aistă imnari easti multu greu,
nihiam cât nihiam vă s-îl'i u învățămu.
dămindărl'i di părinț ni strigu, ni strigu,
yii limba a noastă s-u ținemu!...

103. Cum s-nu mi l'ea doru

1.
Când esu dzuă di dzuă nafoară, ta s-alagu pi Metropolu,
urecl'ăl' ñă s-îngrecă dit aurrarăli di machini, nimusurat
încât fumu, îngărcat cu bloză, ñi s-păscăneești tu frămț,
dit ea ca foal'i fărmăcati ñi s-umplu hicațl'i a noșț di arău.
2.
Dapoia, cum s-nu mi l'ea doru tră dzăl' a tinăramlei,
când alăgam cu turmăli di oi vali di vali ș-dzeñ di dzeñ,
aco diparti, la vruta pisti vrută fără soață a Valamarlei
îmbitat cu ñurizmi di lilici și arsunarea mușaț di clopțeñ.
3
Ti ațea, astădz mi îngănești și nu mi sălghieești a ñeu dor,
că nicaună oară sum robul s-mi acaț somnu pingină șopor,
l'a s-mi îmbet ca atumțea năpoi, cu yisi mușaț di gioñ
la ațeali locuri a ñei vruț, șădzundalui sum mușațl'i poñ.

104. Nëse do të marrë malli mos mu dëshpëro

1.
Pak nga pak po më ikën jeta, si të gjithë në këtë botë,
siç ikin mjegullat përmbi malet e lartë pa pushim,
por dhemburitë, që më djegin si prush në gjirin tim,
ndërsa ato duan të vallëzojnë përmbi sheshe gazplotë.
2.
Moj dashuria e jetës time, tek të ëndërroj ty shpeshherë,
i bindur se do ta mbash ndezur si zjarr këtë flakërim,
se s'përsëritet, dashuria e vërtetë mbeten në jetë përherë,
të tjerat jesin pas bosh, humbasin përgjithmonë në harrim.
3.
Që po më afrohet e pazëna me gojë e ndjej qartësisht,
por nëse do të marrë malli për mua mos mu dëshpëro,
përkundu nëpër kujtimet dhe ëndrrat e tua butësisht,
mes tyre do më gjesh e pastaj gjumi të të marrë përsëri.
4.
Por nëse ma sjell jeta që të jes pas teje fillikat i vetmuar,
nëpër rrugë, gardhe e pragje do të zvarritem i përmalluar,
me porositë e tua të dashura mbushur plot me të rrallat bukuri,
të ngratat ato në shpirtin tim do pushojnë përherë në qetësi.

104. Macă s-ti l'ea dorulu nu ti dispiredz

1.
Nihiam cât nihiam ma ňă fudzi bana ca tuţ,
ca cum fug și fug negurli pisti a nalţl'i munţ,
ma doril'i, ți ňă ardu multu tu sin, ca jăr,
eali vor s-giocă cu hărisimi pisti pădz.
2.
Anda ti yisedzu multu ori a lea vruta a baniľei a mea,
convins că s-îl'i u ţăň apreasă foculu până s-bitisimu,
că aistă vreari yini singurună oară di de alihea,
alanti arămănu goali, tu agrișări îl'i chiremu!...
3.
U acăchisescu că ma ňi s-aproachi niacăţata în gură,
macă s-ti l'ea dorulu ti mini nu ti dispiredz,
legnăti pit amintirli, mușati yisili a tali, ți tircură,
că la eli vă s-mi află, dapoia năpoi tru somn s-cadz.
4.
Ma că aduți bana ți eu s-arămănu după tini singur,
vă s-mi strag pit căl', pit porţ, pit gărdz ș-pit pradz,
cu dimăndărli a tali vruti, umpluti cu mușuteţ,
mărătăli di eli, totna vă s-arămăn tu suflitu a ňeu.

105. Me shpirt të përflakur

Kam ardhur me shpirt të përflakur,
mbushur me mall, mbushur me dashuri,
ç'të bëj i ngrati rrëzuar përdhe,
i shtrirë,
si ndonjë kërcu i porsa prerë në pyll.
Dua të thërras sa të mund me zë gjer në qiell,
se arumunët janë kredhur në dëshpërim,
varfëri,
s'po gatiten për të nisur rrugëtimin e ri,
po zvarriten si krimba të pështirë përmbi tokë…

Por ata s'friksohen nga këto kobe të zeza,
s-rrëzohen përtokë si drunjtë e lartë në pyje,
sepse sot ata janë zgjuar si popujt e tjerë,
duke dhënë besën të fitojnë
dhe ta mbulojnë atdhenë me mirësi.

Dua të thërras sa të mund me zë gjer në qiell,
se arumunët janë zgjuar,
po gatiten për të nisur rrugëtimin e ri,
gëzimplotë se nuk zvarriten më,
si krimba të pështirë përmbi tokë…

105. Cu suflitu focuosu

Am vănit cu suflitu focuosu,
umplut cu dor, umplut cu vreari,
ți s-fac măratulu cădzut împadi,
tesu,
ca văr căciub til'at dit păduri…
Voi s-aurr până pi ți̧er cu marea boaț,
că armâñil'i sănt dispiraț,
oarfănaț,
nu s-părgătească ti luari imnari nali,
ma s-astragă ca ierñi pisti loc…

Ma năș nu s-frixi ti aisti l'ăiaț,
nu s-srupaț împadi, ca lemnu analț di păduri,
că astădz sănt diștiptaț, ca alț mileț,
ar data pistea ta s-amintaț
și s-u amvlescă patria cu ghineț.

Voi s-aurru până pi ți̧er cu mari boaț,
că armâñil'i sănt diștipteaț,
ma fac gata ti luari căl'uri năli,
hărisițvi, că nu ma s-astrag ma,
ca yierñi livoasi, uruț pisti loc!…

106. O trim, që e heq vallen aq bukurisht!

Sipas një kënge popullore arumune:
"O bilbil, që këndon aq bukur
të më sjellësh mua dru të thatë!..."

O trim, që e heq vallen aq bukurisht,
porsi ndonjë kërcimtar mbi kashtë bari ,
të më rrëmbesh vashëroren dashuri
e ku shkel më shoqëron dhibsurisht!...

O trim, që këndon aq mjeshtërisht,
si bilbil mëngjeseve në vgjerërisht,
e më magjeps me zë tëndin aq bukur,
si të shtrenjtat nëna në djepet dikur!...

O trim që mbi degë lodron aq bukurisht,
nëpër livadhet bar plota e të pa korrura,
si zogu krahëshkruar fluturon hijesisht
e shpirti ndjell gaze rinore të pasosura!...

Tiranë, 14.03.2010

106. A lăi gioñi, ți giocaț ahăt muşaț!

După cântcu popular armăn:
" A lăi birbilu, ți canț ahăt muşaț,
s-s-ñ-aduț a ñia lemñ uscaț!..."

A lai gioñi ți giocaț ahăt muşaț,
canda vi ansăraț pisti pal'i uscaț,
ta s-ñ-afuri featățeșța vreari,
ți cu dor piu calț ti părmăneaşti!...

A lăi gioñi ți cântaț ahănt muşaț,
ca birbil'iu tu păduri di cu dimnaț,
cu muşta boați ni alsaț chiundusiț,
ca scumpa dada tu veacl'ia sărmăniț!...

A lăi giuñi ți giucaț ahăt muşaț,
lalivădzăli iarbi-mplini nisățiraț,
azbori ca pul'iu areapti-muşaț
și tu suflitu ñ-aduț hări di tiniraț!...

Tirana, la 14.03.2010

107. Gëzohem se ndodhem këtu mes jush

1.
Ashtu siç kam ardhur edhe unë nga një vis largët,
në këtë qytet metropol të Shqipërisë tonë të shtrenjtë,
jini mbledhur edhe ju kolegët e mi nga të gjitha anët,
në këtë shkollë e të re si nuse këtu në Sauk të vjetër.
2.
Cilido nga ju është ngarkuar e mbart në shpirt të tij mall,
për viset tuaja, aq të bukura të lëna bosh fare pa njerëz pas,
mbetur të bukurat kodra e luadhe, pa tingëllim këmborësh,
nëpër oborre e sheshe asnjë fëmijë s'loz më me shok të moshës.
3.
Prej viseve tuaja keni sjellë këtu nga një copë bukuri të rrallë,
por edhe zanatet e trashëguar prej prindërve tuaj të mençur,
duke i lënë pas bukuroshëzet këngë lindur nëpër strall,
tok me dasmat e zjarrta shqiptarçe me dollibash si dikur.
4.
Ndërsa në mesin tuaj ka edhe talente vërtetë të zgjedhur,
që e heqin vallen shtruar e këngën ngadalëza e me ëmbëlsi,
sikur shkelin mbi shtroje të pambukta, shtruar me aq bukuri,
e sikur dalin prej shpirtrave të tyre pa pushim mall ndezur!...
5.
Gëzohem së tepërmi se ndodhem këtu mes jush fatmirësisht,
jo vetëm si shokë vallëzimesh, por edhe si kolegë të dashur,
por edhe shëmbëlltyrë për nxënësit tanë ende të papjekur,
ndaj dua që këtë ditë ta festojmë gjer në dehje bashkërisht!...

107. Hărisescu că escu astădz, aua nemsa di voi

1.
Și cum am vinit ș-mini dit multu diparti,
tru aistu căsăbău metropol ali Arbinișì a noastă,
hiț adunat ș-voi coledz a ñeii dit tuti părțili,
la Sauc, tu aistă școală vecl'i ș-nauă ca înveastă.
2.
Cafișunu di voi esti îngărcat și poarti tu suflit a lui dor,
ti locuri a voasti mușaț, alăsat gol' fără omñ dinăpoi,
arămasăr mușatili dzeñ și livadz, fără clopț di oi,
pit oborl'i ș-împadz niți un cilimen nu giocă cu soț.
3.
Di a văosti locuri aveaț adusă aua câtună bucat di mușutaț,
ma ș-zănăț, purtat la voi dit a voști părinț învățaț,
lăsăndalui mușatili, mușatușili canț dinăpoi,
stog cu arbinișască numti, cu gioț ș-cu toast soi di soi.
4.
Încăt namsa di voi sănt multu di ațeal' talenț alepș,
ți li trag giocu aștirrat și cănțili dulți pi anarga,
canda calcu tu bumbac aștărat pi a lunga ș-pri alarga,
și ți easă dit sufliţl'i a lor cu marulu dor ca foț apreș.
5.
Hărisescu multu că escu astădz aua, nemsa di voi,
coledz năi, vruț ca soț ș-coledz, nu singur pit gioț,
ma și yrneci buni ti elevil'i a noșț, ninga nicopț,
ti ațea aistă dzuă s-sărbătorim și s-ni îmbităm stog noi!

108. Shokët e mi të Elbasanit

1.
Sa më mungoni ju shokët e mi të Elbasanit, të kohës së shkuar,
që sapo dal prej të ngrohtës dhomë herët në mëngjes vërdall',
ndërsa shkoj te kafeneja në mes të mëhallës krejt i vetmuar,
zë e pi lëngun e saj ngrohtë, duke kujtuar të shkuarën me mall.
2.
Aty i sjell ndërmend të bukurëzat ditë kushedi sa e sa herë,
të përjetuara këtu në Elbasan, bashkë me ju aq ëmbëlsisht,
te kafeneja në udhëkryq të Pazarit të Vjetër, tok si atëherë,
ku të gjithë i shtjellonim pa pushim bisedat tona shpejtësisht.
3.
Sa më gëzoni ju shokët e mi të dashur të qytetit tim Elbasan,
ndërsa papritmazi mua të ngratit më darovitni me plot mirësi,
e duke bashkëbiseduar, më kridhni të ëndërroj me largpamësi,
për të mirët bij të shpërndarë anë e mbanë botës si emigrant.
4.
Pastaj mbyllim debatet me pandehma të bukura si të ndonjë përralle,
se rishmëzi do të vijnë tek ne shpresëmëdhatë e gazmoret ditë,
që me mall të madh ne i kemi ëndërruar kaq gjatë shpirt dëlirë,
që quhen liri e vërtetë si ditë e shenjtë e së Enjtes së Madhe[1].

[1] *E enjte e Madhe në javën para Pashkëve të Mëdha*

108. Soțl'i a ñei dit Ñocas

1.
Căt ñi am dor ti voi soțl'i a ñei dit Ñocas cu ilichia nău,
ți când esu tahina di la căldurăoasea casă astădz,
încăt singuros mi duc la căfeneia, namsea dit măhălău,
iu anda amintescu tricutu, acaț s-beau dzama a l'ei cald.
2.
Aco l'i aducu tu minti caişti căt ori muşatili dzăl',
tricut dulțosi aua Ñocas, dzuuă di dzuuă stog cu voi,
ca atumțea la Împăzare Vecl'iu tu cruțosa di dauli căl',
iu l'i trițeam multu cutroari muabetli fără căpăseari tuț noi.
3.
Căt mi hărisiț voi soțl' a ñei vruț dit căsăbăulu Ñocas,
niaştiptat ñi aduțeț a ñia ahăt mulți hăriați,
cu zburarea stog, mi hidzeț s-yisescu cu mutritea dăparti,
ti buñl'i hil' arăspăndiț pit duñeau ca emigranț.
4.
Dapoia l'i incl'ideam debațl'i cu păreari muşeati,
pistipsim că va s-yin dzălili îngărcati cu hărisimi,
ți sunt înyisat noapti-dzuuă ahăt multu cu dor di tuț noi,
ți s-încl'eam libertati di de alihea ca Dzuuă di Mari Gioi [1].

[2] *Gioi Mari a Paştului*

109. Përkundet nëpër ëndrra, aq të bukura

1.
Po ç'dreq paskërka ky shpirti im i ndezur sot kaq bukur,
që vetëm se përkundet mes ëndrrash të mbara si purpur,
e i trembur fshihet prej pamjesh të mallkuara me shpejtësi,
në vend t'i godasë me poezi për shpëtim nga kjo fatkeqësi.
2.
Edhe pse vitet po më rrëshqasin e më rëndojnë me butësi,
prapëseprapë s'do që të plaket ky shpirti im në shpërthim,
prapëseprapë më rrjedhin veç vargjet e thurura me adhurim,
për mjekër bardhën time pleqëri duke ardhur me aq thjeshtësi.
3.
Veç për këto kam ëndërruar shumë herë në të rite tim dikur,
që të arrijmë të bashkëjetojmë gjithmonë në kamje e mirësi,
por siç duket për ne të shkretët ajo ndodhet larg e parritur,
pse do të duhet ta derdhim djersën në punëra me vështirësi.
4.
Por ky i përvuajturi shpirti im asnjëherë zjarrin s'e ka shuar,
ai vetëm ka ëndërruar, ëndërron e beson shumë në besnikëri,
se po na afrohet dita e ngarkuar rëndë me bukuri e mirësi,
se po vini të na sillni me gaz lajmin e lirisë duke vrapuar.
5.
Po ç'dreq paskërka ky shpirti im i ndezur sot kaq bukur,
që vetëm se përkundet mes ëndrrash të mbara si purpur,
e i trembur fshihet prej pamjesh të mallkuara me shpejtësi,
në vend t'i godasë me poezi për shpëtim nga kjo fatkeqësi

109. S-leagnă pit yisuri ahăt muşaț

1.
Ma ți dreac avusca astădz aistu apresulu suflitu a ñeu,
ți s-leagnă pit yisuri ambaroasi și vruti muşaț
și s-ascundi cu troară di aspărarea a viderilor bălstămaț,
tru loc ți s-l'i agudeasc cu stihuri ti scăpari dit aistă lai arau.
2.
Şă cățe añil'i ma s-ñi aruchiușescă ș-ma mi fac ma greu,
nica nu va s-auşedză aistu apresu suflitu a ñeu ca foc,
nica ñi vearsă stihuri adăraț muşaț yisi alboş ca neu,
tri barba alboasă a mea, ți ma ñi yini ca muşatuşa di loc.
3.
Tri aisti ñă am yisat multu chirou tu tinăramea a mea,
ta s-agiungem s-bănăm totna cu multu aveari și buneț,
ma cum s-veadi tră noi măraț'i multu dăparti ni ieasti ea,
cățe s-vrea nica s-vărsăm sudoari pi lucruri greiț.
4.
Ma putei nu easti șădut aistu măratulu di suflitu a ñeu,
el singur yiseadză, yiseadza și pistipseași multu la pisti,
că ma s-aprucheași dzua îngărcat cu muşuteț di ambări,
că ma viniț la noi aducăndalui libertatea ca măjdeau.
5.
Ma ți dreac avusca astădz aistu apresulu suflitu a ñeu,
ți s-leagnă pit yisuri ambarosi ahănt multu muşaț
și s-ascundi cu troară di aspărarea a viderilor bălstămaț,
tru loc ți s-l'i agudească cu stihuri ti scăpari dit aistă lai arau.

110. Hajdutët

1.
Shtëpitë e Grabovës "si lule", fshat shumë i njohur në Shqipëri,
ishin ndërtuar me mur guri të bardhë e mbuluar me plloça gri,
ndërsa brenda: si muret, shkallët dhe tavanet me petavra bredhi,
për ngrohtësi e zhurmë, nëse hajdutët vinin t'i grabisnin tinëzi.
2.
Cilido syresh ndjente zhurmën e petavrave të thata prej bredhi,
lëshonin kushtrimin për ndihmë nga fqinjët e tyre me shpejtësi,
atëherë kuptohej se hajdutët ishin futur në të vjedhin bagëti,
po s'mundnin se rruheshin nga grabovarët syçelur me xhelozi.
3.
Kështu hajdutët e ndyrë, të mësuar të jetonin pa derdhur djersë,
të uritur si bisha të egra dimrit, planëzonin t'u vidhnin bagëtitë,
por në kurthet e ngritur për ta, pa shpëtim binin gjithnjë,
që ja u prisnin duart vjedhacake për të mos ua grabitur qilarët.

110. Afurl'i

1.
Casăli a Greavil'ei "ca lilici", hoară multu cunuscută tu Arbinişi,
eara construit cu cheatri alghi ş-amvălit cu ploci murgoasi,
încăt nuntru: cum murl'i, scărl'i, aşi ş-tavăñi, cu păturri di bradz,
ta s-li ţinea călduri şi s-arsuna când s-intra afurl'i tu pradz.
2.
Caiţido di năş, ţi avidza arsunărli al pătăvruri uscaţ di brădz,
cutroară-cutroară didea strigara ti agiutari al a noşţ bănător,
atumţea s-duchea că afurli sunt intreaţ tri afureari la chilăr,
ma nu putea că eli să-avegl'ea di gioñ ocl'idisfapţ grevăñoţ.
3.
Aişti afuri lăvoşi, ţi eara învăţaţ s-bănedz fără sudor,
agiuñ ca agârsimi, fiţea planuri lăi s-afura tu hoară,
ma totna cădea tu niascăpaţl'i cerţ, di iu nu inşea vroară,
îl'i u til'ia măñl'i afuraţilor ta s-nu ariche prăvdizl'i a lor.

111. I dashur, ti po vjen prej së largu

1.
I dashur prej së largu, po më vjen ngadalë i zbukuruar hijesisht,
duke shkelur mbi të gurtat rrugë sikur po vallëzon çmendurisht,
ndërsa të të shpreh dashurinë time po të dal para me nxitim,
të arrij e duke të mbartur në krahët e mi, të puth me përmallim.
2.
Ti po më vjen duke fluturuar e kënduar si zogjtë në shtegtim
të takoj veç edhe njëherë atje në Gërgulin ujë kulluar si dikur,
që ta shuaj zjarrin e dashurisë, si etjen tek burimi me gurgullim,
pastaj le të më rrëmbejnë ngadalë ëndrrat e martesës së lumtur.
3.
Ti po më vjen duke shkitur, përmbi lulëzat e bukura me ngadalë,
duke kënduar melodinë e këngës së njohur prej nesh heshturazi,
vrapon përmbi gurishte e gjembaçët përhap pa pushim me krahë,
edhe pse të dhembin, s'pyet prej shpimit të tyre me aq hidhuri!...
4.
I dashur, prej së largu po më vjen ngadalë i zbukuruar hijesisht,
të ma shuash edhe njëherë rrahjet e zemrës sime përmallsisht,
shpejt se po të pres, edhe pse jam bërë porsi një dru i thatë,
si s'plasa kur të pashë të hyje në oborr hipur në kalë të bardhë!...

111.Tini, alăi vrutu, ma yiñ di diparti

1.
Tini, a lăi vrutu ma ñ-yiñ anarga di diparti, adărat mușaț,
cu călcarea greau pisti cheatroasăli căl'iuri canda ma gioț încor,
încăt ț-esu dininti cutroră s-ță spunu cătmultu mi ari loat dor,
s-ti agiungu, s-ti baș cu budzili purtăndalui tu a ñei braț.
2.
Tini ma ñ-yiñ, azburăndalui ș-căntari mușeaț ca pul'i,
s-ti adunu ninga unoară, aco ndzean la mușatulu Gărgul'i,
ta să ñ-apuñ ardoasea a vreariei, ca seta când bei apă la șpor,
dapoia la s-mi arăchească anarga pi braț însuraresсu yisoñ!...
3.
Tini ma ñ-yiñ canda calț anarga, pisti lilici ahănt mușaț,
căntăndalui tățitu melodia cănăscută ghini singur di noi,
avrapeășț pisti cheatri, schiñăl'i li disparț cu a tăi braț,
ș-cățea ti doar, nu întreghi că ti-înțeap cu chipturi a lor.
4.
Tini, alăi vrutu, ma ñă yiñ anarga di diparti, adraț muștaț,
s-ño apuñ ninga unoară băterea a inimniłei a mea di dor,
cutroară că ma ti așteptu, ș-cățea escu faptă ca lemni uscaț,
cum nu cărpai când ti vădzui s-ințără pi calu alb tu ubor!..

112. Më pushtoi dëshira të thur vargje

1.
Qysh së vogli më pushtoi dëshira të thur vargje pa pushim,
njëherazi në arumanisht e shqip për vashëzën shpirtbrisht,
si dhe për dashurinë e pamat për të shtrenjtin Atdheun tim,
ndanë burimesh ujëkulluar e pyjesh të paanë nën bredhisht.
2.
Ku janë përkundur si në djep me bukuri e aq ëmbëlsisht dikur,
nga të dashuruar e të dashuruara në ëndrra të ëmbla për dashuri,
e qëndrojnë ende në këmbë si shkëmbinj që koha s'i gdhendur,
e që na dërgojnë gjer te ne me mall të madh e plot dhembshuri.
3.
Ndaj si ndër ashpërsinë e tyre më është mësuar ky shpirti im,
me pamje të frikshme e të llahtarta erërash uturitëse pa pushim,
që në pyjet hijerëndë, edhe në se bie bore, s'ndalen asnjëherë,
me to ta nxjerr mallin e ta hedh vallen çmendurisht si atëherë.
4.
Pastaj le të më rrëmbejnë të ëmbël-bukurat ëndërrime rishmëzi,
le të bije, të përplasem përdhe si vjeshtës së vonë gjethet e thata,
të kthehem përsëri për ta hedhur vallen tok me trimat shtruarazi,
se jam lindur veç për gëzime e mbarësia plot ledhatime të gjata!

Tiranë 02.09.2006

112. Mi arăchi vrearea ti adrari stihuri

1.
Dit tru ñicurami mi arăchi vrearea ti adreari stihuri fără căpăsiri,
diunoarea pi armâneești ș-arbiniseești ti featița suflitu moali,
încăt ș-ti vearea nimusurată ali scumpa patria a mea Arbinișì,
aco ningă șopori cu api cureati și păduri di brădz, fără pontñi.
2.
Iu sănt lăgănati nănti ca tu sărămăniță ahăt noastimi și mușeaț,
dit vruț și vruti în dulțl'i yisuri lundz di vreari ația sum poñ,
ți s-ținu ș-astădz sculaț, împroasț ca cheatri mări pit agrăl'i chiroñ,
ți ni pătreac cu maru dor aua la noi bană umplut cu ghineaț.
3.
Ti ațea ca tu agrisimi a lor ñ-ieasti învățeat suflitulu a ñeu,
cu mutriti fricuoasi dit frundzearăl'i ahănt lăftărăoasi di vinț,
ți tru aisti păduri aumbrimări nu căpăseascu ș-candea s-da neau,
cu eli voi s-îl'i u socot doru a ñeu, s-gioc încor ca ciurtiț di minț.
4.
Dapoia la s-mi arichească năpoia tu dulțu somn mușeațl'i yisoñ,
la s-cad ș-s-mi păscăneascu împadi ca frăndzli dipi poñ uscaț,
ș-la s-mi șuț la năsi ninga unoară ta s-gioc încorulu di gioñ,
că eu eascu amintat singur ti hărăuri ș-ti lăngăneari îmbraț!

Tirana, la 02.08.2006

113. Monologu i një të varfëri

1.
I rrokullisur, i shtrirë si ngordhësirë përtokë,
përplasur në të pështirat e hedhura qoshe më qoshe,
i vetmuar, pa të mirët shokë,
fare pa miq,
i shtyj ditët i zalisur,
i goditur rëndë prej varfërisë,
i rrëzuar teposhtë
si ndonjë krimb i kredhur në farmakurina…
2.
Zvarritem nëpër udha pa dal'e,
si ndonjë hije e ngjyer krejtësisht në të zezë:
së brendshmi tërësisht i trembur,
ndërsa së jashtmi komplet i zverdhur,
duke shkitur ngadalazi si ndonjë i paditur,
i vetmuar pa të afërmit e mi të shtrenjtë,
kredhur në varfëri…
3.
Shpesh e pyes veten time heshturazi,
ç'të bëj, si ta zboj këtë varfëri,
që po më tret dita-ditës pa pushim,
porsi një qiri që digjet pranë varrit,
duke ndjellë qasjen e të zezës vdekje,
që të përshpejtojë ardhjen sa më të shpejtë,
për t'i shpëtuar kësaj varfërie të urryer…

113. Monologu a unui oarfunu

1.
Arucutit, aştrat ca psohiu împădz,
păscănit lăvosiñl'i arucati chioş di chioş,
singurosu, fără buñl'i soţ,
fără oaspiţ,
trec dzălili zilipsit,
agudit greu di oarfănaţ,
cădzut înghios
ca vărnă yiermu hiptu întru amarriñ…
2.
Mi strag pit căl'ăli fără di inşirii,
ca vărnă aumbră întreagu cu lai buisit:
nutru tu mini întreagu aspăratu,
încăt nafoară di mini întregulu gălbănit,
arruşchindalui anarga ca vărnă neştiutu,
singurăoasu fără scunchil' apropiaţ,
hiptu tu oarfăniţ.
3.
Mi întreabu pri vetea a mea tăţităoasu:
ţi s-fac, cum su ñ-azguñeascu aistă oarfăniţ,
ţi ma tucheaşti dzuuă di dzuuă fără căpsiri,
ca vărnă ţeară ţi s-ardi ningă mărminţ
îngănindalui apruchearea ali moarti,
ta s-ňă yină căt cama troară
şi s-ni scap dit aistă urută oarfăniţ…

4.
I rrokullisur, i shtrirë si ngordhësirë përtokë,
përplasur në të pështirat e hedhura qoshe më qoshe,
i vetmuar pa të mirët shokë,
fare pa miq,
i shtyj ditët i zalisur,
i goditur rëndë prej varfërisë,
i rrëzuar teposhtë
si ndonjë krimb i kredhur në farmakurina…
5.
Përsëri, po unë përgjigjem nga së thelli heshturazi:
s'kam ç'të bëj i ngrati unë,
edhe pse s'po e gjej dot udhën e drejtë,
për të dale në dritëzën e jetës mbushur plot mirësi
dhe të eci mes tyre pa pyetur për varfërinë,
së toku me shokët e mijë të fëmijërisë,
t'u rrëfej të gjithëve në këtë botë,
sesa shumë e dua jetën…
6.
Kështu, skëterrë, gjer më sot e kalova këtë jetë,
por tani e tutje do ta shkoj në mirësi,
sepse dita-ditës do të zihem me të,
duke dashur ta godas me grushtet e shtrënguar
plot djersë,
gjersa së toku me shokët e mi,
të arrij edhe unë jetoj i gëzuar si ata…

4.
Arrucutit, aștrat ca psohiu împădz,
păscănit lăvosiñl'i arucati chioș di chioș,
singurosu, fără buñl'i soț,
fără oaspiț,
trec dzălili zilipsit,
agudit greu di oarfănaț,
cădzut înghios
ca vărnă yiermu hiptu întru amarriñ…
5.
Ma năpoi eu mi răspundu dit ahăndaua tățitoasu:
nu am ți s-fac măratulu di mini,
ș-cățe nu ma aflu cala di îndreptaț,
s-easu tu luñina a viațiîl'ei împlină cu ghinaț,
și s-imnu pi eali fără s-știu ti oarfăniț,
diadunu cu tuț soțl'i a ñei di ñicuriț,
ta s-îl'i u spunu a tuțlor tu aistă duñai,
că cât multu bana ñ-îl'i u voi…
6.
Di aua ș-nănti și ñi-u tricui aistă bană lai,
ma di aua aș-înclo vă s-ñi u întrec bana cu ghineț,
că dzuuă di dzuuă vă s-mi acaț cu ea,
voi s-lo agudescu cu bușl'i strimță,
umplut cu sudoari,
păn, diadun cu soțl'i a ñei
s-agiungu ș-mini s-băneadz hărisit ca el'i…

114. Moj bukur, bukuroshëze

1.
Moj e bukur, bukuroshëza e rënë prej qiellit në agim,
që bredh krenare ngadalë shesh më shesh pa pushim,
sikur do të mos prishësh e të thyesh asgjë në qetësi
veç të përhapësh ngado ndër ne si të mjaltit ëmbëlsi.
2.
Moj e bukur, bukuroshëza, që na e hedh vallen shtruar,
oborr më oborr, derë më derë, shkëlqimtare plot hijeshi,
sikur do të përhapësh ngado shkëlqimin e saj tërë bukuri,
prej zemrash të përflakura prej dashurisë së përmalluar.
3.
Moj e bukur, bukuroshëza, e mbushur plot me dashuri,
që më shket si gjarpër, gjarpërushja përmbi gur e male,
gjersa të gjesh vendin e prehjes mes ëndrrash për lumturi,
e të shpëlahesh nëpër ujërat e kthjelltë nën urat me harqe.
4.
Moj e bukur, bukuroshëza, që mua më more më qafë,
por dua të të mbështjell të tërën me puthje të zjarrta,
që ngjitur pas teje, të bije në gjumin e ëmbël si mjalta,
e pastaj në zgjim të shpëlahem ndër burimet në vapë.

114. Ale muşeată, muşatuşă

1.
Ale muşată, muşatuşă cădzut dit analtu ţer,
ți aladz cu măndăr pri anarga pădz di pădz,
canda vrei ţiva s-nu aspardz, ţiva s-nu frăndz,
singur s-dăsparţ iuțido la noi dulţeama ca di ñer.
2.
Ale muşată, muşatuşă, ți gioţ aştăraţ încor,
luñineaşti cu ahănt muşutaţ la noi ubor di ubor,
canda vrei s-disfaţ iuțido aua la noi luñiñăli,
dit imnili apreasi di dor, ca aroşulu di foţ mări.
3.
Ale muşată, muşatuşă, umplut cu maru dor,
ți ti stradz ca nipărtică, nipărticuşă pisti munţ,
păn s-află locu m-ambăru iu s-apuñ a tăi yisoñ,
s-ti spel pit aţeli curatli api, ți întrec sum punţ.
4.
Ale muşată, muşatuşă, ți mini mi luoş pi guşă,{18}
ma voi s-ti avărtescu întreagă cu başăli caldurosi,
s-cadu tru somn dulţi alichit cu tini, loaţ di guşă,
dapoia când s-mi dăşteaptu, s-ni spălăm la şopori.

115. Peizazh

1.
Moti sa vjen e ashpërsohet, edhe më shumë ndër ne,
qiellit po vallëzojnë të çiftuara retë e ngarkuara rëndë,
çdo gjë dehet nga tendosja e errësirës së natës së gjatë,
ndërsa njerëzia përgatitet ndaj rrebeshit të egër nën re.
2.
Furtuna e egër mbërriti në fshatin mes malesh papritmazi,
e përplaset me çdo gjë, që zë udhën me forcë çmendurazi,
pemët e drurët e lartë prej egërsisë së saj varen kokëposhtë,
si kocka të thyera me vare kërcasin trarët vjetër nën çatitë.
3.
Ndërsa përjashta zogjtë e gjorë së ftohti cicërijnë nga mundi,
se janë të uritur e s'gjejnë thërrime për ushqim gjëkundi,
të uritur e të ngrirë bien e shtrihen përtokë për të ngordhur,
gjersa përmbi bardhësinë borës japin shpirt këngë heshtur!...

115. Peizaju

1.
Chiroulu cât ma yini ma s-fați ma aspărosu aua la noi,
în ţer ma gioacă norl'i negur, îngărcaţ multu greau,
ți do s-îmbeati dit tinderea a lungl'ei noapți cu neau,
încât oaml'i fac hastădzri ti vinerea ali aspăra, furtună sum nor.
2.
Niaștiptat agiumsi furtuna namsa di munți tu hoară,
s-păscănești pi ți do ți l'i acaţă calea cu forţă, ca ciurtită,
di ea, analţl'i poñ și lemñ, capu înghios sunt spindzurăţ,
ca oasi frămti cu ciocu, cărţăneascu sum ciatii vecl'i potñă.
3.
Încât nafoară, ţări pul'i că măraţl'i sufureţă di arcăoari,
că sunt cu foami și iuvea el'i nu aflu sărămi tri mâncari,
dapoia cadu și s-tindu pisti pădz shi supseascămă ngăl'ţaţ,
păn alboasa ali neauă da a lor sufliţ cântcă-tăl'iaţ.

116. Nga s'më kanë çuar këto këmbë

1.
Nga s'më kanë çuar këto këmbët e mia, si shkopinj të thatë,
nëpër ata male të lartë e të pashkelur nga barinjtë asnjëherë,
nëpër ata pyje të paanë e të parrahur nga sharrtarët me sëpatë,
nën retë e rënda nga pikat shiut e breshrit të rënë përnjëherë.
2.
Që nga malet e lartë zbrita gjer anës detit të kaltërosh tatëpjetë,
duke u dehur nga këngët e Shqipërisë së mesme çuditërisht,
ndërsa në Elbasan u ngul famil'a ime grabovare të banoj për jetë,
e më parë se gjithë të tjerët e shtëpisë nisa shkollën dashurisht.
3.
Aty u rrita dalëngadalë gjersa sot jam bërë burrë shumë i pjekur,
pasi mbarova universiteti u laureova mësues i shqipes së bukur,
duke çuar shtëpi më shtëpi e fëmijë më fëmijë diturinë me dashuri,
e duke mbjellë në zemrat e tyre të njoma veç gëzim e lumturi!...
4.
Po kur jetën time të gjertanishme e gjykoj me gjakftohtësi,
gëzohem se ajo mua më ka darovitur me aq shumë mirësi,
turp i madh është të qahem prej bukurive të saj pambarim,
gjithnjë kam rrojtur e do rroj me nder gjer të sos shpirti im!...

116. Pi iu nu mi au dusă aişț ciciorl'i

1.
Pi iu nu mi au dusă aişți ciciorl'i a meali uscaț ca pălenădz,
pit munț analț, nicălcaț putei vărnoară di picurarl'i,
pit păduri fără sinuri și niagrișiț di tăporili al șărtaril'i,{19}
sum neagrl'i și greli di ploai, și-di găruți di grădna măr.
2.
Mi dupunai hima până la margina di mare vintuosă,
mi chiudusi melodia a cănțurilor dit namsea ali Arbinișii,
când la căsăbăulu Ñocas s-stabili fumel'ia a mea gărvăñotă,
iu închisiă ș-mi duș ma nănti di tuț alanț cu chefi la sculi.
3.
Ația cărscuiă anarga-anarga până mi feciu bărbatu copt,
bindăsiă facultetulu și mi laurai dascu ali arbiniseești,
casă di casă pitricui știerea pit ñițl'i la cilimeñi cu dor,
sămnăndalui haraua pit imnăli a lor tinăraști.
4.
Ma când îl'i u giudicatescu bana a mea tricută până aztădz
mi hărisescu că ea a ñia ñi ari fută întreagă cu mușteț,
ma s-mi plăngu di mușteți a l'ei ñi easti arușinaț,
totna am bănat cu tăñii pri ambarea namsa di ghineț.

117. Aty nisën udhëmbarësinë ëndrrat e mia

1.
S'do të më harrohet asnjëherë ashpërsia e pamjes dimërore,
kur në mëngjes vështroja që prej dritares tepër kureshtar,
bardhësinë e borës, tendosur tejembanë si qilim madhështor,
që aty nisën udhë mbarësinë ëndrrat e mia të bukura fëminore,
2.
që vetëm ky shpirti im i përmalluar di t'i rrëfejë aq bukur,
pamenduar se ajo dritare do më ish aq e dashur ndonjëherë,
papandehur se do mbetej në shpirtin tim e shtrenjtë përherë,
nga nisën të më përkundin butësisht dashuritë e mia pasosur.
3.
Që atëherë nga s'brodha nën mbi rrahjet e gjirit me përmallim,
nisa shkollën për të mësuar me dashuri atje në fshatin tim,
pastajza mbarova universitetin, duke u diplomuar në gjuhësi,
ndërsa sot po i thur vargjet me sqimë e mbushur plot mirësi.
4.
Sido që ndodhi me jetën time, mbushur plot ashpërsi,
mbetën ca copëza të dashura të vegjëlisë sime me vështirësi,
të ëndrrave udhëmbarë, nisur që prej dritares dhomëzës sime
tek kjo shtëpizë e vjetër, pranë Lumit të Madh plot vezullime.
5.
Askush s'mund t'i rrëfejë më mirë se përse digjet shpirti im,
kur sjell ndërmend dritarezën e shtëpizës time të shtrenjtë,
se ato pamje, edhe pse i dua, s'mund t'i rikthej qoftë njëherë,
me to të loz e të gëzohem përsëri, si nuses së tij dhëndri i ri!...

117. Ați̦ia închisiră calambar a meali yisoñ

1.
Nu ñă s-agărșeași putei viderea a iarilei aspăroasă,
când di tahina di la pingerali videam curioz nafoară,
alboasea a neauлei teasă ca sazmă iuți̦do pisti loc,
di ați̦ia închisiră pi calambară a meali muș̦ați̦l'i yisoñ,
2.
ți ma și eu poati s-îl'i spun ahânt muș̦ați̦ măratli di eali,
ni minduită că ați̦ea pingieră văroară vă s-ñă iearea vrută,
nipitipsită că vă ñă arămna tu suflitulu a ñeu scumposă,
di iu acț̦ară s-mi leagnă moali-moali vrearăli a meali.
3.
Di atumț̦ea mini pi iu n-alăgai cu aistu maru dor tu siñ,
neș la șculiă a hoarilei ta s-învăț̦ cântari și sciriari,
după mi duș la universitet și mi laurai ti limba arbinăseași,
încăt astădz mali anyrăpăsescu muș̦eaț̦ stihuri cu chischin.
4.
Ghini ma cumț̦ido ți ñi undzi tu bana a mea asproasă,
ñ-armasăr niscânti bucăț̦ vruti dit ñicuramea greau,
dit yisuri, ți loră calambari la ați̦ea pingeri a meua la giuneau,
aistă casa a mea vlecl'i pi nigă Valea Mari nica împroastă.
5.
Nițiunu ma ghini di mini s-spună căț̦ea mi ardi suflitulu a ñeu,
când întru minti aduc a lea pingeri a casiei a mea scumpă,
că ați̦eali viderili ș-căț̦eali voi, nu pot s-l'i toru ninga unoară
cu eali s-gioc și s-mi hărisescu năpoi, ca vărnă harambou!...

118. Vapë që të përvëlon si saç

1.
Në këto ditë vere me kaq vapë të rëndë që përvëlon si saç,
ma do zemra të jem edhe unë atje ndanë krojesh ujëkristaltë,
në fshat me pyje pishash hijerëndë, hala plot e majëmprehtë,
po edhe me sheshe të jeshilët ndanë kodrash me gjembaç.
2.
Oh, i ngrati unë, sa fort më ka marrë malli për ju viset e mia,
paharruar, nga më të bukurit dhe më të shtrenjtit në botë,
ku të endem anembanë me shokët e fëmijërisë sime gazplotë,
te Fëntënelet ta pjek fërlikun e qengjit në prush me shkëndija.
3.
Në këto ditë vere me kaq vapë të rëndë që përvëlon si saç,
ma do zemra të jem edhe unë atje ndanë krojesh ujëkristaltë,
në fshat me pyje pishash hijerëndë, hala plot e majëmprehtë,
po edhe me sheshe të jeshilët ndanë kodrash me gjembaç.
4.
Pastajza le të loz me lloj-lloj lojërash nëpër ato vende plot mall,
sikur të isha edhe njëherë djalosh i dehur nga të ëmblat ëndrra,
të tundem lehtas si në djep, nën hije drurësh përhap vërdall,
e të ngopurin bark me mish fërliku të pjekur ta shuaj në lodra!...

118. Crăoari mari ți ardi ca cireap

1.
Tu aisti dzăli di veară, cu ahănt crăoari mari, ți ardi cireap,
ñi va inima s-eascu și eu aco îndzeană, ningă fântăñ,
la hoară cu păduri aumbrimări di chiñ, cu schiñ ți-înțap,
ma ș-cu pădz mușati, virdzoasi dit iarbă sum dzăñ.
2.
Ah, măratulu di mini, căt mi ari lot doru ti voi yisuri a ñei,
niagrishit, cama mușatli și ma vruțl'i locuri a lumiľei,
iu șopor di șopor cu soțl'i voi s-alag năpoi ca di ñicuriț,
la Fântăneli s-îl'i u frig pi sulă di brădz nimal'iu di ñel'i biț!
3.
Tu aisti dzăli di veară, cu ahănt crăoari mari, ți ardi cireap,
ñi va inima s-eascu și eu aco îndzeană, ningă fântăñ,
la hoară cu păduri aumbrimări di chiñ, cu schiñ ți-înțap,
ma ș-cu pădz mușati, virdzoasi dit iarbă sum dzăñ.
4.
Dapoia la s-gioc giocuri soi di soi pit ațeal'i locuri di dor,
canda s-eascu ninga unoară ficiuric îmbitat tu dulț yisoñ,
s-mi legnu anarga ca tu sărămăniț sum aumbrăli di poñ,
ș-pântculu fântit cu fălili fripti s-îl'i u apun cu gioc încor!...

119. S'di pse?

1.
S'di pse në këtë ditë kaq të bukur me diell shkëlqimtar,
në të gjatin, të ashprin dimër të sivjetshëm dëborëplotë,
më është zhytur në mendime ky shpirti im ëndërrimtar,
duke më ri-sjellë në mendje bukuroshëzën rini gazplotë.
2.
S'di pse ditët e dikurshme më faniten përsëri madhështore,
sikur endesha mes shesheve e pyjeve hijerëndë të ahishtës,
tek kërkoja të dashurën fshehur nën gëmushat e lajthishtës,
bukuroshëzën si zanë si i dehur nga bukuri e saj engjëllore.
3.
S'di pse po dehin mendimet e mia nga imazhi e saj i bukur,
aq sa edhe sot më dërgon të më shoqërojnë urime të mbara,
edhe pse plak, më shkëlqejnë në ëndërrimet zjarr përflakura,
gjersa në gjinjtë e të bukurës si zanë jetën ta sos i lumtur.
4.
S'di pse tek po qëndroja i heshtur ndanë kroit ujë ftohtë,
m'u fanit një bukuroshëzë si zanë krejt e ngjashme me të,
i habitur e i gëzuar njëkohësisht ju afrova asaj dalëngadalë,
po papritmazi m'u fshi e m'u zhduk sysh si nëpër përrallë.
5.
S'di pse pastajza bukuroshëzën e kërkova ngado si i lojtur,
e cilindo që më dilte para e pyesja me merak me të lutur,
nëse ndofta vallë të bukurzën si zanë gjëkundi e kish parë,
po përgjigja ish "jo-ja" dëshpëruese e mbuluar me të qarë.

Tiranë, më 15.01.2005

119. Nu ştiu căţea

1.
Nu ştiu căţe aistă dzuă muşată cu luñinoasu soari,
tu lungoasa, aspăroasa şi neaumplinea iară di estinea,
tu munduiri ñ-easti hiptu suflitulu a ñeu di yisitor mari,
aducăndalui întru minti muşata tinăramea a mea.
2.
Nu ştiu căţe ñi s-scoală maroasi dzălili a meali năpoi,
ca când alăgam pi pădz muşaţ şi la fadzoasăli păduri,
iu s-căftam vrutea ascumtă pit lemñ strimţătoş di aluni,
muşatuşa ca dzănă, ca îmbitatu di noru a l'ei di anghioi.
3.
Nu ştiu căţe ma mi îmbeatu aisti amintirili ti imajulu a l'ei,
ţi ñi pitreţi urări îmbăr şi astădz cu dor s-mi asoţiesă,
tu a meali yisi ş-căţea auşatcu, luñinescu ca scăntei,
păn tu siñl'i ali muşata ca dzănă bana s-bitisescă.
4.
Nu ştiu căţe când ma steam ningă fleară cu apă araţi,
ñă s-fanăpsiună muşată ca dzănă întreaga ca năsă undzea,
diunoară chiundusit ş-hărisit mi aprucheai anarga la ea,
ma niaştiptat ñ-s-aştearsi, dit ocl'i ñ-fudzi ca tu părmithi.
5.
Nu ştiu căţea dapoia, ca giucat di minti muşata u căftai,
caiţido ţi ñ-inşea dinănti, îl'i u întărbam cu mari regeai,
nacă vahia muşatuşa ca dzănă avea vidzută iuva,
ma răspusiri a lor earea "nu", ţi mini multu mi dispărea.

Tirana, la 15.01.2005

120. Thashethemet

Sipas këngës popullore shqiptare:

"Ç'janë ato llafe, moj xhane, që dalin nga fshati,
të vërteta s'janë, moj xhane, se dalin nga inati!?..."

1.
Ç' janë ato thashethemnaja, që çuçuritin ngado përjashta në mëhallë,
të vërteta fare s'janë, sepse dalin e përhapen nga inati në befasim,
po syresh s'gënjehet askush, edhe pse të shkretat rrjedhin pa ndalim,
mbi shpirtrat tanë se janë zgjuar e të pa gënjyer asnjëherë me dhallë.
2.
Edhe këtu mes maelesh të lartë e hijerëndë në arumunin fshatin tonë,
si kudo nëpër botë ndër krojet ujëkulluar e ujëfreskët nën dëborë,
ku vashat mbushin bucelat e përhapin thashethemnaja pa drojë,
me fjalë nga më të pavërtetat këdo njohur e panjohur e përgojon,
3.
se mes atyre femrave ka nga ato që e vrasin së koti kohën e çmuar,
që tinëz si hije përgjojnë fjalët e pamenduara, andej-këtej lëshuar
nga njerëz të vegjël a të mëdhenj, të papjekur e pa qeder mëhallës,
pastaj edhe atë pak tru të mbetur ja nxirrnin jashtë kafkëgërdallës.
4.
Ndaj ne duhet të mendohemi mirë, para se t'i besojmë verbërisht,
te ne bredharakëve thashethemnajave e dala befasisht,
duke na zhytur në sherrnaja e që me fjalë të pista zihemi më pas,
që asnjë banor të mos mbetet në hasmëri me shokët e vet në fshat.
5.
Po sidoqoftë për këto thashethemnajat e përfolura nëpër kroje,
çdo njëri të mendohet për vërtetësinë e tyre me mendje kthjelltësi,
e para se t'i quajë të mirëqena, t'i përzgjedhë ato me gjakftohtësi,
përndryshe do t'i duken të hidhura si gjellë e servirura pa ngrohje.

120. Dzăsdățearnărli[1)]

După un cănticu popular arbineasu:

"Ți sunt aseali zboari, alăi giani, ți eas din hoară,
de alihea nu suntu, alăi giani, că ieas di inati!?..."

1.
Ți sunt ațeali dzăsdițearnări{20} ți șușurescu iuțido nafoară,
cu da alihea nu sunt eli, că s-dăsfacu di inati di niaștăptari,
ma nițiunu nu s-arrădi dot ș-căța șcretăli s-vomu fără dănăsari,
că pisti sufliț'i a noșț ți sunt minitimeñ și niarrădoș vărnoară.
2.
Ș-aua, namsa di munț aumbărgrei, di aistă hoară armânească,
ca iuțido tru duñeau pit flearăli cu apăli a l'ei areați curați
iu featițăli umplu buculil'i și dăsfac soi di soi di dzăsdițearnări,
ți cu zboari arădăroasi în gurli caițido acaț s-îl'i lăvășească,
3.
că namsa di eali sunt di ațeali femei ți frăngu chiroulu di încot,
ți ascumț ca aumbri ascultu zboari nimunduiti sălghiti însus-înghios,
di omñ ñiț a măr, dip nicopț, fără chideari pit ciucutirl'i tu măhălăi,
dapoia ș-ațea puțăna măduă armasă pri el'i îl'i u scutea cu arrădăi.
4.
Ti ațea noi lipseești s-ni munduim ți s-nu li pistipsim ahănt lișoarea,
dzăsdițearnărli, ți easă diniaștăpteari, ți alag gură di gură la noi,
și ni hig tru ancățari mări și ni luam cu zboari lăvoasi dinăpoi,
ta ma ș-nițiunu di bănătorl'i a noșț aspartu cu soț s-nu armănea.
5.
Ma cumțido s-hibă, aisti dzăsdițearnări urutoasi ți easu la fleari,
pri eli cafșunu la s-l'i ghixească cu minti cureat tru mădua a lui,
și nănti ți s-l'i l'ea cu de alihea la s-l'i dizleagă ghini cu săndzi arați,
că altăsoi ț-asparu amarri ca măcari aștrat pi sufri fără îngăldzeri.

6.
Prej këtyre thashethemnajash të këqija e të gënjeshtra sherr-ndjellëse,
që kushedi sa e sa herë në vogëli me shokë mi jam prishur dikur,
por edhe me të dashurzën time të shtrenjtë me bukuri rrëzëllejse,
prej zemërimit kam vuajtur në heshtje, sa mendsh mënd kam lojtur.
7.
Ç' janë ato thashethemnaja që çuçuritin ngado përjashta në mëhallë,
të vërteta fare s'janë, sepse dalin e përhapen nga inati në befasim,
po syresh s'gënjehet askush, edhe pse të shkretat rrjedhin pa ndalim,
mbi shpirtrat tanë se janë zgjuar e të pa gënjyer asnjëherë me dhallë.

121. Moj bukuroshezë e prindërve shqiptarë

1.
Vashës, bijë bukuroshe e prindërve të njohur shqiptarë,
që me imazhin tënd i kam përkundur ëndrrat e mia rinore,
në takimet nën qiellin e kthjellët plot me yje shkëlqimtarë
e në shpirt që gjer sot ende jeton mallndjellëse si lulebore
2.
dhe që atëherë, vashëzë e bukur, bukurosheza shqiptarkë,
janë rrokullisur vite që për së pari më ty rashë në dashuri,
ndërsa në shpirtin tim ende e mbaj të ndezur si zjarr në flakë,
në gaz jetën ta mbyll mbi krahët e tu të shtrenjtë me lumturi!
3.
Edhe pse arumunkat si zana më ndiqnin të dashuruara pas,
por zemrën time asnjëra syresh s'mundi t'ma rrëmbejë dot,
se ajo ditë-natë për vashëzën shqiptarkë digjej porsi zjarr,
çfarë s'bënë të dashurohesha me ndonjë nga to, po më kot.
4.
Ndaj më vinte keq për të bukurat arumunka zemërthyera,
që nëpër qoshe fshehurazi lotonin papushim të heshtura,
dëshpërimthellë e shpirtboshatisur prej trimit të munguar,
prej nga s'i shpëtoja dot se me shqiptarkën isha dashuruar.

6.
Dit lăvoasăli, urutoasăli dzăsdițărnări ți mi au țănut cu ngrăňă,
cai ști căt ori eu eascu asparsu tru tinăreaț a mea cu a ňei soț,
ma ș-cu scumpea vrutea a mea mușeat, mușeatușă ca dzănă,
dit anvrinera a l'ei am giucat di minti, mi ari lăsat tățitu fără boț.
7.
Ți sunt ațeali dzăsdițearnări ți șușureascu iuțido nafoară,
cu da alihea nu sunt eli, că s-dăsfacu di inati di niaștăptari,
ma nițiunu nu s-arrădi dot ș-căța șcretăli s-vomu fără dănăsari,
că pisti sufliț'i a noșț ți sunt minitimeň și niarrădoș vărnoară.

[1] *bărfă (româneşti)*

121. A lea muşatuşă di părinț arbineş

1.
A lea featiță, hil'ă mușatușă di părinț avdzăț arbineș,
ți cu imajulu a tău ňă l'i am lăngănat yisl'i tu tinăraț,
ptit cicutirăli sum țerulu cureat umplut cu steali luňinaț,
păn astădz eștă la suflitu ca îngăndoru lilici di neau arămăneș,
2.
și dit atumțea, ale featiță mușatușă arbinișuască,
sunt arucutiț mulț ani, ți ti protea oară pri tini băgai dor,
ți apreasu îl'i u țănu suflitulu a ňeu, ca vărnă foc s-pirărască,
tu harauă bana s-bitisescu la braț'i a tali scăldaț cu nor!
3.
Ș-căța armăncli ca dzăni după mi îngăna di dor,
ma inima a mea nițiunea di năsi nu putu să ň-arichea,
că ea noapti-dzuă tri fetița armbinușască ca foc arădea,
ți nu feță ta s-cădeam tu vreari cuună di eali ama di încot.
4.
Ti ața ňă vinea rrău ti armăncli mușati imnifrămti,
ți pi cohiuri ascumtă di nicăpăsieri lăcrimea tățită,
cu ahăndoea dispirati, cu sufliț'i gol'i di niaveari gioni,
di iu eu nu l'-ascăpam dot, că cu arbinișuși l'i-aveam alăxită.

5.
Që nga ajo kohë ngado pandaraz të shoqërova besnikërisht,
moj vashëzë bukuroshëzë shqiptarkë në të mira e në këqija,
dhe së toku rritëm bijtë të jetojnë me djersë ndershmërisht,
për të mos na turpëruar ne prindërit asnjëherë nga dembelia.
6.
Prandaj, moj vashë bukuroshëzë si zanë prindërish shqiptarë,
e lindur atje larg nën malin Gramoz në një fshat të njohur,
së bashku të mbijetojmë gjer në fund gjithmonë të lumtur,
si bashkëshortë besnikë të lidhur nga Perëndia për mbarë.
Tiranë, më 15.01.2005

122. E shtrenjta dashuri

1.
Ç'dreq qënkërka kjo e shkreta, e ëmbla sëmundje dashurie,
që, edhe i thyer, plak i mbetur me fare pak jetë për jetuar,
që më tërheq si me litar të gjatë prej çelniku me shumë fije,
gjersa të ndalem fare pranë të dashurës sykaltër i turpëruar,
2.
Ndërsa, vonë, i futur në shtrat, mendimet më nisen në shtegtim,
nëpër ëndrra bisedoja me të shtrenjtë të dashur sybukur,
që prej mallit përgjysmë ma ndan zemrën time të përflakur,
mësoj se me të vërtetë për dashurinë e parë vuan shpirti im.
3.
E, që i shtrirë, thura ëndrra shumë të bukura për të rishmëzi,
që sot banon larg prej këtej, sipër përmbi të bukurit luadhe,
duke pirë e u shpëlarë nëpër burimet ujëftohtë si sorkadhe,
sikur rendje anembanë për t'u zbukuruar porsi në rini përsëri.
4.
Përmbi sheshin gjelbërosh si një qilim gjigand pambarim,
ajo më përqafon për qafe me ëmbëlsinë e saj të pa matur,
sikur unë e mbartja në krah me të patreguarin mallin tim,
pastaj e shpie atje ku asnjë sy i keq s'ka për të më trembur.

5.
Di tru ațel chirou ti părmănai nidănăsitu vărnoară,
tu ghineț ș-tu arali ale fetiță mușatușă arbinișească,
și stog cărscum cilimeñ, ta s-băneadz cu sudor păn s-aușească,
tră noi părințl'i lucrutor s-nu ni arășunescă nițiunoară.
6.
Ti ațea, ale feată, mușatușă ca dzănă di părinți arbineș,
amintat aco diparti sum Gramoz, truună hoară cunuscută,
diadunu vă îl'i u bitisim bana a noastă totna cama vrută,
ca mul'eară ș-bărbat lăgaț tu pistimari di Dumnidză aleș.
Tirana, la 15.01.2005

122. Scumpea vreari

1.
Ți drac fusca aistă mărata, dulțoasea lăngoră di vreari,
ș-cățea eascu tricutu, aușeatcu arămas ninga nihiam ti bănari,
mi tradzi după năsă ca funi lungoasă di celnic săntosu,
păn s-chiundrescu ningă vruta cu ocl'i albastru arășinatu.
2.
Încăt, amnat, hiptu tu pat, ñ-s-închisescu muduirli tu arniu
și pit yisi zburăscu cu vruta a mea, ocl'imușaț,
ñi disparți inima apreasă di marulu dor pi giumtaț,
înveaț că de alihea ti prota vreari dori suflitu a ñeu.
3.
Și, di pi aștărrat, acățai s-l'i înpăltescu yisoñi mușaț ti ea,
ți astădz băneadz însus, aco dăparti pisti mușațăli livădz,
bearindalui și spealindalui tu apă arați la șopor ca sorcădz,
canda avrapai părț di părț a lor ti adreari mușaț ca atumțea.
4.
Pisti padea verdzoasă ca ghigandi sazmi fără sinori,
ea mi învărtești di gușă cu dulțema a l'ei nimisuraț,
canda mini îl'i u l'eau cu nispusulu doru a ñeu înbraț,
și dapoia îl'i u duc, iu nițiun ocl'iu arrău s-nu mi aspari.

5.
Shpejt vrapoj nën pemë që nga rrjedhin burimet ujëkulluar
dhe nën përkundjet të bukurës dashuri më zë gjumi i rëndë,
gjumi i rëndë më zë nga dashuria e bukur përkundjepëndë,
pastaj hedh vallen ngadalë shtruar me shpirtin të flakëruar.
6.
Nga kjo jetë, si ndonjë i dehur nga të bukurat ëndrra e mia,
gjersa të më vijë e dashura ime s'dua të ndahem asnjëherë,
të nisem për ta shoqëruar me gaz e dashuri gjer te shtëpia,
që të përplasemi në qoshen e dhomës sipërme si atëherë.
7.
Kur mëngjeseve të zgjohemi në nga gjumi i netëve të gjata,
m'u duk sikur isha futur në një botë tjetër fare të panjohur,
që ma gëzonte me mirësi zemrën në pleqëri, ashtu si dikur,
heshturazi them dua të ngjitem lart përsëri, edhe pse u mplaka.
8.
Po qëndroj më këmbë i frikësuar se zemra s'do të rrah më,
edhe pse shëndeti fare po më thyhet e për tokë po më flak,
po prej saj asgjë s'më ndan dot të mbetem në jetë fillikat,
gjersa në dejtë të regëtij pa më pushuar kurrë i pastri gjak.

123. Ç'janë ato zëra!?...

1.
Ç'janë ata zëra, aq të bukur e oshëtimëmbël, si vala mbi valë,
me bukuri përrallore na mahnitin me të zbardhur të ditës së re,
ndërsa dielli shkëlqimtar nxjerr kokën përmbi male e mbi re,
gjersa humbasin tok me tisin e natës që tendoset dalëngadalë.
2.
Shumë i mallëngjyer nga kënga melodioze e kalorësit guximtar,
duke vështruar kalërimin e tij mjeshtror mbi hamshorin pullali,
i befasuar nga kjo madhështi e pamjes së përtej kësaj faqe mali,
thërrita me gëzim: "Liria po na vjen bashkë me këtë lajmëtar!..."

5.
Cu troară avrapescu aco iu s-vomu șoporl'i, aco sum poñ,
ș-di pi ligănerea a mușatil'ei vreari mi l'ea somnu greu,
somnu greu mi l'ea di vrearea mușat cu ligănearea pi yisoñ,
dapoia gioc încor anarga, apreasu ca foc aistu suflitu a ñeu.
6.
Dit tru aistă viață, ca văr îmbitat di mușațl'i a ñei yisoñ,
nu voi s-mi disparț vărnoară putei, păn s-ñi yini vrutea,
s-mi închisescu și s-îl'i u asoțiedz păn acasa a mea,
ta s-ni păscănim la cohiu a udăului di ndzean fără omñ.
7.
Când tahina s-ni diștiptăm dit lugu somnu greu,
ñ-aspăru canda earam hiptu întregu tu duñau xeană,
ñi-îl'i u chărisea inima și ca atumțea, aușatcu a ñeu,
tu tățita dzăc ș-cățe chirut, ninga voi s-mi alinu ndzeană.
8.
Ma stău împrostu cu frixă că inima poati s-nu bati năpoi,
ș-cățea săntata ma ñ-s-frăndzi ș-mi arucuteești împădz,
ma dit ea țivea nu mi împarț dot ți eu s-armănu dinipoi,
până dit la a ñei siñ s-ñ-gioc fără căpăseari curatu săndz.

123. Ți sunt ațeali boați!?...

1.
Ți sunt ațeali boați dulțăoasi, ți arsunu ahănt mușaț,
nu s-teațeasc dicând s-sdăsfați naua dzuă di dimneaț,
încât soarăli luñinos scoati capulu pisti nor ș-munț analț,
păn chear stog chisea a întunicarilei, ți s-tindi neargaț.
2.
Multu emoționat di cănticu melodioz a gionilui pi calu călator,
mutrindalui călărerea a lui, încălcat pi cal hamșor,
chindusit dit aistă vidzută maroasă di cât fațea di munti,
strigai cu hărisimi :"Libertatea ma yini stog cu gionăli!"

Po trimi veç se kalëron me galop pa u ndalur nën bredhishte',
hedhur krahëve pushkën e zbukuruar me argjend mjeshtërisht,
shpirt-përflakur po vrapon si lajmëtar i lirisë shesh më shesh ,
për të mbjell ndër ne, rrjedha vallëzimesh nën ritme gëzimesh.
4.
Pastaj, në rrugëtimin e saj përqafohet me këdo që i del përpara,
takohet me tërë njerëzit, që e kanë pritur prej kohësh me dashuri,
e prej gëzimit, rrjedhur nga gjinjtë e tyre ndizen në flake e zjarr,
gjersa ngryset këndojnë e të hedhin valle pa pushim në lumturi.

124. Te kafeneja e mëhallës

1.
Që kur erdha këtu në Tiranë, në kryeqytetin tone dashur,
sapo nis të zbardh dita e re shkoj te kafeneja e mëhallës,
e, pasi i përshëndes "Mirëmëngjesi!..." të tërë sipas radhës
zë qoshen në një tavolinë të pandriçuar e qëndroj i heshtur.
2.
Edhe pse tani jam njohur, afruar e miqësuar fare mirë me ta,
kamerieri vjen shpejt e më pyet: "Ju lutem, ç'urdhëroni!..."
bufetierja e mençur ma dërgon ekspresin e ngrohtë si gjithnji, (për mirë)
e pastaj ngadalë nis të rrufis të ngrohtin lëng të kafesë së saj…
3.
Ndonjëherë kur i hedh sytë nga klientët e tjerë bëj sikur s'i shoh,
krejtësisht i heshtur e me qejf e rrufis lëngun e zi të kafesë përsëri,
e nga nxehtësi e saj shpirti i përmalluar më ngrohet përnjëherë,
pastaj s'dua të di nëse përjashta pa pushim si me gjyma bie shi.
4.
Më pastaj, pasi përfundoj së rrufituri kafenë e shijshme me qejf,
ndërsa ashtu siç jam i heshtur më vilen pambarim vargjet e bukur,
prej shpirtit si rruaza shumëngjyrëshe thurur me mall si në gjergjef,
duke i recituar heshturasi i përmalluar prapë zemër-zjarr si dikur.

3.
Ma gionilu calcălreași fără căpăsiri sum pădura di brădz,
cu tufechea lungă, adărat mușeaț di sărmu arucat în braț,
ti mușatea libertati, cu suflitu apresu, ampatră pădz di pădz,
ta să seamn la noi, vărsari di gioț umpluti cu hirdzeaț.
4.
Dapoia s-l'ea diguș cu caițido ți l'i easi în cali a l'ei,
s-adună cu oamñăl'i, ți îl'i u așteptă di când cu dor,
di hiri inșiti di siñăl'i, s-aprindu tuț ca foț cărmăgei,
până s-întunercă, el'i fără di căpăseari cânt și gioc încor…

124. La căfeneia dit măhălău

1.
Di când am vănit aua, Tirana, tru protulu a năostu căsăbău,
cât s-apreași luñina di naua dzuuă neg la căfeneia dit măhălău,
canda l'i-dauă urarea ca totna a bufetierlei: " Bunădimeața!"
mi duc la cohiu a l'ei și stău singurosu la tavola niluñineața.
2.
Ș-cățe tora ñ-eascu oaspițătu cu năș ș-ghini cănăscut,
camarierulu yini cutrăoară ș-întreabă: " Domnu, ți ursiți!?"
bufetierea mintimenă diunoară hearbi căfeia și ñi îl'i u pătreți,
și dapoia mini astragu cafeia a l'ei caldă, pi anarga îl'i u arufescu.
3.
Dicăt la clienț alanț arucu ocl'i canda nu l'i vedu cătvărnoară,
tățitoasu ș-cu chefi, u arucuteascu dzama lai ali cafei năpoi,
di calduroase a l'ei suflitulu a ñeu ñ-s-îngăldzești diunoară,
dapoia nu voi s-întreab ș-cățe nafoară da multu ploi.
4.
Cama dăpoia, când bitisescu cu chefi arucutirea ali cafei,
încât di cum eascu și tățioasu, ñi vomu nicăpăsiț stihurăndz,
inșiț anarga di la suflitulu a ñeu adrat mușaț ca mărdzei,
rețităndalui pri apus, ca atumțea năpoi ca la cuvăndz.

125. Ç'të bëj!?...

1.
Ç'të bëj se s'do ta kuptoj e dashura dashurinë time të pasosur,
i ngrati unë ku ta përplas kokën që ajo të më dashurojë rishtazi,
po me sa duket ndarja prej saj vetë Perëndia e ka paravendosur,
porsi gjethe e rrëzuar për tokë ta shtyj jetën pa dashuri vetmazi.
2.
Dhe papritmazi e kuptova se zemra më rreh fort ende nën gji,
ndërsa fortësinë e saj mund të më mbart nëpër malet hijerëndë,
ta hap edhe njëherë rrugëtimin nga do ta arrij me krahët e mi
e si zog të fluturoj përmbi pyjet e pashkelur kurrë me këmbë.
3.
Ç'të bëj se s'do ta kuptoj e dashura dashurinë time të pasosur,
i ngrati unë ku ta përplas kokën që ajo të më dashurojë rishtazi,
po me sa duket ndarja prej saj vetë Perëndia e ka paravendosur,
porsi gjethe e rrëzuar për tokë ta shtyj jetën pa dashuri vetmazi.
4.
Tok me barinjtë ndoqa tufat e dhenve tek shtegtonin në mera,
që ta harroj imazhin tënd që ndër ëndrra më është ende gjallë,
prej mendimesh të dëshpëruara ta shpëtoj këtë dashuri të rrallë
të endem tokës së ngrohtë, i rrahur ballit avujt të shtyrë nga era.
5.
Ç'të bëj se s'do ta kuptoj e dashura dashurinë time të pasosur,
i ngrati unë ku ta përplas kokën që ajo të më dashurojë rishtazi,
po me sa duket ndarja prej saj vetë Perëndia e ka paravendosur,
porsi gjethe e rrëzuar për tokë ta shtyj jetën pa dashuri vetmazi.

125. Ți s-fac!?...

1.
Ți s-fac că nu va s-mi aduchească vruta tri dorulu a ñeu,
măratulu di mini, iu s-mi păscănescu ta s-mi va năpoi ea,
ta s-mi dispărțăscu dit năsă ñ-ieasti scrisă di Dumnidzeu,
ca frăndz surpati împădz s-ñi pingu bana fără vrutea a mea.
2.
Di niaștăptarea acăchisii că inima ñ-bati ninga sum siñ,
încăt cu forța a l'ei poati s-mi port pisti analțl'i munț grei,
ta s-disfac și unoară cala piu s-îl'i u agiungu cu breațl'i a ñei
și ca pul'iu s-azboru pisti nicălcată păduri mari di chiñ.
3.
Ți s-fac că nu va s-mi aduchească vruta tri dorulu a ñeu,
măratulu di mini, iu s-mi păscănescu ta s-mi va năpoi ea,
ta s-mi dispărțăscu dit năsă ñ-easti scrisă di Dumnidzeu,
ca frăndz surpati împădz s-ñi pingu bana fără vrutea a mea
4.
Cu picurarl'i după a turmiloru mi închisescu s-îl'i îngănu tru arniu,
s-agărșăscă fănărusra a tău ți la yisoñl'i a ñia ñ-ieasti năpoi yiu,
s-scap dit mundirili a vrearl'ei, ți mi hidzi tru duñau dispăroasă
iu s-alag lișor străbătundalui la frămti a avrăl'iloru călduroasă.
5
Ți s-fac că nu va s-mi aduchească vruta tri dorulu a ñeu,
măratulu di mini, iu s-mi păscănescu ta s-mi va năpoi ea,
ta s-mi dispărțăscu dit năsă ñ-easti scrisă di Dumnidzeu,
ca frăndz surpati împădz s-ñi pingu bana fără vrutea a mea

126. Mes dhimbjesh të mëdha më poqi kjo jetë

1.
Që kur u futa në punë për të parën herë, shumë kohë ka kaluar,
këtë, qoftë edhe njëherë të vetme, ndërmend unë s'e kam çuar,
po se do të ndahesha prej saj ndonjëherë kështu me të vërtetë,
papritmazi e kuptova se po më afrohej shpejt pleqëri e shkretë.
2.
Pak nga pak po futem në ditët e mia të pleqërisë së rëndomtë,
që do t'i kaloj pa punë, pa të zgjuarit nxënësit e mi të dashur.
zbrastësia po më tërheq si zgjedhën ugareve buajt e mplakur,
po s'jepem lehtë, se mes dhimbjesh të mëdha më poqi kjo jetë.
3.
Edhe pse sot po ndahem prej jush, o nxënësit e mi të zgjuar,
kurrë s'ka për t'u shuar ky shpirti im i ndezur e i shenjtëruar,
ky i shenjtëruari e i ndezuri shpirti im s'ka për t'u shuar kurrë,
se më është stërrahur në varfëri të thellë atje ku ha pula gurrë.
4.
Pak nga pak po futem në ditët e mia të pleqërisë së rëndomtë,
që do t'i kaloj pa punë, pa të zgjuarit nxënësit e mi të dashur.
zbrazësia po më tërheq si zgjedhën ugareve buajt e mplakur,
po s'jepem lehtë, se mes dhimbjesh të mëdha më poqi kjo jetë.

126. Că bana mi cărscu pit mari dureari

1.
Cai ști cât chirou ari tărcut, di când eu inșii di prota pri lucru,
aistă ma ș-goală unoară nu ñ-am adusă tru minta a mea,
că mini vă s-mi dăspărțam di năsu vărnoară cu de alihea,
niaștăptat acăchisi că ma ñi s-apruchea aușaticulu greu.
2.
Nihiam cât nihiam ma ñi intăr tru nihiroasli laili dzăli a meali,
ți vă s-îl'i trec fără lucru, fără di vruțl'i buñ a mei elevil'i,
goleța ma mi astradzi ca boil'i vecl'i pit agril'i nali,
ma eu lishor a lui nu mi dauă, că bana mi cărscu pit mari dureari.
3.
Ș-cățe astădz ma mi împarțu dit voi mintimeñăl'i a ñei învățitor,
putei nu va s-ñi s-apuni aistu suflitulu a ñeu apresu yiurtusitor,
yiurtisirea și apreasu aistu a ñeu suflitulu nu va s-ñi s-apuni putei,
că ñă easti străbătut pit mări oarfañi ș-cu pădimădz multu grei.
4.
Nihiam cât nihiam ma ñă intăr tru nihirioasi laili dzăli a meali,
ți vă s-îl'i trec fără lucru, fără di vruțl'i buñ a mei elevil'i,
goleța ma mi astradzi ca boil'i vecl'i pit agril'i nali,
ma eu lișor a lui nu mi dauă, că bana mi cărscu pit mari dureari.

127. I dehur nga vargjet e mbara

1.
Që kur se erdha në këtë jetë të mirësisë e njëherazi të pështirësisë,
jam përkundur e ledhatuar me dashurinë nënës (atës) ëmbëlsisht.
që më mësoi si të dal e nisem në rrugët e pashkelura të vështirësisë,
për t'u endur viseve të botës andej nga të më çojë vetë zemralirisht.
2.
Që kur se kam ardhur në këtë jetë të mirësisë dhe kaq të dashur,
jam përkundur me aromën e ëmbëlth e dehëse të poezisë së bukur,
jo vetëm ndër pësime fatkeqësie a në dëshpërime të thella prej vetmie,
po edhe ndër gëzime pafund lumturie a gosti me dolli prej miqësie.
3.
Këto përjetime ma përshëndritën zjarr këtë shpirtin tim të plakur,
këmbët në mbarërrugëkalimin e duhur më drejtuan të shkel lirisht,
lirisht të shkel këmba më drejtuan në mbarërrrugëkalimin e duhur.
ndërsa vargjet e zjarrtë e të mallëngjyer seç më dehën tërësisht.
4.
Oh, edhe pse po më ndizet kaq i madh ky zjarr sot shpirtit tim
dhe s'po më lë të mendohem se për nga ta përhap këtë përmallim,
shpirt më shpirt arumun t'i dërgoj të rrjedhin në të mbarat rrugë,
gjersa mos jesë asnjëri syresh pa vallëzuar si i dehur gjer në muzgë!
5.
Pastajza, si dilni nga shpirti im të ngarkuar rëndë e bukristolisur,
rrokulliseni prej majëmalesh të mprehtë e hijerëndë gjer në të ngrysur,
përkundeni si në djepe mbi gjethet e aheve e të pishave halore,
si dhe çlodheni nëpër burimet ujëkristaltë e të ushqyera me ujëdëbore .
6.
Ende s'di se ç'do të bëj me këto uruarat vargje të bukurstolisura,
që veç rrjedhin pa pushim e gjithnjë më vështirë t'i mbaj të lidhura,
prandaj është më mire t'i lëshoj pa kapital nëpër rrugë krejt lirisht,
të bredhin shpirtnxehtë brez më brez të viseve arumune dashurisht.

127. Mbitat cu stihuri ambări

1.
Di când am vănit tru aistă bană di ghineaţ ş-di nivrutoasi,
ñ-eascu lăgănat cu dor şi dulţema di vrearea ali dadă,
ţi mi-nvăţă şi mi-chisea s-easu n-căl'uri nicălcati greuloasi,
s-alag pi visuri{21} ali lumi dicăt iu s-mi duc inima lişoară,
2.
Di când am vănit tru aistă bană di ghineaţ ş-di vrutoasă,
ñ-eascu lăgăneat cu ñurizma dulţi ali puezia muşaţoasă,
nu singur pi undzirili arăli ică dispirărăli ali singuroasă,
ma ş-pi hărisimi fără soni a părmănăiloru cuscroasă…
3.
Aisti străbănari ñ-arroşiră ca foc aistu auşatculu suflitu a ñeu,
eu la ambărtriţearăli di vruti mi condusăr ciciorăli s-calc lişor,
lişor ciciorăli s-calc mi condusăr cum s-vrea la ambărtriţearăli eu,
încăt ca bitu aisti stihuri pirăfocoasi mi îmbitară întregu cu dor.
4.
Ş-căţe ma ñă s-aprindi ahănt maru aistu foc tu suflitulu a ñeu,
ş-nu mi lasă s-mi mundueascu că pi iu doru s-îl'i u disfacă eu,
l-ambarăli căl'i s-l'i pătrecu suflit di suflit di armâñ s-vom ca şopor.
păn s-nu s-arămăn niţiunu di năş nigiucat ca îmbitaţ încor!...
5.
Dapoia când inşiţ dit suflitulu a ñeu, ngărcaţ cu muşteaţ,
vi arucutiţ dipi chipturăli suschitoasi dit aţeal' munţ multu analţ,
vi lăgăneaţ ca în sărămăniţ pit frăndz di fadz ş-chiñ muşeaţ,
incă vi dăscurmeaţ pit aţel' şopori cu api curaţ ş-areaţ-areaţ.
6.
Ninga nu ştiu ţi s-fac cu aisti uratăli stihuri adraţ muşaţ,
ţi cură nicăpăsiti şi să curri nu ma pot s-îl'i ţănu ligaţ,
ti aţea ma ghini s-l'i slighescu pi căl'uri lişoari fără căpestru,
s-alag călduroş casă di casă, băr di băr pit grail'u armânescu.

7.
Ndonjëherë kam dashur t'i lidh e t'i fus i mërzitur në thesin tim,
po sado u përpoqa s'munda t'i fusja brenda në të me të vërtetë dot,
si erërat në tërbim u zemëruan me mua tek desha t'i mblidhja tok,
tok t'i mblidhja tek desha me mua u zemëruan si erërat në tërbim.
8.
Si i lëshoj në liri nëpër të mbarat rrugë të pashkelura të kësaj toke
kapërcej mbi mjegullat e vështira, aq të përndarë në kohën e sotme,
nëpër fushat tona të shtruar bukurisht të ulen butësisht dalëngadalë,
ku të përflakur çmendurisht e bashkërisht të hedhin valle valë-valë.
9.
Edhe ashtu siç jam i shtrirë, si i dehur me to nis të bisedoj me mall: "
Vallë, për nga do të kaloni, ku do të përplaseni përsëri ju lirisht!?
Do lëshoni futur thellë në tokë rrënjët e atdhetarisë sonë trimërisht,
do të nxirrni e rrisni mijëra fidanë të bukur tokat tona me strall!"
10.
Pastaj, i ngrati unë, u përgjigjem me gëzim të madh përnjëherë:
"Sido që të jenë shkruar, sido që të bëhet me poezinë time mëpastaj,
me të vërtetë shpresoj se ca nga ato mund të kenë mbetur me vlerë,
në shpirtrat e arumunëve janë mbjellë të mos harrohen paskëtaj!..."

7.
Cătăvroară vrui s-l'i legu și s-l'i higu di dăspăreata la sac a ñeu,
cumțido ți mi părpălii nu putui cu dalichinea s-li hidzeam dot eu,
ca vintu turbat s-învăreară când vrui cu mini s-l'i adunu diadun,
diadun s-l'i adunu când vrui cu mini s-învăreară ca turbatu vintu.
8.
Canda îl'i slighiescu lișoari pi îmbărili căl'uri nicălcati pi aist loc,
ansară pisti negurăli greali di aisti chiroi di astădz ahănt disfapț,
s-apunu anarga-anarga pisti pădz aștraț mușaț-mușaț,
iu ca ciurtiti ș-apraș ca foc imni diadun s-acaț și s-gioc încor.
9.
Di cum eascu teasu, ca îmbitat di eali, acaț s-mi zburăscu lișor:
"Vahiă, piu vă trițaț, piu vă s-vi păscăniț lișor năpoi voi!?
Vă s-li lăsaț hipti în tărroc rădzițiñăl'i, umpluti cu di patria dor,
vă s-scuteț și s-îl'i crișteț caiști cât fidăñ mușaț ti tuț noi!"
10.
Dapoia, măratulu di mini, mi răspundu cu harau diunăoară:
"Cumțido s-hibă scrisi, cumțido si-s-facă cu poezili cama dinăpoi,
sper cu de alihinea ți niscănti di eali poati au arămasă năpoi,
tu sufliţl'i di armâñ sunt sămnaț ta s-nu agărșeascu văroară!"

128. Dasmë shqiptare

1.
S'di sepse sot m'u fanit në mendjen time si ylli në qiell i përflakur,
o më i madhi poet Konstantin Belemaçe në tërë viset arumune,
i ftuar me dëshirë e gaz në këtë mbrëmje të veçantë e aheng të bukur,
nga kushërira e gruas në dasmën e birit të vetëm ritur me derte.
2.
Ata vargje të bukur të baladës tënde të rrallë "Dasma shqiptare",
kur para shumë kohe më i madhi ndër shqiptar Shahin Matraku,
martoi më të madhin bir të shtrenjtë, me gaz e lumturi prindërore,
me bijëzën e beut të njohur Murat, Bebeana e mençur e sybukur.
3.
Ai i ftoi arumunët vëllezër më gjak Kokonesh, tok me trimat e vet,
Tuna e Jana Kokoneshin në tërë trimat arumun më i zgjedhur,
dhe i nisi si besnikë në krye krushqve për të marrë nga larg të renë,
t'ja sillnin të bukurën si zanë, bukuroshëzën nuse të djalit belkëputur.
4.
Rrugëkalimi për të shkuar në shtëpinë e krushkut me nam Murat,
gjarpëronte e gjatë përmes pyjesh hijerëndë e të pashkelur asnjëherë,
po krushqit s'i ndalte asgjë, veç rrugëtonin me gaz nëpër monopat,
duke kënduar e vallëzuar tek pushonin ndanë burimesh ndonjëherë.
5.
Po shqiptarët e arumunët e soţhëm dasmat përsëri i ndezin tek ne.
por jo me nusen e mbuluar me vello të bardhë e krushq në kuaj hipur,
ndërsa kanë mbetur po aq të ndezura gëzimerënda e dollitë me funde,
ashtu edhe vallet e këngët e zjarrta trimërore ziejnë përsëri si dikur.
6.
Ndaj i përfytyroj gunëhedhur gjer në tokë e të zbukuruara aq bukur,
shqiptarë e arumunë, seç këndojnë e hedhin vallet shtruar e ngadalë,
në të bukurat ato derdhen paprerë në lumin tejmbushur e tërë valë,
sa herë mblidhen të kremtojnë tok me hare dasmat e bijve të lumtur,

128. Numtă arbinuşască

1.
Nu ştiu căţea astădz ñ-ti aprideş tru minti a mea ca vărnu steau,
a lăi maru poet Costantin Belrmace, di tut grailu armânescu,
tru aistă seară muşat ţi la numtă eascu ancl'imat ca oaspiţu,
la însurara al hil'iusu di prota cusurină ali mul'earmea a meau.
2.
Stihuri ahănti muşaţ a baladiei a ta "Numtă arbinuşească"
ţi multu chirou nănti feaţi ma marulu arbines Şahin Matracu,
când însură scumpulu hil'u-su a lui cama mar cu harau părintească,
cu hil'ăsa a beului cănăscut Murat, muşeata Bebeana ca zmeu.
3.
El l'-încl'imă armâñăl'i fraţ cu săndz stog cu a lui gioñ arbineş,
Tuna cu Iana Kukuneş la tuţ armâñ gioñi cu nami cama aleş,
şi îl'i închisi cu pisti ca protl'i a cuscuriloru ta s-l'ea înveasta a hil'isu,
s-îl'i aduţea muşata ca dzănă, muşatuuşa nveasta a lui ficioru.
4.
Caltriţeara ţi ti aduţea la casa a cuscrului cu nami Murat,
şarpăşea multu, lungă pi păduri aumbrigreali putei nicălcat,
ma cuscrăl'i nu îl'i ţinea ţivea, singur călărea cu harau pit monopat,
anda cănta şi giuca fără căpăsearii ningă şopori sum dzad.
5.
Arbăneşl'i ş-armâñăl' di astădz numtăli îl'i aprindu cu goi la noi,
ma nu cu înveastăli amvăliti cu vezonu alb ş-cuscril'i încălcaţ pi căl'i,
încăt au arămasă nica ahănt apreasi cu brindisiri cu soni năpoi,
aşiţ cu încoruri, cănţuri focuoasi hierbu ca atumţea ca văl'i.
6.
Ti aţea aşiţ îl'i yisescu cu tămbărli păn di padi, adăreaţ cu muşeaţ,
arbineş ş-armâñ ca fraţ cănt ş-gioc încor anarga şi aştirraţ,
pit muşatăli di eli s-vearsă fără căpăsiri pi arrăuri apăumflati cu dor,
căt ori el'i sărbătorescă diadun cu hări însurarăli a hil'iloru a lor.

129. Viti i mbrapshtë

1.
Ky vit i mbrapshtë mos na ardhtë më asnjëherë,
sepse shteti u shthur, humbi i tëri pa lënë gjurmë,
nga të gjitha anët e qytetit zbrazeshin zjarr armë,
se kush ish shkurtuar merrej vesh në mëngjes herët!
2.
Nga na erdhi kjo fatkeqësi e nëmur si sheshbeteje e pështirë,
arumunëve e vëllezërve shqiptarë, cili jua solli këtë gjëmë,
e parathënë prej Perëndisë mos e shohim kurrë sytë tënë,
qoftë edhe një ditë të vetëme me pamje mëkatare në gdhirë.
3.
Ditë aq të mallkuara si këto të luajnë mendsh,
të kthejnë prapa në kohëra të urryera të humnerës,
ku s' gjenden dot rrugët për dalë prej skëterrës,
e ku gjithçka është shthurur e hedhur në shesh.
4.
Prandaj le të mos na vijnë kurrë më ndonjëherë,
si ky vit i padëshiruar, i urryer, i ashpër e i mallkuar,
sepse ne arumunët me vëllezërit shqiptarë për gjithherë,
duam të rrojmë në paqe e përjetësisht të lumturuar!...

129. Anu anapudha

1.
Aistu anu anapudha puteiă la s-nu yină vrăoară,
că statulu s-asparsi, chiru întregu fără urmi,
dipi tuti părl'i la căsăbăulu cărținea foc di armili,
singur dimneața s-îl'i u avdza că cai s-şcurtă.
2.
Di iu nă vini aistă nipistăpsită zulumi ca di alumtil'ei,
a armâñiloru și a arbineșiloru, cai îl'i u adusi aistă urghie,
ți í năintidzăsă di la Dumnidzeu s-nu videm ma putei,
ma ș-goală singurună dzuuă cu mutrită ca di cărmie.
3.
Dzăli ahănt blăstimati ca aisti ti gioc di minti,
ti șuț dinăpoi, tru chiroi urruti ca ali humneari,
iu nu s-află căl'urili ti inșiri dit ațea piscuteari,
iu ți̧do esti dispul'iat și arucat împădz ca lăvășiti.
4.
Ti ațea s-nu ni yină aua puteiă vrănoară di nău,
ca aistu anu ahănt nivrutu, urrut, aspru, blăstămatu,
că noi armâñl'i și vruțl'i freaț anoșț arbineș,
vrem s-bănăm cu păce ș-hărisim ca gioñ aleș!...

130
. Motive të
Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare

1.
Tek çdo banor i fshatit tonë një thashethemnajë ish përhapur,
se Brigada e Parë ishte nisur të vinte ende pa u ngrysur,
në tërë Shqipërinë nami e heroizmi i saj njihej nga kushdo ,
gjithkush komandantin e saj Mehmet kërkon ta takoj sot.
2.
Të rreshtuar në formacion marshimi tërë forcë e shpirt përflakur,
ky ideal e madh i atdhedashurisë në hapin i tyre s'kish të ndalur,
të ndalur s'kish në hapin i tyre ky i atdhedashurisë ideal i madh,
për ty e shtrenjta Shqipëri e derdhim gjakun si lumë valëmadh.
3.
Tërë grabovarët, të vegjël e të mëdhenj, shpejtë shkuan te dyqanet,
partizanët e rreshtuar i vështronin të çuditur shumë të përmalluar,
ndërsa çdo kryefamil'ar marr dy-tre prej tyre, nga këshilli të caktuar,
në çdo shtëpi, ndër të rinj zgjuan dëshirën për të shkuar partizanë.
4.
Si u çlodhën, u lanë e u shpëlanë mirë e bukur dy-tre ditë te ne,
me të dëgjuar kushtrimin u mblodhën e u niseshin në misionin e ri,
ndërsa zemrat u ndezën për partizanët që nisen në luftën çlirimtare,
duke mbjellë ngado gëzim e hare, se e bardhaliri do të vijë përsëri.
5.
Që nga oborret vështronim me mall, tek humbisnin tej pas malesh,
rreshtat e trimave në marrshim duke kënduar për të shtrenjtën liri,
krenar se pas i ndoqën përmbi pesëmbëdhjetë djem trima me nam,
që bijtë u nisën të çlironin atdhenë secili prind u gëzua me krenari…

130. Motivi a
Aluptil'ei Antifaştă Național-liberatată

1.
La bănătorl' a hoaril'ei s-dăsfeațiună dzăsdițearneari,
că Prota Brigadă s-închisi s-vinea ninga ali întunicari,
tru întragă Arbinișia ghini di tuț anamea îl'i s-cunuștea,
caițido di el'i cu comandatu Mehmet astădz vrea s-ciucutea.
2.
Tu aradha la formacionu di marșu cu forță ș-sufliț'apiroașț,
cu patriavrearu idealu mari imnarea a lor n-avea cai s-chiundreașț,
chiundreari n-avea a lor mrașu, cu a patriavreariei ideal mari,
tră scumpa Arbiniși vă îl'i u vărsăm săndzăli ca arrăuri apiturbati.
3.
Tuț grăvăñoțl'i, cu ñiț cu măr, s-dusără cutroară la dugeñă,
partizăñăl'i tu aradhali mutrea multu chindusiț cu maru dor,
dapoia cafișun di proțl'i a căsiloru l'ea căt doi-trei ca ospiț,
casă di casă pit tinărl'i s-apresi vrearea tă inșiri partizăñ.
4.
Când el'i s-dăscurmară și să spălară ghini dau-trei dzăli la noi,
căt avdzără alarmu s-adunară, s-închisiră tru misionulu nău,
imnili s-apreasăr ti partizañl'i ți tu alumtă nidzea cu hărău,
sămnăndalui hărisimi mari că libertatea vă s-ni yină năpoi!
5.
Di la uborl'i a noșț îl'i mutream cu dor, încăt ma chirea după dzeñ,
aradhili a gioñiloru ți imna căntăndalui ti duruta libertati,
măndăr că după el'i si dusăr pisti țispărdzați di ficior ca azgăñ,
nițiun di părinți nu s-dispără că hil'i s-închisiră ti libertatea ali patri.

131. Prindërit e mi

1.
Tek varri juaj i zbukuruar me mermer të bardhë kam ardhur sot,
ju kam sjellë një tufë me karafila të kuq prej nga banoj me dashuri,
e, pasi i ujdis me kujdes, i lëshoj me ngadalë mbi të me dhembshuri,
ndërsa përmbi faqe më rrjedhin pa pushim rrëke të ngrohta me lot.
2.
Këtu nën plloçat e ftohta e të heshtura, të bardhësisë së mermertë,
ku preheni ju prindër të shtrenjtë në gjumin tuaj të thellë e pa kthim,
të ndjellë nga avuj e vdekjes së mbyllur në terrin e gjatë në trishtim,
tok jeni takuar përsëri për të mos u ndarë kurrë prej natës skëterrë.
3.
Së pari po bisedoj me ty Stavri, i shtrenjti e i paharruari ati im,
se imazhi e shpirti yt mbijeton brenda meje i pa humbur përjetësisht,
porosi të ndritura për të udhëtuar nëpër terr nën yjet me shkëlqim,
krenar e ballëlartë se gjaku yt rrjedh nëpër dejtë mijë kthjelltësisht.
4.
Po edhe ti moj nënë Klane, grua e forte dhe ndershme arumune,
që kur jeni bashkuar në jetën e gjatë e të amshuar në parajsë përsëri,
i heshtur me mall u përcjell përshëndetjet e nipërve tuaj lindur nga ne,
ndërsa s'më shoqërojnë më si dikur porositë prindërore plot mençuri.
5.
Tek vari juaj i zbukuruar me mermer të bardhë kam ardhur sot,
ju kam sjellë një tufë me karafila të kuq prej nga banoj me dashuri,
e, pasi i ujdis me kujdes i lëshoj me ngadalë mbi të me dhembshuri,
ndërsa përmbi faqe më rrjedhin pa pushim rrjedha të ngrohta me lot.

131. Părințl'i a mei

1.
La mărmintul a vostru, adărat cu mermer alb am vănit astădz,
di iu bănedz v-am purtatună tumbă di cărăfili aroș mușaț,
canda îl'i îndreag pri anarga, îl'i silghescu pisti el cu dor,
încăt pisti faț ňă s-vearsă nidănăsiti rricel'i di lăcri călduroș!...
2.
Aua sum aisti plăț arațoasi și tățitioasi a mărmărlui alimaț,
iu di când cădzut în somnu fără turnari voi scunchi părinț a mei,
îngănaț di duhlu morțoș, încliș tu lungă chisă întunicarilei,
diadunu hiț adunaț ninga unoară ta putei s-nu vi dispărțaț.
3.
Nănti voi s-zbureascu cu tini, a lăi Stavri niagărșitu tată a ňeu,
făhărusira și suflitlu a tău la mini vă s-străbăneadz nichirut putei,
dimindăi luňinoasi ti imnari pit chisăli căl'iuri ca luciňăl'i di zmeu,
mândăr împrostu că săndzăli a tău ňă curră curat din siňi a mei.
4.
Ma ș-tini, ale nănă Klantă, mul'eară tiňisită armânească,
di când hiț aduneaț tru ațea lungoasă bani di în paradisu năpoi,
tățitoasu vi pătrecu cu dor încl'iciuň dit nipoții amantetați di noi,
ti ațea lăcărmascu că nu am avăoastri dimăndăi ți s-părmănască.
5.
La mărmintul a vostru, adărat cu mărmăr alb am vănit astădz,
di iu bănedz v-am purtatună tumbă di cărăfili aroș mușaț,
canda îl'i îndreag pri anarga, îl'i sălghescu pisti el cu dor,
încăt pisti faț ňă s-vearsă nidănăsiti rricel'i di lăcri călduroș!...

132. O trim, prej cilit e pse trembesh ti?

1.
Edhe pse i mbetur fare bosh, i zhytur në dëshpërim:
pa shok, pa miq, pa të dashur dhe pa të dashura,
por ai s'jepet, s'zvarritet porsi krimbi nëpër tokë,
po ecën pa u ndalur natë-ditë së toku me kohën.
2.
S'dihet nga do ta shpien këmbët për ta turpëruar,
ai edhe pse s'do, do të shkojë për atje plot me dëshirë,
ai ngado t'i hedhë hapat prapëseprapë del më i fituar,
e do të mbijetojë sesa nga tërë të tjerët edhe më mirë.
3.
Pastaj shpëlahet me gëzim të madh në të ftohtat burime,
që rrjedhin paprerë me kthjelltësi gjersa arrijnë këtu te ne,
prej maleve tonë të lartë majë borë veshur e qeleshebardhë,
nga ta mbart i me mall në krahë të dashurën bukurizanë.
4.
Për ç'hallë dhe prej cilit trembesh ti or trim namëmadh,
or namëmadhi trim prej cilit ti trembesh dhe për ç'hallë,
ndërsa tani vrapon si lojtur e i frikësuar luadh më luadh:
nga cili e pse jeta jote të është svjertitur kaq shumë vallë!?...

Tiranë, më 18.12.2004

132. A lăi gione, di ți ş-di cai tini ti aspari!?

1.
Ş-căţe easti hiptu tu dispărareaţ armasu goalu:
fără di soţ, fără di oaspiţă, fără di vruţ şi vruti,
ma elu nu s-da, nu s-ruchiuşeaşăti ca yermu împadi,
ma imnă nistătut noapti-dzuuă diadunu cu chiroulu.
2.
Nu s-şti dicăt iu va s-îl'i u duc ti arşunari cicioarăli,
elu ş-căţea nu va, va ți s-neargă cu harauă dicat aco,
elu easi năpoi cama amintatu di tuţ piuţido ți s-gioc,
vă s-străbăneadz di alanţ cama multu căt cama ghini.
3.
Dapoia s-ascaldă cu mari hărisimi pit şopori apă-araţi
ți curră nicăpăsiti curaţ-curaţ până agiungu aua la noi,
di pi munţ analţ cu neauă învăscuti chipturi ca căciuli albi,
iu s-îl'i u port îmbraţ vruta ca dzănă, ți mi îngăni dinăpoi.
4.
Di ți ş-di cai ti aspari tini a lăi gione cu anami mari,
tini a lăi gione cu anami mari di ți ş-di cai tini ti aspari,
încăt avrapeşt ca giucatu pădz di pădz pi ciciorl'i fricuşitu:
di cai ş-căţe aţăia ți easti lăvăşit ahănt banea a tau!?...

Tirana, la 18.12.2004

133. I pavendosuri
- filozofike -

1.
Të afërmit, miqtë, të njohurit e shokët e mi të dashur,
më luteshin:"Ndahu nga pandehmat e tua pa vërtetim,
për këdo në kohët moderne e reja erdhi mjaftë e bukur,
na kërkon t'i shndërrojmë vjetërsirat në mbarsi e gëzim!"
2.
Prandaj në vetmi e rëndoj kujtesën me lloj-lloj mendime,
mbremjeve ende pa më zënë gjumi bisedoj me veten time,
pasi i bluaj e peshoj mirë thellësive të ndërgjegjes sime,
menjëherë nis të loz rolin të pavendosurit me pështjellime.
3.
Pastaj, i ngrati, s'di nga të shkoj e nëpër ç'rrugëkalim,
s'di të zgjedh se nga është më mirë e më e mbarë,
më e mbarë e më mire se nga është të zgjedh s'di,
ndaj shokët më thërrisnin " pandehmaxhi" më të rrallë.
4.
Ndonjëherë në heshtje them: "Gjithë çelësi i jetës time,
zbulohet më qartësisht me argumentime materialiste,
sesa kur ua shpjegoj stilemat me metodën metafizike,
nxënësit s'mbeten të qartë e të bindur prej fjalës sime.
5.
Por në mësimdhënie më mirë të eci sipas përvojës time
se nxënësve stilemat ua zgjidh me estetikën materialiste,
ndërsa në tekst i mësojnë sipas të pakuptueshmes idealiste,
i them vetes: "Pse, s'mund të loz dot prej rrugës sime!?"

133. Niapufusitorlu
- filozofică –

1.
Apropiațl'i, oaspițl'i, cănăscuțil'i ș-vruțil'i a mei soț,
ñi să pălăcăresescu:"Mut măni dit crederili a tali,
că ti caițido tru chiroulu modern nou intră cu nor,
cafti s-îl'i alăxim vecl'ăli cu ambărli ți yinu ca vali!"
2.
Ti ațea ñi vatmu mintea cu munduiri pri singuroasea,
când serăli di nimiacțat somnulu zburescu pri a mea,
canda l'i mațnu ș-înghixescu di la ahănda ali conștienț
diunoară acaț s-gioc rolulu di niapfasitorlu cu l'ieț.
3.
Dapoia, măratulu, nu știu că pit ți cali s-imnu,
nu pot s-îl'i u aleg di cai parti să l'eau cala m-ambari,
m-ambari cala s-l'eau di cai parti s-îl'i u alegu nu potu,
tri ațea soțl'i mi încl'ima "creditoriosu", cu arădeari.
4.
Vărnoară tățitu dzăc: "Tută căl'iuri a viației a mea,
s-dizvăleești ma curat după argumenti materialistă,
di cât interpretarea al stilemăli cu metoda metafizică,
ti ațea elevilor nu ñ-arămănu crezut di de alihea.
5.
S-imnu cu experiența di dascalu ñ-aspari ma ghini,
că elevilor stilemăli îl'i u înveț cu estetica materialistă,
încât la texturi îl'i înveaț după ațea niaduchita idealistă,
și pri a mea dzăcu: "Cățea nu poti s-mi giocă dit a mea cali !?..."

134. Për dashurinë tonë të fshehur

1.
Kam shumë kohë që s'jam takuar me të dashurën time të shtrenjtë
dhe, oh, sa shumë më ka marrë malli për ata sytë e saj aq të bukur,
prandaj për të vajtur në vendbanimin e sotshëm vrapoj me të shpejtë,
edhe njëherë të takohem me të duke më dehur me të puthura si dikur.
2.
Po kur të arrij s'di sesi do të shtirem ndaj tërë të afërmve të saj,
që për dashurinë tonë të fshehur prej shumë kohe s'kanë fare dijeni,
po cili do më mbajë të mos shkoj për ta qetësuar shpirtin tim paskëtaj,
të vrapoj me këmbët e mia për tek ajo i pa frikësuar rishtazi si në rini.
3.
Sapo arrij përpara portës së atij oborri të shtëpisë së saj aq të bukur,
kuptoj që se zemra ime ende më rreh fort paprerë nën gjoksin tim,
i ndërgjegjshëm në mirësinë e në bukurinë e syve të tu të shndritur,
të ma shuaj këtë shpirtin të përflakur prej kësaj dashurie pambarim.
4.
Që prej shumë kohësh s'e pandehja se do ta shëtisja bahçeve përsëri,
mes lloj-lloj lulesh aromëmbla në rrugëtimin e saj dalëngadalazi,
dhe të bridhja duke e mbartur në krahët e mi anembanë pa pushim,
gjer të ngopshim pa prerë me të ëmbla puthje tona në vëlim,
5.
Po tani që të dashurën time të shtrenjtë, i ngrati, e takova sërish,
cili do të ma qetësojë zemrën të mos më pëlcasë nga ky përmallim,
se erdhi çasti i urryer për t'u ndarë nga shoqërimi i saj pa mbarim,
e nga mosdashja e ndarjes jemi zhytur në dëshpërim bashkërisht.

Tiranë, më 20.02.2006

134. Ti vrerea a noastă ascumtăoasă

1.
Am di când ți nu eascu ciucutit ma cu scumpea vruta a mea
și, oh, cât mi ari loat doru ti ațeal'i ahănt mușeațl'i ocl'iăl'i a l'ei,
ti ațea cutroară s-negu dicăt aco iu băneadz ninga ea,
s-mi adunu ninga unoară cu năsă îmbităndalui di bașiei
2.
Ma când eu s-agiungu cum s-mi tragu nănti di apropiațl'i a l'ei,
ți nu știu ținea ti vrerea a noastă ascumtăoasă di multu chirou,
ma cai poti s-mi țăni, s-nu nergu la ea ta s-îl'i u taț suflitlu a ñeu,
nifricușitu ca tru tinărami cărțănescu aco iu í ea cu ciciorl'i a ñei.
3.
Căt agiungu nănti la porta dit uborului mușaț a casil'ei a l'ei,
aduchescu că inima a mea ñ-bătănești fără căpăsiri sum cheptu,
coșientu tu ghinețea ș-tu mușuteața sălghit di aței ocl'i scăntei,
poati s-ñi apună piriasului suflitu a ñeu dit vrearea fără sonu.
4.
și di chirou nu pistipseam că vă s-îl'i u priimnam năpoi pit băhcei
ta s-îl'i u disfățeam pit soi di soi lilici, cu añorizmi dulți cala a l'ei,
s-alăgam părț di parț purtăndalui a năsl'ei în breațl'i a mei,
până s-l'i fănteam suflițl'i cu nidănăsatli nostămăli a noastri bașei.
5.
Ma mărătulu di eu tora ți cu scumpa vruta a mea mi adunai,
cai poati s-ñi tățească inima s-nu ñ-creapă di bătănari di dor,
că vini chiroulu urutu ți s-mi împarț di a l'ei lundzăli asotsiari,
di nivrearea a împărțăril'ei him hipț tu mări dispărări doil'i noi.

Tirana, la 20.02.2006

135. Të ikurit e gënjyer rishtazi

1.
Gjer më nëntëdhjetën Shqipëria nga çdo anë ish krejt e izoluar,
por nga kjo shtrëngesë u ngrit e u ngulit thellë një psikologji e re,
jo vetëm tek të më të rinjtë, por edhe tek më të moshuarit ndër ne,
që nëpër shumë shtete të huaja të botës të shpërndahen pa pushuar.
2.
Atje ku shkuan ata u futën për të punuar në punëra më të rënda,
për një krodhe buke të thatë tek afendikoit i gjunjëzoi e pangrëna,
pastaj për të shuar urinë brejtëse të stomakut të tyre të boshatisur
pastaj t'u dërgonin para familjarëve të tyre prapë për t'i ringritur.
3.
Mikpritësit e huaj i pritën sikur gjoja ishin të keqardhur për ta,
po më pas i futën të kryenin punët e lëna prej tyre mjaftë të rënda,
pa pyetur se ishin arumunë a shqiptarë, të ikurit e gënjyer rishtazi,
që endeshin shtëpi më shtëpi nëpër huajdhesi 1) të uritur e heshturazi,
4.
Edhe pse janë shumë larg prej atdheut, atje në huajdhesinë e urryer,
gjithë të ikurit punojnë gjatë tërë ditës gjer në të ngrysur pa pushim,
ndërsa mbrëmjeve prej lodhjes i rrëmben gjumi i ëmbël pa shqetësim,
duke ëndërruar ditën e lumtur e të bukur kur sërish do jenë kthyer,
1) huajdhesi - dhe i huaj

135. Fudziți'i arăş di nău

1.
Păn la naudzăl'ia Arbininişia fu înclisă dit tutăli părț,
ma dit aistă strimțătoasă s-îngărfăsiună psicologhi nau,
nu singur pit la tinărați'i a noșț, ma ș-pit la ma aușăț,
ta s-fug fără căpăseari pit multi stături xeani ali duñeau.
2.
Aco iu s-dusără el'i întreară s-lucra pit lucril'i cama greali,
la afendicoil'i el'i s-zănucl'iară tiună măşcătură di păni goală,
nănti ta s-aplecă foamea di nimăcarea ți îl'i u îngărca cu areali,
dapoia s-pătrec păradz în căsurli ta s'pot averea năpoi s-îl'i u scoală.
3.
Oaspitățl'i xeañ l'i aştiptară canda ti năş îl'i u vinea arău,
ma dapoia îl'i băgară s-fițea ma greili lucruli lăsati di el'i,
nintribat că sunt armâñ ică arbineş fudziți'i arăş di nău,
ți pit xeanitati alăga casă di casă foamitoş, tățiț ș-fromñi ca ñel'i.
4.
Ș-cățe sunt multu diparti, aco tru xenitati urrută, dit patria a lor,
tuț fudziți'i lucreadz tut dzua nidănăsiț păn pri întunicari,
când seară di seară acurmaț îl'i arăcheaşti somnulu cu yisoñ,
yisăndalui ti ațea muşeata dzuuă ali cama apropea şuțeari.

136. Nga më erdhi kjo e madhe mbarësi

1.
O ju shokë të besës më rrëfeni nga më erdhi kjo e madhe mbarësi,
që të shpëlahem edhe njëherë nëpër burimet e kthjelltë nën ahishtë,
ku zogjtë krahëshkruar dhe zëëmbël cicërojnë pa pushuar ëmbëlsisht,
ndërsa meloditë, si i dehur më fusin në gjumë mbretëror ngadalësisht.
2.
O shokë të jetës e të besës si vëllezër më shpëtoni nga kjo dashuri,
duke më shpënë edhe njëherë në Sheshin e Bukur të Ftujakëve,
ku duke lodruar e kënduar pa pushuar gjersa të gdhijë dita përsëri,
ta harrojmë dhembjen që na sjell gjithnjë ai të përflakur prej malleve.
3.
Siç rrëfejnë të moshuarit e bukura e dheut del herët në mëngjes,
të lahet ngadalë e hareshëm, atje në Liqenin e Zi, përmbi ahishtë,
e fshihet pranë pyllit të pashkelur, gjersa dielli perëndon pasdrekes,
duke pritur të rindal qielli pa re, nën ndriçimin e hënës bukurisht.
4.
I shtyrë prej legjendave të bukurëzën e dheut e kërkova pafund,
edhe pse e lashë zemrën të kërkojër bukuroshëzën time lirisht,
e gjersa u poqa brodha, po bukurinë e shpirtit s'e gjeta askund,
ndërsa iu qepa pas, më mirë është të më gjejë ajo, u binda plotësisht.
5.
O ju shokë të besës më rrëfeni nga më erdhi kjo e madhe mbarësi,
që të shpëlahem edhe njëherë nëpër burimet e kthjelltë nën ahishtë,
ku zogjtë krahëshkruar dhe zëëmbël cicërojnë pa pushuar ëmbëlsisht,
ndërsa meloditë si i dehur më fusin në gjumë mbretëror ngadalësisht.
6.
Që atëherë është rrokullisur e hedhur pas shpatullave mjaft kohë,
po hareja që m'u shfaq në rini mbeti te unë po ashtu siç qe dikur,
por prej përndjekjes së dashurisë sime të vërtetë e mjaft të lumtur,
mësova se më mirë ta kërkosh bukurinë brenda shpirtit të ngrohtë!
Tiranë, më10 shkurt 2005

136. D-iu ñi vini aistă mar' ambareaț

1.
A lăi soț a ñei di pisti ñ-spunaț d-iu ñi vini aistă mar'ambareaț,
ta s-mi scaldu ninga unoară pit șopori curaț ți s-curră sum fădz,
iu pul'i areaptimușaț și boațidulț țăru{22} cănțili a lor pisti dădz,
ți ca îmbitatu di melodili ți ti bag diunoară tu somn ca amerreaț.
2.
A lăi soț a ñei di viața, pisticiș ca buñăl'i fraț mi scăpaț di dor,
dusindalui ninga unoară s-alag la Padea Mușeaț a Noțnjilor,
iu cu giucari ș-căntari nicăpăsiti păn s-aprească dzua nau di nău,
s-li agărșim durerăli ți ni l'-aduți totna elu ca foc cărmăgău.
3.
Cum s-spuni di aușaț'l'i că Mușatea a Locului easi di cu dimneța,
s-speală anarga și cu harau la Lac Laiu, pisti pădurea di fădz,
și s-ascundi tu nicălcata păduri, când soarăli fudzi după prăndz,
aștăptăndalui s-easă când s-luñințiteași luna cu ma mușața.
4.
Pimtu dit aisti leghendi ti Mușatea a Locului p-iu nu îl'i u căftai,
ș-cățe ñ-alăsai inima lișoară, mușatușa a mea ca dzwnw s-ñ-află,
p-iu nu alăgai păn încl'ișu ficiuramea, ma mușata tu suflitu n-aflai,
l'i bitui ciciorl'i după năsă, ma mi convingă ma ghini ea s-mi caftă.
5.
A lăi soț a ñei di pisti ñ-spunaț d-iu ñ-vini aistă mar'ambareaț,
ta s-mi scaldu ninga unoară pit șopori curaț ți s-curră sum fădz,
iu pul'i areaptimușaț și boațidulț țăru cănțili a lor pisti dădz,
ți ca îmbitatu di melodili ți ti bag diunoară tu somn ca amereaț.
6.
Multu chirou í arucutită di atumțe pisti a meali pultări,
ma harau ți ñ-vini tru tinărami armasi și cum fu la mini,
ma dit îngănarea a vrutil'ei a mea di dealihea ș-ti m-ambari,
învățai că s-mutreești suflitlu di la mușateața í ma ghini,
Tirana, la 10 șkurtu 2005

137. Shqiptari

1.
Në oborrin e së bukurës Tushë në mëngjes herët të asaj dite pazari,
po shkarkonte mushkën shqiptari trim, i veshur hijshëm si dhëndër,
sa shkëmbeu shikimin me të u gjunjëzua prej bukurisë së tij të virgjër,
të shkretës vashë zemrën seç ia rrëmbeu dashuria e djalit syshkëndi.
2.
Seç na u zhyt në botën e ëndërrimeve vashëza Tushë përnjëherë,
ngado endej tok me shoqet e rinisë apo edhe krejt vetmazi me nge,
imazhi i hijshëm i shqiptarit trim pas e ndiqte pa u lodhur asnjëherë,
ndërsa i gëzonte shpirtin e përflakur prej së ëmblës bukuri djaloshare.
3.
Prej asaj dite, që bukuroshja Tushë vështroi atë bukuri të patreguar,
sa vinin në oborr mushkat e ngarkuara me thasë për t'u shkarkuar,
që të bluanin grurë në mullirin e tyre më të njohur në fshat cilësisht,
e, sa shihte se me të tjerët ish edhe shqiptari i saj trim fatmirësisht.
4.
me bucelëzën e bukurzbukuruar krahëhedhurazi dilte shpejtë gjojazi,
t'u ofrojë ujin e ftohtë të flerës pranë tyre duke u afruar ngadalazi,
gjersa arrinte te shqiptari trim, për të shkëmbyer dy-tri fjalë dashurisht,
ta shuaj përmallimin e fshehtë me shkëmbim shikimesh ëmbëlsisht.
5.
Kaluan ditë që kur bukuroshja Tushë prej pamjes së tij tërë hijeshi,
e rritur mes malesh të lartë loz nëpër ëndërrime të bukura vashërie,
po kush mund ta dijë se sa dhembje i shkaktoi kjo e fshehura dashuri,
sa herë shqiptari trim vonohej pa ardhur në oborrin e kësaj shtëpie.
6.
Atëherë bukuroshja Tushë shembej përtokë e zalisur e si ngordhur,
se s-do piqej me shqiptarin trim për të shkëmbyer dy-tri falë ëmbëlsisht,
po kur e shihte të shkarkonte thasë prej mushkës së ngarkuar përsëri,
nga gëzimi në dhomëzën e saj hidhte vallen e pa muzikë lumturisht.
7.
Prej asaj dite asnjëherë e shkreta Tushë s'e pa shqiptarin e saj trim,
edhe pse e shpirtpërflakur prej mallit vështronte nga oborri pa pushim,
ndaj natë e ditë tok me leshin në furkë tirrte dhebsurinë nëpër ëndrra,
por portreti e tij s'i humbi gjëkundi, e ndiqte pas si ikonat e shenjta.

137. Abineşlu

1.
Tru dzua di păzari, la oborulu a muşatil'ei Tuşă di cu dimneaţ,
dăscărcă mulara gionăli arăbănesu ca harambou învăscut muşeaţ
şi cât alăxi mutrita cu elu, s-znucl'i pri muşateţea nevidzut putei,
ali şcreti featiţă inimea l'i-s-arichi di dor a ficiorlui ocl'iscântei.
2.
Diunoară featiţă Tuşă s-hipsi tru duñeaua al yisuri a l'ei,
p-iuţido ţi indzea singuroasă ică diadun cu soţăli di tinăraţ,
fănărusira a arbăneslui gioni după îl'i u îngăna di pi niacurmaţ,
îl'i u hărisea suflitlu pirăfocoasu dit muştaţea gionască ca di zmei.
3.
Dit aţea dzuuă neagrişită ţi muşata Tuşă îl'i u mutra pri elu,
cât ori vinea mulărăli încărcati cu saţ ţi s-dăscărcă tru ubor,
s-maţăna gărru nău la ma cunuscutu moară a horil'ei a lor,
cât videa că stog cu bărbeaţ earea arbăneasulu gioni ca zmeu,
4.
cu troară inşa di castilea{23} cu buculia îmbraţ adreat muşaţ,
pri anarga s-apruchea ningă el'i s-ursească apă araţi di fleari,
păn s-agiungea la arbineşlu a l'ei gioni, s-alixea dau-trei zboari,
s-aplica ascumtulu dor ţi cu mutrităli a lui s-l'i-pitriţea ghineaţ.
5.
Tărcură dzăli di când muşata Tuşă di a lui mutrită cu ahânt nor,
giuacă pit yisuri muşaţ di featiţă cărscută namsa dit munţ,
ma cai poati s-l'i u şti cât dispirări ţi l'i-adusi aistu dor pri ascumţ,
când arbineşulu gioni s-amăna multu chirou nivănit tru ubor,
6.
Astumţea muşata Tuşa s-păscănea zălăpsită ca psohiă împadi
că nu vă s-adunea cu arbineşulu gioni s-alăxea dau-trei zboari,
ma când elu îl'i u videa di nău s-discarcă mulara îngărcat cu saţ,
di hărisimi la udaua a l'ei acăţa s-gioca încor di nipărmănaţ.
7.
Dit aţea dzuuă mărtea di Tuşă nu îl'i u vidzu arbineşulu gioni,
ş-căţe cu dor apreas ca foc mutrea di cât la uboru fără dănăseari,
ti aţea noapti-dzuă stog cu lăna pri furţ li turţea duruţăl'i a l'ei yisoñ,
ma portretlu lui nu îl'i u chiru iuvea, dinapoi îl'i u îngănea ca yicoñ.

138. Flamburi

1.
I përmalluar endem sot përmes vendesh të shtrenjta të fshatit tim,
tek i bukuri Shesh të Kryqit[1)] më shpunë këmbët e mija papriturazi
e po qëndroj mbi të ndanë shembishtës së kishës mëgjunjazi,
me vështrimin anembanë pemëve të larta gjer te kroi me gurgullim,
2.
menjëherë më ringjallen varganët zbritëtar prej malesh të lartë,
dhëndri i prirë prej fëllambarit me flamur[2)] tok me dasmorë,
duke kënduar e vallëzuar me gëzim rretherrotull pemës së lashtë,
e duke e përcjellë atë gjer tek ne si melodi të ëmbël ëngjëllorësh.
3.
Që aty dasmorët niseshin me fëllamburin majëkryq prej bredhi të ri,
fëllambarët të gëzuar niseshin të shpinin e ardhjes së tij me ngadalë,
e në fillim qëndronin në oborrin e bukur të shtëpisë së dhëndrit të ri,
duke i përndezur tërë të ftuarit me këngë e valle të bukura valë-valë.
4.
Fllamburtari, fllamburi tok me flamburtarët porsi atëherë përsëri,
edhe sot i nisin të uruarat arumunet dasma të ndezura rishtazi,
që ndjekin nuset e dhëndurët e ri me këngë e valle gazimplot,
gjersa të rrojë arëmënamea siç ka qënë, do jenë ato për nga mot!...

Tiranë, më 20.04.2006

1)Emër vendi. Sheshi i Kryqit, quhet sot. Në këtë vend ish ngritur kisha e Kryqit, Shën-Gjegji. Që aty nisej fllamburi me fllamburtarët e dasmave tok me dhëndrin e ri.
2)Një lloj majdegëze e zbukuruar që prijnë dhëndrin e ri zbret nga mali.

138.Flambura

1.
Pit aişţ locuri scunchi a hoarilei a mea alăg astădz umplut cu dor,
la Padea di la Cruţă1) mi duc ciciorl' a meali diniaştipteari,
şi ma stău pisti stoghiurl' alu aţilor muriştăli hiptu tu munduiri,
ño aruc mutritea part di parti păn la făntăna sum analtulu pom,
2.
şi diunoară ñ-s-yieascu hărăţiţl'i dipunăţ dipi analţl' munţ,
haramboulu părimnat di flamburtaru cu flambru ş-numţitor
cântandalui şi giucăndalui cu harau avărliga di un vlecl'iu pom,
şi aşiţ păn la noi astădz ñ-s-pitreaţi pit sufliţl'i hărăserea a lor.
3.
Di aco numţitorl'i cu flambrulu adreat di frăndz veardz di bradz,
flămbarl'i hărăsiţ s-închisea la hoară anarga pi muşeaţ aradz,
nănti chiundrea tu uborlu muşat a casilei o haramboulu nău,
aprindalui tuţ ancl'imaţl'i tu cănti ş-giocuri nisoniti di hărău.
4.
Flambutaru, flambura diadun cu flamburtarl'i năpoi ca atumţea,
ş-astădz diadunu l'i închisească arămăneaştli numţli apreasi năpoi,
cu cănţi, încoruri ţi îngănească înveastăli şi haramboulu dinăpoi,
cum fu, aşiţ vă s-hibă di aua ş-năinti păn s-băneadz Armâneamea!

Tirana, la 20.04.2006

1) Padea di la Cruţ, s-ăncl'eamă astădz. La aistu loc erea îngărvăsi biseara di la La Cruţă,Sămtu Ghierghi incă Ali Iorghi. Di la năsă s-ănchisea flambrulu, cu flambarl'i ali numti diadun cu haramboulu nău.

139. Shtëpia jonë

1.
Që kurse s'banoj më në shtëpinë tonë shumë kohë është rrokullisur,
këtu pranë lumit të Valamares, mbështetur pas shkëmbit të bardhë,
ndërsa brenda saj janë lindur shumë bij e bija të fortë e të bukur,
e që janë përkundur me dashurinë e nënave të tyre shpirtbardhë.
2.
E heshtur dhe e pa zë qëndron ende më këmbë përpara nesh sot,
ne t'i njohim njëlloj si ti të gjitha skutat e ngjarjet e përjetuara tok,
por edhe të kuptojmë mirë se ç' kërkon prej të adhuruarve bij të tu,
e çdo brez kur na ke thirrur të jemi përgjigjur dashurisht gjithashtu.
3.
Ndaj cili më mirë se ne do të bisedonte për ëndrrat e tua të bukura,
për trimat e veshëzat e bukura si zana, që ecin nëpër udhë të mbara,
e ndaj sot je bosh nga të thirrurat e fëmijëve tek ngasin kuajt në lëmë,
po përpiqemi sesi të mos të lëmë më si jetime ndanë rrugës pa mëmë.
4.
Erdhi dita të vijmë tek ti për të të zbukuruar nga ç'ishe më bukur,
që t'u rrëfejmë sesi na përkundën mëmat tona në djep me përmallim,
se është thënë prej Perëndisë në të të rriten fidanë rinj pambarim,
si dhe për barinjtë arumunë tek nisen herët pas tufave për t'i kullotur.

139. Casa a noastă

1.
Multu chirou í arucutit di când nu s-bănedz la casa a noastă,
aua pi ningă Valemare andupurit priună mari alboasi cheatră,
încât nuntru la ea sunt amintaț caiști cât hil'i și hil'e mușeaț
și la sărmănițăli a l'ei cu dorulu di a lor dădi sunt lignaț.
2.
Dinânti di noi astădz ma ni stăi împroastă tățitoasă, fără boață,
noi ți li cunușteam multu ghini, că ți undziri la ea sunt giucaț,
ma ș-ti-duchim că ți vrei s-cafț pri a noi hil'i adoreațili a tăi,
și ti him răspusără băr di băr di unoară cât ni ai căftat părmini.
3.
Ti ațea cai cama ghini di noi poati s-zburească ti a tali yisari,
ti gioñăl' și featițăli mușatuși ca dzăni, ți imn pit căl'uri ambari,
tri ațea astădz ți ai armasă goală fără zghilirili a giocuri di ficiurițț,
ma ni cilistisim s-nu t-alăsăm ca yitimă{24} pi ningă cali, him convinsiț,
4.
Vini dzua s-vinim la tini s-ti adărăm di ți fuș ma mușeaț,
ta s-l'i u spunem cu dor că cum him lăgăneaț la tuniț di dădăñ,
că esti dzăsă di la Dumnidzeu tru ea s-creascu năi fildăñ,
ș-ti picurarl'i arămăñ ți îngănu turmăli di oi di cu dămneaț.

140. Pranë shtëpisë sime

1.
Pranë shtëpisë sime të thjeshtë, ndodhet një gur i madh ngjyrgri,
ku ne loznim ditë për ditë, së toku me vërsnikët e fëmijërisë sime,
dhe gjer më të ngrysur përmbi të duke u ngjitur e shqitur rishtazi,
nga që më griseshin shallvaret e shtrenjta nënë Klanta më fliste.
2.
Prej lojës sonë së marrosur fëminore ato ishin bërë copa-copa,
nga rrëshqitja e pamenduar se ç'mund të na ndodhte papritmazi,
dhe se çfarë pune do t'i hapnin asaj, nëse ato do t'i thurte rishtazi,
e shkreta që tërë natën e natës do të lozë gishtat pa pushim me shtiza.
3.
Të nesërmen besën, për të mos e përsëritur e harronim me papjekuri,
fshehurazi prej saj e nisnin rrëshqitjen përmbi gurin e hirtë përsëri,
ndërsa buzëmbrëmjeve i frikësuar futesha në shtëpi vjedhurazi ngadalë
dhe mendoja sesi t'i shpëtoja zemërimit të saj, duke i shkarë si ngjalë.
4.
Kështu u rrokullisën ditët e fëmijërisë sime, mbushur plot me lodra,
së bashku me prindërit e mi të dashur, në mes këtyre malesh të lartë,
pa u menduar se ç'do të na sillte e ardhmja, që vinte gjithnjë e më qatrë,
e mbuluar me mallin prindëror, ca nga ca u rritëm pa bukë në sofra.
5.
Pranë shtëpisë sime të thjeshtë ndodhet një gur i madh ngjyrgri,
ku ne loznim ditë për ditë së bashku me vërsnikët e fëmijërisë sime,
dhe gjer më të ngrysur përmbi të duke u ngjitur e shqitur rishtazi,
nga që më griseshin shallvaret e shtrenjta nënë Klanta më fliste.

140. Ningă a casil'ei a mea

1.
Ningă a casil'ei a mea easti un cheatru murgă multu mari,
iu giucam dzuuă di dzuuă, diadunu cu vrăsl'i tu ñicuriţa a mea,
alichindalui şi aruchişceari pisti năsu păn pri întunicari,
scumpea dadă Clantă, ni bătea că pantalonili a ñia ñ-s-arupea.
2.
Dit gălăritulu gioculu a nostu eli eara fapti bucăţ-bucăţ,
din aruchişearea fără di minti tuti soi poati s-ni undzească,
şi că ţi lucru li disfăţeam a l'ei când năpoi s-îl'i împăltească,
măratea ţi tută noptea vă s-gioc dzesţl'i di nidănăsit cu crădz.
3.
Ma dzua alantă agrişeam că ţi pisti noi l'-aveam data di nicoptil'ei,
ahiurheam aruchişarea pisti murgu cheatru pri afriştea di năsă,
încăt, când ningă seară fricuşitu ş-pri ascumtea intream în casă,
traptindalui ca păntitu mundueam că cum s-îl'i scăpam a învirarl'ei.
4.
Aşi s-arucutiră dzălăli a ñicuramil'ei a mea, umplut cu giocuri,
diadun cu părinţl'i a ñei vruţ, namsa dit aişţ analţ munţ,
niminduită că ţi vă s-ni aduţea yinitorlu ţi ma yini pri ascumţ,
amvălit di dorulu părinteasc, nihima cât nihiam cărscum cu suferiri.
5.
Ningă a casil'ei a mea easti un cheatru murgă multu mari,
iu giucam dzuuă di dzuuă, diadunu cu vrăsl'i tu ñicuriţa a mea,
alichindalui şi aruchişceari pisti năsu păn pri întunicari,
scumpea dadă Clantă, ni bătea că pantalonili a ñia ñ-s-arupea.

141. Rrodhja

1.
O moj rrodhe, që më rritesh ndanë mezhdash a nën ferrishta,
këtu, për cilëndo gjë të gjallë a njeri të veshur me veshje të leshta,
u ngjitesh pas dhe asnjëherë me dashjen tënde s'u shqitesh vetë,
po gratë punëtore arumune, me duart e veta u tëharrin vërtetë.
2.
Cili arumun a arumune s'të njeh ty moj gjembaçja rrodhe,
shumë mallkime hidhen mbi ty, sa herë u ngjitesh nga pas,
nëpër bashkën e deleve, duke kullotur mezhdave pa asnjë mas'.
ndaj thërresim ndonjëherë me fjalën e rrallë tallëse "rrodhe!"
3.
Ngado rritesh ti moj rrodhëz me plot gjemba e tu majëmprehtë
atje u pëlqen dhenve tona të kullosin me shije nën pisha përherë,
po barinjtë e mençëm arumunë i përzënë prej andej menjëherë,
se duan që gratë e tyre të mos u lodhen veç prej jush në këtë jetë.
4.
O moj rrodhe, që më rritesh ndanë mezhdash a nën ferrishta,
këtu për cilëndo gjë të gjallë a njeri të veshur me veshje të leshta,
u ngjitesh pas dhe asnjëherë me dashjen tënde s'u shqitesh vetë,
po gratë punëtore arumune me duart e veta u tëharrin vërtetë.

142. Boshti

1.
Rrotullohet boshti nëpër duarpuntoret e arumuneve pa pushim,
me të shpejtë tjerrin leshin e bardhë të dhenve duke ëndërruar,
përzihen duart me fillin e leshtë prej boshtit gjithnjë i rrotulluar,
që varet gjer në tokë e përsëri ngrihet në rrotullim pambarim.
2.
Përmbi këto gra arumune të ndershme e punëtore duararta,
edhe pse i rreh në ballë ditë e natë pa u shterur era me tërbim,
edhe pse i stërreh era e jetës rëndë me tërëcëllimë pa mbarim,
atyre s'ju humbet bukuria asnjëherë, po veç jesin rrëzëllimarta.

141. Săcaia

1.
Ale săcai ți ti-încreaşti mardzinea di adzări pit mejdi{25}
pi țido pravdi a om la noi, învăscut cu-învăşteari di lănă,
ti alicheaşti şi putei singur nu ti împarţ di pi eali,
ma lucurtoari mul'eari armâni, ti discurmă cu măñă.
2.
Cai di armâñ ş-di armâncă nu ti cunoaşti pri tini,
căt blăstemñ să silgheascu ti tini când l'i u s-alicheaşti,
la păşteari pit mejdi a pit arudzăl'i la noi după lăna di oi,
ti ațea ți strigăm cu puzeari cu zborulu "săcai" di dinăpoi.
3.
Iutsido creaşti tini săcai, ți ni înțeachi cu a tali schiñ,
aco arisească s-pască cu nostimă oili a noasti sum chiñ,
ma picural'i armâñ mintimeñ, vi azguñeascu cu troară,
că vor ți mul'earăli s-nu s-îl'i u s-acurmu di voi văroară.
4.
Ale săcai ți ti încreaşti mardzinea di adzări pit mejdi
pi țido pravdi a om la noi, învăscut cu învăşteari di lănă,
ti alicheaşti şi putei singur nu ti împarţ di pi eali,
ma lucurtoari mul'eari armâni, ti discurmă cu măñă.

142. Fustu

1.
Giocă fustu pit măñăl'i dit armânci fără di căpăsiri,
si să tiriască lăna di oili albi hipti tu yisuri muşaţ,
să meastăcă măñăl'i cu hirulu dipi fustu ţirculeaţ,
ți cadi păn pri padi şi năpoia s-scoală fără bintisiri.
2.
Pisti aisti mul'eari armânci multu lucrătoari ş-tăñisiti,
şă căţe li bati noapti-dzuuă vintulu ca turbatu pisti frămti,
şă căţe li străbati vintulu a viațiľei greuă fără di căpăsiri,
a lor nu l'iu-cheară muşteţea, ma lucineascu ş-cu minti.

3.
Rrotullohet boshti nëpër duarpunëtoret e arumuneve pa pushim,
me të shpejtë tjerrin leshin e bardhë të dhenve duke ëndërruar,
të thurin veshje të bukura e të forta për trimat e tyre të dëgjuar,
e dimrit të shtegtonin tufat e dhenve në bregdet për dimërim.
4.
Pastaj, kur tendoset ngado përmbi tokë errësira e thellë e natës,
mos harroni t'i mbuloni të bukurat ato, me puthje plot përmallim,
me fjalë të ëmblatha, të bukurza e të shijshme, si frutat në mbarim,
gjersa në krahët tuaj të fortë t'i rrëmbejë gjumi i ëmbël prej vapës.

143. Sovajka

1.
Kush më mirë se ju duararta gra arumune punon në avlëmend,
sa i ngrehni më këmbë nisni të endni të bukurat qilima me durim,
të kërrusura mbi të ndiqni me duar sovajkën që shkon-vjen pa pushim,
kështu mbijetojnë ato, duke ëndërruar për takimin me trimin levend.
2.
Në tërë Shqipërinë s'gjendet ndonjë shtëpi pa qilima të shtruara,
të endura nga duart e tyre punëtore, me dashuri e zbukurimrrallë,
duke derdhur mbi to, me fantazinë e saj, lloj-lloj bukurish plot mall,
motive të përzgjedhura luledeleve, të çelura në vise të pashkelura.
3.
Lodhja prej punës së rëndë në ndjekje të sovajkës mbi avlëmend,
asnjë arumune s'e harron vuajtjen e punës krijuese gëzimdehëse,
ndërsa i përcillnit ikje-ardhjet e saj, gjer në të gdhirë të ditës së re,
edhe pse djersa, si milingonat, ju shpëlan pa prerazi në çdo vend.
4.
Kjo fama juaj e madhe, si duararta punëtore nga s'është përhapur,
nëpër gadishullin e Ballkanit, ku banoni të shpërndarë me detyrim,
me popuj të tjerë, krejt të ndryshëm me arumunët, në bashkëbanim,
jashtë mentalitetit të nacionalizmave të vjetër, në paqe e të lumtur,

3.
Giocă fustu pit măñăl'i dit armânți fără di căpăsiri,
si să tiriască lăna di oili albi, hipti tu yisoñori mușați,
s-adaru învățeari buni tri gioñăl'i a lor avdzăț,
și di iarna s-li ducă tu arniu turmăli di oi fără di arcoari.
4.
Dapoia, când s-s-tindi piuțido pisti biloc chisa ali noapti,
nu agărșiț s-l'i îmvăliț mușeatăli di eali, cu bașii di dor,
cu zboari dulțoasi, mușeatoasi, nostmioasi, ca pomñ coapti,
păn eali la brațl'i a voșț s-îl'i arăchească dulțăli somn cu nor,

143. Sua

1.
Cai ma ghini di voi mul'eari armâni lucreaț tu războiu,
di când vi sculeaț împroasti pri cicior s-adraț sazmăli mușeaț,
pri eali asăraț cu măñ sua ți yini ș-fudzi nidănăsaț,
și străbăneadz eali yisăndalui andamusea cu a lor haramboiu.
2.
Tu întreagă Arbinișia nu s-află vărnă casă niaștrăt cu zăzmi,
dit măñăli lucurutoari a lor, sunt adărati tuti eli mușeaț-mușeaț,
vărsăndalui fantazia a lor, cu dor pisti năsi cu soi di soi di mușteaț,
motivi aleapti cu vreari pit lilicili agri, ți s-disfac pit bilocuri nicălcati.
3.
Acurmarea cu lucru greu anda îngăneești sua tu războiu,
nițiună armâncă nu îl'i u agărișești suferință a fățeariei di hărăiu,
ma păn pri aprita a naul'ei dzuuă pitrițeț vinir-fudzirea a l'ei,
și cățe sudoarea, ca furidz lucărtoari, nu căpăseascu putei.
4.
Piu nu ieasti disfaptă fama a avoastă di măñ lucrutoari,
pit piuțido tru pensula Balcan, iu arăspăndiț astădz bănaț voi,
ți băneadz diadun cu alanț mileț, ți cu arămăñ sunt altăsoi,
cu tăñi, cu păci, nafoară di mentalitetulu a nacionizmăl'iei agri.

5.
Kështu, duke punuar e derdhur djersën, si ujëvarë faqeve pa pushim,
keni rrojtur të përzierë me popujt e tjerë të gadishullit tonë të vjetër,
prej shumë shekujsh, së toku me shqiptarë, bullgarë, serbë e grekë,
pa egoizmin nacionalist, jeni treguar si miq të sinqertë në vëllazërim.
6.
Nga ju burrat trima arumunë dhe ju gra punëtore duararta si zana,
vilet mentaliteti i mbushur me dashurinë e madhe të së bukurës jetë,
ndërsa, imazhi i futur në shpirtrat e popujve të tjerë, si vëllezër,
e nga kjo mirësi e thjeshtësi të çuditur, ndriçohen veç nga e mbara.

144. Kjo ftohtësirë e urryer e sivjetshme

1.
Kjo ftohtësirë e urryer e sivjetshme, e përplasur me ashpërsi,
s'di pse më vijnë prej së thelli të mendjes të gjalla rishmëzi,
koha e shkuar mjaft e bukur e fëmijërisë time ëndërrimtare,
nga shfryrjet erërave të marrosura, të përziera me furtunë e re.
2.
Sa herë dilnim tok me vëllain tim më të vogël në dritare,
dhe prej saj vështronim me gaz tufat e zogjve pendbukur,
kur mblidheshin e çmblidheshin ndanë kasolles të uritur,
që të tërë barkbosh nga e pangrëna, cicëronin me dëshpërim.
3.
Kjo ftohtësirë e ashpër e ditëurryer e dimrit të sivjetshëm,
s'i kisha parë që kushedi prej sa kohë më parë ndonjëherë,
por sot më ngrinë faqet, si dikur në fëmijëri time përnjëherë,
e si dhëndri të bardhat nuse, dëborën e shoqërova gëzueshëm.
4.
Andaj sa herë bie dëbora e bardhë mbi malet tanë të lartë,
më vijnë ndërmend të bukurat ditë e të shkuarës fëmijëri,
atje larg në fshatin tim, të mbledhur mes urash harkëgurtë,
ku ftohtësinë dhe erërat e marra gjithnjë i përcjell dimri.
5.
Me ju zogj pendbukur dua të bisedoj si në fëmijëri rishmëzi:
"Ju zogj zëëmbël, të mbetur përmbi degët e pemëve të thata,
e të mardhur endeni anembanë të dëshpëruar e heshturazi,
duke kërkuar ushqim, pa pyetur asnjëherë për erërat e marra!

5.
Așiț, cu lucru, vărsăndalui sudoari ca apăspindzraț caldz pi faț.
aveaț bănat misticaț cu tuț mileț'l'i di penisula a noastă vecl'i,
di mulț seculi, diadun cu arbineș'l'i, vurgărl'i, sărghil'i ș-greț'l'i,
fără di egoizmu nați̦nalist, totna hiț treapț oaspiț ca cu buñ fraț.
6.
Di voi gioñ bărbaț armâñ ș-mul'eari lucrutoari ca dzăni,
s-yinu mentalitetulu, îngărcat cu vreari di mușeatușa viaț,
imajulu a voastu i hiptu ahăndaua tu sufliț'l'i di alanț mileț ca fraț,
și tri ghineațea și modestia sunt chidusiț și lucineaț pri ambari.

144. Aistă arcoarea aspăroasă di estna

1.
Aistă arcoarea aspăroasă, păscănită cu uruta pi noi estna,
nu știu cățe eali năpoia ñ-yinu yii dipi ahănda ali minti,
tărcutulu mușatu chirou dit yisitoril'i di ñicuramea a mea,
dit suflarea a mariłei furtuni, misticati cu ciurtităli vinți...
2.
Când, diadun cu fratñiu ma ñic, inșeam tru pingieri
di piu mutream cu harauă turmăli di pul'i areapțmușeaț,
când s-adunea și s-disfățea ningă di clivă fomeoaț,
tuț pănticuri goal'i di nimăcari, țărea hipțu tu dispăreari.
3.
Aistă arcoari aspăroasă ali iarnii di estinea cu urruti dzăl',
eu nu li am vidzut vărnoară nănti di caiști di cât chirou,
ma astădz ca tru ñicurami ñ-s-îngl'iță̦ră diunoară dauli făț,
și ca alboasăli înveasti, neaua îl'i u pitrițescu ca harambou.
4.
Ti ațea cât ori ți da alba neau, pisti analț'lă a noșț munț,
ñă yinu întru minti mușeatoasăli dzălăli dit tricuta ñicurăț,
dăparti la adurata hoarea a mea di treili mușaț punț,
iu totna iarnili îl'i pitreații cu arcoari și cu vinț turbăț.
5.
Cu voi pul'i areaptimușeaț, ca tru ñicuraț voi s-mi zburescu:
"Voi pul'i boațădulț, ți aveaț armasă pisti dedz di poñ uscaț,
ș-di arăcuari alăgaț părț di părț, tățiț, aspăraț, dispăraț,
căfteaț mâncari nintărbat di ciurtiț'l'i vinț ți nu căpaseascu!

6.
Ju zogj të bukur, të mbetur andej-këtej, të gjakngrirë e të uritur,
pse s'mblidheni tok të shtegtoni nëpër vendet e ngrohta sërish,
ku nga dëbora e ngrica mos trembeni e të lozni shesheve lirisht,
të arrini gjallë tek ai vend i bekuar, ku jeta të jetë më e lumtur!..."
7.
Kjo ftohtësirë e urryer e sivjetshme, e përplasur me ashpërsi,
s'di pse më vijnë prej së thelli të mendjes, të gjalla rishmëzi,
koha e shkuar mjaftë e bukur e fëmijërisë time ëndrrimtare,
nga shfryrjet erërave të marrosura të përziera me furtunë e re.

Stinët

145. Pranvera

1.
Gjithnjë më shumë moti përmbi tokën tonë po ngrohet ngadalë,
ndërsa nëpër sheshe, luadhe e lëndina ca nga ca jeshilon bari i ri,
dhe pemët nëpër bahçe po vishen me lloj-lloj lulesh plot bukuri,
që të tërë dehen prej aromës së saj të ëmbël të përhapur valë-valë.
2.
Nga këto shenja kuptohet qartë se na ke ardhur rishtazi tek ne,
moj pranverë e dashur dhe e bukur, bukuroshëze porsi nuse e re,
me bukuritë, mirësitë e tua na dërgon përshëndetje pambarim,
na bën të hedhim vallet shesh më shesh të mbushur plot gëzim.
3.
Ndaj të moshuarit thonë pranvera na shton dëshirën për të jetuar,
na thërret veç ta përjetojmë pjesën e jetës së mbetur të lumturuar,
ndërsa të rinjtë i ka ndezur si zjarr, se dashuria zemrat ua ka pushtuar,
edhe pse enden krua më krua, prapëseprapë s'kanë për ta shuar!...

6.
Voi pul'i ți aveaț arămasț fomeaț, îngl'ițaț, fără di săndz,
cățea nu vi aduneaț diadun, di cât la căldurea s-azbureaț himea,
iu neaua nu vi s-vi aspară, ma și libertăț s-giucaț pi pădz,
s-agiundzeț yii la loculu yiurtusiț, ți vi s-îl'i u avdadzi bana!"
7.
Aistă arcoarea aspăroasă, păscănită cu uruta pi noi estna,
nu știu cățea eali năpoia ñ-yinu yii dipi ahănda ali minti,
tărcutulu mușatu chirou dit yisitoril'i di ñicuramea a mea,
dit suflarea a mariłei furtuni, misticati cu ciurtităli vinți…

Anotimpuri

145. Primăverea

1.
Pisti loculu, pri anarga întreg chiroulu ma s-îngl'idzești,
încât nihiam cât nihiam, iarba nauă iuțido ma virdzești,
și pomñăl'i pit băhcei ma s-înveascu cu soi di soi di lilici mușeaț,
dit añorizmea ți s-dăsfați dit eali s-îmbeati tuț cu dulțeaț.
2.
Di aișț semñ s-aducheești că ni ai vănit năpoi aua la noi,
a lea vrută primuveară mușeată, mușatușă ca vărn învestă,
cu mușutățăli, ghineățăli a tali, ni dai salutări ș-bașăi,
ni faț s-giucăm încoruri pădz di pădz, umpluț mpliñ cu hărăi.
3.
Ti ațea ausl'i dzăc hărisiț primăvearea ni da vreari ti bănari,
ni strig s-îl'i hărisim ațeli mușcătură di bană ți ni ari armasă,
încât a tinirloru îl'i u aprindi ca foc, că inima îl'i u arichiră di dor,
nu pot s-îl'i u apunu dot, ș-cățe măreațl'i alag șopor di șopor!

146. Vera

1.
Rrezet përvëluese të diellit derdhen nga majat e maleve të lartë,
sapo zgjohem në mëngjes herët cicërijnë ëmbël zogjtë krahëbukur,
e këngët e tyre më përplasen në shpirtin tim duke më përkundur,
e sido që të bëj, s'mund t'u shpëtoj dot melodive të tyre zëmjaltë.
2.
Ashtu vjen vera që herët në mëngjes këtej nga ne shkëlqimtare,
me vapë shumë të thellë, që të përvëlon si saç, gjersa ikën përsëri,
po në mesditë, që të tërë përpiqen se ku do fshehin kokën gjithsesi,
të futen nëpër hijet e pemëve të larta, që vapa mos t'i përvëlojë fare.
3.
Atëherë ne të gjithë të lutemi ty, duke të kënduar plot me gëzim:
"Moj e dashura dhe bukura verë, më nxehta nga stinët e tjera,
që flemë të përjashta në netët e tua ndanë pyjesh pishash pambarim,
nën qiellin e kthjellët, të bukurqendisur me yjet zjarrpërflakura!...
4.
Sa here të kemi midis nesh, na fut nëpër punëra shumë të rënda,
ditë për ditë na deh me vapë të mbushur me djersë e plot me lodhje,
po kur ikën prej nesh, gjer të kthehesh përsëri, na fut në dëshpërime,
të ftojmë me shpirt të na vish, se s'na trembin punët djersërënda!..."

147. Vjeshta

1.
Me ngadalë e si fshehurazi, si ndonjë qilim i ngjyer në flori,
këtej nga anët tona po futet vjeshta e mbushur plot me mirësi,
dhe po tendoset ngado me lloj-lloj aromash lulesh plot ëmbëlsi,
ndërsa njerëzit fshijnë djersët e ballit, duke lozur duart me shpejtësi.
2.
Ngado që t'i hedhësh sytë do të shohësh punëtorë nëpër bahçe,
duke vjelë frutat e pjekur njëri pas tjetrit, paprerë e me durim,
s'lodhen, se vjeshta i darovit me aromën frutave të pambarim,
e dehen në gëzim, se të vjelat tërë bollëk jua ngopin syrin vençe.

146. Vearea

1.
Ardoasăli di razili a soarilui s-vears di pi chipturi di munț,
incăt căt mi dăşteaptu di tahina țără pul'i areaptimuşeaț,
măratulu di eu cănțuri a lor ñ-s-păscăneascu în suflit ca tunț
cumțido ți s-fac, nu pot s-scap di melodiurli a lor muşeaț.
2.
Aşi yini di tahina vearea luñinişoasă di căt aua la noi,
cu cruari multu mari, ți ardi ca cireap păn s-duți năpoi,
ma namsa di dzuuă, tuț caftă iu s-îl'i u ascundu cap,
tru aumbrăli di poñ analț ni hidzeam ta croarea s-nu ni ard.
3.
Atumțea ațăi ț-pălăcărsim cântandalui cu hărăi:
"A lea vrută veară muşată, cama calduroasea di alantăli stiñ,
ți ni fat s-durñim pi a tali seari nafoară, ning păduri di chiñ,
sum țeru curat, adărat muşaț di stealăli ca foț flacmăgăi!...
4.
Căt ori ți ti aveam namsea di noi, ni hidz tu lucri multu grăi,
dzuă di dzuă ni îmbităm cu culduri, umpluț cu sudor di acurmăi,
ma când fudz di la noi, păn năpoi s-ti tor, ni hidz tu dispărăi,
ț-strigăm cu susft la s-ni yiñ, că ma nu ni aspăru a tali arăi!"

147. Tomnea

1.
Pri anarga şi pri afrişteа ca vărnă sazmă buisit cu asimi,
dicăt aua la noi ma intră toamnea umplut cu multi aveari,
şă s-tindi piuțido cu añorizmi soi di soi fără căpasiri pisti loc,
încăt oamñăl'i aşteargă sudorl'i din frămț ş-măñil'i li gioc…
2.
Iuțido s-îl'i aruț ocl'i vă s-mutreaştă lucurtorl'i pit băhcei,
adunăndalui poamñăl'i, ți s-cocună dipi alată fără căpăsiri,
nu s-acurmu că toamnea îl'i fănteaşti cu coaptăli poami a l'ei,
şi s-hărisească că avearea adunată easti fără bitisiri…

3.
Këtu në këtë stinë të dashur e mbushur plot me mirësi e bukuri,
ndizen të zjarrta dasmat dhe nga dollitë me fund çmendet fshati,
që nga darka gjer në të gdhirë vallet tona derdhen plot lumturi,
të dehur prej gëzimit të trimave ndrin Sheshi i Valleve nën bli.
4.
Ashtu siç erdhi, po kështu iku përsëri kjo stinë e dashur fshehurazi,
nga ajo asnjëri prej nesh ndarjen prej saj s'e dëshiron me dashuri,
po ndërrimi i tyre gjer të kthehet, na bën të jesim pa të sajat mirësi,
ndaj të lutemi: "Vjeshtëzë, ti kthehu në Atdheun tim rishtazi!..."

148. Dimri

1.
Një ditë kur u zgjova që në mëngjes herët krejt papritur,
çdo gjë që më dilte përpara, andej nga kalonte rruga ime,
të tëra ishin të zëna prej borës së porsazënë e shtruar bukur,
që e ngjyente tokën me bardhësi, si të një leshbardhe sazme...
2.
Atëherë kuptova qartë ardhjen papritmazi të dimrit ndër ne,
por ne grabovarët s'i jemi trembur egërsisë së tij asnjëherë,
duke u ndeshur me ashpërsinë e tij me parapërgatitje përherë,
të pa frikësuar prej urisë, ftohtësisë e furtunave me dëborë e re.
3.
Pastaj nëse tek ne dimri edhe më tepër të ashpërsohet si lojtur,
dhe po të stërrah përmbi çatitë me plloça furtuna me tërbim,
dhe po të mos e shkund nga pemët dëborën era e çmendur,
pa frikë të presim, o i egri dimër edhe kësaj here me durim!...

3.
Aua în aistă anotimp vrută, umplut cu ghineaţ ş-muşteaţ,
s-adară apreasăli numti ş-di toasli tu hora tută ciurteaşti,
gioc încor armâñ şi arbăneaş di nigă seară păn pri dămneaţ,
ambiteaţ di haraua a gioñuriloru la Pada di Încor luñineaşti.
4.
Aşi di cum vini, aşi năpoia ş-fudzi aistă anotimp pri afriştea,
di ea niţi unu di noi nu vrea si s-împărţămă cu chefi putei,
di alăxira a lor him strimţ s-armăneam fără ghineaţl' a l'ei,
ti aţea ti pălăcărăsescu: "Tomnă, năpoia toarti la Patria a mea!..."

148. Iarnea

1.
Când eu mi diştiptaiună dzuă crundu di cu dimneaţ,
ţido ţi ñ-inşea dininti, piu vă s-triţea cala a mea,
întreadzli eara acăţati di neua nauă, aştărat muşeaţ,
ca sazmă ghigandă, ţi piuţido locului albu îl'i u buisea...
2.
Atumţea diunoră aduchii intrearea la noi ali iarni,
ma tuţ noi grevañăl'i nu ni aspărăm di urutoasea a l'ei,
că him învăţaţ cu aspăroasea inşăndalui dinânti,
nifricuşiţ di foami, di arcoari, di furtuni ş-di vinţ grei...
3.
Dapoia ş-când iarna s-aspăriseshti cama multu la noi,
ş-ma s-ni străbat ca turbată furtuna, pisti citil'i{26} cu ploaci,
ş-ma s-nu s-lo scutră vintulu ciurtitu neaua dipi pisti poñ.
fără fric ti aştiptăm, a lăi iarnă ca totna, că him gioñ!...

149. E nxori kokën e para lulez krenarisht

Në sa sot ajo është kredhur në heshtjen e saj të thellë e harrim
dhe rretherrotull saj sytë të shohin veç gërmadha pa mbarrim,
seç e nxori kokën papritmasi e para lulez e bukur krenarisht,
si lajmëtare e ringjalljes së Grabovës si dikur madhërisht,

në hotelet ku do të ftohen turista nga e ghithë bota për pushim,
se kushte nga më të mirat Perindia i ka dhuruar asaj pakursim,
të pushojnë si dimrit nën vezullimin e bardhë të borës qetësisht,
por edhe verës kur vapa përvëlon ndanë burimesh lumturisht.

Kështu, ñëra pas tjetrës, do të ndërtohen vilat e saj të bukura,
nga banorët e vjetër të larguar prej shumë vitesh më parë,
që po kthehen duke ecur shpresëndezur se janë të gatshëm,

që si atëhere do ndërtojnë me gazim e ta quajmë përsëri,
lul'a që rritet madhërisht mes malesh të lartë e hijerëndë,
zbukueuar me duartë punëtore të grabovarëve me dashuri!...
Tiranë, më 22.11.2010

149. U scoasi capulu prota lilici cu mãndrei

Încãt astãdz ea esti hiptã întreagua tru tãțita a agãrșimil'ei
și dipi tuti pãrțl' ocl'ilij ți mutreascu gumãrãdzili a l'ei,
di niaștipteaț prota lilici îl'i u scoasi capulu cu mãndrei,
ca hãbãrtora cã di nãu vi s-yiniadz mușteața a Greavil'ei,

cu hoteluri iu vi s-oaspiteascu tourișț di-tu tutã lumea,
cã Dumnidzãu l'i ari hãrdzit cazuri di cama buni a l'ei,
s-cãpseascu arãhati pi-tu iarni cu înyilicira a neaul'ei,
ma și tru veari ningã șopori cãnd cãldurea s-l'i aridea.

Așiț vi s-îngãrvãseascu una dipi alanta vilurli mușeaț,
di vlecl'il' bãnãtor a l'ei arispãndiț di multu chiroi di la ea,
ți ma s-tornu ti priimnari cu speranțã cã suntu disputeaț,

cã ca astumțea cu hãrțimi vi s-l'i u-încl'imãm di nãu,
liliciea ți creești thamoasã neamsea a munțiloru analț,
adreat mușeaț di mãñil'i a grãvãñoțloru cu dorulu a tãu!...
Tiranea, la 22.11.2010

Kapitulli i tretë
HIJE NJERËZORE

Capitulu a treil'ia
AUMBRI OAMNEASCĂ

150. Hije njerëzore

1.
Në këtë botë vijnë e ikin kushedi sa e sa njerëz përsëri,
ashtu siç vijnë e ikin vit për vit stinët kohës mbi dhè,
por sido qoftë secili prej tyre gjurmë e hije nga pas i le:
mirësitë e lagësirat shkundin si fletëzat nën pemë gjithnjë…
2.
Disa harrohen, humbasin pa lënë asnjë gjurmë njerëzore,
askush prej të ardhurve në jetë s'zihet me gojë ndonjëherë,
ndërsa ca të tjerë kujtohen nëpër gostirat tona herë-herë
e më të paktit na mbollën ndër shpirtrat mirësi e dashuri.
3.
Këta janë modele që ndiqen nga të rinjtë brez pas brezi,
na gjallërojnë ndërgjegjen të hapim shtigje nëpër terrin e zi,
nga të kalojmë të sigurt e pa pësuar ndonjë fatkeqësi,
gjer në Evropën Bashkuar tok me popujt e saj në miqësi.
4.
Ndaj nën rrëzëllimin e saj dritëdhënës do mësojmë ditë-natë,
pa pushim, edhe më shumë do punojmë për jetën e begatë
në vendin tonë të rrojmë të gëzuar e të lumtur jetë e mot,
ne arumunët e sotshëm do gëzojmë me të tjerë popuj tok!…
5.
Por të tjerë ndërgjegjeprishur zhytur nëpër rrugë praptha
të cilëve s'mund t'u njihet kurrë fundi si enigma të papara
është thënë të humbasin në to e të mbesin veç hije të zbrazura,
që shndërrohen e jesin veç kocka nën plloça vari si gërdalla…

150. Aumbri oamnească

1.
Tu aistă lume yinu ș-fug nicăpăsieari mulț oamñ,
așiț că cum yinu ș-fugu an di anu anotimpuri di chiroi,
caițido di el'i s-cilistiseești urmi s-alasă dinăpoi:
buneațăli și arălăli si-s-cheară tu ahăndoasli sum poñi.
2.
Niscănț cheară nilăsat urmi tu bani păn di agrișeari,
măraţl'i nu s-acaţ 'n gură vărnoară, agrișitli dip di noi,
încăt alți, ți nu sunt ahăt multu, căt li amintim pit ziafeti{27},
și ma puțiñl'i sămnară tu sifiltu buneți și vreari.
3.
El'i sunt yrnecă, ți angană totna bărr după bărr cu noi,
ni inyeadza conștința s-disfăţem căl'iuri tu chisei,
di iu s-triţem cu sigur s-agiungem la ghineațăli cu măndroi,
până la Europa Unită stog cu mileţl'i a alnță a l'ei.
4.
Ti ațea tu luñinoas va s-vănțăm nopți și dzuuăñ,
fără dănăseari, s-nvăţăn ta s-inșim dit aumbri omnoasi
tu loclu a nostă s-bănăm hărăsit tu eta totnă cum yisăñ.
noi armâñi di astădz s-bănăm ca mileți alți cu tiñi și stogoasi.
5.
Incă alț coștiență asparță, hipț ntredz tu căl'iuri anapti,
ți nu l'i-s-cuănuăoești sono putei, ca nevidzuti enigmi,
esti dzăsă să s-cheară tru eli și s- armănă ca goali aumbri,
ți sunt șuțăti mași ca un stog di oasi gărdali!

151. Kapiten Pasko trim me nam...

(popullore)

Në Grabovë të sipërme u bë një dyfek,
kapiten Pasko trim me nam…
Se ç'u ngrite herët që në mëngjes,
kapiten Pasko trim me nam…
Ç'i lëshove dhentë përpjetë,
kapiten Pasko trim me nam…
Ti vajte zure pusinë e shkretë,
kapiten Pasko trim me nam…
Nga Shenepremtja vjen spiuni i pabesë,
kapiten Pasko trim me nam…
Vjen ky Ramo Ceco sjell tre ballë fishekë,
kapiten Pasko trim me nam…
Ç'vjen ky Muharrem Beu me shtatë a tetë,
kapiten Pasko trim me nam…
Ç'i dhe urdhër Sotiri kthe dhentë tatëpjetë,
kapten Pasko trim e nam…
Ç'i ra Muharrem Beu, ç'e rrëzoi përdhe,
kapiten Pasko trim me nam…
Në më vritesh vetë
kapitan Pasko trim me nam…
Ç'i muarnë dhentë tatëpjetë,
kapitan Pasko trim me nam…
Ç'i çuan në gur të shkretë,
kapitan Pasko trim me nam…
Ata therë sa deshën vetë,
kapitan Pasko trim me nam…
I kthyen dhentë prapë përpjetë,
kapitan Pasko trim me nam…
Këmborët e tua i mbajti Ramua vetë,
kapitan Pasko trim me nam…

Shënim:
Kjo këngë popullore është marrë fjalë për fjalë nga bashkëfshatari im Vero Vito, i datëlindjes 1913. Sipas Veros: Kjo këngë është krijuar prej një rapsodi nga zona e Skraparit, mik i Spiro Thanos, babait të Pasko Thanos, vrarë tragjikisht, i rrethuar si rebel dhe i pabindur. Tok me të u vra edhe Sota Sotiri.

151. Kapitan Pasco gioni cu anami

(populare)

La Greava di n'sus s-fețiună amănari,
kapitan Pasco gioni cu anami …
Ma ți ti sculaș crundu di cu dimneață,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți li sălghiș n-sus lăili oi,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Tini indzeș acțaș șcreta pusti,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Di la Stăvinără vini amfiulu fără pisti,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Vini Ramo Ceco tri aduțeari șapti precl'i di fișeață,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Încăt ma yini Muharrem Beulu cu șapti-optu,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți lo ordină măratulu di Sotir: șuți oili hima!
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți ti amănă Muharrem Beulu, ți cădzuș mpadi,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți ti vătămaș singur tini,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți ță loară oili hima,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ți li adusiră la șcreta cheatră,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Ațel' tăl'iară cât vrură năș,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Li șuțără oili năpoia ănsus,
kapitan Pasco gioni cu anami…
Clopturăli a tali li ținu Ramo Ceco,
kapitan Pasco gioni cu anami…

Notă:
Aistu cănticu popular esti loată zbor di zbor di grevăñotu Vero Vito, aminteat 1913. După Vera: Aistu cănticu esti faptă di un rapsodu dit rogiunea Skrapar, oaspi al Spira Thano, tat-su al Pasko Thano, vătămat traghicoasu, cercuit di coşeadz că eara rebelu şi niapunat. Diadun cu elu s-vătămă şi Sota Sotiri.

152. Kapidan Pasko trim me nam

(Baladë)

1
Tek e paharruara Pusi e Paskos së largu erdha rishtazi,
po qëndroj i kredhur në mendime të thella heshturazi,
ndërsa në imagjinatë më faniten pamje të kohës së shkuar,
që gjer më sot brenda meje kanë lozur vallen pa pushuar.
2
Që nën shkëmbinj përqark saj del një zë tingëllimfortë,
që më thërret butësisht: "Çfarë kërkon të dish or vëlla sot!?"
Menjëherë si oshtimë e dalë nga toka m'u përgjigj zëplotë:
"Këtu ka luftuar kapidani trim Pasko gjersa gjaku ju sos!"
3
Tok me të vëllain ishte nisur në Amerikë ai trim me fletë,
mirëpo pas një viti i përmalluar kthehet në vendlindje përsëri,
shpejt rrëmbeu maliherin e fshehur në një trung bredhi,
e në shesh ku kulloste tufa e zotnisë si rrufe ngjitet përpjetë.
4
Sapo mbërriti nisi të thërrasë e të shajë mjaftë ashpërsisht,
duke thirrur e sharë me tërë fjalët e ndyra të gjuhës baritore,
barinjtë e tufën dhenve të zotërisë e përzuri me forcërisht,
më pas mos mundoheshin më të kullosnin nëpër tonat sinorë.
5
Sapo i treguan se ç'pësuan barinjtë e shkretë të tufës së tij,
përnjëherë brofi në këmbë e sejmenëve u thirri ashpërsisht:
"Grabovarë të çmendur! Shihini ç'do pësoni për qederin!
Tri ditë që sot do mësoni se me mua s'i dilet lehtësisht!..."

152. Capitan Pasco gioni cu anami

(Baladă)

1
La Pusia a Pascului, după multu chirou am vănit di dăparti
și pisti ea ma stău hiptu, tu anhăndoasi munduiri, împrostu,
încăt tru fănărusira ñ-s-fănipsească ca yii mutritili tricuti,
ți păn astădz nutru tu ea eli au giucat tățitoasi încoru.
2
Di sum cheatrăli, avărliga di năsă, inșiră boați gioneasț,
ți mi strigă căt poati: "Ți vrei s-știă alăi tinere frati?"
Dapoia s-răspusiră di sum loc ca aurlari di bărbăteaț:
" Protlu capitan Pasco aua ari alumteat păn arămasi împadi."
3
Dit ația earea închisită capitan Pasco, gioni cu anami împădz,
ghini ma după un an elu, di dăparta Americă s-tură năpoi,
arăchi mliera ascumtă la clivă, tu cțughiulu di brădz,
s-alichi în Padea Notuñiloru, iu picural'i păștea a domnlui oi.
4
Căt agiumsi aco acăță s-aură și s-îngiură pri aspărea,
cu tutăli zboarăli, ți limba picurarească li ținea în gură,
picurarl'i și prăvdzăli a domnlui, cu paru s-l'i azguñea,
s-nu itra ma s-pască tru sinorili ți vroară nu li avură.
5.
Căt l'i-spusiră undzerea cu a lui turmi stog cu a lor picurari
ca giucatu s-sculă împrostu, seimeñăl' strigă aspăraț:
"Grevăñaț giucăț vă s-mi cunușteaț ți vă s-pățăț,
neumplut niț trei dzăli vă s-învățaț că cu eu nu s-fați!..."

6
Shpejt e shpejt e mblodhi të gjithë harbutërinë e fshatit të tij,
dhe me ta ngriti një shpurë shumë të madhe me mercenarë,
tok me koshadhet nën komandën e tij arritën në Xenë1)përbri,
dhe nxitimthi nisën të qëllonin kuturu: ku e kë zinte paparë.
7
I paharruari Leli në atë ditë qameti të paparë më të ngrysur,
në vetmi i ngrati po zbriste nga mali i lodhur dalëngadalë,
mu në ballë ç'e zuri të gjorin një plumb qorr fare papritur
e gjaku i rrodhi faqesh si ngrotuj varrezat në lumin me vale,
8
porsi trung pylli i gjakosur u rrëzua përtokë pamjeprishur,
po kapistrën e mushkës shtrëngonte e s'e lëshonte prej dore,
mbeti heshturshtrirë me vështrimin nga të bukurat bregore,
gjersa shpirti iu sos rrethepërqark asgjë s'mbeti pa heshtur.
9
Mushka, edhe pse lidhur me kapistrën në duart e të zot,
kur e ndjeu se ç'pësim i llahtartë i ndodhi atij të gjorit,
si të mos ish kafshë i ndaloi të dyja këmbët e saj së ecuri,
vështrimdhembur për të i rrodhën ujvarza lotësh mbi tok.
10
Nga lagja e sotirllarve: Bij, të afërm, burra e gra bashkë,
pa pyetur se papritur ngado ish tendosur tisi i zi të natës,
shkuan te Këlldëra të tërheqin trupin e të shtrenjtit të tyre,
nën ndriçimin e dalë përmes të çarave të hënës e të yjeve,
11
Mirëpo mercenarët e koshadhet mbledhur përmbi njëqind vetë,
atje te Guri Jankos e rrethuan kapidan Paskon trim me fletë,
po ai s'iu frikësua atyre burrecëve paguar me florinjqesetë
si trim mbi trima arumunë luftoi sa u ngrys nata e shkretë.
12
Sota sa mësoi se shoku i tij po luftonte i vetëm me shpurëri,
rrëmbeu maliherin të bashkohet me të në sheshin burrëror,
duke çarë përmes territ të natës arriti te pusi me shpejtësi,
gjer në mort do t'i qëndronte besnik e me shpirt trimëror.

6
Tuț harbuțl'i di hora a lui li adună cutroară-cutroară,
și cu el'i ndreapsiună șpură multu mari cu merțenădz,
comandăț di elu, agiumsră pri Dzeană, stog cu coșădz,
acțară s-amină fără întirbari pri gărvăñoț diunoară.
7
Yirtat di Leli, tu ațea dzuuă di cheameti pi ningă seară,
singura măratulu ma s-dipuna dipi munti acurmatu,
niaștăptet tuș tru frămti îl'i u acăță un pliumb orbu,
di elu s-virsă rrichei di săndzi cald, ca vălăli di veară.
8
El, mutrită-aspartu, cădzu împădz ca lemn tăliat di păduri,
ma căpestru ali mulari nu îl'i u silghea, îl'i u strindzea tru măñ,
armasi teasu, fără boați, cu mutrita di căt mușeatăli dzăñ,
țivea di avărliga nu armasi nitățit, păn suflitlu l'i-yinși.
9
Mulara shi cățe aligati cu căpestru dit măñăl'i al domsulu,
când acăchisi că ți pățiri urutoasă cădzu pri măratulu di elu,
diunoară, strimțătă cicioarăli a l'ei, canda nu iarea pravdi,
di dispirata al dorulu a lui, l'i-vărsa rrăcăili di lăcri împadi.
10
Dit măhălău al Sotirlarărl'i, cusuriñl'i și bărbațl'i stog,
nintărbari dit chisa ali întunicari ți earea timsă iuțido,
s-dusără s-trag a casă truplu di la Căldări ascupului a lor,
sum luciñăl'i a lunil'ei și a steluriloru inșit pit cărpaturi di nor.
11
Ghini ma merțenărl'i sălghi a domnlui, agiutăț dit coșadz,
îl'i u țircular capitan Pasco, gioni cu anami, la Cheatra al Iancu,
elu nu s-fricuși dit ațel'i alăvdoș păltiț cu păradz
și ca gioni pisti gioñ armasi păn s-întunică, luptă împrostu.
12
Sota a sotirlariloru, sotslu a uli, căt înveăță că elu ma alumtea,
arăchi maliera, s-dusi s-îl'i u părmănea la gioneatca padi,
pit chisea a noaptiłei agiumsi la șcreta pusti ți nu cadi,
l'i-deadi pistea bărbatească că păn pri săndzi s-chiundrea.

13
Pastaj menjëherë lajmi u përhap nëpër fshat anembanë,
se atje lart tek Guri Jankos buzëmbrëmjes u ndez flakë,
po luftonte burrëria arumune me qindra burracakë,
trim mbi trima kapedan Paskoja së toku me të kunanë.
14
Prej fatkeqësisë mblidhen burrat e thanollarëve si përherë,
iu betuan plakut Kozma se do t'i ndihmonin trimat në pusi,
shpejt u ngjitën ku luftohej me mercenarët e zonisë shpirtzi
e s'u ndalën gjersa e çanë rrugëkalim përmes natës sterrë.
15
Përmbi pusinë e fshehur nën terri e zi të natës së mallkuar,
sa agoi dita luftimi i tyre nisi të ndizet edhe më ashpëruar
që nga dilnin të flakërima të shtënat si shkreptimat në shi:
"Unë s' bie, se s'e kalindur ende mëma mposhtësin tim!..."
16
Prej sheshit burrëror dilnin shkreptima e thirrje papushim,
që t'i dëgjonin shpurorët e zotnisë të çuditur e gojëkyçur,
nga luftimi i tyre trimëror hedhurazi ulërinin me trishtim:
"S'u gjunjëzokan këta grabovarë trima e të pamposhtur!"
17
Mes territ të natës si të dehur nga këto të papritura ndodhi,
banorët e ndershëm të këtij fshati arumun mjaft të njohur,
nga humbja tragjike e të paharruarit Peçi e burrërorit luftim,
që bënin trimat e rrallë me shpusoret hajdutë si ujqër të uritur,
18
përnjëherë nisën të qarat me vaje e ulërima të grave të tyre:
nga njëra anë thanollarët u bënë tok e bijve u dhanë besën,
nga tjetra sotirllarët s'pushonin vajin me ligjërime zakonore,
por edhe pse me mort në shtëpi trimave u uronin qëndresën.
19
Atje vetëm luftohej: si nga trimat, ashtu edhe nga shpurënjët,
nga çdo anë përhapej aroma tymit të zi të barotit të përzhitur,
shenjështënat e trimave godisnin paprerë mercenarët e strukur,
edhe pse dy, ata mbahen në sheshbetejë sypatrembur si lastënj!

13
Dapoia cutroară s-disfeți hăbarea în hoară iuțido,
că îndzenă la Cheatra alu Iancu s-apreasi ningă seară foc,
iu ma alumtea bărbătosea armânească cu sută di bărbataț,
prot capitan Pasco gioni cu anami cu soțilu pi braț.
14
S-adunară bărbațl'i di soia al thanolarl'i ca totna tru arăii,
s-giureară al auşulu Cozma că vă s-îl'i u agiut a lor gioñ,
trăoară s-închisiră aco iu s-alumtea cu merțenăr imni-arăi,
ș-căța cu zori nu vă s-trădzea păn afla trițeari pit cierloñ.
15
Pisti pusia ascumtă tu chisea ațl'ei noapti lungă blăstămată,
căt s-apri dzua, alumtea a lor ma aspăroasă s-apreasi năpoi,
dit ea s-avdzea sinugur amnarăli, ca ascapirați aroşi pi ploi:
"Eu nu cadu, că ațeu ți mi srup împadi ninga nu í amintată!"
16
Dipi padea bărbatescă s-sălghea scănteili ș-aurlarăli di gioñ,
ta s-îl'i avdza șpurarl'i a domnlui chiudusiț fără gură ca muț,
dit alumtira a lor gionească pri tățita azghilea ca hipț tru tunț:
"Dalichinea nu s-zănucl'escu aişț gărveñ fărtoș ca poñ!"
17
Pit chisita seariľei, ca îmbitaț dit aisti niaştiptati undziri,
bănătorl'i tăñisiț ali ațl'ei hoară cănăscută armânească,
dit vătămarea traghică alu lal'iu Leli și bărbatesca alumtiri,
ți fățea gioñăl'i gărvăñioț cu a domnlui șpură afurească,
18
diunoară ahiurhiră plăndzeari, azghiliri di mul'earăli a lor,
di un pariti thanolarl'i s-fețiră stog cu pisti ti agiutari hil'i,
pri alanta la sotirlarl'i s-plăndzea cu armâneați adețil'i,
ma năș ș-acățea avea moarti în casă și la gioñ îl'i u aduțea dor
19
Aco însus singur s-amăna: cum di goñ aşiț ș-di șpurăñ,
dipi tut părțăli s-disfățea fum lăi di barută părgirită,
sămnați gioñi agudea pri merțenărl'i nicăpăsită,
el' s-țănea împrosț la padea gionească, ș-căța ahăt pățăñ!

20
Zotëria i tërbuar nga trimëria e tyre e pashoq mbi rrethonjësit,
s'i vinte në mendje ç'komanda të tjera t'u jepte të tijve përsëri,
edhe pse e vrau trurin, asnjë rrugëdal'e s'e gjeti dot, nga e si:
"Grabovari s'jepet! S'gjunjëzohet! – me pamje prej tërbonjësit.
21
Vetëm këto fjalë prej mburraveci e stërmundonin çmendurisht,
dhe, si heshti pakëz, me të ashpër u thirri mercenarëve hajdutë:
"Budallenj! Mbahuni! Mos u ktheni! Morracakë me bisht!
Kush të kthehet të mendohet, se në errë do t'ia hedh trutë!"
22
"O bej mendjemadh i mësuar të bredhsh hu më hu si i azdisur,
të futesh nëpër çitjanet e hankove e të lësh shumë vajza turpëruar,
pa pyetur të gjorat në janë shqiptarka a arumune ende papjekur,
por nëse je ashtu siç hiqesh, dil në sheshin burrëror për ta treguar!"
23
Kështu u ndez lufta në atë ditë të paharruar që në mëngjes herët,
nga njëra anë luftonte me trimëri Kapidan Paskua trim me fletë,
nga të tjera të shtënat e hajdutëshpurorëve të zotërisë të çorientuar,
të betuar: "Më mirë vdekur e me nder, sesa gjallë e të turpëruar!"
24
Nga pusia armët e trimave e thirrjet për zotërinë dilnin pa ndalur:
"O burrec mendjemadh e i çmendur s'i delet me grabovarë sot,
se s'janë veç punëtor e barinj të mirë, por edhe trima të mençur,
ndërsa në shesh të burrave të patrembur me hajdutët e bërë tok!..."
25
Atëherë u tërbua e u inatos tepër, sa s'qëndronte më këmbazi
e te shkëmbi ku kish fshehur kokën shpurorët i mblodhi përsëri:
"Se si, s' dua t' ia di, Kapidanin e dua këtu: gjallë a vdekur!...
Tani, gërmisuni, secili në vend të vet, me mision të përfunduar!..."
26
Përnjëherë nga rrethimtarë u shumuan edhe më tepër përmbi pusi,
po edhe prej saj s'vononte përgjigja e trimave grabovarë me nam,
"Ku je fshehur, or mburravec, trim vetëm i fshehur me mercenar,
dil në shesh që ta shohim sesa të vlen ajo lëkurë mendjemadhi!...

20
Domnu, turbatu di ținerea bărbătească a gioñiloru pri cercăñ,
nu l'i-vinea întru minti că ți comanădz alț vă s-l' dădea a lor,
ș-cățeali vătămnă mintea, nițiună inșiri nu aduchia dot:
"Gărvenu nu cadi! Nu s-znucl'eadz!" – și strimsi dauli măñ.
21
Singur aisti zboari l'i-bătănea tu alăvdoasa minti ca di ciurtiț
și canda tăți pățănă pri aspărea îl'i u strigă al ciercăñ afuriț:
"Glari! Țănețvi! Nu fățeaț anaptea biducl'iaț, lăvășiț!
Cai s-toară, s-munduească ghini că tu frămț l'i u numur aisț!"
22
"A lăi alăvdoasu mintimari, ți ești învățat par di paru s-aladz,
tu citiañi a hancuri s-ti hidz, s-lașț caiști cât feati arușinati,
di niântărbat că sunt armâni încât arbăneasi, ninga nicoapti,
ma că hi gioni așiț cum ti treadz, eș, s-nu îl'i u spuñă tu padz!"
23
Și s-apreasi alumtea ațea niagărșită dzuuă di cu dimăneaț,
di un parti alumta cu gioneaticu Capitan Pasco gioni cu frădz,
di alanta aminea șpuriñăl'i afuriț a domnlui fără di săndz,
că el'i vrea:"Ma ghini mortea cu tăñi, că tu bană arușineaț!"
24
Dit pusti armile al gioñiuri nu căpasea și al domnu l'ià striga:
"A lăi mintimari, alăvdoas ca ciurtit, nu s-easi dot cu gărveñ,
că cât sunt lucurtor ș-buñ picurar, ahânt sunt gioñ mintimeñ,
încât pi padi bărbatoasă sunt nifricușiț dit afurl'i di avărliga.
25
Atumțea s-orbăsea multu cât di inati nu s-ținea pi cicior,
șpurădzăl'i li adună aco sum cheatra albă, iu ascundea capulu:
"Că cum nu voi s-îl'iu știu, Capidanlu u voi aua: yiiu, ică mort!
Tora, gărmăsițvi, cafișunu la a lui loc s-bitiseaț misonulu!"
26
Diunoară cercădzl'i adapsără aspăroasli amănari pisti pusi,
ma ș-dipi năsă s-rispundea doi gioñăl'i gărvăñoț cu neami:
"Iu hi ascumtă, bre alăvdosu, gioni singur cand hii cu merțenăr,
eș în padi s-ti videam cât ță costă cheala a tea alăi mintimăr!

27
Mos fshi në mercenar! Shih gojën, që të leh si bushtër nga frika,
sepse jemi arumunë me gjak të kulluar që gurgullon nëpër gurra,
sepse jemi përkundur në djep me gaz nga nënat tona arumune,
të edukuar me dashurinë për të mos i turpëruar askush nga ne!..."
28
Pasi vrau mendjen e tij dhelparake, diabolike pa nder në shoqëri,
u thërret spiunëve që edhe të afërmit, për para i nxjerrin në pazar,
të bindur në fitoren e të mirëmenduarës thurje të tyre të zezë,
që do luhej prej spiunit Xhepe, i njohur si miku i tyre me besë.
29
Ai i hodhi qesen e lëkurtë në pëllëmbë të mbushur plot me flori,
porsi zilet e tufave duke kullotur në vëri tringëlliu me ëmbëlsi,
të kënaqur me pazarin e tyre dhelparak do mburreshin në shtëpi,
ndërsa nofka se shesin edhe mikun do t'i ndjekë pas brez pas brezi.
30
Te pusia e zezë atje sipër gurores u afruan si krimba fshehurazi,
sapo arritën u thirrën duke u hequr si miq të tyre më besnikë:
"Trima! U kemi prurë një torbë me bukë dhe ca ballë fishekë!
Mbahuni! U japim besën! Do të dilni që në mëngjes së këtejmi !"
31
Trimi, për të marrë ballët e fishekëve që nga pozicioni u shkëput,
ndërsa spiuni Xhepe i fshehur pas Ramos, tradhtarit me damkë,
i drejtoi martinën duke qëlluar si erë trimin me plumb në ballë,
u rrëzua përdhe me trupin e tij të bukur mbuluar në gjakun e kuq.
32
Sa arrin lajmi i kobshëm në fshat se trimat ranë duke luftuar tok,
atje sipër të rrethuar nga mercenarët që veç qëllojnë egërsisht,
ndërsa e fejuara del në prag duke shkulur flokët e saj çmendurisht,
e del në prag duke çjerrë faqet, me klithma gjersa bie në oborr.
33
E çjerrë, e mbuluar në skuqje gjaku e ngrohtësi lotësh gjersa sosi,
si e dehur nga pija e tepërta arriti te porta e madhe përfund oborrit,
me vështrimin e ngrirë andej nga shkëmbi i Jankos si e çakërdisur,
më tej, e shkreta s' mundi të çapitej, ndaj u përplas në tokë zalisur.

27
Nu ti ascund tru merțenăr! Di frixa gura ț-alatră ca cățeau,
că him armâñ cu săndzi curat ca apăli ți s-curră dit șopori,
că him lăgănaț tu sărmăniți di dădăñ armâni cu mari harau,
hărniț și învătaț cu dor s-nu îl'i aruşinească nițiun di noi!"
28
Candea vătămă mădua vulpăoasă, diabolică fără tăñi în soț,
l'i-strigă a amfiului, ți ti păradz li vindi a lui tu păzari ca țapor,
ș-bitisea că vă s-amintă îngărvăsira cu plan ghini dăghivăsit,
vă s-giuca amfiu Giepe, cunuscut ca oaspipi a lor ma bindăsit.
29
Elu l'-arucă tru pălmăli a lui cheaseia umpulut mplină cu flurii,
când arsună muşeaț ca chipri di prăvdz, ți pascu tru livadi,
chiucunit dit vulpoasa păzari cu pradz uscaț tu casă s-alavdi,
încât dinăpoi l'i-îngănu bălstăml'i băr di băr, că vindu și oaspii.
30
S-apucheară pri afriștea ca yierñ, la pusia pisti cheatrățel,
cât agiumsără l'i-strigară atrapsăndalui ca oaspți aleș:
"A lăi gioñ, vi adusămă păni și vărnă ndau părcl'i di fișeț,
țănețvi,vi dădem pistea di aua vă s-yinșiț di cu dimneaț!"
31
Gionăli s-sculă di la poziționulu ta s-l'ea frămțăli di fișeț,
trăoară amfiu{28} Gepe ascumtu după traditorulu cu semn Ramo,
l'i-îndriptă martina ca vintu l'i-amină cu pliumb ți tru frămti u lo,
împadi cădzu gionăli tu vărsăñ di săndzi pisti trupu muşeaț.
32
Când s-dusi hăbara lai la hoară că gioñăl'i s-vătmară stog,
aco ndzeană cercăț di amfil'i păltis di domn, cătil'i fără pisti,
susita a Pascului inși ca ciurtită la prag și scărmă perl'i,
zgrumări fățăli a l'ei, azghili și cărțăni cutrăoară la ubor.
33
Amvălit di lăcărl'i caldz, misticat cu săndzi aroș di zgrimari,
ca îmbitată di beari, agiumsi până la portea mari a uborului,
cu mutrirea îngl'ițeaț însus di cât gioñ la Cheatra a Iancului,
ma înclo, mărata, nu putu s-imnea, s-păscăni zilipsită împadi.

34
Mbasandaj duke shkitur u përplas mbi sofatin e derës dalëngadalë...
Cili nga banorët që afrohej pranë së gjorës lotët do t'i ndalte vallë!?
Përmbi të u derdh nuri zverdhosh i paparë ndonjëherë ndër të gjallë,
si të ish nisur në rrugëtimin pa kthim kuptohej në heshtje me kalë.
35
U mblodhën grabovarët: pleq, gra, burra, të rinj e të reja gjithë tok,
përreth cilido heshti: njerëzit, zogjtë, lumenjtë e pyjet e pashkelur,
e pastaj me dashuri si dhëndurë të rinj i veshën trimat mirë e bukur,
të ngarkuar përmbi vigje bredhi i mbartën në fshat heshturazi me lot.
36
Sapo arritën u ndalën në hajatin e kishës së Shën-Kollit të përlotur,
se me të shtrenjtit trima mes dhimbjes do të ndaheshin përgjithënji,
i dhamë besën se trimërinë e tyre kurrë ne s' kemi për ta humbur,
asnjë arumun prej rrugës trimërore s' do të tërhiqet brez pas brezi.
37
Që atëherë kanë rrjedhur vazhdimisht kushedi sa e sa vite jetë,
e kushedi sa të tjerë kanë për t'u rrokullisur o vëllezër përsëri,
po kjo këngë trimërore kushtuar kapedan Paskos trim me fletë,
do të këndohet me shpirt përherë nga grabovarët me dashuri!

34
Dapoia pri anarga aruchișă până s-dusi, s-păscăni la sofăț,
cai di bănătorl'i ți s-apruchea la năsă nu scăpa nilăcrămăț,
pisti ea area vărsată noru mutu gălbineaț ni vădzut vroară,
canda s-închisi tăstită la cali, fără șuțări s-aduchi diunoară!
35
S-adunară gărvăñăl'i: auș, mul'eari, bărbaț, tinări tuț stog,
avărliga ți do tăți: oamñl'i, pul'ià, vălăli și pădurli nicălcati,
și dapoia candali adărară gioñăl'i mușeaț ca haramboil'i,
îngărcaț pi vig di bradz, li purtară la hoară, tățiț, fără zboari.
36
Când agiumsără chiundriră la biserca di Ayiu Nicola lăcrămaț,
că cu scupl'i gioñ umpluț cu dor s-înpărța tă ultima oară,
l'i-deadiră pistea că gionetca a lor nu vă s-îl'i u chiream vroară,
băr di băr di aistă cali gionească, nițiun armân nu s-tradz.
37
Di atumțea sunt arucutiț fără căpăsiri cai ști cât mulț añ
și cai ști cât alanț vă s-arucutească fără căpăsiri alăi fraț e mei,
ma cănticu a gionetcului nispusu a Capitanlui Pasco ocl'iscântei
vă s-cântă cu suflitu, fără dănăsiri ș-cu dor di gărveñ ca azgañ.

153. Kapidan Kostandin dhe Marko Graboari

1
Hipur në kuaj të bardhë trimat e armatosur nëpër shqot,
kalëronin Kostandin e Marko me famë tok me shok,
porsi re ngrihej tymi nën rrahjet e çapave me galop,
shkëndijonin si xixëllonjë patkonjtë e çelikta në oborr,
2
Mbas tyre kalërojnë hijerëndë me gunat varur gjer në tok,
të tjerë trima grabovarë të mençur, me nam e të nderuar.
Ku janë ata armiq mburecë, trima të vërtetë të pafriksuar?...
Janë trembur tmerrësisht prej shpatave të kapedanëve tonë.
3
Armiqtë me habi kishin dëgjuar shumë lëvdata për ta,
kapedanët me famë Kostandin e Marko tok me shok,
të bashkuar me besë s' i mposhtnin as dy shpura tok,
se s' ka si ata të tjerë, që veç armës u flet edhe mençuria.
4
Armiqtë e ardhur së largu nga Anadolli rëndë-rëndë,
trimat e patrembur grabovarë s' mundën t' i zënë dot,
se komandohen prej dy kapedanëve arumunë të pashoq,
që si petritë luftojnë nëpër ato male të lartë majdëborë.
5
Lajmi mori dhënë gjersa arriti atje larg në Stamboll,
se në Grabovë janë dy trima të patrembur arumunë,
që s' jepen, por qëndrojnë të pamposhtur kokëlartë,
shpurorët bien si trupa pyjeve sharash mprehur holl'.
6.
Atëherë sulltani i tërbuar nga turpi me këto raportime,
ashtu siç ishte i tërbuar thirri pashallarë më të shquar:
"Kërkoni sa të doni ushtarë dhe më të mirat armatime,
të dy rebelët Konstandin dhe Marko i dua të lidhur!..."
7
S' shkoi shumë kohë dhe pamë më gjakësorin pashain Ali,
u nis me lavdërime se do t' i turpëronte të dy trimat "e rrallë",
duke u betuar se do t'i mposhtëte e t'u harrohet fare nami,
t'i krridhte në harrimin e arumunëve pa lënë gjurmë a mallë.

153. Capidan Costandin și Marco Grevăñotu

1
Încălcaţ pi cal'i alghi gioñil'i pisti gioñi săntoș ca poñ,
călărea Constandinulu și Marculu cu aradha nânti di soţ
s-sculea fumuñil'i di călcăñil'i a loru însus ca neaguril'i
scântei l'i u sălghiea petcăli di cielniţ pisti cheatrul'i.
2
După călărea mândări, amubrigrei cu tămbărli până di padi,
alanţil'i gioñ mintimeñi arămăñ gărvăñoţ cu mari aneami,
iu sunt aţeal'i ehţri alăvdoși, alavdoși ți nu s-asparu di năși,
suntu fricușiți, lăftăriţ di-tu iatagăñăl'i di aștiloru capedăñi.
3
Ehţri îl'i u avea avdzăt multu ori nispusulu gioneticu,
a capedañiloru Constandinulu și Marculu fără soți,
ma că s-fiţea stog și amindoil'i di ma aleapți șpuriți,
nu îl'i ampitea dot, că pisti armile el'i baga sufliţil'i a loru.
4
Ehţri viniţ cu alăvdeari și cu greu di la estulu Anadol,
pri gioñl'i gărvăñoţil'i cu anami nu putură s-îl'i acaţ dot
comandaţ di-tu aţeal'i capedañil'i armñ anoșţ fără soţ
ca scifterl'i alumteascu pi-tu munţil'i amviliţ di nor.
5
S-dusi hăbarea, agiumsi aco dăpariti până la Stambol,
că suntu doi gioñi pisti gioñi armâñ gărvăñoţ fără soţ,
nifricușiţ, ți nu s-da, ma s-ţănu împrosţ ca poñil'i,
ca căţughil'i til'eati a pădurlui cădea lăftăriţ șpuroñil'i.
6
Atumţea sultanulu învireatu, aruşunatu, ma multu s-orbi,
ca ciurtitu s-sculă diunăoară a pașalariloru îl'i u căftată:
"Căftaţ cât s-vreaţ militari, flurii și armile di cama buni,
aţei doil'i ribel'i: Constantinulu și Marculu îl'i voi ligăţ!..."
7
Nu întricu multu și ma săndzoasulu a armatil'ei osmanească,
pașăulu Ali s-închisi cu lăvdăciuñi s-l'i arşuneadz doil'i gioñ,
spigiurindalui că vi s-l'i u chirea aneamea a loru și tu yisoñ
s-l'i hidzea tru agărșimi dip fără urmi tru ginta armănească.

8
Arritën gjer te pylli i paanë nën madhështorin Komian,
rreth e përqark e rrethuan Grabovën si lule këta katilë,
s' lanë pa vëzhguar asgjë: kodra, pyje, përrenj e rrugë,
që mos shpëtonte asnjë nga dy kapidanët trima si azgan.
9
Luftojnë trimat e pashoq, njëri pas tjetrit shpirtrat dhanë,
të fundit mbetën në këmbë vetëm të dy shokët kapdanë,
si u përqafuan fluturuan si zogj prej majshkëmbit lemeri,
tatëpjetë honit të thellë të hapur prej Valamares llahtari.
10
Që prej përmbi njëqind çapesh seç ranë të shkretët me lemeri,
mbetën përmbi pellgjet e kulluar të përqafuar përjetësisht,
turqit mbetën shumë të habitur, të heshtur si memecë:
"Allah! Allah! Çfarë trimash të krisur qenkërkan këta!?..."
11
Krejt si memecë mbeti edhe pashai komandant mburravec,
u thirri koshadheve e urdhëroi t' i zënë grabovarët rebelë,
turqit dhanë e morën t' i kthenin mbrapsht ata patjetër,
asnjë s' pranoi të jetonte me turp, por me nder në humnerë.
12
Si s' mundën ta plotësonin urdhrin e sulltanit gjer në fund,
të habitur, kokulur, të turpëruar, pa lavdi e të dëshpëruar,
u kthyen në Stamboll të sakatosur e porsi minj të frikësuar,
të bindur se këta trima të krisur nga e tyrja askush s' i tund.
13
Lajmi sosi edhe te bukurëza pa shoqe kauresha Sulltaneshë',
se çfarë trima të zgjedhur ishin Kostandin e Marko Grabovari,
e dhimbsur e me lot në sy ju lut sulltanit perandor me zgjuarsi,
që t' i falte këta trima të pamposhtur në dyluftimet nëpër sheshe.
14
Që atëherë s'e theu kurrë besimin Grabova jonë mesmalesh,
e krishterë besnike përjetë Jezu Krishtit, birit të Perëndisë,
si këta trima, të tjerë kurrkund përmbi dhe s'mund të gjesh,
kush më shumë se ata janë dehur me ëndrra të trimërisë!?...

8
Așiț agiumsiră până la pădurea di sum a analtului Comian,
îl'i u cercară avriliga a tutil'ei a alăvdatil'ei Greavi aișți cătil'i ,
nu alăsară nidizvălită țivea: dzeñi, păduri, trăpuri și căl'uri,
ta s-nu îl'i u ascap nițunu di aișți ribel'i gărvăñoț ca azgañ.
9
Alumtiră ca aslañ gioñil'i, unu cât unu dedără sufliții'i a lor,
și armasără dinăpoi ma goiñil'i capedañăl'i singur dol'i soț,
după ți s-digușiri azburară ca pul'i dipi chiptea a cheatril'ei,
tru ațeau honu lăftăroasu dăsfaptu di arăulu a Valamaril'ei.
10
El'i dipi unăsută di jgl'oati cădzură dighos, măraț'l'i, limriț,
armasără ația pisti peldzil'i a Valamaril'ei digușiț, tiñisiț,
tuț băcătarl'i armasără îngl'ițeaț ca muț, multu chiudusiț:
"Doamne, dumnidzale, ți soi di gioñi cărciniț fuscărca aișț!..."
11
Fără gură ca mutu armasi și pașăulu, alăvdoslu commandant,
îl'i u strigă a coșadziloru ș-l'i urdzi s-l'i acțea aișț gărvăñoț,
dedără turț'l'i cu forță anaptea s-l'i șuț pri năș fără di alt,
ma nițiunu nu s-znucl'i, ma cu tăñii și azbureară dipi chetriț.
12.
Când nu putură ți zborulu a sultanului s-l'i u bag întru loc,
capuapuș, arșuneaț, dispiraț, fără alavdă, fără boață, tițitoș
s-turnară năpoi di iu s-închisiră săcatiț, fără săndzi, slăbitoș,
nu s-l'i u easi dot cu forță aișților gioñi cărțăniț gărvăñoț.
13.
Îl'i s-dusi zborulu până a mușatușil'ei, a Sultancl'ei criștină,
că Constandinulu și Marculu ca gioñi s-țănură amindoil'i,
îl'i s-pălăcărăsi a sultanlui perandor cu lăcrămăñ întru occji:
"Hărdzeali grăveañili că suntu pistoș a amirariл'ei cu yimină!"
14.
Di atumțea bănitorl'i a Greviл'ei anoastă armasără criștiñi
pistoași cu suflitu ti tutuna cu hil'iu-su a Dumnidzăului,
întru a tutil'ei lumi nu s-află ca el'i, tiñisiț, gioñi pisti gioñi,
cai ma multu di năș suntu îmbiteaț cu hărăsima a goineticului!?

154. Sipas një legjende

1.
Siç tregojnë të moçmit pleq ndodhi njëherë:
“Që prej këtij shkëmbi të pjerrtë në humnerë,
u hodhën dy vashëza të bukura si zana mali,
dorë për dorë të ngratat pa rënë në dashuri.
2.
Ulërimat u përplasën mbi shkëmbinjtë e kanionit,
pastaj u përhapën anembanë saj tatëpjetë llahtari,
cili s’e dëgjoi vdekjendjellsen këngë prej honit,
“Allah!” thërritën osmanët nga kjo çudi-lemeri…
3.
Përnjëherë shkuan tek pashai tyre komandant me nxitim:
“ Or trim i zgjedhur nga sulltani ynë perandor fuqiplotë,
Allahu ja shoftë atij ymrin e mbretëroftë në mbarë botën,
të lëvduar të paçim e nën ty, zëri e krahët e tu qofshim!...
4.
Që të mos përfundonin në duart tona të bukurzat vashëza,
kërcyen pafrikë që sipër shkëmbinjve si fluurza të bukura,
duke kënduar për liri e nder të bukurzat zana ranë tatëpjetë,
të shtrira, të heshtura buzë lumit ujëkthjelltë mbetën për jetë.
5.
Para tyre mbetëm të çuditur si drunj të thatë dhe të pagojë,
si këto trimëresha të ndershme sytë tanë kurrë s’kishin parë,
duke fshirë faqet pandehëm sikur u ngritëm nga gjumë i rëndë,
a mos vallë ishim në ëndrra të frikëshme, të bukura e të paparë.
6.
Pashai mburravec e mendjemadh zbukuruar me spaleta të arta,
s’u besoi rrëfimeve të raportuara nga koshadhet tij të çuditur,
brofi më këmbë e, si i hipi kalit e shkoi te bukurëzat vashëza,
ra mëgjunjazi dhe thirri: “Allah!... Ç’bukuri!?... – i lebetitur.

154. Dupăună leghendă

1.
Di cum spunu vlecl’i auşl’i a noştriună oară ar undzit:
“Di pi aistu cheatru lăhtăroasu tiľeat ca cu căţut
sunt arucutit dau fetiţi tiñisiti, muşeati ca dzăni,
acţeat măñ di măñ mărătăli, nibăgeat prota vreari.
2.
Zghilirăli s-păscăniră pisti cheatruli a cañionlui,
dapoia cutroară s-dispărţără dipi tutăli părţl’i
cai nu îl’i avdză îngăna moarţoasli cănţi di a honlui,
“Alah!” strigară chiudusiţ lăhtăriţ şi osmañăl’i.
3.
Di unoară s-dusră troară la paşăului a lor comandant:
“A lăi gioni aleptu dit marulu perandor a noastu sultan,
Dumnidzău s-îl’i u adavgă bana ta s-amirească pisti loc
alăvdatu s-ti aveam totna pisti noi s-ni ieaşti braţ-boţ!…
4.
Ta s-nu cădea tru măñăli a noasti fetiţli muşeati,
s-aruncară dipi cheatri fără frică azburară ca piturici’i,
cădzură hima muşatăli dzăni cu cănteari tă libertati,
armasră teasi, tăţiti, împadi pi ningă apili curati ali vali…
5.
Nănti a lor armasăm ca leamñ uscaţ, chiudăsiţ fără gură,
cu ocl’i a noşţ nu aveam vidzut ca aisti gioani, tăñisiti,
ni s-ašpăru canda ni sculăm dit somn greu, aştearsăm făţăli,
vahia him tru yisu muşeaţ nivădzuţ ţi ni da ahăt frică!...”
6.
Paşăulu alăvdăoasu, mintimari, adrat cu spaletăli di asimi,
nu l’i pătipsi spunearăli raportati dit coşadzl’i chiudăsiţ,
di unoară s-sculă împrostu, ancălcă pri cal şi s-dusi la eli,
cădzu pi znucl’i ş-aurră: “Dumnidzale!...Ţi muşitiţ!...”

7.
Pasi qëndroi ashtu pafolur një copë herë krejt heshturazi,
u thërriti sa mundi koshadheve e u dha komandën prerazi:
"Prapësohuni, lërini t'u bëjnë adetet e tyre atyre grabovarkave,
s'janë vetëm trimëresha, por edhe të ndershme të pashoqe!"
8.
Që atëherë kushedi sa e sa kohë është rrokullisur e lënë pas,
por bukuroshëzet vashëza ulërijnë e hedhin vallen përsëri,
zërat e tyre papushuar kurrë tingëllojnë nëpër honet llahtari
duke mbetur përgjithmonë nëpër këngët dhembjemëdha!...

155. Joan Çetiri (Katro)

1.
O Krisht-perëndi me imazhin tënd në shpirt rri tek afresku,
i çuditur prej bukurisë që lëshon mbi besimtarët papushim,
heshturazi :"Kush e ka pikturuar të gjallë birin e Perëndisë,
na fton veç të ecim në rrugët e hapura nga shenjtorët e tu!"
2.
Edhe pse i vështronim këto afreske ndër kishat e Myzeqesë,
asgjë s'dinim për punën tuaj si piktorë shumë të dëgjuar,
veç studimit Theofan Popës u njohëm si graboavë të shquar,
vëllezër sollët imazhe shenjtorësh për t'na mbjellë besën.
3.
Me penel ndër duar brodhët fshat më fshat e qytet më qytet,
duke derdhur talentin nëpër muret e përmbi një mijë kishave,
nga Vlora, Berati e gjer në Elbasan të Shqipërisë së mesme,
u dhatë jetë shenjtorëve që na shoqërojnë me këshillat tyre.
4
Që kur i pikturuat afresket janë rrokullisur më se dy shekuj,
më ty Krisht-Biri i Perëndisë e ju nxënësit e tij në përjetësi,
që tërë krishterët luten e zemrat ua zbulojnë me përunjësi,
që veç paqja të mbretërojë në botë e në njerëzit e kthjellur.

7.
Dupu ți năsu șidzu tățitoasu nigritună băcată di oară,
îl'i u strigă cât pătu pri coșadzli și îl'i u deadi comanda til'eaț:
"Șuțățvi, alsațăli s-îl'i u fac adetăli al aților gărvăñeaț,
nu suntu singur gioani pisti gioani, ma ș-onesti fără soaț!"
8.
Di atumțea easti arrucutit dinăpoi caiști cât chirou,
ma mușeatușăli fetiți nica zghileacu și gioc încoru,
pit ațeali honuri lăftărăoasi asunu fără căpăsiri boațăli a lor,
arămăndalui ti totna pit cântcuri a noasti di mari dor!...

155. Ioan Cetiri (Katro)

1.
Ma stau multu munduit nânti ațl'ei afrescă al Haristoulu,
chiundusit di mușteța ți sălgheești pisti pistoșl'i a lui,
dzăc tățit:"Cai ti ari adărat ca yiu alăi hil'iu a Dumnidzălui,
ți ni îngăni s-imnăm pi căli dăsfapti cu suflitu di sămtoru!"
2.
Ș-cățea îl'i mutream aisti afreași pit biseârțl'i dit Muzechea,
nu știeam țivea ti bana a voastă di zugrafăñ ahăt avdzăț,
după studi al Theofan Popa învățăm că hiț di Greavea,
voi frat imajl'i di sămță aduțeț la sufliți a noșț s-îl'i simnaț.
3.
Cu penel tru măñ alăgat horă di hară și puliti di puliti,,
talentul a voastu u vărsat pi murl'i pistiună ñil'i di biseârți,
di Avlona, mușeata Vălardi păn Ñocas namsea în Arbiniși,
îl'i dedtu bani al săñtorl' ți s-ni părmăneascu cu a lor dimindăi.
4
Di când adărat afrescăli s-arucutiră vărnă doi sekuli la noi,
ma Haristou Hil'u al Dumnidză ș-învățătorl' a lui pistoș,
di criștiñ bindăsiț yimănăli în dăghifsiri dăzvălesc cu voi,
ta s-îchirdăsească pace în tută duñeaua ș-sufțl' di omñ.

5.
Ndër gjithë piktorët e talentuar arumunë më i shquari vëlla,
që me dritë-hijet i bëtë shenjtorët të na flasin heshturisht,
duke mbjellë bukuritë e mirësitë në këta shpirtra me vërraga,
ishe ti, o Joan Çetiri, lindur nga nënë grabovare dashurisht!
6.
Po shenjtorët e pikturuar fantazisht nga ju mjeshtri piktorë,
i adhurojmë dhe më tepër se ngjajnë me barinjtë tanë trima,
me punëpapërtuarit shqiptarë në korrje grunoresh të mbara,
po edhe me arumunë e shqiptarë duke punuar tok si shokë.
7.
Cili më mirë se ty, i madhi Joan Katro e gdhendi dashurinë,
me penel ç'i ngjyrose shenjtorët bij Perëndisë plot bukuri,
këshillat e ikonave të shenjta rrëzëllejnë përherë dashurinë,
që të rriten në zemrat besimtare vetëm njerëzoret mbarësi,
8.
Po edhe i dëshpëruar të mbyll'es së kësaj tradite të madhe,
në pikturim ikonash e afreskesh nga ju mjeshtri grabovarë,
e që atëherë s'u lid më ndonjë tjetër piktor si i kësaj plejade,
që mbetët të dëgjuar nga që shenjtorët i ngjallët mbi suvanë!

5.
Întră tuţ voi zografăñ talentaţ armâñ ma avdzătulu di fraţ,
ţi cu luñin-aumbri fiţea s-greascu sămţil'i cu noi fără boţ,
sămăndalui muşteaţ şi ghineaţ la sufiţl'i a noşţ,
fuş tini, a lăi Ioan Catro, greveanu di tată ş-dadă amintat!
6.
Ma sămţl'i adăraţ cu ahănt fănărusiri di voi mastri zugrafăñ,
îl'i vrem multu că undzească ca gioñăl'i picurarl'i armâñ,
şi ca marl'i lucărtorl'i arbineş, când seaţăr pit agrăl'i a lor,
ma ş-ca armâñăl'i şi arbineaşl'i lucrăndalui stog ca buñ soţ.
7.
Cai ma multu ari adrat vrearea ca tini marulu Ioan Katrilu,
cu penelulu luciñiş muşeaţ sămţl'i pătădzăt di Dumnidză,
dimindărl'i sălghiti di muşatili icoñ totna vă s-bineadză,
ta s-ni îl'i crească tu imnăl'i a noasti singur ambareaţa a omulu,
8.
Ma ş-cu dispăreari di a încl'ideril'ei a aţiloru mări tradiţili,
a picturearl'ei a afreascilor al aţilor zugrafăñ gărvăñoţ,
şi di atumţea nu s-amintă văr s-ni îl'i adără bisearţili,
ta s-armăn zugrafăţ avdzăţ di afreaschi muşaţ a smăţilor.

156. Lasgushi-poeti i dashurisë

1.
Nga thellësia e shpirtit tënd, i ndezur si zjarr i përflakur,
seç u derdhën vargjet e tua të thurura aq mjeshtërisht,
si ujëvarat prej majëmalesh nëpër lumenjtë e tejmbushur,
gjersa të bukurzën poezi e gdhende me shpirt dashurisht.
2.
Që nga shpirti yt villen të kthjelltë e krejt të paturbulluara,
si gurrat që nga copat borës së patretur të mirëushqyera,
na i dehe zemrat tona me ëmbëlsinë dashurisë së paanë,
o poet i përmallimit me vargje i ke rrëmbyer shpirtrat tanë!
3.
E kush tjetër do ta vështronte me aq dëlirësi bukurinë vashërore,
tek zbriste sheshit duke ndjellë ëndrrat e dashurisë së madhe,
e përkundur si djep nën shoqërinë e trimit zënë dorë për dore,
duke shkitur me hare nga mirësia e jetës së saj porsi në valle!?
4.
Në jetën tënde aq të gjatë, o Lasgush-poet i madh i dashurisë,
askush s'i ka thurur dot vargjet si ti, duke i kënduar bukurisë,
për vashëzën shqiptare si yjet rrëzëllitës në qiellin kaltërosh,
duke i lënë trimat pa gojë si memecë tek mbushin ujë te kroi.
5.
Edhe pse u largove për studime larg prej qytetit tënd të lindjes,
fillimisht në miken Rumani e më pas në universitet në Austri,
te liqeni që nga rrodhi poezia jote e dashurisë u ktheve përsëri,
e këndove i ngazëllyer netëve të kaltra e yjeplotë të vendlindjes.
6.
Perëndimi i vagëlluar nën rrezet e diellit humbet në errësirë,
tendoset mbi valëzat e liqenit që ndjekin njëra-tjetrën papërtim,
kapërcen malet e lartë gjersa gjithë botën përlan e zeza pisë,
po poeti për të bukurën Shqipëri veç derdh vargjet pa pushim!...

156. Lasguşu-poet a vreariľei

1.
Di la suflitulu a tău ahăndăosu apreasu ca foc cărmagar{29},
s-vărsară stihuri a tali liberi ş-adraţ multu muşeaţ,
ca apăspindzurati tu valăli dipi chipturi di munţ multu analţ,
agiungieş pondñăl'i a muşteaţľei cu poezia ahănt ambar.
2.
Din suflitulu a tău s-inshiră curaţ-curaţ fără căpăsiri,
ca şoporl'i hărniţ cu api di bucăţăli a neauľei nituchit,
ni îl'i îmbitaş imnăli a năoasti cu dulţemi măr ali vreari,
a lăi Lasguş-poet a vreariľei, cu stihuri sufliţl'i ni îl'i ai arăchit!
3.
Cai putea s-mutrea ma ghini di tini muşuţeaţa a featiţľei,
când s-dăpuna pit a padiľei îngănăndalui yisoñl'i a vreariľei,
s-leagnă părmănăil'i a scumpului a l'ei ca tru sărămăniţă,
triţăndalui hărisită di ghineaţea aţl'ei bani ca pit încoruriţă!?
4.
Tru aţea bana a tea lungă, a lăi Lasguş maru poet di dor,
cama multu di tuţ ai îngrăpăsit stihuri adăraţ muşaţ,
ti arbinişeasci featiţi, ţi luñinească ca steali di tu ţer curaţ,
lăsăndalui minunat gioñăl'i când umplu apă la şopor.
5.
Ş-căţe fudziş ti studi diparti di la căsăbăulu ali amintara tau,
nănti la oaspa Români dapoia la universitate tu Afstri,
ti turnaş aua la lac diu s-vărsă pezia a vreriľei ti fetiţa nau,
îl'i u căntaş cu dor a noapţiloru albastri împlini cu steali.
6.
Ascăptata aroşit di luñinl'i a soarlui ma cheară tru chisă,
ţi s-tindi pisti văläli ţi ashtearrăună-alanta putei niagiungiti,
anăsră pisti munţ analţ păn lumea tu lai tuta s-încl'isă,
ma suflitu a poetlui a vreriľei s-vearsă fără dănăsiri pisti Arbinişi!

157. Zonja Katerinë

Kushtuar Zonjës Katerinë dhe Mihalaq Baba, miq të mijë

1.
Në çdo kremtim të ditëkrijimit të shoqatës ndër mote,
më kujtohesh ti me portretin tënd të mirëkompletuar,
moj bijë e një dere arumune, me shikim aq të zgjuar,
që sallën e Konferencës së Parë me zërin tënd e përflake.
2.
Me shpirtin e zjarrtë të gruas arumune dhimbjemadhe,
vëllezërit e ardhur nga gjithë anët e botës i përshëndete,
me bukurën-bukuroshen arumanishte, ende e gjallë te ne,
të ëmbëlthën gjuhë që Perëndia e uroi të jetojë mbi dhe.
3.
Pastaj recitove poezinë kushtuar grave tona të ndershme,
që me ato duart e tyre punëtore e të zbukuruara me bukuri,
kudo t'i shihje trimëresha, si burrat e veç të parat gjithnji,
janë këto arumunet shëndetforta të Shqipërisë së sotme.
4.
Me gojën tënde që nxjerr veç mirësi, bukuri e plot ëmbëlsi,
me vargjet e thurur prej teje, na dhe forcë dhe jetëmbarësi,
kapërceve mjegulla zakonesh të egra të jetës tonë baritore,
të gjitha i godite si vjetërsira dhe i flake si hedhurina përdhe.
5.
Në këtë rrugëtimin tënd të gjatë, përmes vuajtjesh të pafundme,
pranë me shokun e jetës Mihallaqi, kushëri i parë i Koli Babës,
rënë dëshmor në Luftën Antifashiste Nacional-çlirimtare,
të dha ndihmesë të madhe, sepse të fliste me gjuhën e dadës.

157. Doamna Caterină

Dedicată ali Caterina şi Mihalaq Baba, oasipiț a ñei

1.
Cât ori s-sărbătorăm amintearea a suțatil'ei a noastă,
ñă yiñ întru minti cu portretulu di mul'ieri armânească
a lea hil'ià mintimenă umplută cu ghineț di fumel'ia avdzătă,
ți cu boața a ta u aprindeșă sala di a proti l'ei Conferență…
2.
Cu suflitulu a tău di mul'eari armăncă cu maru dor,
li salutaș fraț'l'i văniț dipi tuti părțli ali duñeau,
pri mușatea-mușatușea armâneești, yii aua la noi,
aistă limba a noastă ți easti yiurtusit di la Dumnidzeu…
3.
Dopoia rețitaș puezii, dedicată a mul'earloru a noasti tiñisiti,
ți cu măñli a lor lucărtoari și mushutat cu ahănt mușetaț,
iuțido li veadz gioneți, ca gioni dininti totna cu bărbaț
suntu aisti armănci a noasti cu hări tu astădza Arbinișii.
4.
Cu gura a tauă, di iu curră mashi ghineți și dulțemi,
l'i dideș forță și bănă ma ambară cu poemili a tali,
ascăpătaș negurl'i di zăcoñ a nosț agrioasi la Armânami,
tutăli li arucaș ca vecl'ioasi și ca armasroasi împadi.
5.
În imnarea a tauă lungă, pri podimo aspăroasi nibitisiti,
stogu cu soțulu a viației Mihalachi, protucusurin al Koli Baba,
cădzut martiră tu Luptea Antifașistă Nacionalibertati,
ț-dedi agiutări, că totna zburtaț pi limba ți îl'i u învață dada...

158. Profesorit tonë, Nikolla Bardhi

- Kushtuar atij me shumë dashuri -

1.
O kushëri, qysh kur të lindi e të solli nëna jote në këtë jetë,
më përpara e pe diellin mes këtyre maleve të lartë, me bukuri,
pa e ditur se për ty do të ish aq e dhimbsur ndarja prej tij,
e pa u menduar për lidhjen tënde me auditorët aq të fortë!
2.
Por edhe pse rrugëtimi i zgjedhur të ish aq i gjatë e i rëndë,
o bir i zgjuar i Grabovës përmes ëndërrimesh e nëpër këngë,
seç qëndrove mbi libra duke studiuar ditë e natë syzgjuar,
gjersa me gëzim e pe veten inxhinier elektronik të diplomuar.
3.
Pastaj të erdhi rasti më fatlum ndër të gjithë ata profesor',
që ty të të zgjidhnin më të mirin profesor në elektronikë,
ku me pasion në sa e sa breza të rinj shpërndave dituritë,
që s'e harrojnë kurrë mësimdhënien tënde me shpirt rinor.
4.
Në fakultet të elektronikës me punë bëre karrierë të rrallë,
në bibliotekë duke studiuar ditë e natë përmbi pirgje librash,
durimmadh e zemërzjarrtë si heronj të papërkulur përrallash,
me dashuri e bëre aq të dëgjuar katedrën e saj dalëngadalë.
5.
Që kur s'je më mes nesh, koha rrjedh e s'ndalet asnjëherë,
o bir i shtrenjtë, i zgjuar e i paharruar i një nëne grabovare,
prehu në udhëpakthimin tënd me darovën librash si dritare,
ku do të gjeni shpirtin e profesorit tuaj të zjarrtë përherë.
6.
O kushëri, qysh kur të lindi e të solli nëna jote në këtë jetë,
më përpara e pe diellin mes këtyre maleve të lartë, me bukuri,
pa e ditur se për ty do të ish aq e dhimbsur ndarja prej tij,
e pa u menduar për lidhjen tënde me auditorët aq të fortë!

158. Al profesoru a nostu Nikolla Bardhi

- Dedicat a lui cu multu dor -

1.
A lăi cusurine di când ti amintaș și văniș tru aistă bană,
nânti soarăli îl'i u vădzuș aua namsa dit aișț munț analț,
nișteiut că vă s-eara ahânt durută împărțăra a ta di năș,
nimunduit că cu auditorl'i ahânt multu va s-erai ligaț.
2.
Ma ș-cățea cala ți aveai loată eara lungă ș-multu greau,
tini a lăi hil'iu gărvăñiot mintimenu împlin cu yisi mușaț,
învățeaș noapti-dzuuă, chiundriș cu ocl'ăli diștiptaț,
ti lauraș inginieru electronic la universitatea a noastă nau…
3.
Dapoia ț-s-deadi ocazia mari pisti tuț alanț soțl'i a tăi,
că pri tini ti aleapsăr ca ma bunu profesor di electronic,
iu cu pasion îl'i disifițeș știearăli la caiști cât băr năi,
ți nu ti agrișească putei învițarea a tau cu suflit tinăric.
4.
La facultatea di electronic, cu lucru fițeaș carrieră mari,
la bibliotecă sudiendalui noapti-dzuuă pisti stodz di cărț,
cu arăvdari mari și cu inima a ta umplută cu multi vreari,
pi anarga adraș și u fițeaș avdzăt catedra di electronică.
5.
Nica nu ma lo pistipsim că nu ti aveam namsa di noi,
a lai hil'iu scumpu, mintimenu, a niagrișitil'ei dadi gărvăñioat,
dorm calea niturnat a ta, că ai lăsat cărțl'i dinăpoi,
iu si s-alfu totna apres ca foc suflitlu di profesor!
6.
A lăi cusurine di când ti amintaș și văniș tru aistă bană,
nânti soarăli îl'i u vădzuș aua namsa dit aișț munț analț,
nișteiut că vă s-eara ahânt durută împărțăra a ta di năș,
nimunduit că cu auditorl'i ahânt multu va s-erai ligaț.

159. Korrieri partizan

– kushtuar dëshmorit Koli Baba –
– Baladë –

1.
E kush s'u ka thurur këngë korrierëve trima partizanë,
por ti, or Koli Baba, ke mbetur një i vyer shëmbëllim,
atdhetar trim, or grabovar i ri e i rrallë në shpirtrat tanë,
njëzetvjeçari i ndershëm e i pafrikësuar nga çdo gjëmim.
2.
Vetëm ti e ke ditur rëndësinë e vështirësinë e asaj kohe,
tek shtyje maleve anembanë ato ditë aq të famshme,
tek mbartje letra me urdhra për komandat partizane,
kushedi sa e sa herë ke futur në rrezik jetën tënde rinore.
3.
Tek u nise si gjithnjë në atë ditë të urryer ndjellakeqe
në misionin e ri në mëngjes herët pa zbardhur drita ende,
e po ecje përmes ca ullinjve të lashtë shkujdesurazi,
pa ditur se të ish ngritur e zeza pusi e vdekjes fshehurazi.
4.
Siç ishin fshehur të thirrën në shqip tradhtarët e pabesë:
"S'ke shpëtim, dorëzohu më mire, or trimosh, je në besë,
ne s'të vrasim ty, na vjen keq, je ende çunak i papjekur
e dimë fare mirë, je i gënjyer nga partizanët poturegrisur!"
5.
"Ta dini mirë ju o tradhtarë, armiq të urryer, zemër këqij,
e di që e shtrenjtë më është jeta, s'blihet me para si capinj,
po Koli Baba s'jepet, se s'është besëthyer, mburravec e horr,
s'do turpërimin e trimërisë, para se të japë shpirtin vet rinor!"
6.
Ashtu tha trimi me guxim dhe përnjëherë hapi zjarr mbi ta,
e sokëlliu fort si shungullimat në rrebesh sa qielli u përflak,
po Koli Baba s'u dha, qëndroi më këmbë si trim mbi trima,
atje në Dumre pranë një liqeni mbi trungun e një ulliri plak.

159. Corrieru partizan

– dedicat a martirului Coli Baba –
– Baladă –

1.
Cai nu ari cântat cu suflit ti voi gioñăl'i corrierl'i partizañ,
ma tini, alăi gioni Koli Baba, ai arămasă ti noi ca exemplu,
patriot maru tru suflițl'i anoști, gioni tiner gărvăñotulu,
nifricuşit dit ți va, tăñăsit tru viațea a tea di yinț añ.
2.
Singur tini ai știută ghini cât cu greali ș-aspărăoasi,
ațeali dzălăli a tali famoasi pi munț părț di părț,
când îl'i ținei comăndzăli partizani purtandalui cărț,
și ai hipt tu gioc bana a ta tinăroasă caiști cât ori.
3.
Când tru ațea dzuă lai, urrutoasă ti închisiș ca totnea,
di cu tahina tru misionulu nău ninga ni inșit luñinea,
imneai pit ațea păduri verdzoasă di vecl'i masni,
niștiuta pri ascumta ță eara adărat moartoasea pusi.
4.
Ță strigară cu agra tradidorl'i fără pisti pri arbiniseești:
"Nu ai scăpari, a lăi gioni, s-ti dai i cama ghini tă tini,
nu ti vătămăm, că ești ficiurit nicoptu și ni yini rrău,
că eești arăsu dit partizañăl'i, ninga eești multu nău!..."
5.
"S-știeț ghini tuț voi traditor, dușmañ urruț ș-lăvoș,
îl'i u ști că scumpă ñă í bană, nu s-alăxeești nică cu părău,
ma Koli Baba nu s-da, că nu easti ca voi cu zborl'i alăvdoș,
nu va aruşinarea a gioneaticlui nănti că s-da suflitulu a lui nău!"
6.
Așă dzăsi cu gionoasă ș-di unoară amină pisti năș elu,
aură cât pătu, giucă ca telemot loculu, foc s-apreasi întreagu,
ma Koli Baba nu s-deadi, stătu ca gioni pisti gioñ împrostu,
aco pi ningă a unui lac la Dumrea, sum un vlecl'iu masnilu.

160. O i madhi liberator
(kushtuar dëshmorit Dhimitër Kënuti)

1.
Në vargje përpiqem ta rikrijoj imazhin tënd o i madhi liberator,
or Dhimitër Kënuti, sipas rrëfimeve të gjalla të veteranit Vero,
ç'ma rrëmbeve respektin më tepër në tërë shokët e tu vrërsik,
nga që ishe i njëllojtë si ata idealist e shok i tyre më besnik.
2.
Përmes shqotave të kohës u shoqërove me ta me pasion rinor,
duke u endur nëpër rrugëtimin e idealizmave të tyre pasosur,
si ëndërrimtar i komunizmit e ngope shpirtin tënd liberator,
dhe nëpër tërë të vojturit i dërgove për t'u përkundur së toku.
3.
Edhe pse ishe më i miri ndër të mirët e bashkënxënësve vërsnik,
i le studimet në mes duke përqafuar idealet e larta atdhetare,
dhe u nise tok me ta në luftën Antifashiste Nacionalçlirimtare,
i stërbindur në këtë udhëtimin tënd të gjatë e të vështirë pa frik.
4.
I pari u rreshtove në Brigadën e Parë partizane kur erdhi tek ne,
e nga s'u ende tok me të anembanë të shtrenjtës tone Shqipëri,
o trim grabovar, duke i luftuar armiqtë zemërkëqij me trimëri,
gjersa me gjak e stolise me lavdi e liri përjetë këtë mëmëdhe.
5.
Të përflakur ashtu siç deshën shpirtrat tanë ëndrrimtarëmbël,
u përndrit zbukrimadhe anembanë e shtrenjta jonë Shqipëri,
nga djersa e vëllezërve shqiptarë e arumunë, së bashku në liri,
gjersa të gjithë u dehën me mirësitë e bukuritë e saj si engjëll.
6.
Po këtë ditë të bukur festive s'arrite kurrë ta jetoje me dashuri,
se s'të la ajo e zeza, e urryera, e hidhura e papritura sëmundje,
or trim t'i preu, t'i këputi të bukurat ëndërrime për lumturi,
gjersa dalëngadalë e pak nga pak të rrëmbeu vdekja si vemje.

160. A lăi maru liberator
(dedicat al martiru Dhimităr Cănuti)

1.
Mi cilistisescu tu stihuri s-ţ-adaru fănărusira a lăi maru liberator,
di pi spunearea mușat al veteranu Vera, a lăi Dimităr Knutu,
ți ma multu di tuţ soţl'i vrăsta a ta ñi arrăchiș respectulu,
că fușună soi ca năș idealistu și soţ mintimenu învăţător.
2.
Pit furtunuli a chiroului ti părmăneș cu el'i cu suflit tinăreţosu,
alăgăndalui pit cal'iuri a idealizmulu a lor fără di sinor,
ca yisitor a comunizmului u fântiș suflitulu a tău, gioniusu
li pătrăcuș pit tuţ oarfñi ta s-leagnă diadun cu eli cu maru dor.
3.
Ș-căţe earai cama bunu întru buñl'i învăţăor tu vărsta a tăi,
nimutrit yinitorlu a tău îl'i alăsaș studili giumătati, ni bitisiti
cu năș ti închisiș tu alumta a libertarl'ei, a patril'ei dit ehtri,{30}
convins tru aistă cali lungă și asproasă fără di șuţari.
4.
Când vini la noi Prota Brigadă partizană, protulu intreaș,
piu nu alăgaș cu năsă, parţ di părţ a scumpil'ei Arbinișì,
a lăi gioni gărvăñotu, fără frixă cu duşmañăl'i luptaș,
păn cu săndzi u mușutaș libertata a noastril'ei patri.
5.
Aşi cum vrură suflitli a noșţ apreaș dit dulţăoasl'i yisoñ,
s-aştărră cu multi muşteaţ scumpea Arbinişi iuţido,
dit ciilistisearli a gioñiloru fraţ arbineaș și a armăñiloru stog,
păn tuţ s-ambitară cu muşuteţli a libertatil'ei a lor.
6.
Ma nu îl'i u agiungeaș dot aistă dzuuă muşeată sărbătoroasă,
că nu ti alăsă lăita, urruta, lăvăşita, ni ashtiptatat di lăngoară,
a lăi gioni, ți îl'i tăl'ią, ți îl'i arupsi muşeaţl'i a tăi yisoñ
păn nihiam căt nihiam ti arăchi moartea di lăngoñ.

7.
Dhe siç ishe i dehur i tëri, me ato idealet e tua të komunizmit,
nakatosur krejtësisht me ato çlirimit të atdheut tonë të dashur,
ngado me zemrën tënde le gjurmë të trimërisë e atdhetarizmit,
o Dhimitër Kënuti, bir i shtrenjtë e i paharruar ke për të mbetur.
8.
Edhe pse pate mjaftë oferta punësimi në zyrat e pushtetit të ri,
ashtu siç u sistemuan shokët e tjerë edhe më pak shkollim,
por sëmundja të shoqëroi gjersa u nise në rrugëtimin pakthim,
ato të paktat ditë që i përjetove në shoqëri me të afërmit në liri.
9.
Me imazhin luftëtarit liberator arumunët të gdhendën në përjetësi,
se si trim mbi trimat luftove pa u tërhequr prej luftës çlirimtare,
i përkundur në djep nga mëma jote plot me ëndërrime e dashuri,
duke ikur nga kjo botë për në botën tjetër me krenari djaloshare.

161. Baladë për Thoma Priftin (Tom ol Afendu)

Baladë

– sipas një varianti të shkruar nga unë në shqip më 9.09.1967 –

1.
Që në vogëli kur isha prej shtatë-tetë vjeç
ende më ka mbetur në mendje,
ajo ditë sterrë e zezë, e urryer,
kur në fshatin tone na erdhi lajmi i parritur, i kobshëm,
për ty, or trimi Thoma Prifti grabovar,
ishe vrarë nga diversantët në Teqe të Dushkut…
2.
Nëpër muzgun e thellë të natës
ndërsa u fëshfëritnin pa pushuar gjethet nën këmbë,
rendin e rendin silueta diversantësh,
tek sa pylli erës ulërin e ulërin me potere,
sikur do të ndjellë një gjëmë të rëndë,
një kob i padëgjuar,
një lajmë ogurzi…

7.
Și di cum earai îmbitat tutu cu ideal'i a comunizmului,
misticat cu ațeali di a libertatil'ei a patril'ei a noastă,
iuțido îl'i lăsaș urmăli di gioni cu inima a ta săntoasă,
îngănatu ti năil'i vă s-armăñ, hil'iu a cățuloru di ma alăvdoslui!
8.
Ș-cățea avuș oferti s-lucrai tu vărnă post la guvernu nău,
și cum fețăr cu cama nihiam di sculi, mulț di soțl'i a tăi,
ma lăngoara ți loaș tru alumtă, ti asoția păn pri surpărău,
și dzălăli alibertatil'ei li tricuș namsa di vruțl'i cu alăgăi.
9.
Cu fănărusira a tău di luptător armăseș libertator la armâñ,
cu ni traptăndalui di a alumtil'ei ali libertati ca gioni pisti gioñ,
lăgănatu tu sărmăniță di dada a ta cu vreari și cu yisoñ,
fudziș dit aistă bană scurtă la bana alantă fără lăcrimăñ.

161. Baladă ti Tom ol Afendu (Thoma Prifti)

Balada

– dupăună variantu scrisă di la mini pi arbiniseași la 9.09.1967-

1.
Dit ñicurami când eram șapti-optu añ,
nica ñ-ari armasi tru minti,
ațea dzuuă laiă, urută,
ți nă vini în horea a noastă hăbarea niaștipată,
că tini alăi gioni Tom o Afendu gărvăñot,
eareai vătămat di diversanț la Techeia al Dușcu
2.
Pit lăițea ahăndoasă ali noapti,
peajili di poñ sum ciciori fișurescu fără di căpăsiri,
cărțăneascu aumbrili di diversanț,
incă pădurea aurleești…, aurleești…,
canda strigă s-undzeascăună catastrofă greau,
țivea multu urutoasă,
nipistipsită.

3.
Hijet e qarkojnë teqenë bektashiane,
të ndihmuar nga babai i saj pabesisht,
edhe pse ishte njeri i Perëndisë,
me dijeninë e tij u futën brenda me shpejtësi,
të shkretët i lidhën përnjëherë:
Thoma Priftin tok me Laze Dollanë…
4.
Pastajza i çuan në pyllin e Vgjeshtës,
atje diversantët i rrahën e i torturuan egërsisht,
por ata qëndruan trimërisht,
turpërim s'lanë pas,
pas s'lanë turpërim,
e nga ideali i tyre s'hoqën dorë,
sepse kështu janë gatuar shpirtrat e tyre…
5.
Gjokset u therni nga plagët e hapura nga torturat e urryera,
duke e ditur se s'të falnin të egrit diversantë,
u përqafuan për herë të fundit si vëllezër me dashuri,
me vështrimin nga e shtrenjta tok,
si dhe për nga malet e lartë të atdheut tonë,
i hapen këmbët se duart i kishin të lidhura,
sikur me to donin të përshëndeteshin me të qeshur në buzë.
6.
"Hallall u qoftë gjaku ynë i kulluar,
i kulluari gjaku ynë u qoftë hallall,
të gjithëve njerëzve tanë të dashur,
prej zemrave tona u përcjellim lajmin
që t'i masni mire lojërat e zeza dhelparake,
se është shumë i shtrenjtë kjo tokë e begatë,
për të gjer në qiell arrin flak
dhe gjithçka ndizet zjarr!..."
7
Atëherë të urryerit diversantë
me komandën e katilit Hamit Matjani,
menjëherë mbi ta hapën zjarr me batare,

3.
Aumbrili u amvărteascu ticheia bectașiană,
agiutat dit dervișu a l'ei fără pisti,
ș-căţea eara omulu alu Dumnidzeu,
cu ştiearea a lui intreară nuntru troară-troară,
diunoară măraţl' li lăgară:
Tom o Afendu stog cu Laze Dolanu.
4.
Dapoia îl'i dusră tru pădurea dit Vghieștă,
aco diversănţl'i l'i bitură ș-l'i torturară cu asprioasea,
ma el'i s-ţănură cu gionatcu,
arăşunari nu lăsară dinăpoi,
dinăpoi nu lăsară arişunari,
nu mutară măna dit idealulu a loru,
că aşi sunt adreaţ tu sufliţl'i a lor…
5.
Cheptu l'i-tăl'ia dit plădzili disfapti dit urutili torturi,
ştiendalui că agril'i diversanţ nu ti hărădzească,
s-ambrăţară ca buñ fraţ tu soni oară,
cu mutrita di căt muşatea bilocu a lor
ş-di căt analţl'i munţ a patril'ei a noastă
disfeţir cicioarăli, că măñăl' îl'i avea ligaţ,
canda cu eli vor s-salutească cu arădearea pi budz…
6.
"Ti ghini s-l'iu hibă săndzăli a noastu curatu,
curatu a noastu săndzili la s-l'iu hibă ti ghini,
a tuţlor di omñ a noşţ vruţ,
îl'i u pitrițeam dit inimă hăbari,
s-îl'i misuraţ ghini gioţl'i vulpoasi cu l'iaţ,
că ieasti scumpu ti noi aistu muşeatu loc
ti ea păn în ţer s-duţi pira
şi s-aprindi tutulu foc!…"
7.
Atumţea urutoasl'i diversanţ
cu comandea ol cătil'iu Hamit Matiani
pri el'i diunoară aminară cu batări,

kushedi sa e sa brima u shpuan nëpër gjokset e tyre,
dhe me të vërtetë "u puthën" si trima mbi trimat,
me të shtrenjtën tok ku u linden
dhe ku u rritën nga nënat me dashuri…
8.
U rrëzuan si lisat nga rrufetë përdhe,
heshtën këngët e tyre zogjtë e bukur,
asgjë s'mbeti pa qarë me lot në sy,
në sy me lot pa qarë s'mbeti asgjë,
për këtë qëndrim burrëror e krenar
që s'na shqiten kurrë nga shpirtrat tanë…
Tiranë, më 16.01.2005

162. Kozma Prifti(al Tola)

– Baladë për Kozma Priftin –

1.
Erdhe në jetë këtu mes këtyre malesh të lartë e hijerëndë,
duke u përkundur në të vjetrin djep u rrite dalëngadalë,
prej një nëne grabovare në sojin e tolollarëve zemërvalë,
e me dashuri prindërore të shoqëroi ditë e natë nëpër këngë.
2.
Në këtë fshat arumun të dëgjuar përsëpari i pe rrezet e diellit,
dhe ca nga ca kuptove sesa e madhe rrethpërqark ishte bota,
ku njëra pas tjetrës i përjetove ditët e tua të këqija e të mbara,
e se e bukura fëmijëria jote një ditë do të shuhej si yjzit e qiellit.
3.
Por papritmazi erdhi dita që ti u rrite mes malesh hijerëndë,
e së toku me shokët e tu të fëmijërisë ndoqe shkollën e fshatit,
më zellshmi ndër ta ishe ti, o bir i tolollarve trima e me zë,
gjersa u diplomove mësues në të parën normale të Elbasanit.
4.
E kush e mendonte se në këtë të vjetrin djep të tolollarëve,
do të përkundej një djalë nga më të zgjuarit e tërë shokëve,
po edhe një djalë gojëmbël, trimërrallë, ëndrra plot e mirësi,
e me dashurinë për Atdheun mëkuar prej prindëroreve porosi.

cai ști cât guvi s-dăsfețră pit cheptu a lor,
ș-cu de alihea "s-bășară" el'i ca gioñ pisti gioñ,
cu mușatu loc, iu s-amintară
și cărscură di dădăñ cu maru dor…
8.
Cădzură ca cupciu dit aflugeri împadi,
tățiră cănțl'i mușaț di pul'i,
țivea nu arămasi ne lăcrimat,
ne lăcrimat nu armasi țivea
tă aistă bărbatoasă stari,
ți nu s-mut dit a noastri sufilț dot…
Tirana, la 16.01.2005

163. Cozmai o Tola (Prifti)

– Baladă tră Cozmai o Tola –

1.
Văniș tu bană aua namsea dit aișț munț aumbărgei,
iu cărscuș anarga cu lăgănarea întu vecl'ia sărămăniță,
diună dadă gărvăñotă în soia o tololarl'i ahănt cănăscută,
ți ti părmănea noapti-dzuă cu părintească dorulu a l'ei.
2.
Nănti tu aistă hoară armânească vidzuș luciñăl'i di soari
și nihiam cât nihiam duchiș cât mari eara duñeaua,
iuună dipi alantă bănai dzălili a tali mbări și arali,
ništiut că ficiuramea lucinoasa vă s-apunea ca steaua.
3.
Ma vini dzua ți cărscuș namsa tru aișț munț aumbărgei
stog cu soțl'i a tăi di ñicuriț îndzeș la școlă n- hoară,
cama multu dit tuț el'i învățai tini, a lăi hil'iu al tololară,
păn ti lauraș dascalu la „Normală" di Ñocas ca scântei.
4.
Cai o știea că l-aistă vecl'ia a tololariloru sărămăniț,
vă s-lăgănaună gioni ficior ma mintimenulu pisti soț,
ma ș-un ficior gioni pisti gioñ umplut mplinu cu yisoñ,
cu dimindăi a părințiloru, cu vrearea a patrl'iei di-tu ñicuriț ***Tirana, la 16.01.2005***

5.
Kur e bukura Shqipëri u pushtua nga italianët këmishëzinj,
i dëshpëruar prej pushtimit s'e ndale mallkimin asnjëherë,
ndërsa koha ecte u binde për të luftuar këta armiq të këqij,
ndaj tok në emër të Atdheut lidhët besë trimërie si ngaherë,
6.
dhe, kur aq shumë në shpirtrat tuaj rinorë urrejtja u rëndonte,
bashkë u përpoqët për të nisur luftën klandestine çlirimtare,
për organizimin e saj lexonit fshehurazi nën dritëzën e qiririt,
duke ëndërruar ditët e shumëpritura të mbushura plot dashuri.
7.
Pa kaluar shumë kohë, i nxori kthetrat e tij prej pushtuesi,
këta të rinj të arsimuar i mobilizoi oficerë në ushtrinë e tij,
i dërgoi për të shtypur rezistencën çlirimtare në Malin e Zi,
ndërsa ata s'u pajtuan kurrë me këtë plan të urryer e kobzi.
8.
Ndaj organizata e tyre klandestine ndërmori akte për sabotazh,
gjersa SIM-i fashist e zbuloi këtë veprimtari të tyre të fshehtë,
i arrestoi gjatë aksionit për djegien depove të armatimi të lehtë,
dhe i futën që të tërë në burgun e komandës së tyre për spiunazh.
9.
Po edhe që aty brenda ku i kishin mbyllur këta patriotë trima,
s'e pushuan veprimtarinë prej luftëtari revolucionar asnjëherë,
me beretën që Kozmai e fshihte pas kofshës lidhur me llastika,
thurën planin e shpëtimit nga ai burg vdekatar i errët si skëterrë.
10.
Pasi e peshuan planin gjer në detale lidhën besën trimërore,
se çfarëdo që t'u ndodhte për asnjërin s'do kish kthim prapa,
për të shpëtuar nga shtypja e pushtuesit duhet bërë veç para,
më mirë vdekur e me nder sesa mbijetesë me turpe tradhëtore.
11.
Kur roja solli darken afër një buzëmbrëmje të errët si pus,
Kozmai i nxori beretën dhe e urdhëroi atë me zë ashpërsisht:
"Pusho! Bëj si të thonë! Ndryshe!... S'ke shpëtim! Je i vdekur."
Ai nga kjo befasi ju bind urdhrave të tij pa zë heshturisht.

5.
Când s-ocupă mușatea Arbinișì dit fașițl'i ital'iañ,
tini dit dispărari nu îl'i căpăseai îngiurărl'i tri aișț ocupator,
încăt triția chirou s-coningerea că s-vrea luptari dușmañ,
ti ația s-lăgară cu pisti pri numea ali patri cu soț stog,
6.
și cu urutoasă ți îl'i u îngărca greu suflițl'i a voșț tinări,
diadun vi cilistăsit ti ahiurhiri ascumtosea alumtă ali libertati,
ti organizira a l'ei ghivisit carț pri afrištea noptea sum țeri,
yisăndalui durutăli dzăli umplut ahănt împlini cu mușati.
7.
Ma nu tricu multu chirou și îl'i scoasi dințl'i a lui di ocupator,
li mobiliză ca ofițer aișț tiniri învățeaț tru armata a lor,
îl'i pitricură ti aplicarea a alumtil'ei a libertatil'ei a Muntlui Laiu,
încăt năș ca patrioț nu s-apruchiară putei cu aistu plan urutoasu.
8.
Ti ația organizata a lor clandestină feați acturi di sabotaj,
păn SIM-ulu fașist cădzu pri urmăli a activităților'ei a lor,
îl'i arestă tru un axion când pi depuri di armi el' ma îl'i u băga foc
și îl'i încl'isăr tru hapsi di comanda di divizion ti spiunaj.
9.
Ma și ația îl'i u evea hipț patrioțl'i a nosț gioñ,
năpoia nu îl'i căpăsiră activitetățl'i revolucionar a lor.
cu boronica ți Mai, ți avea ascumtă cu lastica după ciapoc,
fețăr un plan ti scăpari dit ațel hapsi laiu ca di morț.
10.
Cand îl'i u îndreapsir planulu cu detăl'i, ligară pistea di gioneticu,
ți cumțido s-îl'i u undzea tă el'i nu vă s-avea turnari dinăpoi,
ta s-scăpea di dușmaneasca ocupari singur ninti s-fița,
ma ghini mortea cu tăñi că zănucl'earea di săndzoșl'i ș-yiu.
11.
Când gardianu adusi ția ningăună seară multu întunicoasă,
Mai îl'i u scoasi boronică și cu aspăroasea îl'i u ordină năsu:
"Tați! Fă cum ti ordinu ! Altăsoi!... Nu scachi! Ești mortu!..."
Elu dit aistă niaștăpteari s-apună a ordinului a lui cu tățitoasă.

12.
Ashtu nisi shpëtimi i atyre trimave i menduar mirë prej kohësh,
po ndërsa kalonin nëpër rrethimin e teltë plot gjemba të dendur,
pa mbaruar kapërcimin e tyre njëri pas tjetrit qisqinj me të ruajtur,
e tek hidheshin mbi të roja pikasi zhurma kënaçesh e këmbësh,
13.
menjëherë hapi zjarr prej platformës ndërtuar me drunj të thatë,
ndërsa pas tij vijuan krisma të shtënash të armiqve nga çdo anë,
po trimat besëdhënë s'u tërhoqën çanë veç përpara si azganë,
gjersa ngecën të ngatërruar nëpër telat plot gjembaç të metaltë.
14.
Aty mbeti grabovari Kozma tok me njëzetë e ktër të tjerë shokë,
me vështrim nga e bukura e të bukurave, hallemadhja Shqipëri,
ranë njëri pas tjetrit të varur përmbi gjemba telash në shurdhëri,
atje në Mal të Zi në një varr të panjohur larg nga e shtrenjta tokë.
15.
Armiqtë barbarë këmishëzinj i hodhën dhe i mbuluan fshehurazi
e s'u treguan se ku preheshin trupat që nënat t'u bënin ligjërim,
që trimëria t'u jeste në të shkuarën e t'u zhytej thellë në harrim,
po si zogjtë pemë më pemë fluturoi lavdia e juaj e kurrë s-heshti,
16.
gjer arriti në viset tona ku u rrite nga prindërit e tu me adhurim,
edhe pse s'dinë se ku prehesh të kujtojnë e të qajnë me ligjërim,
tok me vëllezërit shqiptarë ndër këngë të darovitën me përjetësi,
hallall të qoftë gjiri që të mëkoi e të përkundi në djep me dëlirësi!

Shënim: KOZMA PRIFTI (Cozmai i Tolit)
Është vrarë në Mal të Zi, gjatë Luftës italo-greke. Ai bënte pjesë në një organizatë revolucionare dhe patriotike në ushtrinë italiane në atë kohë, i mobilizuar si oficer. U zbuluan se ç'ishin e i arrestuan. Bashkë me ta bënte pjesë edhe Petro Thaka me gradën major. I nxorën në gjyq, por ai nuk e pranoi trupin gjykues, me pretekstin se ish shqiptar dhe donte të gjykohej nga një gjykatë shqiptare. Prandaj atë e sollën në Tiranë për t'u gjykuar nga një gjykatë shqiptare, e cila e dënoi me gjashtë muaj burg. Ndërsa Kozmai, tok me 24 oficerë të tjerë të rinj mbetën të arrestuar në mal të Zi. Kur deshën të arratiseshin, u vranë të gjithë (25 oficerë) me mitraloz. Kozmai ishte trim, i zgjuar. Ai ishte diplomuar mësues në normalen e Elbasanit. Me Beretën që e kish fshehur me llastik, hapi zjarr mbi rojën e burgut. Në momentin kur do të shpëtonin

12.
Aşi închisi scăpara a aților gioñ munduit di multu chirou,
ma când ma întrițea pisti gardulu îngărdit cu tel strimț di schiñ,
niitisită di arăsarea a lorună dupu alantu țischiñ-țischiñ
că el'i ma scăpa pazu li duchi di arsunarea al căciurl'i di gardu,
13.
Diunoară s-dăsfeați foc di pi platforma adărat di lemñ uscaț,
după năsu s-dăsfeți foc dipi tuti părțl'i alanti di duşmañ,
ma gioñăl'i pistoş nu s-trapsără fețără singur nânti ca azgañ,
pân armasără ația namsa, înguturiț pit schiñ di tel'i acțaț.
14.
Ația armasără gărvăñotulu Mai, cu pispăryinț di soț stog,
cu mutrita di cât la mușata, mușatușa a lor Arbinişi,
cădzură un dipi alantu, pisti schiñ di tel'i spindzuraț fără boaț,
aco la Munti Laiu, tru un mărmint îngurpaț dăparti di patri.
15.
Duşmañăl'i fașiț, ți îl'i u arucară ș-amvăliră pri afrištea,
nu l'i-spusră că iu dănăsea trupili di gioñ pisti gioñ,
ta gionetcu s-chirea tru turcuta pân s-lo arichea agărşimea,
ma anama nu s-tăți cum vrură el'i, azbură ca pul'i poñ di poñ,
16.
pân agiumsi pi visuri scumpi, iu cărscuş cu dorulu ali dadi,
ți esti dispirată că nu şti că iu ația ță dănăsească osăli,
diadun cu fraţl'i arbineş ti îmvărtiră cu cânțuri di gioneatăți,
halal s-vă hibă sñiñăl'i ali dadi şi lăgănara tu sărămăniți!...

Notă: COZMA PRIFTI (Cozmai ol Tola)
Esti vătămat tru Munti Laiu, tru luptea Italo-Grecă. Elu făța parti tru organizată revolucionară şi patriotic la armata italiană tru ațeal chirou, mobilizăt ca oficer. S-dăz-văliră că ți earali arestară. Stog cu năş lo parti şi comandantulu arbănes Petro Thaca, cu grada magior. Li scosră tri giudicată, ma elu nu u aprichiă giudicata cu sibepa că eara arbinesu şi vrea giuctăria arbinească. Ti ația pri elu o purtară Tirana ti giudicări şi s-condonă vărnă şasi meş. Încât Cuzmai şi 24-ț di oficer năi armasiră arrestaț tru Munti Laiu. Când vrură s-scăpa di arestulu, s-vătămară tuț (25 oficerl'i) cu mitroloz, dit gardianu, ți li avea vidzut când ma scăpa. Cozmai eara gioni, mintimenu, elu eara laurat dascul tru sculia Normală di Ñocas. Cu bronica ți o avea ascumtă cu

italianët hapën zjarr me mitraloz. Ata u vranë si patriotë për Atdheun tonë, Shqipëri.

163. Dy shokët[1)]

1.
S'mbyllej javë që të dy shokët të mos takoheshin miqsisht,
i mençuri Uançi Kurrizo tok me trimin me nam Sila Thano,
për të rrahur mendime e tyre të kthjelltë për ngjarjet e ditës,
duke ruajtur të drejtat e të shtrembrat duke flakur përtokë...
2.
Nga s'i çonte tjerrja e bashkëbisedimeve të tyre të stërgjata,
bridhnin sa për nga punët e stinës e sa për nga ngjarjet e ra,
në dhënie-marrje e njoftimeve për Luftën Nacional-çlirimtare,
si dhe për të tjera probleme e halle të madha të fshatit të tyre.
3.
Ata i peshonin ngjarjet dalëngadalë një nga një e pa rrëmbim,
zemërçiltër, shpirtkthjellët dhe përherë me mendjeftohtësi,
pastaj siç binin në të njëjtën fjalë më se të bindur me qartësi,
të kënaqur e me përqafim ndaheshin miqësisht me përmallim.
4.
Kur donin të rrëfenin ndodhi vjetra interesante ndonjëherë,
i mblidhini edhe të rinjtë që t'i dëgjonin ato me kërshëri,
sesi kanë rrojtur grabovarët brez pas brezi me ndershmëri,
krenarë, ballëlartë, të pa turpëruar e me djersë kurdoherë.
5.
Edhe pse secili mund të tregonte ngjarje për veten e vet,
çdonjëri e kthente duke rrëfyer për shokun papriturrazi,
ndërsa pastajza asnjëri pre syresh s'pushonte së treguari,
por rrëfente e rrëfente gjersa shkëlqim i ditës errej përsëri.
6.
"A e mban mend, or Sili vëllai, - e pyeste i paharruari Uançi,-
pritën që u zumë tok hajdutëve atje te përroi i Ian Gogut!?"
"Si s'e mbaj mend, or shoku im,- ja kthente Sil Thano trimi,
i shpëtuam të bukurat tufat tona se u bëmë grusht së toku!..."

[1)]Dy shokët: Uançi Kurizo (Paçio) dhe Sila Thano

lastică amna pi gardianu, ama tu ațel moment, când vă inşiea italiañăl'i li agudiră cu mitroloz. S-vătămară ca patrioț tri patria a noastă, Arbinişi.

163. Doi soț[1)]

1.
Nu triția stămănă ți dol' vecl'i soț s-nu s-aduna,
mintimenulu Uançi Curizo şi gioni cu nami Sila Thano,
munduirl'i a lor curati tri undzirili s-îl'i zbura stog,
țănăndalui îndreaptăli şi strămbtili dindi îl'i aruncea...
2.
Pi iu nu si s-duția zboarli ti ațeali zburărăli a lor lungi,
ți s-arunca cât pri lucrl' di anotimpuri, cât pri undzirăli nali,
pri luarăli-darili hăbărl'i di a Alumtil'ei Nacionalibertati,
şi ti altri problemi dit hoarea a lor cu hăl' mări.
3.
El' îl'i închisea undzirăli anargaună câtună fără archieri,
cu mintăli a lor arațăoasi ş-cu imăni curatăoasi,
dapoia când năş cădea pri unu zboru clarisiț,
s-dăsfărpața cu măñăli diguşă multu durutusiț...
4.
Cât vărnoară când vrea că s-spunea veacl'i undzeari ,
îl'i aduna şi ma tinărl' ta s-îl'i avdzea o lor spuneari,
că cum au bănat grvenoțl' băr di băr fără aruşinari,
mândăr, cu frămtea însus, cu tăñii, cu sudoari ali lucrări.
5.
Ş-cățe putea s-spunea ahănt multu undziri ti vetea a lor,
caşiun di năş îl'i u şuția zborulu di cât la alantutulu soț,
încât dapoia niți unu di năş nu îl'i căpăsea spunearl'ăli,
ma singur spunea cu sufliț apreş pân s-îmbitea searl'ăli...
6.
"Țăñ minti, a lăi Silea frati,- îl'i u întrăba yirtat di Uanci,-
când îl'i u îngărfsim pusia al afurl'i la trapu al Ian Gogu!?..."
"Cum nu țăn minti, alăi soț a ñeu,- îl'i u şuția Sila gioni, -
l'i scăpămu turmăli di oil'i a nuasti că ni adunămă stogu!..."

[1)] Doi soț: Uanci Curizo (Pacio) şi Sila Thano

164. Karvanxhiu "Kauri Beqo"

- kushtuar Panajot Stefo -

1.
Prindërit e tu të kishin pagëzuar në kishë me emrin Panajot,
por e ndërrove në saj të jetës sate prej endacaku karvanxhi,
me ikje-ardhjet në rrugët e gjata anembanë nëpër Shqipëri,
të mbiquajtën e të njohën të gjithë në krahinë Kauri Beqo,
2.
Skish mbetur asnjë shqiptar a arumun në tërë Shqipërinë tone,
që s'të kishte njohur mirë ty, or karvanxhi i zgjuar Kauri Beqo,
nëpër të gjithë banorët e saj: si të pasurit, ashtu dhe të varfrit,
në oborret e kalldrëmtë u shkarkoje thasët nga mushkat ngarkuar
3.
dhe që atëherë tërë bijtë e tu thirreshin me mbiemrin "Beqo",
ndaj në sojin tënd të madh sikur po harrohej mbiemri "Stefo",
tek vinin për të takuar me ty, para se të niseshe në udhëtim të ri,
që t'u përcillte të dashurve të tyre ndonjë letër a ndonjë porosi.
4.
Nami prej karvanxhiu t'u përhap në gadishulli Ballkan ngado,
me mendjemprehtësinë dhe përvojën e madhe prej grabovari,
se, sapo të të shihnin hajdutët të hapeshin udhët e zëna gjithnjë:
"Është më mirë, or Beqo, të bësh miqësi me ty se me këdo!..."
5.
Kush më mirë e më shtruar se ti në këto arumunet dasmat tona,
përmbi lëmenjtë e shtruar dhe e zbukuruar me gur mjeshtërisht,
me gunat e dhirta varur gjer në tok e hidhëte vallen burrërisht,
sa tërë dheu drithërohej nën stërrahjet e forta opingash lëkurta.

164. Cărvangiu "Bechio Cauri"

- dedicăt tră Panaiot Stefo -

1.
Părinţl'i a tăi ti avea pătădzăt la bisearcă cu numa Panaiotu,
ma îl'i u alăxiş că bană a ta fu di cărvangiu alăgatoasu,
cu fudziri ş-văniri di dăparti pit căl'iuri lungoasi şi aspăroasi,
tă încl'imară ş-ti cunăscură tuţ tru localitatea "Bechio Cauri",
2.
N-ari armasi vărnu arbines şi armân tru întreagua Arbinişi,
ţi nu ti cunuştea ghini tini, a lăi cărvangiu Bechio Cauri,
la tuţ buñ bănătorl'i a l'ei: cum di avuţ ma ş-di oarfănaţ,
tru oborl'i di caldrăm discărcai mulărli a lor cu saţ îngărcaţ
3.
şi di atumţea a hil'ilui a tăi îl'i u strigară cu pronumea "Bechio",
ti aţea la soia a ta mari canda ma s-agrirşea pronumea Stefo,
tuţ la tini vinea s-ti aduna ninti di închisiri la alti căl'iuri năi,
s-ţă didea ti purtari ti vruţl'i văr bucat di carti cu dimindăi.
4.
Anamea di cărvangiu ţi s-disfeţi la penisula Balcañ iuţido,
că cu mintimenoasa şi experienţa mari dit gărvăñot,
căt ti videa ţă s-disfiţea căl'iuri acţati dit afurl'i urutoş:
"Easti cama ghini, a lăi Bechio, cu tini s-ti faţ oaspiţu di caiţido!"
5.
Pit a noaştri numţi armăneaşţi, cai ma ghini şi aştăraţ,
pisti airurile{31} aştăraţ cu cheatri, adraţ muşeaţ-muşeaţ,
îl'i u aruncai încorlu bărbateascu, cu tămbarea până di împadi,
căt întreagu loculu s-trămănă dit bătearea a ţăruhiloru di cheli.

165. Gruaja ime

1.
Seç po na vijnë e ikin vitet jetës sonë pa pushim,
por nga ik-ardhja e tyre ne s'trembemi asnjëherë,
se shpirtrat tanë janë lidhur fort dikur me përmallim,
në mbijetesën e gjatë jemi shpëlarë së toku përherë.
2.
Ajo punon për shtëpinë tone ditë e natë pa pushim,
që prej ballit i derdhen djersët e shumta rrëke-rrëke,
s'bie përdhe, por lëviz duart si zogjtë në fluturim,
gjer të mbaroj së tëholluri petët e byrekut në palare.
3.
Moj gruaja ime e dashur, e shtrenjtë plot ëmbëlsi,
po i lutem Perëndisë që prej kësaj jete plot mirësi,
Në botën tjetër atje në parajsë të shkoj unë i pari,
pastaj ndiqmë nga pas se të pres të më vish edhe ti.
4.
Të kam trajtuar si burrë i mirë me ëmbëlsi e shoqërisht,
se shumë të kam dashur, se më je e shtrenjtë me vlerë,
që gjer të më ndalet fryma do të më shoqërosh dashurisht,
si tërë të gjallët pas të vdes si shakull i plasur përnjëherë.
5.
Që kjo zemra ime është ende fortë e kuptoj fare qartësisht,
porsi zogjtë krahëfortë pa pushuar asgjëkund në fluturim,
me dashurinë e ndezur flakë që s'fiket kurrë në shtegtim.
por vetëm kur pushoj mes puthjesh në gjinjtë e tu butësisht.
6.
Por edhe pse ne kemi bashkëjetuar prej kohësh me ledhatim,
moj e pashoqja e shtrenjta gruaja ime mbushur plot mirësi,
me zemrën tënde të pastër mbart ngrohtësi e përmallim,
që të mbjellësh në zemrën time burrërore veç gëzim e mbarësi!...

165. Mul'eara a mea

1.
Yiurtisrra a Añilui Năi ňă yin ș-fug nidănăsati năpoi,
ma nu ni aspărămă putei dit vănir-fudzirea a loru,
că sufliț' a noșț sunt ligaț ninti di multu chirou,
stog la străbăneari him spăleaț întredz cu dor noi.
2.
Ea lucreadz noapti-dzuuă la casă fără di căpăsiri,
di la frămti îl'i s-vears mulț vărsăñ di sudor,
nu cadi împadi, ma gioac măñăl'i canda azboari,
până s-bitisească tinderea ali piti la cărpător.
3.
A lea mul'eară a mea geană, scumpă ș-dulțoasă,
îl'i caftu al Dumnidză că dit aistă bană vrutoasă,
tru alantă duñeau la paradis nănti la s-fug mini,
dapoia după mini ti așteptu s-ňă yiñ ș-tini!...
4.
Ti am traptă cu dor și cu dulțemi di bărbat bun,
că multu ti am vrută, că ňă easti ma scumpa soață,
ți vă s-mi părmănești până s-ňă dănăsească duhu,
dapoia ca tuț yil'i poati s-crep ca foali fără boață.
5.
Acăchisescu că ňă easti ninga săntoasă inimea a mea,
canda azboaru ca pul'i cu areapti fără di căpăsiri iuva,
cu vrearea apreasă ca foc cărmăgar, ți nu s-apuni putei,
singur când stău la dulțăoasl'i siñ a tăi îmbitat di bașei.
6.
Și cățe aveam tricut multu chirou ți noi bănăm diadunu,
a lea scumpă mul'eară fără soață, umplut singur cu ghineaț,
cu inima a ta ňă porț totna călduroasu dorulu a tău,
ta s-ňi semňă la suflitulu a ňeu bărbatos hării, buneț!...

166. Baladë për Qamil Qosen

Popullore:
"Ikë Sokol tatëpjetë
sepse ne Grabovën e mbrojmë vetë!…
Qamil Qosja trim me nam...
e mbron Grabovën me treqind vetë"

1.
Kur mbi Grabovë derdheshin armiqtë e urryer për ta shkelur,
përnjëherë dilnin vëllezërit besnikë shqiptarë për t'i mbrojtur,
më i njohuri ndër ta ka qenë ky Qamil Qosja burrë i nderuar,
me grabovarët ish bërë vëlla më gjak e shkruar në kraharor.
2.
Nga besa e mbajtur me zemër prej tij tok me treqind shokë,
që të gjithë prej fshatit Soinik banorë shqiptarë të nderuar,
në mbarë krahinën njihen besnikëmëdhenj e të pafriksuar:
"Pa rënë trimëria grushtëbashkuar, Grabova s'shkelet dot!"
3.
Ndaj atyre ju ngritën e ju kënduan këngë trimërie me zjarr,
që nga shqiptarë e arumunë tok të këndohen nëpër festime:
"Ikë Sokol tatëpjetë sepse ne Grabovën e mbrojmë vetë!…
Qamil Qosja trim me fletë e mbron Grabovën me treqind vetë"
4.
Po veç trimërisë sate do t'i thurim gjithnjë vargje të bukur,
se ti, or i shtrenjti vëlla më gjak ndër shqiptarë më i shquar,
se si këshillim na është përcjellë nga stërgjyshërit e mençur,
që asnjëherë mirësia e jote për ne të mos të humbasë e harruar.
5.
Asnjë nga ne arumunët grabovarë s'do t'i ndalë këngët e tua,
sepse vetëm ti mund t'i këndoje të shkretat ato me aq ëmbëlsi,
vallet shqiptarçe ndër dasma i hiqje bukur si të mbillje hijeshi,
ndërsa pas të ndiqnin spërdredhurazi vargje valltarësh si përrua.

166. Baladă tră Chiamil Chiosia

Cănticu popular:
"Fudz Socol hima,
că noi inşu apărăm Greavea a noastă!…
Chiamil Chiosia gioni cu anami...
cu treisut di inşi Greavea u apără!…"

1.
Căt ori ți l'i s-vărsa a Grevil'ei s-lu călca ehtsil'i urutoș,
diunoară s-scula s-l'i-apărea frațl'i a lor arbineaș pistcioș,
ma cănăscutulu di năș ari fut Chiamil Chiosia, bărbat alept,
cu greveñ faptu frati pi săndzi și gionetculu scriat tru chept.
2.
Ti aistă pisti țănut cu imnă di elu cu treisuti di a lui soț,
di la hora mușată Soinic tuț bănător arbineaș tăñisiț,
ți tu ragiune sunt cănăscuț ca gioñ pistimăr, nifricușiț:
"Grevea nu s-calcă nănti ți s-cadi gioneasca adunat stog!..."
3.
Ti ațea a lor l'i-s-sculară și l'i-s-cântară cănțl'i di gioneașț,
ta s-cănti pit dzăl'i di sărbătoari, cum tri arămăñ ș-arbineș:
"Fudz Socol hima, că insh u apărăm Greavea a noastăr!…
Cheamil Chosia gioni cu anami cu treisut inși Greavea u apăr!"
4.
Ali gioneasca mari a tau vă s-l'i cântăm cu stihuri mușeaț,
ti tini a lăi freati pi săndzi arbineș cănăscutu cu nami,
că dimindari ñ-aveam ti noi, pitricut dit a noșț străpăpăñ,
ta ghineața faptă ti noi s-nu ț-s-cheară vărnoară la gărvăñ.
5.
Niținu di noi armâñ greveñoț nu vă s-îl'i taț cănțli a tăi,
că singur tini putei s-îl'i cânteai ahând dulțoasi măratili di eali,
giocuri arbinișuși pit numti astridzei canda simnai harăi,
după tini s-vinea stihuri mușaț di giucători ca mărdzeli.

6.
Opingat e tua të lëkurta me xhufka të kuqalashta stolisur bukur,
rrihnin dheun e gurtë sikur të donin ta puthnin atë me dashuri,
ndërsa pastajza duart i tendosje përpjetë përmbi kokë shtruarazi,
me vështrimin mbi kreshtat e maleve majëmprehtë krejt i lumtur.
7.
"Gëzohuni, o vëllezër, se sot gëzimet na kanë mbledhur tok,
përsëri dasmat do t'i festojmë ashtu siç i kemi festuat përmot,
me gaz, me djersën e ballit dhe me nder në shesh të burrërisë,
të mbrohemi nga të ligjtë që mos na shmangin prej mbarësisë."
8.
Sa herë që kalonin nëpër pyllin e Vgjeshtës përmbi Soinik,
këngën e thurur për ty nisja ta këndoja me zë përnjëherazi:
"Ikë Sokol tatëpjetë sepse ne Grabovën e mbrojmë vetë!...
Qamil Qosja trim me fletë e mbron Grabovën me treqind vetë."

167. Nas Çobani (Thanas Simaku)
- Qorri -

"Qafa e Martës po gjëmonte
Nas Çobani sokëllinte e luftonte..."

1.
Në betejat trimërore arumunët heronj me fletë krahëtendosur,
asnjëherë s'e njihnin turpin në sheshin dyluftimit burrëror,
gjithmonë përcilleshin mes këngësh lavdie e paderdhur lot,
se ishin lidhur në miqësi besnike me këta luftëtarë të zgjedhur.
2.
Ashtu ishe edhe ti, o trimi Nasi Vllahu me shokët shqiptarë,
nga s'luftove për lirinë e së shtrenjtës Shqipëri tok me ta,
i ndriçuar shpirtërisht nga më i madhi shoku yt Sali Butka,
kur atje në Qafën e Martës u ndez dyfek me të ligjtë andartë.
3.
Në atë luftë trimërore me gjakderdhje e pabërë më parë te ne,
u pa sesa e madhe ish burrëria e shqiptarëve e arumunëve tok,
atje tek e shkreta Qafë e Martës shkëlqeu madhërisht me shok,
lavdia jonë u vadit me gjak të kulluar dashurisht për ty Atdhe.

6.
Ciruhil'i a tali adrat cu giufci aroși mușăț, mușaț,
s-bătănea cu cheatrăoaslu loc canda vreai cu elu s-ti bașeai,
dapoia diunoară măñăl'i îl'i tindzeai însus pisti cap aștreaț,
cu mutrita pi chipturi di munț la el'i haraua s-îl'i u vărsai.
7.
"Hărisițvi, a lăi fraț anoșț, că astădz haraua ni au adunat stog,
numtăli cum îl'i aveam sărbătorit ninti vă s-îl'i sărbătorim năpoi,
cu harau, la lucuri cu sudor și tiñisiț la bărbătosili pădz,
s-ni apărăm dit arăl'i ți vor s-ni stragă suflițl'i di căl'iuri ambăr!..."
8.
Cât ori trițeam pisti hora Soinic pit pădura di Vgheaștă,
înpăltearea cănticulu a tău u cătăm cu boați multu analtă:
"Fudz Socol hima, că insh u apărăm Greavea a noastăr!...
Cheamil Chosia gioni cu anami cu treisut inși Greavea u apăr!"

167. Nas Vlahu (Thanas Simacu)
- Chiorulu -

"Gușa ali Martă ma bărbănea,
Nasi vlahu ma alumtea..."

1.
Armânească gionească di gioñăl' cu frăndz areaptiteș,
nu lo cănoești văr arușineața la padea di bărbătedz,
s-părmăneascu cu mari name și la cănț fără lăcărimădz,
că el'i sunt lăgaț cu oaspătățea pistăoasă di luptătăr aleș,
2.
Și fuș ș-tini, a lăi gioni Nasi Vlahu, cu soțl'i arbineș,
piu nu lupteaș tri libertatea ali scumpi Arbinișii cu năș,
cu suflitu a ma marului di soțl'i a tăi Sali Butca tri lucineaș,
când aco la Gușa{32} ali Martă s-apreasi cu andarțl'i lăvăș
3.
Tru ațea luptă gionească săndzoasă la noi nifeaptă vrănoară,
s-vădzu cât bărbăteaț eara armâñăl'i cu arbăneșl'i stog,
și aco la șcreta Gușa ali Martă ea s-cântă ninga unoară,
namea a noastă s-simnă cu săndzăli curat di ma maru dor.

4.
Atje te Qafë e Martës pranë një burimi ujëkulluar nën një mur,
ku plumbi qorr të goditi mu në sy e të la mes rrëkezash gjaku,
e mbete së bashku me më të njohurit shqiptarë si shokë të tu,
që rrjedhja të të ndalej ta shtrënguan plagën me duar mbi lëkur.
5.
Që atëherë i madhi patriot Sali Butka me shpirtin e tij prej poeti,
përnjëherë ti thuri mjeshtërisht plot frymëzim vargjet burrërore,
që të shpëlarë me barot në festime do këndohen brez pas brezi:
"Qafa e Martës po gjëmonte, Nas vllahu sokëllinte e luftonte…"
6.
Vargjet aq të bukur që t'i thuri vetë ai me të paanën dashuri,
udhëtuan gojë më gojë në vise arumune e kudo në Shqipëri,
e fshat më fshat në festime ta këndojnë gjer më sot zëplote:
"Qafa e Martës po gjëmonte, Nas "Qorri" sokëllinte e luftonte!"

4.
Aco la Gușa ali Martă pingănă la unu mușeatușu șpor,
iu orbulu pliumb la ocl'iu ti agudi, t-alăsă pi vărsăñi săndzoș
diadun cu gioñăl'i ma cănăscuț di arăbăneșl'i ca a tăi soț,
ta săndzi s-nu ț-s-voam ț-stărimsără pleaga cu breațl'i a lor.
5.
Marulu Sali Butca, cu suflitu a lui di poet di atumțea,
ț-ți l'i adără ațăia diunoară ațeal'i bărbăteașțl'i stihurădz
ți spălat cu barot{33} vă s-cănt băr di băr ihoeadz:
"Gușa ali Martă ma burbunea, Nasi vlahu ma alumtea…"
6.
Stihuri ț-ți l'i adără elu cu dor ahăt mușaț-mușeaț,
călărură gură di gură pi ți do tu Arbiniși și tu Armânami,
și ț-u cănt pit dzăl'i di sărbităoari hoară di hoară păn astădz:
"Gușa ali Martă ma burbunea, Nasi "Chioru" ma alumtea!…"

168. Sulltanka

Sipas rrëfimeve të të ndjerit Vero Vito, para katërqind vjetësh,ushtria osmane erdhi në Grabovë për të shtypur rezistencën e dy kapedanëve me nam, Konstandin dhe Marko. Ata luftuan gjer në vdekje. Por, kur ndigjoi sulltanka Rusallkë, ju lut sulltanit Murat që t'i lërë të lire këta trima grabovarë. Ashtu u bë. Që atëherë ushtria osmane s'e shkeli kurrë Grabovën.

1.
Që atëherë janë rrokullisur e harruar përmbi katërqind e ca vjet,
që kur jeniçerët e sulltanit perandor në haremin e tij hijerëndë
së largu pas malesh të panumërt sollën një robinë flokëverdhë,
e bukuri saj ç'i theu zemrën e nga dashuria mënd e la këtë jetë.
2.
Siç mësojmë prej rrëfimeve të më pleqve tanë mjekërbardhë,
ajo ishte shumë e bukur, bukuroshezë porsi ndonjë zanë mali,
s'mund të kishte burrë që s'thyhej si fletëzë nga e saja bukuri,
ndaj dhe sulltani zemërgur sa s'u sëmur nga ai vështrim i rrallë.
3.
Se me ç'emër kish pagëzuar e shtrenjta mëmë e saj që së vogli,
asnjëri prej tyre s'e dinte dhe s'u përpoq ta mësonte asnjëherë,
po si të gjithë e njohën Rusalka Sulltankë flokarta syshkëndi,
që në zemrat grabovarëve të thjeshtë mirësia ju ruajt përherë.
4.
Kur nga trimat grabovarë u prit me luftë ushtria osmane mizëri,
drejtuar nga kapedanët Konstandin e Marko atje malet ngjyrgri,
ajo e çuditur nga trimëria e atyre trimave arumunë frashëriot,
që luftuan e qëndruan të pa frikësuar gjer në vdekje si heronj.
5.
E prej syshkëndijave të saj rrodhën rrëkeza lotësh nëpër faqe,
se ju kujtuan të afërmit e saj të robëruar nga ushtria osmane,
që vuanin urisë e prej punërash të rënda në fushat e pakodra,
ku mbijetonin paditur se ku ndodhej Rusalka, motra sykaltra…
6.
të cilët ishin ngritur në luftë për t'i shporru pushtuesit osmanë
dhe viseve të tyre të shtrenjta me fusha të bukura u dhanë liri,
po Rusalkën, bijëzën e bukur, bukuroshëzën porsi zanë mali,
ata s'e shpëtonin dot sepse ish kyçur në sarajet ndjellagjamë,

168. Sultanca

După spunearili al yirtat di Vero Vito, nănti di patrusut di añ, când ascherea osmanească vini s-şurşuneadz doil'i capedañ gărvăñoț cu nami, Constandin şi Marco. El'i luptară păn pri moarti, ma când avdză sultanca Rusalcă, l'i-căftă al sultanului Murat s-li lăsalibertăț aişț gioñ gărvăñoț. Aşi s-feați. Di astumnițea ascherea osmanească nu intră ma la Greava…

1.
Di astumnițea sunt arucutiț şi agărşiț pisti patrusut di añ,
când ynicerl'i al sultanului perandor cu haremu aumburgreu,
di dăparti după dzeañ îl'i adusrăună robină muşeat ca zmeu,
norului a l'ei îl'i u arăchi inima di dor cât nu cădzu tu căpsañ.
2.
Cum învățăm di spunearăli al auşațl'i a noşț percialghiaț,
ea eara multu muşeată, muşeatuşă ca vărnă dzănă dit munț,
nu avea bărbat ți nu s-frăndzea ca frăndz dit a l'ei muşteaț,
ti ațea sultanului imnăcheatră s-lăndădză di mutrităli hărăsuț.
3.
Că cu ți numă eara pătădzătă di ñica di scumpea măsa a l'ei,
nițiun di năş nu îl'i u ştiea şi-nu îl'i u învățară nițiunoară,
ca tuț lo cănăscură Rusalca Sultancă perl'igalbinea ocl'iscântei,
ma imănăli a gărveñiloru buneațea nu îl'i u agărşiră vărnoară:
4.
Când ascherea osmanănească s-alumtiră dit gioñăl'i gărvăñoț
capidañăl'i Marco ş-Costandin oco namsea tu munț analț,
ea s-chiudusi dit gioneaticulu alu aților armâñ fărăşrăroț,
ți luptiră şi s-ţănură nifricuşiț păn pri moarti capu împrosț.
5.
Dit ocl'iscintei a l'ei s-vărsară la față vărsăñ caldz di lăcrămăñ,
că îl'i s-amintiră opropiațl'i şurşuneaț di ascherea osmanească.
ți sufurea di foami ş-di lucrăl'i grei la visuri cu pădz fără dzeñ,
iu străbăna dăspăreaț el'i niştiut că eara yii soră-sa Rusalcă!...
6.
Ma el'i earea sculeaț tu luptă ti azguñiri acherea osmanească,
a visurălor a lor cu hori şi pădz muşeaț şi îl'i dedără libertati,
ma pri hil'i-sa Rusalca muşeat, muşeatuşă ca vărnă dzană,
nu îl'i u scăpară că ea eara încl'isă tu sarăil'i îngăngheami,

7.
Ku pa izmën e sulltanit s'do të hynte i gjallë brenda saj askush,
e prej haremit të shpifur të gjorat vajza s'i nxirrte dot kurrkush,
me përdhunë e frikë gjunjëzoheshin të tij epsheve mashkullore,
ndërsa daroviste pashallarët kur humbnin ndjeshmërinë femërore.
8.
Por me të bukurën, bukuroshëzën si zanë mali sulltani perandor,
u thye, zëmrën krejt ja rrëmbeu, pas soje u dashurua marrëzisht,
dhe çdo dëshirë a tekë të saj ja plotësonte gjithnjë vazhdimisht,
ndaj, sapo e pa shtrirë mbi divanin ngjyrëflori duke qarë me lot,
9.
Shpejtë e thirri kryeeunukun e haremit dhe e pyeti tërë ashpërim:
"Përse bukuroshëza ime Rusalkë po qan me aq e dëshpërim!?"
"Të na falini, o më i madhi Sulltan, Sulltan i sulltanëve në tok',
edhen pse e pyetëm, ajo s'na e rrëfen, të qarën s'sos që sos!?"
10.
Ndaj sulltani zemërdhimbsur nga bukuri e rrallë e Rusalkës,
në dëshpërim për të e, si i urdhëroi eunukët: "Thyeni qafën!..."-
u afrua ngadalë pranë divanit të saj ku ajo po qante heshturazi.
"Tregomë, çfarë më ke!?"- e pyeti ai butësisht e përkëdhelurazi.
11.
Bukuroshëza, pasi u mendua cazë, fshiu lotët e ju lut butësisht:
"Mësova për qëndresën e dy kapedanëve grabovarë trimërisht,
që për të mbrojtur nderin e fenë e tyre nga armiqtë zemërkëqij,
luftuan gjer në pikën e fundit të gjakut me asqerët e tu shpirtzinj,
12
ndaj lëri të lirë këta grabovarë malësorë trima të sypatrembur,
se paskëtaj do të përkujdesem vetë për të rrojtur edhe ata në liri,
si popujt e tjerë e me fe të ndryshme nën osmanen perandori!"-
tha ajo prerërazi e brofi përnjëherë më këmbë tepër e vendosur.
13.
Sulltani që për Rusalkën sakrifikonte gjithçka tha papritmas:
"U bëftë dëshira jote, o e shtrenjta mbretëresha ime e bukur!"-
tha ai e urdhëroi tërë pashallarët për t'i lënë grabovarër në liri,
e që atëherë ushtria osmane Grabovën asnjëherë s'e ka shkelur.

7.
Iu fără urdzirea a sultanului yiu nu putea s-intrea nițiunu,
ș-di la haremulu măreatăli di fetiți nu îl'i scutea dot asunu,
s-znucl'iea di frixa pri orghirl'i a lui mascrăoasi fără sinor
și când chirea femnoasea îl'i durusea pit pașăñăl'i di obor.
8.
Ma cu mușeatea, mușatușa ca dzănă a sultanului perandor,
s-frămsi bărbatosea a lui că ea îl'i u arăchi yinimea, îl'i intră dor
și ți do ți îl'i căfta ea, fițea ți nu, ta cheafea s-nu îl'i u aspărdzea,
ti ațea cât îl'i u vidzu la divanulu adăreat cu fluri că ma plăndzea,
9.
Cu trăoară îl'i strigă a protului eunuk, cu aspărăoasea u întărbă:
- Cățea ma lăcrămești ahănt dispăreat mușatușa Rusalcă!?"
- Ni hărdzea, alăi maru sultan pisti sultañ tru duñeau ambară,
ș-cățea îl'i u întribăm ea nu spuni, plăndzeara nu va s-îl'i u tătească!"
10.
Ti aistă sultnulu imnăfrămtu i fără cheifi că mușata Rusalcă,
s-dispără multu ti ea și după ți îl'i ursi eunuțl'i: "Gărmăsițivi!"
s-apruchă piningă a divanului a l'ei iu ea fără boață plăndzea,
și hăidisindalui îl'i u întribă: " Ți ñă ai, scumpea a mea!?"
11.
Mușeatușa îl'i căftă, după ți îl'i aștearsi a l'ei lăcrărmăñ:
"Avdzăi ti gioneatcu a doiloru capedañ gărvăñoț gioñ ca aslăñ
ți ti țăneari pistea ș-tiñiea a lor dit dușmañăl'i imni-cătrăñ,
alumtiră păn pri chiticna di săndzi cu ascherea a ta suflitiț-arăñ,
12.
Ti ațea lasăli liber gioñăl'i munțitor nifricușiț grevăñoț,
că di aua ș-nănti vă s-îl'i căștigă mini ți s-băneadz tu libertati,
ca tuț alanț mileț ali amirărili osmanească cu multi pisti!"-
dzăsi ea tăl'iat și pi șcurt aștăptă răspusă a lui împroasț.
13.
Niaștăpteaț sultanulu ți ti Rusalca ocl'iscăntei agirșea ți do:
"A si s-fac vrerea a ta, ale scumpă amirăra a mea mușatușă!"
dzăsi elu ș-îl'i ordină pașăili ți grevăñoțll'i s-îl'i lăsa liberato,
di atumțea Greva di aschera osmanească ma nu s-călcă.

169. Baladë për 12-të trimat grabovarë

(Pjesëmarrës në Luftën e Vlorës)
1.Koçi Bardhi 2.Jorgji Buzo 3. Tuni Buzo 4.Jovan Vito (Joga)
5.Bani Trushi 6. Ilia Ndini 7. Monçi Stefo 8. Tunçi Stefo 9. Simon Sotiri
10.Kosta Paço 11.Mili Paço 12.Stavri Paço

1.
Ç'janë këta dymbëdhjetë kalorës trima hipur në kuaj të bardhë,
që po kalërojnë radhë-radhë trimërisht me pushkë krahedhur,
janë ata më të zgjedhurit trima grabovarë si luftëtarë të rrallë,
me tirqe të shajakta dhe me gunat e dhirta gjer në tokë varur.
2.
Ata kalërojnë papushuar asgjëkund në xhadetë e thara vapës,
nga stërahjet e thundrave mbi shtratin e saj si re ngrihej pluhuri,
shkëndijonin si xixëllonja patkonjtë nëpër errësirën e thellë të natës
trimat shaluar në kuaj të forte ecnin ditë e natë për t'na sjellë liri.
3.
Ngado që ata kalojnë krenarë askush s'i njeh me emrin e vërtetë,
por prej flamurit të kuq me shqiponjën e zezë me dy krerë mbi të,
kuptohet lehtë se ata janë luftëtarë që shkojnë për të fituar lirinë,
kalërojnë ditë-natë për Vlorë ta shpëtojnë të shtrenjtën Shqipëri.
4.
Pas tre ditësh luftëtarët arritën atje ku i thërriste zëri i Atdheut,
me porositë prindërore në zemrat e tyre të përcjella brez pas brezi,
armiqtë i hodhën në det barinjtë trima të veshur me guna leshi,
t'i mësojnë bijtë pa lakmi pushtuesi se trimëria ngrihet prej dheut.
5.
Edhe pse kalorësit mbartnin emër e mbiemër të fisit prej vogëlisë,
nga shqiptarët e arumunët u pagëzuan rishtazi luftëtarë të lirisë,
trimëria e tyre triumfoi mbi armikun se ata luftonin si liberator,
që gjithmonë të lidhur së bashku si vëllezër trim mbi trima njëlloj.

169. Baladă ti 12-ați di gioñ grevăñoț

(Partițipați la Alumtea ți s-feți tu anlu 1920 la Amvluana)
1.Coci Bardhi 2. Iorghi Buzo 3.Tun Buzo 4. Iovan Vito (Ioga)
5. Bani Truși 6. Ilia Ndini 7. Monci Stefo 8. Tunci Stefo 9. Simon Sotiri
10. Costa Pacio 11. Mili Pacio 12. Stavri Pacio

1.
Ți sunt aișț doispărdzați di călător încălcați pri cal'i alghi,
ți călărească arădz-arădz cu gioneticu ș-tufechili îmbrați,
sunt ațeal'i ma aleșl'i gioñ pisti gioñ alumtător gărvăñeați
cu tirchi di șăiac ș-tămbărli adăreați mușeați până di padi!?
2.
El'i călăreascu fără căpăsiri iuva pisti giadili uscați di cărăoari,
ca nior s-scula păluru di străbăturl'i a cal'iurlor pi aștăratu a l'ei,
pit chisa a noaptil'ei di ciac-ciuculu a petrili{34} a lor ascăpar scăntei,
luptătorl'i încălcați cal'i a lor vărtoș ta s-ni aduțealibertati.
3.
Iuțido ți întrec el'i măndăr nițiunu nu li cănoești a lor numi,
ma dipi fălambrulu aroș cu jgaboña lai cu dauă capti pisti năsă,
s-aducheascu că sunt alumtător ți neg s-amintă mușeata liberatati,
călărească dzuuă-noapti îndrept Amvluana ti scăpari scumpea Arbinișii.
4.
După trei dzăli agiumsără alumtătorl'i iu îl'i striga a patril'ei boață,
cu dimăndărl'i dit părinți a lor tu imni pitricută la el'i băr di băr,
îl'i aruncară tru amari dușmañăl'i aișț picurar gioñ cu tămbăr,
s-înveați hil'i si s-nu yină ma aua la noi că gioneța í fără soață.
5.
Ș-cățe călătorl'i s-încl'imea cu numă ș-pronuma di a lor soi,
di arbăneașl'i ș-armâñăl'i s-pătădzără cu nau numă alumtător,
gioneați amintă pri dușmanulu că el'i alumtea ca mari liberator,
ți totna stătea lăgați diadunu ca frați gioñ pisti gioñună soi.

6.
Edhe pse asnjë nga ju luftëtarë arumunë të dëgjuar s'rron sot,
s'ka për t'ju humbur e harruar kurrë shpirtrat tuaj burrëror,
se do mbartet me dashuri në gjakun e bijve e stërnipërve jete mot,
se në rrugët e drejta na shtynë të ecim para me bekimin prindëror.
7.
Ndaj shpirti im poetik i përmalluar, liridashës krejt i përflakur,
më rreh zemrën si çekiçi i kovaçit në kudhër metalin e skuqur,
e ju quaj shenjtorë të lirisë që dua me mall të bisedoj heshturazi,
në mendimet e mia sa të kem jetë do të më mbushni veç me mirësi.
8.
Shpërndahen nëpër fushat, bregoret e malet e lartë të Shqipërisë,
bukuroshet, trimëroret, arumunet këngë për djemtë atdheçlironjës:
Kush për mëmëdhe derdh gjakun e kulluar si burimet e ujëborës,
trimëria mbetet në zemrën e atdheut si një monument i përjetësisë.

6.
Ș-căţe astădz nu băneadz nițiunu di voi alumtător aleș armâñ,
ma nu vă s-cheară putei bărbatoasl'i suflilţ avoşţ la împădz,
că vă s-poarti năpoia cu maru dor pit hil' ș-stărnipoţ la săndz,
că dimindărl'i a lor ambari ni strag s-imnăm pit dreapţăli căl'.
7.
Ti aţea sflitlu a ñeu di poet apreasu ca vărnă foc mar cărmăgăr,
ñă bati tru inămă ca pi cudhră a ciocului pri hierl'i aroşăţ,
ma voi cu dor tuţ s-vi l'eau diguş că hiţ ali liberati sămţăr.
tu minduirăli a meali păn s-mor vă s-ñă s-curraţ singur bunăţ.
8.
S-răspăndeaşti pit pădz, dzeañ, munţ anălţ ali Arbinişi,
muşatosi, gioneași, armâneaşţăli canţi ti voi liberator:
Cai cu dor tri patria a lui da săndzăli cureaţ ca apa di la şopor,
gioneticulu nu s-l'i u-agrişeaşti sta ca un monumet tu eti ti patri.

170. Dëshmori Gaqo Paço

(Rënë dëshmor në Shëmil)

1.
Edhe pse u linde në Grabovën dashur e të bukur si "lule",
ti u rrite shumë larg prej saj në qytetin e dëgjuar Manastir
ndërsa me të s'u lidhe dot aq shpirtërisht mbete veç muhaxhir,
me dëshirën për t'u kthyer tek shtëpia e djepi ku u përkunde.
2.
Prej dashurisë e adhurimit për xhaxhain, të shtrenjtin Uançi,
me lejen e prindërve u nise për në Grabovën tënde me dashuri,
ku u linde dhe për të parën herë pe shkëlqimin e diellit rrezear
e ku me përkujdesjen e tij atëror të mëkoi ty me zjarr djaloshar.
3.
Prandaj kur erdhe në shtëpinë e xhaxhait të mençur Uançi,
që të tërë në fshat u çuditën prej kthimit tënd aq papriturazi,
po në shpirtin djaloshar të ndezi zjarrin e luftëtarit të pashoq
dhe të mësoi të qëndrosh gjer në vdekje në sheshin trimëror.
4.
Kështu edhe pse u rrite atje larg në qytetin e njohur Manastir,
qe shkruar prej Perëndisë kthimi në Grabovën e dashur përsëri,
e ndër kullota të kullosje dhentë me barinjtë grabovarë nikoqir,
e në dasma hidhje valle tok me shokët e tu vërsnik me gjallëri.
5.
Me ardhjen e Brigadës së Parë iu bashkove pas me vendosmëri,
e ngado luftove mbolle lavdinë arumune me partizanë trimërisht,
ndërsa namin e paçollarëve e ngrite me shkëlqim të paparë në liri,
gjersa atje në Shëmil re i përcjellë me lot shokësh në ahishtë.
6.
Prandaj cilido prej nesh do ta ndjekë rrugën tënde shpirtërisht,
e në se duhet për të shtrenjtën liri, për të bukurën nënë Shqipëri,
me porositë trimërore atje në Shëmil ndanë luadhit nën ahishtë,
na ndjell të ndjekim bëmën tënde si shëmbëllim me vendosmëri.

170. Martiru Gachi Pacio

(Cădzut martir la Şămil - hoară dit Ñocas)

1.
Ş-căţe ti amintaş la vruta ş-muşata Grevă ca"lilici"
ş-ti cărscuş diparti di ea aco tru căsăbăulu Manastir,
iu cu elu nu ti ligaş cu suflitu, ti totna armăseaş muhagir,
cu vrerea că vi s-ti turarai la casa adreat dit albăli cheatri.
2.
Dit vrearea nispusă tu sufilt ti laliu a tău scupulu Uanci,
cu urarea al prinţl'i ti închisiş la muşata Greavă cu dor,
iu ti amintaş ş-mutriş di prota oară razili di soari,
ma ti cărscu ş-ti înviţă cu vrearea ali patri ca a lui ficior.
3.
Ti aţea când văniş la casa al mintimenulu giagi Uanci,
s-chiundusiră di turnarea a ta tu hoară dineaştăptari,
ma tu suflitlu a tău di tiniru ţ-u apreasi foculu di alumtător,
ti adră s-nu ti şuţ din padea di bărbătoţ, canda şi s-mor.
4.
Aşiţ ş-căţea cărscuş aco dăparti tru căsăbăulu Manastir,
area scrisă di Dumnidzeu s-ti turnai la scumpea Grevă năpoi,
iu diadun cu picural'i greveñ pit analţl'i munţ s-păşteai oi
şi s-giucai încor pit numti stog cu soţăl'i vrăsţ a tăi tinir.
5.
Când vini la horă Prota Brigadă inşiş partizan cu vrăstl'i a tăi,
pi iuţido alumtaş sămnaş cu săndzi alavda armânescă di nău,
încăt anamea, gioneaţa di paciolarl'i sculaş ş-lucineaş ca stău,
pân aco tru Şmil, ningă a faglui cădzuş părmănat di soţ cu lăcrimăi.
6.
Ti aţea cafşunu di noi vă s-părmănească calea a tea cu suflitu,
ma că s-va ti libertati a scumpil'ei, a muşeatil'ei patri Arbinişi, ,
că dimindarea a gionetcului aco Şămil sum fadzuri pi ningă livadi,
ni îngănu s-ti părmănăm la fiţeara a tea s-s-ni hibă totna exemplu.

171. I paharuari Nasi(Thanas) Mara(Ndini)

1.
O Nasi Mara, i paharuari bir i babait tënd Lluka i Ndinit,
sapo kishte hyrë viti i njënijënëntëqint e dyzet katrës te ne,
kur u nisea për të furnizëuar dyqanin në qytetin e Elbasanit,
tok me cushurin e pare Tikun e Vilit duke ecur me ngadale.
2.
Kaluar mbi mushka arritëm përmbi urën e lumit Shkumbin
atje patrulla e egërsuar e gjermanëve nazistë u ndaloi papritmasi,
se partizanët mbi formacionet tyre kishin bërë aksione me ashpërsi
e ndaj kush futej qytet të rreptit kontroll të tyre i nënështroheshin.
3.
I pari i patrullës, si vëzggoi nga koka gjer te këmbë kujdeasazi,
nga që ish veshur e ngjeshur mire, i zgjuar, krenar dyshoi te Nasi:
" Komunisten! Komunisten! Arrest!" – urdhëroi të tjerë prerazi ,
ndërsa Tikun e kontrolluan dhe lëshuan të kthehet në fshat përsri.
4.
Kështu, të ngratin Nasi, e nisën në burgun e Elbasanit menjëherëshi
ku për t'u treguar se ku ishin bazat e partizanëve e torturuan ashpërsi,
mirëpo ai si veprimtar i zgjuar e vendosur i Rinisë Komuniste me nam,
s'u gjunjëzua, qindroi gojëkyçur si trim arumun i pamposhur e i rrall'..
5.
Atëhere, edhe pse s'ju dha e s'ju mposht nazistëve gjermanë,
tok me vllezër i nisën të tjerë shqiptarë në të largtën gjermani,
pa u takuar për të fundi here me asnji nga të afërit e tij të shtrenjtë,
ndërsa vetë ai e dinte se ç'dhimbje të pamatë ndjente në shpirtin tij.
6.
Që nga ai moment s'u morr ndonjë haber në është i vdekur a gjallë,
gjersa njëri nga shokët e tij Lliko Deda nga Rrëmëthi fshatfqiu ynë,
na tregoi si i dogjën të mbyllur në tunelin vdektar me gaz në gjermani,
me fund tragjik pa lënë prindërve a vllezërve asnjë të vetme porosi.

Shënim: Në fillim të operatsiont të qershori të vitit 1944-ës, ai u arrestua dhe u dërgua nga nazitët në Mat-hasen, nga s'u kthye më kurrë, u dogj në furrën e nji tuneli ku digjeshin robrit.

171. Niagășitu Năasi(Thanas) Mara(Ndini)

1.
Alăi Nasi Mara(Ndini), niagărșitu hiiu alu tat-tu a tău Luka
di cât la noi cât avea yintret veara al patrudzăț a patrul'ia,
când ti duțeș ti furniziri ducheana la căsăbău ali Ñocsil'ia,
diadun cu prot cusurini-tu Tika alu Vili yimnindalui anarga.
2.
Ancălcaț pri mulări agiumstu la punta pstiti valea Scumpi,
ația niaștipteaț vi înduli patrula a naziciñului agroșiț,
că partizañil'i avea faptă axionuri pri a lor formaționi
și tiațea cai yintra întru căsăbă îl'i cuntrolea pri aspărsiț
3.
Protulu a patrulil'ei candea îl'i mutri di la cap până la ciocior,
băgă dușiri pri Nasi ți area ghini înviscut și diștipteat:
" Komunisten! Komunisten! Arrest!" – urdzi alanț tăl'iaț,
încăt Tikulu îl'i u controliră și îl'i u sălghiră s-s-toară la hora o lor.
4.
Așiț, măratulu di Nasi, îl'i u dusără întru hăpsana dit Ñocas,
iu lo torturiră ta s-îl'i u spunea că iu suntu bazăli a partizaniloru,
ghini ma elu ca activistu ali Tinirația Comunisrtă mintimenu,
nu s-znucl'i, chiundri gură încl'izu ca gioni arămănu alăvdas.
5.
Astunțea, ș-cțea elu nu îl'i u s-deadi alu nemțil'i nazichiñ,
îl'i u închisiră stog cu alanț fraț arbineș ti la diparta Nemții,
ni aduneaț ti bindisita oară niți unu di scunchil'i a lui apropiați,
încăt sigur elu îl'i u știea că ți dureari îl'i bitănea sum aței siñ.
6.
Dit la ațeu clip nu s-lo dip vărnă hăbari ti elu, că î yiu î mortu,
până un di soțil'i a lui Lico Deda după ți s-libertă anoastra patri,
ni spusi cum îl'i arsără el' încliș întru tunelu di gaz aco la Nemții,
cu sonu traghichu ni alăsat a prințiloru și fațiloru vărnu dimindău.

Notă:: Tru ahirhira alu operațiunulu di cirișaru a anului 1944-a, elu si arestă și pitricu dit naziciñ tru Mat-hausen, diu nu s-tură, ma s-arsi la un tunelu 'ntru cireapil'i iu s-ardea robil'i.

Përmbajtja

Parathënie
Kapitulli i parë
GRABOVA IME

1. Zëra që thërrasin
2. Grabova
3. Mëngjesi
4. Valamarja
5. Uji i Fshehtë
6. Ënhau
7. Te kroi
8. Te "Koka e Galës
9. Legjenda e fshatit tim
10. "Tri Urat"
11. Te Krojet
12. Në Vërtoq
13. Në Moçale
14. Në Gërgul
15. Te dyqanet
16. Te plepi
17. Tek Pishat e Prera
18. Te Çaça
19. Në Kurdihorë
20. Në kishën "Mbarësia"
21. Xena e Derit
22. Shkolla
23. Papalaza
24. Në çairet
25. Te Pishnajat
26. Te Shosha[1)]
27. Vend i zhveshur
28. Te Papaeni[1)]
29. Në Çumë
30. Varri i Plakës
31. Te Shkëmbi
32. Te "Sheshi i ftujakëve"
33. Komiani

Conținerea

Nintidzâtseari
Protu capitulu
GREVA A MEA

1. Boați ți strigă
2. Greva
3. Dimneața
4. Valamarea
5. Apă Ascumtă
6. Înhau
7. La Fleară
8. La „Cap di Gai"
9. Leghenda a hoarl'ei a mea
10. Mușuțeța a Treiloru Punț
11. La Fântănili
12. La Vărtochiu
13. La Muciarr
14. La Gărgulu
15. La Ducheñ
16. La pupu
17. La Chiñili tăl'iati
18. La Ciacea
19. La Curdihoară
20. La Bisearca "Ambarața"
21. Dzeanea a Derlui
22. Sculia
23. Papalazea
24. Lalivădz
25. La Chineadz
26. La Șoșea
27. Loc dispul'iat
28. La Papaeni
29. La Ciumea
30. Mărmintlu a Moașil'ei
31. La Șcămbu
32. La "Padea a Noatñiloru"
33. Comianulu

34. Kucaka
35. Malet tona
36. Stanet
37. Sheshi i Valleve[1)]
38. Ura e Fshatit
39. Ura e Gurrës
40. Stan i Gurit
41. Lumi i Madh
42. Lumi i Dushit
43. Lumi i mesit
44. Dërstilat
45. Mullinjtë
46. Përroi i Zotërisë [1])
47. Thirrjet e murishtave
48. Në vathë
49. Sheshi i Tanit
50. Guvat e egërsirave
51. Shpella e kaçakut Hamza
52. Te Këldëra
ZËRAT E SHPIRTIT
Kapitulli i dytë
53. Arumunka
54. Shoqëza e fshatit
55. Dhimbja e dashurizë së parë
56. Në krua
57. O bukuroshezë lozonjare
58. Meditime të një kufitari
59. O vashëz e vogëlisë sime
60. Gjersa të zgjohem nga i ëmbli gjumë
61.Me vështrimin nga qielli
62. Duke qëndruar pas xhamave të kthjellët
64. Rrash përdhe si i dehur
65. Prej cilës nëne je lindur?
66. Në të ngrysur
67. Imazhin e saj s'e gjeta dot gjëkundi
68. Etja, që më rreh aq shumë me mall në gjinj
69. Përshëndetje
70. Në mëngjes pas shiut
71. Vargje që ikin si erërat me përkëdhel'e
72. Duke ecur nëpër rrugët e mëhallës së vjetër

34. Cuțacă
35. Munțl'i a noșț
36. Stanili
37. Padea di Încor
38. Puntea a hoarl'ei
39. Puntea a Gurrl'ei
40. Tureștea a Cheatril'ei
41. Răulu mari
42. Răulu a Dușlui
43. Răulu di Namsea
44. Drăștealili
45. Moarăli
46. Trapulu a Domnului
47. Strigărli a murăștului
48. La strungu
49. Padea a Tanilui
50. Guvi a agrisimiloru
51. Guva a caciaclui Hamza
52. La Căldăra
BOAȚI A SUFLITLUI
Capitulu a doilia
53. Armânca
54. Soțiușa a hoarl'ei
55. Dorulu a protil'ei vreari
56. La fleară
57. A lea mușatușă giacătoră
58. Meditarea a sinoritorlui
59. Ale featiță di ñicurami
60. Până s-mi dištept dit dulțu somn
61. Cu mutrita în țeru
62. Anda chiundrescu după curațl'i geami
64. Cădzui împadi ca îmbitat
65. Di cai dadă easț amintat?
66. Laițosea a întunicaril'ei
67. Fănărusira a l'ei iuvea dot nu îl'i u aflai
68. Setea, ți tu siñi ñi băti cu maru dor
69. Salutări
70. Dimneațea după ploai
71. Stihuri ți fugă ca vințil'i cu mângăire
72. Tărcundalui la căl'uri dit veacl'u măhălu

73. Duke ndjer rrahjen e zemrës
74. Ndërsa në faqe më bien pika shiu si lot
75. Moj vashë me sy të zinj
76.Çupëza nga Voskopoja
77. Dashuri njerëzore
78. Quhej Angja
79. Kolegia leshverdhë
80. Mes kolegësh
81. I pa nginjur me aromën e t'ëmblës poezi
82. Ç'më shkoi koha duke të pritur në lot
83. Duke qëndruar i paepur në këto vise shkëmbenjësh
84. Portreti im i përzier
85. Bijtë e mi
86. O trim
87. Ëndërrime
88. E ardhmja
89. E shkuara
90. Këlyshët e Mumës[1)]
91. Përrallat e Gjyshes (Atës)
92. Shqipëria, atdheu im
93. Vrapoj shesh më shesh
94. Gjëkund s'takova si ty moj bukuri e rrallë
95. E dashur, më je siç të kam ëndërruar
96. Belimaci1) na përgjon nën plloçat e varrit
97. Djepi
98. Mendimet
99. Mërzitjet
100. Dashuritë
101. Dëshpërimet
102. Gjuha jonë
103. Si mund mos më marrë malli
104. Nëse do të marrë malli mos mu dëshpëro
105. Me shpirt të përflakur
106. O trim, që e heq vallen aq bukurisht!
107. Gëzohem se ndodhem këtu mes jush
108. Shokët e mi të Elbasanit
109. Përkundet nëpër ëndrra, aq të bukura
110. Hajdutët
111. I dashur, ti po vjen prej së largu
112. Më pushtoi dëshira të thur vargje

73. Aduchindalui că inimea ninga ňă băti
74. Încăt pi față ňi cadi chicuti di ploai
75. A lea feată cu ocl'i lăi
76. Fetița dit Moscupolea
77. Vreari oamnioasi
78. Să încl'ima Anghia
79. Colega cu perl'i galbin
80. Namsa di coledz
81. Nifăntit cu aromă dulți a poezil'ei
82. Aștiptăndalui ňi treți chirou cu lăcrimeț
83. Chiundrindalui ca gioni tu aisti locuri di chetriț
84. Portretu a ňeu misticat
85. Ficiorl'i a mei
86. A lăi gioni
87. Yisuri
88. Ynitorlu
89. Tricutlu
90. Căță'l'i a Mumil'ei
91. Părmithl'i a Atil'ei
92. Arbinișia, patria a mea
93. Avrapsescu padi di padi
94. Mușata ca năs vroară n-am ciucutit
95. Vrută, ň-eștă cum t-am înyisat
96. Belemace ți ni ascult di sum plocili di mărminț!...
97. Sărămăniță
98. Minduerili
99. Murzerărili
100. Vrearli
101. Dispirărili
102. Limbea a noastă
103. Cum s-nu mi l'ea doru
104. Macă s-ti l'ea dorulu nu ti dispiredz
105. Cu suflitu focuosu
106. A lăi gioňi, ți giocaț ahăt mușaț!
107. Hărisescu că escu astădz, aua nemsa di voi
108. Soțl'i a ňei dit Ňocas
109. S-leagnă pit yisuri ahăt mușaț
110. Afurl'i
111.Tini, alăi vrutu, ma yiň di diparti
112. Mi arăchi vrearea ti adrari stihuri

113. Monologu i një të varfëri
114. Moj bukur, bukuroshëze
115. Peizazh
116. Nga s'më kanë çuar këto këmbë
117. Aty nisën udhëmbarsinë ëndrrat e mia
118. Vapë që të përvëlon si saç
119. S'di pse?
120. Thashethemet
121. Moj bukuroshezë e prindërve shqiptarë
122. E shtrenjta dashuri
123. Ç'janë ato zëra!?...
124. Te kafeneja e mëhallës
125. Ç'të bëj!?...
126. Mes dhimbjesh të mëdha më poqi kjo jetë
127. I dehur nga vargjet e mbara
128. Dasmë shqiptare
129. Viti i mbrapshtë
130. Motive të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare
131. Prindërit e mi
132. O trim, prej cilit e pse trembesh ti?
133. I pavendosuri
134. Për dashurinë tonë të fshehur
135. Të ikurit e gënjyer rishtazi
136. Nga më erdhi kjo e madhe mbarësi
137. Shqiptari
138. Flamburi
139. Shtëpia jonë
140. Pran shtëpisë sime
141. Rrodhja
142. Boshti
143. Sovajka
144. Kjo ftohtësirë e urryer e sivjetshme
Stinët
145. Pranvera
146. Vera
147. Vjeshta
148. Dimri
149. E nxori kokën e para lulez krenarisht

113. Monologu a unui oarfunu
114. Ale mușeată, mușatușă
115. Peizaju
116. Pi iu nu mi au dusă aișț ciciorl'i
117. Ația închisiră calambar a meali yisoñ
118. Crăoari mari ți ardi ca cireap
119. Nu știu cățea
120. Dzăsdățearnărli
121. A lea mușatușă di părinț arbineș
122. Scumpea vreari
123. Ți sunt ațeali boați!?...
124. La căfeneia dit măhălău
125. Ți s-fac!?...
126. Că bana mi cărscu pit mari dureari
127. Mbitat cu stihuri ambări
128. Numtă arbinușască
129. Anu anapudha
130. Motivi a Aluptil'ei Antifaștă Național-liberatată
131. Părințl'i a mei
132. A lăi gione, di ți ș-di cai tini ti aspari!?
133. Niapufusitorlu
134. Ti vrerea a noastă ascumtăoasă
135. Fudzițl'i arăș di nău
136. D-iu ñi vini aistă mar' ambareaț
137. Arbineșlu
138. Flambura
139. Casa a noastă
140. Ningă a casil'ei a mea
141. Săcaia
142. Fustu
143. Sua
144. Aistă arcoarea aspăroasă di estna
Anotimpuri
145. Primăverea
146. Vearea
147. Tomnea
148. Iarnea
149. U scoasi capulu prota lilici cu mândrei

HIJE NJERËZORE
Kapitulli i tretë
150. Hije njerëzore
151. Kapiten Pasko trim me nam...
152. Kapidan Pasko trim me fletë (Baladë)
153. Kapidan Kostandin dhe Marko Graboari
154. Sipas një legjende
155. Joan Çetiri (Katro)
156. Lasgushi-poeti i dashurisë
157. Zonja Katerinë
Kushtuar Zonjës Katerinë dhe Mihalaq Baba, miq të mijë
158. Profesorit tonë, Nikolla Bardhi
- Kushtuar atij me shumë dashuri -
159. Korrieri partizan
– kushtuar dëshmorit Koli Baba –
– Baladë –
160. O i madhi liberator
(kushtuar dëshmorit Dhimitër Kënuti)
161. Baladë për Thoma Priftin (Tom ol Afendu)
Baladë
– sipas një varianti të shkruar nga unë në shqip më 9.09.1967 –
162. Kozma Prifti
– Baladë për Kozma Priftin –
163. Dy shokët[1)]
164. Karvanxhiu "Kauri Beqo"
- kushtuar Panajot Stefo -
165. Gruaja ime
166. Baladë për Qamil Qosen
167. Nas Çobani (Thanas Simaku)
- Qorri -
"Qafa e Martës po gjëmonte
Nas Çobani sokëllinte e luftonte…"
168. Sulltanka
169. Baladë për 12-të trimat grabovarë
170. Dëshmori Gaqo Paço
(rënë dëshmor në Shëmil)
171. I paharuari Nasi(Thanas) Mara(Ndini)

AUMBRI OAMNEASCĂ
Capitulu a treil'ia
150 Aumbri oamnească
151. Kapitan Pasco gioni cu anami
152. Capitan Pasco gioni cu anami (Baladă)
153. Capidan Costandin și Marco Grevăñotu
154. Dupăună leghendă
155. Ioan Cetiri (Katro)
156. Lasgușu-poet a vrearil'ei
157. Doamna Caterină
Dedicată ali Caterina și Mihalaq Baba, oasipiț a ñei
158. Al profesoru a nostu Nikolla Bardhi
- Dedicat a lui cu multu dor -
159. Corrieru partizan
– dedicat a martirului Coli Baba –
– Baladă –
160. A lăi maru liberator
(dedicat al martiru Dhimităr Cănuti)
161. Baladă ti Tom ol Afendu (Thoma Prifti)
Balada
– dupăună variantu scrisă di la mini pi arbiniseași la 9.09.1967-
162. Cozmai o Tola (Prifti)
– Baladă tră Cozmai o Tola –
163. Doi soț[1)]
164. Cărvangiu "Bechio Cauri"
- dedicăt tră Panaiot Stefo -
165. Mul'era a mea
166. Baladă tră Chiamil Chiosia
167. Nas Vlahu (Thanas Simacu)
- Chiorulu -
"Gușa ali Martă ma bărbănea,
Nasi vlahu ma luptea…"
168. Sultanca
169. Baladă ti 12-ați di gioñ grevăñoț
170. Martiru Gachi Pacio
(Cădzut martir la Șămil -hor dit Ñocas)
171. Niagășitu Nasi(Thanas) Mara(Ndini)

Şcuta-prezantira cu voi duruţ cititor!

Escu amãnteat la 16 di agustu 1944 tru Greava di însus (Grabovë); hoarã arãmãneascã di ma cãnãscuta di ‘ntru visurli arãmãneaşţi ali Arbinişii. Di cãnd am vãnit tru aistã bani, eu li am grit protãli zboari pri muşeatea arãmãneaşti. Singur cãnd umplui ţinţi-şasi añ, yintrai tru clasa dit ñicuriţ a hoariljei ti ãnvãţeari limba arbiniseaşti. Aţia bindisii doi-trei clasi. Dapoia mi duş cu prinţl’ a ñei Ñocas(Elbasan), iu tricui ma multãli añ ali banea a mea. Ma, ş-cţea bãneam tru cãsãbãu, grira ali arãmãneaşti nu lo cãpsii, cã tru mãhãlãulu anãoastru di Nicioţ s-grea năpoia di tuţ bãnãtorl’i a l’ei, cu ñiţ cu mãr, pri arãmãneaşti ma şi astãdz di cama auşeaţil’i. Di cãnd bindisii media sculiã, vearã di vearã nidzeam la hoara a mea, Greavea, la babauşu şi neagãrşta atã, ţi ñ-spunea soi di soi permiţ, leghendi, spuneari undziti di tru chiroi tricuti ‘ntru muşeatuşa hoari a loru. Dupã ţi mi laurai la facultetul ali limbi şi ali literatura arbinişuscã di Tirana tru anulu 1970, am lucreat vãrnã dzaţi añi ca ofiţeru alu Ministerulu di Lucril’i di Nuntru, dapoia candea mi mutarã di aclo, ca nibindisitu şi cu idei libertati, am lucrat ca dascu la vãrnã trei sculii cama cãnãscuti alu reghionulu şi ‘ntru cãsãbãulu Ñocas şi niscãnţ añi aua tru capcãsãbãu, Tirana. Ghini ma, ş-cţea pit la tuţ aişţ añi scriam pri arbiniseaşti, nu putui s-scriam pri arãmãneaşti, cã dit izolira al sistemulu nu gãdzui dot tru contact cu ea, pãn yintrarã democraţia la 1991-l’ia, cãnd s-organizã şuţeata anãoastrã “Arãmãñil’i dit Albania”, şi ñ-vinãrã cãrşţ al autorl’ anoşţ clasiţ, di lo învãnţeai ca autodidact muşatuşa arãmãneaşti. Dit astumţea ñ-li hipşu cu tut fuira a mea ali scriari poezi şi prozã dinecãpsiri pri ea. Am bindisit un volum cu poezi “Boaţã ţi strig”, romanulu “Tru aumbrigrei munţ” şi alturi voluñ cu poezii şi romãñ ţi sãnt tru process.

Cu multu emocion şi respect di Ligor Thano

Prezantim i shkurtër me ju të dashur lexoñës!

Kam lindur, më 16 gusht 1944 në Grabovë e sipërme; fshat arumunësh nga më të ñohurat e viseve arumune të Shqipërisë. Qysh kur erdha në këtë jetë, unë të parat fjalë I kam fokur në të bukurën arumanisht. Vetëm kur mbusha pesë-gjashtë vjeç, hyra në klasën e foshñorestë shkollës së fshatit për të mësuar shqipen. Aty përfundova dy-tre klasë. Pastaj bashkë me prindërit shkova në Elbasan, ku kalova më shumtat e viteve të jetës sime. Por, edhe pse jetoja në qytet, të folurën e arumanishtes s’e ndërpreva, nga që në lagjen tonë të niçarëve flitej ende nga banorët, të vegjël e të mëdheñ, në arumanisht po edhe sot nga më të moshuarit. Që kur përfundova shkollën e mesme, verë për verë, shkoja në fshatin, Grabovë, tek babagjyshi dhe tek e paharuara atë, që më tregonte lloj-lloj përrallash, legjendash edhe rrëfeñëzash të ndodhura në kohërat e shkuara, në të bukurin fshat të tyre. Pasi u diplomova në fakiltetin e gjuhës e letërsisë shqipe të Tiranës në vitin 1970, kam punuarña dhjetë vjet si oficer i Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe,pasi më liruan prej andej si i pabindur dhe me ide liberale, kam punuar si mësues nëpër tre-katë shkolla të rrethit dhe të qytetit të Elbasanit, sidhe disa vjet në kryeqytet, në Tiranë. Mirpo edhe pse në tërë këta vjet kam shkruar në shqip, nuk munda të shkruai në arumanisht, prej izolimit të sistemit s’rashë në kontakt me të, gjer në ardhjen e demokracisë në 1991-in, kur u organizua shoqata jonë “Arãmãñil’i dit Albania” dhe na erdhën libra nga autorët tanë klasikë,që e mësova si autodidakt të bukurën arumanisht. Që atëhere ju futa me ghithë qenien time të të shkruari poezi dhe prozë pa prerë me të. Kam përfunduar vëllimin me poezi “Zëra që thërrasi”, romanin“Në hijerëndët male”, si dhe të tjerë volume me poezi e romane që janë në proces.

Me shumë emocion dhe respekt nga Ligor Thano!

shënim:

Bindisit di tamami